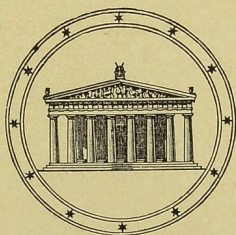

ΠΡΑΚΤΙΚΑ

ΤΗΣ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ

ΤΟΥ ΕΤΟΥΣ 1908

ΑΘΗΝΗΣΙΝ

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ Π. Δ. ΣΑΚΕΛΛΑΡΙΟΥ

1909

ΕΥΕΡΓΕΤΑΙ ΤΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ

ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΟΘΩΝ
ΤΟ ΕΘΝΙΚΟΝ ΠΑΝΕΡΙΣΤΗΜΙΟΝ
Η ΕΠΙΤΡΟΦΗ ΤΩΝ ΦΙΛΑΡΧΑΙΩΝ
Η ΕΝ ΛΟΝΔΙΝΩΙ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΚΟΙΝΟΤΗΣ
Ο ΔΗΜΟΣ ΑΘΗΝΑΙΩΝ
Ο ΔΗΜΟΣ ΠΕΙΡΑΙΕΩΝ
Ο ΔΗΜΟΣ ΕΡΜΟΥΡΟΛΙΤΩΝ ΣΥΡΟΥ
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΙΩΝΙΔΗΣ
DUC DE LUYNES
ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΜΠΕΝΑΡΔΑΚΗΣ
ΑΡΟΣΤΟΛΟΣ ΑΡΣΑΚΗΣ
ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΣΤΟΥΡΝΑΡΗΣ
ΣΙΜΩΝ Γ. ΣΙΝΑΣ
ΙΩΑΝΝΗΣ ΡΩΜΑΣ
ΙΩΑΝΝΗΣ Χ. ΠΕΤΡΟΣ
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΓΡ. ΣΟΥΤΣΟΣ
ΙΩΑΝΝΗΣ ΚΟΝΤΟΓΙΑΝΝΑΚΗΣ
ΑΝΔΡΕΑΣ ΣΥΓΓΡΟΣ
ΚΥΡΙΛΛΟΣ ΙΕΡΟΣΟΛΥΜΩΝ
ΚΥΡΙΛΛΟΣ ΡΑΤΡΩΝ
ΙΩΑΝΝΗΣ Α. ΚΟΥΜΑΝΟΥΔΗΣ
ΙΩΑΝΝΗΣ ΛΑΔΟΡΟΥΛΟΣ
HILARION ROUX
ΟΔΥΣΣΕΥΣ ΚΑΙ ΜΕΝΕΛΑΟΣ ΝΕΓΡΕΡΟΝΤΕ
HEINRICH SCHLIEMANN
ΙΕΡΩΝΥΜΟΣ ΒΑΛΛΙΕΡΗΣ
ΣΤΕΦΑΝΟΣ ΖΑΦΕΙΡΟΡΟΥΛΟΣ
ΧΡΗΣΤΑΚΗΣ ΖΩΓΡΑΦΟΣ
ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ ΑΧΙΛΛΟΡΟΥΛΟΣ
ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΗΦΑΙΣΤΙΔΗΣ
ΦΙΛΙΠΠΟΣ ΙΩΑΝΝΟΥ
ΓΕΩΡΓΙΟΣ Α. ΜΑΥΡΟΚΟΡΔΑΤΟΣ
ΣΟΛΩΝ ΧΡΗΣΤΑΚΗ ΖΩΓΡΑΦΟΣ
ΣΤΑΜΑΤΙΟΣ Ι. ΡΡΩΙΟΣ
ΟΘΩΝ Α. ΚΟΝΤΟΣΤΑΥΛΟΣ
ΡΑΥΛΟΣ ΡΑΥΛΟΡΟΥΛΟΣ
BENIAMIN ΑΡΧΙΜΑΝΔΡΙΤΗΣ
ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΖΑΡΙΦΗΣ
ΔΗΜΟΣΘΕΝΗΣ ΤΣΙΒΑΝΟΡΟΥΛΟΣ
ΧΑΡΙΛΑΟΣ ΤΡΙΚΟΥΡΗΣ
GEORGES CLEMENCEAU

ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟΝ ΣΥΜΒΟΥΔΙΟΝ ΤΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ

ΠΡΟΕΔΡΟΣ

Η Α. Β. Υ. Ο ΔΙΑΔΟΧΟΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ

Ἀντιπρόεδρος

Δ. Τσιβανόπουλος

Γραμματεὺς

Π. Καθβαδίας

Σύμβουλοι

Στ. Ἀνδρόπουλος	Δ. Μακκᾶς
Δ. Θεοφανόπουλος	Γ. Μιστριώτης
Π. Καρολίδης	Γ. Παπαθασιλείου
Ἄ. Κατριβάνος	Ἄν. Σκιᾶς
Β. Λεονάρδος	Β. Στάης
Ἰθ. Λύδερς	Κλ. Στέφανος
Ἐμμ. Λυκούδης	Χ. Τσουντας

ΕΠΙΤΙΜΙΟΙ ΕΤΑΙΡΟΙ

- Η Α. Υ. Ο ΠΡΙΓΚΙΨ ΔΙΑΔΟΧΟΣ ΒΕΡΝΑΡΔΟΣ ΤΟΥ SAX -
 MEININGEN
 Η Α. Υ. Ο ΠΡΙΓΚΙΨ ΦΡΕΙΔΕΡΙΚΟΣ ΚΑΡΟΛΟΣ ΤΟΥ HESSEN
 Η Α. Υ. Ο ΠΡΙΓΚΙΨ ΡΟΛΑΝΔΟΣ ΒΟΝΑΡΠΑΡΤΕ
<p> † Ο Σ. Μητροπολίτης Ἀθηνῶν Θεό-
 κλητος.
 † Fr. Adler. Berlin.
 Ern. Babelon. Paris.
 Jul. Beloch. Roma.
 Max. Bonnet. Montpellier.
 R. C. Bosanquet. Liverpool.
 G. Clemenceau. Paris.
 Max Collignon. Paris.
 Domenico Comparetti. Firenze.
 Alexander Conze. Berlin.
 Alfred Croiset. Paris.
 Ch. Diehl. Paris.
 Wilhelm Dörpfeld. Ἀθῆναι.
 Fr. v. Duhn. Heidelberg.
 Joseph Durm. Karlsruhe.
 † Sir John Evans. London.
 Arthur Evans. Oxford.
 Paul Foucart. Paris.
 G. Fougères. Paris.
 Fr. Hiller v. Gaertringen. Berlin.
 Ernst Gardner. Cambridge (Eng-
 land).
 Percy Gardner. Oxford.
 B. L. Gildersleeve. Baltimore. U.
 S. America.
 Will. Watson Goodwin. Cam-
 bridge. U. S. America.
 Hamdy Bey. Ἐν Κωνσταντινουπόλει. </p> | <p> Jos. Hampel. Budapest.
 B. Haussoullier. Paris.
 L. Heuzey. Paris.
 D. Hogarth. Oxford.
 M. Holleaux. Ἀθῆναι.
 Th. Homolle. Paris.
 Κ. Καραπάνος. Ἀθῆναι.
 Bruno Keil. Strassburg.
 R. Kekulé. Berlin.
 † Ad. Kirchhoff. Berlin.
 H. Lechat. Lyon.
 G. A. Macmillan. London.
 Lucien Magne. Paris.
 Rev. J. P. Mahaffy.
 Hor. Marucchi. Roma.
 Adolph Michaelis. Strassburg.
 L. A. Milani. Firenze.
 Oscar Montelius. Stockholm.
 D. C. Monro. Oxford.
 † Charles Elliot Norton. Cambridge
 U. S. America.
 Th. Ouspensky. Ἐν Κωνστ/πόλει.
 G. Perrot. Paris.
 Ed. Pottier. Paris.
 Luigi Pigorini. Roma.
 O. Puchstein. Berlin.
 W. M. Ramsay. Aberdeen (Scot-
 land).
 S. Reinach. Paris. </p> |
|--|---|

E. Reisch. Wien.	E. v. Stern. Odessa.
W. Ridgeway. Cambridge. (England).	F. Studniczka. Leipzig.
La Comt. de Riencourt. Ἀθήνησι.	Gr. G. Tocilescu. Bucarest.
Rufus B. Richardson. New York. America.	G. Treu. Dresden.
Ἐπίσκοπος Ἀλ. Κάτρον.	Charles Waldstein. Cambridge (England).
Rev. A. H. Sayce. Oxford.	Th. Wiegand. Ἐν Κωνσταντινουπόλει.
G. Schlumberger. Paris.	Ulrich von Wilamowitz-Moellendorff. Berlin.
R. A. H. Schneider. Wien.	Ad. Wilhelm. Wien.
H. Schrader. Innsbruck.	Paul Wolters. München.
Cecil Smith. London.	Henri Weil. Paris.
† Th. D. Seymour. New - Haven U. S. America.	
-

ΤΑΚΤΙΚΟΙ ΕΤΑΙΡΟΙ

ΚΑΤΑ ΤΟ ΕΤΟΣ 1908

Οι έταίροι, ὧν τὰ ὀνόματα εἶνε τετυπωμένα διὰ κυρτῶν γραμμάτων, εἶνε
έταίροι ἰσόδοιοι.

'Αγγελόπουλος 'Αθάνατος Θρ.	v. Bissing Fr. W.
'Αγγελόπουλος 'Ηλίας	Βοΐσχος 'Επ.
Altmann W.	Bosanquet R. C.
'Αλεξόπουλος Ν.	Βούκρας Δ.
'Ανδρόπουλος Στ.	Βουλπιώτης Δ.
'Ανέζης Δ.	Bulle H.
Anthes Ed.	Bourguet Ém.
'Αντωνιάδης Δ.	
'Αντωνόπουλος Κ.	Γεννάδιος 'Ιωάν.
'Αξελός Μιλτ.	Γενοβέλης Π.
'Αποστολάκη 'Αννα	Γεωργακόπουλος Ε.
'Αρβανιτόπουλος Α.	v. Gaetringen Hiller. Fr.
	Γεωργιάδης 'Αθ.
Βακράτσας Είρ.	Γκιών 'Ανδρέας
Βαλαωρίτης Ι.	Goekoop A. E.
Βαλτατζής Π. Γ.	Graef B.
Βάσης Στυρ.	Γρηγοράκης Γρ.
Βάσος 'Αλέξ.	Γρουπάρης Π.
Βάσος Τιμ.	
Battle W.	Δαμβέργης 'Αν.
Βαφειαδάκης Ν.	Δαμβέργης Ν.
Βεκούσης Δ.	Δελαχοβίας Ν.
Βερναρδάκης 'Αθ.	Σεβ. Δελένδας 'Αντ.
Βερναρδάκης Γρ.	Δέλλιος 'Ιωάν.
† Βικέλας Δ.	Δεληγεώργης Δ.

Δεμερτζής Α.	Καλαποθάκης Μ.
Δημητριάδης Χ.	Καλθοκορέσης Μ.
Διγενής Μ.	Καλλιοντζής Ευάγγ.
Διπλαράκος Γ.	Καλογερόπουλος Ν.
Dörpfeld W.	Καμαρινός Σ.
Δραγάτης 'Ιάκ.	Κανάκης Π.
Δραγούμης Μ.	Καπετανάκης Κ.
Δραγούμης Σ.	Καπλάνογλου Κ. Π.
Δρακίδης Π.	Καραβασίλης Σπ.
Δυοβουνιώτης Γ.	† Καράλης Α.
	Καραπάνος Κ.
'Ελευθεριάδης Σωκ.	† Καρατζής 'Αλ.
Ευκλείδης Ι.	Καρκούλιας 'Ηρ.
Ευταξίας 'Αθ.	Καρολίδης Π.
Ευταξίας Ι.	Κάρω Γ.
	Καστριώτης Π.
Ζαΐμης 'Αλ.	Κατριβάνος Α
Ζάννος 'Ηλ.	Καυταντζόγλου 'Ιω.
Ζαρίφης Γ.	Κεραμόπουλος Α.
Ζητουνιάτης Π.	Κεφάλας Γ.
Ζυγομαλάς Α.	Kineh Fr.
	Κλοντηρόπουλος Γ.
'Ηλιόπουλος Χρ.	Κολυβάς Α.
	Κόντος Κ.
Θεοδωρακάκης Στυλ.	Κοντόστραυλος Α.
Θεοδωράκης Γ.	Κουλομόπουλος Κ.
Θεοδωρόπουλος Β.	Κουρουνιώτης Κ.
Θεοτόκης Γ.	Κοσσέ Α.
Θεοφανόπουλος Δ.	Κοφινᾶς Γ.
Judeich Wather	Κοφινιώτης 'Ιω.
	Κριεζής 'Αντ.
Καβαδίας Π.	Κρίνος Π.
Καγκάδης 'Ιάκ.	Κύρης Μ.
Καζάζης Ν.	Κωνσταντινίδης Π.
	Κωνσταντόπουλος Κ.

Αάππας Μ.	Μπενάκης Έμ.
Λαμπρόπουλος Άλ.	Müller K.
Λάμπρος Σπ.	Μυλωνᾶς Κ.
Λαμπруνίδης Μ.	
Λεονάρδος Β.	Νεγρεπόντης Μ. Μ.
Λεκός Γ.	Νικολαΐδης Ι.
Loewy Em.	Νικολαΐδης Λουδ.
Λιόλιος Γ.	Νικολόπουλος Σ.
Λύδερς Όθ.	Noack F.
Λυκάκης Άλ.	
Λυκούδης Έμ.	Ξανθάκης Π.
Λύρης Ίωάν.	
	Οικονόμος Π.
Μαγγιῶρος Σπ.	
Μαγιάσης Ίωάν.	Πάλλης Άγ.
Μακκᾶς Δ	Παναγιωτόπουλος Άν.
Μακκᾶς Κ.	Παντελίδης Έμ.
Μακκᾶς Ν.	Παπαβασιλείου Γ.
Μανιάκης Κ.	Παπαδημητρακόπουλος Θ.
Μαντζάκος Χ.	Παπαδιαμαντόπουλος Ι.
Μαντζούφας Άνδρ.	Παπαμιχαλόπουλος Κ.
Μανωλίδης Σωκρ.	Παπαφράγκος Σπ.
Μαρκόπουλος Ίω.	Παπαχρήστου Γ.
Μαρούδης Μ.	Pernice Er.
Ματάλας Α.	Περγῆς Σ.
Μαυρομιχάλης Π. Κυρ.	Πεταλᾶς Α.
Μελισσουργός Γ.	Πολίτης Ίω.
Μητσόπουλος Κ.	Πολίτης Ν.
Μισοριώτης Γ.	Pontalis L. P.
Μούσης Ίωάν.	
† Μουτσόπουλος Άθ.	Ραγκαβῆς Κλ.
Μπαλτῆς Θ.	Ράλλης Δ.
Μπαλάνος Ν.	Ράλλης Στ.
Μπαρμπαρέσος Π.	Robert K.
Μπάρτ. Γουλ.	Ρωμάτιος Κ.

Ρωμάνος 'Αθ.

Σακελλαρόπουλος Σπ.

Σακελλαρόπουλος Σωτ.

Schiff Al.

Schrader H.

Σιμόπουλος 'Ιω.

Σκιας Α.

Σκουζές 'Αλ.

Σκουζές Π.

Σκουλούδης Σ.

Σοφούλης Θ.

Σπηλιόπουλος Χ.

Στάης Β.

Στάης Σ.

Σταμούλης 'Αναστ.

Σταυρόπουλος Δ.

Steele Daniel

Στέφανος Κλών

Στέφανος Κυπ.

Στεφανάκος Φιλόθεος

Στρέιτ Γ.

Στρέιτ Στ.

Studniczka F.

Σφακιανάκης Π.

Σχλίεμαν 'Αγ.

Σωτηριάδης Γ.

Τραπάντζαλης Γ.

Τριανταφυλλάκος Ν.

Τσάτσος 'Ιω.

Τσιβανόπουλος Δ.

Τσίλλερ 'Ερ.

Τσούντας Χρ.

Τυπάλδος Μπασιζ 'Αθ.

Fabricius E.

Φωτίου 'Ιω.

Χατζιδάκης Γ.

Χατζιδάκης Ι.

Ψαλτήρας Γ.

Ψάλτης 'Ιάκ.

Wide Sam.

Wiegand Theodor

Zahn Robert

ΓΕΝΙΚΟΣ ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟΣ
ΤΗΣ ΧΡΗΣΕΩΣ 1908
ΜΕΤΑ ΛΟΓΙΣΤΙΚΩΝ ΠΙΝΑΚΩΝ

ΑΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΕΣΟΔΩΝ ΚΑΙ ΕΞΟΔΩΝ ΤΗΣ

Προϋπολογισμὸς		Εἶδος ἐσόδων	Προϋπολογισθέντα	Εισπραχθέντα	Εισπραχθέντα					
Κεφ.	Αρ.				Ἐπὶ πλεόν	Ἐπὶ ἔλαττον				
Α	1	Εἰσφοραὶ Δρ.	3,000	—	2,463	15	536	85		
	2	Τόκοι καὶ μερίσματα »	22,185	—	11,678	30	10,506	70		
	3	*Εσοδα ἐξ ἀκινήτων κτημάτων »	168	—	—	—	168	—		
	4	» ἐκ δημοσιευμάτων »	5,000	—	6,051	95	—	—		
	5	» κεκλεισμένων χρήσεων »	168	—	168	—	—	—		
	6	» διάφορα »	250	—	33	30	—	216	70	
	7	» ἐκ τοῦ Λαγείου »	300,000	—	225,000	—	75,000	—		
			Παρακαταθήκαι »	83,440	52	83,440	52	—	—	
		Τὸ ὅλον Δραχ.	414,211	52	328,835	22	1,051	95	86,428	25

Ἐν Ἀθήναις 31 Δεκεμβρίου 1908

Ὁ ταμίας
Α. ΜΥΛΩΝΑΚΟΣ

Ὁ λογιστὴς
Κ. Α. ΜΙΣΙΟΣ

Ἐθεωρήθη

Ὁ ἐπόπτης
Γ. Ν. ΚΛΟΝΤΗΡΟΠΟΥΛΟΣ

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ ΤΟΥ ΕΤΟΥΣ 1908

Προϋπολογισμός		Είδος εξόδων	Προϋπολογισθέντα	Ένταλθένται πληρωμαί	Διαφορά επί ελλείπ
Κεφ.	Άρ.				
A		<i>Προσωπικόν</i>			
	1	Μισθοί προσωπικοῦ Γραφείων καὶ Βιβλιοθήκης	12,060 —	11,991 60	68 40
	2	» » τῶν ἀρχαιοτήτων	42,030 —	29,538 40	12,491 60
B		<i>Γραφεῖα, Διαχειρίσεις καὶ Βιβλιοθήκη</i>			
	1	Ἐξοδα γραφείων καὶ διαχειρίσεως	7,540 —	7,487 90	52 10
	2	Βιβλιοθήκη	6,200 —	2,654 05	3,545 95
Γ		<i>Ἀνασκαφικά ἔργα καὶ δημοσιεύματα</i>			
	1	Ἀνασκαφαὶ καὶ συντήρησις ἀρχαίων μνημείων	272,364 87	241,204 81	31,160 06
	2	Γενικὰ ἐξοδα ἀνασκαφῶν καὶ συντ. ἀρχ. μνημείων	12,200 —	7,200 —	5,000 —
	3	Δημοσιεύματα	26,000 —	21,201 50	4,798 50
Δ		<i>Διάφοροι δαπάναι καὶ ἀπρόοπτα ἐξοδα</i>	32,572 —	32,524 80	47 20
E		<i>Ἐξοδα παρελθουσῶν χρήσεων</i>	3,244 65	3,244 65	—
		Τὸ ὅλον Δραχ.	414,211 52	357,047 71	57,163 81

ΑΝΑΚΕΦΑΛΑΙΩΣΙΣ

Διὰ τοῦ προϋπολογισμοῦ ἐχορηγήθησαν πιστώσεις Δρ. 414,211.52
 Ἐνετάλησαν πληρωμαί. » 357,047.71
 Ἀδιάθετοι πιστώσεις Δρ. 57,163.81

Ἐκ τούτων θέλουσι διατεθῆ ἔντὸς τοῦ ἐπομένου ἔτους πρὸς πληρωμὴν ἐξόδων τοῦ ἔτους 1908, εἰς βάρος τῶν ὀπίωιν καταλογισθῶν, δραχ. 472.50, ὧν ἡ πληρωμὴ δὲν ἐνετάλη ἐντὸς τοῦ ἔτους τούτου ἕνεκα τοῦ ἀνεκκαθαρίστου τῶν σχετικῶν λ/σιμῶν (ὄρα παθητικὸν τῆς Ἐταιρείας ἐν τῷ Γενικῷ Ἰσολογισμῷ 31 Δεκεμβρίου 1908 «Πιστωταὶ Διάφοροι»), καὶ Δρ. 56,157.51 εἰς ὅσας ἀνέρχεται τὸ περίσσευμα τοῦ ἔτους τούτου θέλουσιν ἀναγραφῆ, ἕνα χρησιμεύσασιν ὡς ἔσοδον τοῦ ἐπομένου ἔτους, διὰ τὰ ἀνασκαφικά καὶ μουσειακὰ ἔργα ἐν Ἀθήναις.

Ἐν Ἀθήναις 31 Δεκεμβρίου 1908

Ὁ ταμίης
 Α. ΜΥΛΩΝΑΚΟΣ

Ὁ λογιστὴς
 Κ. Α. ΜΙΣΙΟΣ

Ἐθεωρήθη

Ὁ ἐπόπιτος
 Γ. Ν. ΚΛΟΝΤΗΡΟΠΟΥΛΟΣ

ΑΝΑΛΥΤΙΚΟΣ ΑΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ
ΤΩΝ ΕΣΟΔΩΝ ΤΗΣ ΧΡΗΣΕΩΣ 1908

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α'

"Αρθρον 1.

ΕΙΣΦΟΡΑΙ

Είσπραχθέντα εξ εισφορῶν τακτικῶν ἑταίρων . . . Δρ. 2,463.15 Δρ. 2,463.15

"Αρθρον 2.

ΤΟΚΟΙ ΚΑΙ ΜΕΡΙΣΜΑΤΑ

Είσπραχθέντα:

'Από τόκους Β' ἑξαμηνίας 1907 καὶ Α' ἑξαμηνίας
1908 τῶν παρὰ τῆ Τραπεζῆ Γ. Π. Σκουζέ ἐντόκων
καταθέσεων . . . Δρ. 1,835.80

'Από μέροςμα Β' ἑξαμηνίας 1907 ἔτους 56 μετοχῶν
τῆς Ἐθνικῆς Τραπεζῆς . . . » 5,600.—

'Από τόκους Β' ἑξαμηνίας 1907 ἔτους 1697 ὀμολο-
γιῶν Ἐθνικοῦ Δανείου Ἐνοποιήσεως 1898 . . . » 4,242.50
Δρ. 11,678.30

"Ὅσα ἐγράφησαν εἰς χρέεσίν τῆς μερίδος ἀτόκοι καὶ
μερίσματα ἐν τῷ Γεν. Ἰσολογισμῷ 31 Δεκεμβρίου
ἔ. ἔ. εἰς πίστωσιν τοῦ παρόντος κεφαλαίου διὰ τοῦς
τόκους καὶ μερίσματα τῆς Α' ἑξαμηνίας ἔ. ἔ. τῶν
ἀνωτέρω χρεωγράφων, μήπω εἰσπραχθέντα . . . Δρ. 9,842.50 Δρ. 21,520.80

"Αρθρον 4.

ΕΣΟΔΑ ΕΚ ΔΗΜΟΣΙΕΥΜΑΤΩΝ

Είσπραχθέντα:

'Από ἀντίτιμον πωληθέντων τευχῶν τῆς Ἀρχ. Ἐφημ. Δρ. 4,561.15

'Από ἀντίτιμον πωλ. τευχῶν τῶν Πρακτ. τῆς Ἐταιρ. » 270.50

'Από ἀντίτιμον πωληθέντων τευχῶν τοῦ Α' τόμου τῶν
Μνημείων τῆς Ἑλλάδος. . . » 843.70

'Από ἀντίτιμον πωληθέντων τόμων τοῦ συγγράμματος
Χ. Τσοῦντα «Αἱ προϊστορικαὶ Ἀκροπόλεις Διμη-
νίου καὶ Σίσκλου». . . » 286.80

'Από ἀντίτιμον πωλ. τόμων συγγράμματος Π. Καβ-
δαδία καὶ Καβεράου εἰς Ἀνασκαφῆ Ἀκροπόλεως » 74.80

'Από ἀντίτιμον πωληθέντος συγγράμματος Π. Καβ-
δαδία «Τὸ ἱερόν τοῦ Ἀσκληπιοῦ» . . . » 15.— Δρ. 6,051.95
Εἰς μεταφορὰν. . . Δρ. 30,035.90

Ἐκ μεταφορᾶς . . . Δρ. 30,035.90

Ἄρθρον 5.

ΕΣΟΔΑ ΚΕΚΛΕΙΣΜΕΝΩΝ ΧΡΗΣΕΩΝ

Είσπραχθέντα ἀπὸ ἐνοίκιον τῆς ἐν Ἐλαιοτριβείois οἰ-
κίας τῆς Ἑταιρείας διὰ τὸ ἔτος 1907 . . . Δρ. 150.—
Είσπραχθέντα ἀπὸ ἐνοίκιον τῆς ἐν Ἐλευσίνοι οἰκίας τῆς
Ἑταιρείας διὰ τὸ ἔτος 1907 . . . » 18.— Δρ. 168.—

Ἄρθρον 6.

ΕΣΟΔΑ ΔΙΑΦΟΡΑ

Είσπραχθέντα :
Ἐκ προστίμου ἐπιβληθέντος ὑπὸ τοῦ Συμβουλίου . Δρ. 33.30 Δρ. 33.30

Ἄρθρον 7.

ΕΣΟΔΑ ΕΚ ΤΟΥ ΛΑΧΕΙΟΥ

Είσπραχθέντα :
Ἀπὸ ἔσοδα τῶν τριῶν κληρώσεων τοῦ ἔτους 1908 τοῦ
Λαχείου ὑπὲρ τοῦ Στόλου καὶ τῶν Ἀρχαιοτήτων
κατὰ τὸν νόμον ΓΝΣ . . . Δρ. 225,000.— Δρ. 225,000.—
Ἄσα ἐγγράφησαν εἰς χρέωσιν τῆς μερίδος «Γαμείων
Λαχείου Ἐθνικοῦ Στόλου ἐν τῷ Γενικῷ Ἰσολο-
γισμῷ 31 Δεκεμβρίου ἐ. ἔ. εἰς πίστωσιν τοῦ παρόν-
τος κεφαλαίου διὰ τὴν εἰς τὴν Ἑταιρείαν ἀνήκου-
σαν μερίδα ἐκ τῶν ἐσόδων τοῦ Λαχείου τῆς Δ'
κληρώσεως τοῦ 1908 ἔτους, μὴπω εἰσπραχθεῖσαν . Δρ. 75,000.— Δρ. 75,000.—
Δρ. 330,237.20

ΑΝΑΛΥΤΙΚΟΣ ΑΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ
ΤΩΝ ΕΞΟΔΩΝ ΤΗΣ ΧΡΗΣΕΩΣ 1908

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α'

Προσωπικόν.

Άρθρον 1.

ΜΙΣΘΟΙ ΤΟΥ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ ΤΩΝ ΓΡΑΦΕΙΩΝ
ΚΑΙ ΤΗΣ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗΣ

Δαπανηθέντα Δρ. 11,991.60 Δρ. 11,991.60

Άρθρον 2.

ΜΙΣΘΟΙ ΤΟΥ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ ΕΠΙ ΤΩΝ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΩΝ

Δαπανηθέντα Δρ. 29,538.40
Όσα ἐγράφησαν εἰς πίστωσιν τῆς μερίδος «Πιστωταὶ
Διάφοροι» πρὸς χρέωσιν τοῦ παρόντος Κεφαλαίου » 380.— Δρ. 29,918.40

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β'

Γραφεῖα, Διαχειρίσεις καὶ Βιβλιοθήκη.

Άρθρον 1.

ΕΞΟΔΑ ΓΡΑΦΕΙΩΝ ΚΑΙ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΕΩΣ

Δαπανηθέντα: Εἰς θέρμανσιν καὶ φωτισμόν . . . Δρ. 692.45
» » δημοσιεύσεις εἰς τὰς ἐφημερίδας . . . » 188.—
» » χάρτην καὶ τυπωτικὰ διαφόρων
ἐντύπων » 330.45
» » γραφικὴν ὕλην » 265.55
» » διάφορα ἔξοδα » 427.45
» » καθαρισμόν τοῦ Καταστήματος . . . » 210.—
» » ταχυδρομικὰ τέλη » 333.85
» » ἔξοδα ἀποστολῆς ἐπιταγῶν εἰς δια-
φόρους δικαιοῦχος » 134.10
Εἰς μεταφορὰν . . . Δρ. 2,581.85

	Ἐκ μεταφορᾶς . . . Δρ.	2,581.85	
Δαπανηθέντα:	Εἰς φύλακτρα χρεωγράφων »	40.75	
»	» ἄξίαν τεσσάρων δωδεκάδων καθισμάτων καὶ φωτογραφικῶν πλακῶν διὰ τὰς διαλέξεις τῆς Ἐταιρείας »	1,667.95	
»	» κατασκευὴν δουλαπίων ἐν τῷ Καταστήματι τῆς Ἐταιρείας . . . »	626.75	
»	» ἄξίαν ἐνδυμασιῶν τῶν κλητῆρων . . . »	80.—	
»	» κατανάλωσιν ποσίμου ὕδατος . . . »	14.—	
»	» ἄξίαν δύο ἀνεμιστήρων διὰ τὰ Γραφεῖα »	200.—	
»	» ἐπιχορήγησιν τοῦ Γραμματέως τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου . . . »	1,440.—	
»	» ἀποζημίωσιν ἐπὶ τοῦ τῆς Ταμειάρχης καὶ Διοικητικῆς ὑπηρεσίας . . . »	866.60	Δρ. 7,487.90

Ἄρθρον 2.

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

Δαπανηθέντα:	εἰς ἀγορὰν διαφόρων βιβλίων . . . Δρ.	2,199.80	
»	» δετικά βιβλίων »	454 25	Δρ. 2,654.05

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'

Ἀνασκαφικά ἔργα καὶ δημοσιεύματα

Ἄρθρον 1.

ΑΝΑΣΚΑΦΑΙ ΚΑΙ ΣΥΝΤΗΡΗΣΙΣ ΑΡΧΑΙΩΝ ΜΝΗΜΕΙΩΝ

Ἀνασκαφαὶ παρὰ τὸ Θηοεῖον καὶ περιφραγίς τοῦ χώρου.

Δαπανηθέντα:	εἰς ἡμερομίσθια ἐργατῶν, κτιστῶν καὶ παραγωγέων Δρ.	11,364.50	
Πληρωθέντα	» Ε. Σουρίγον, Στ. Ἐγγλέζον, Κ. Κουκᾶν, Ἄ. Γαυριαλάκην, Δ. Παπαμιχαήλ, Μ. Νικολέτον κτλ. δι' ἄξίαν ἀσθέστου, ἄμμου, ξυλείας, λίθων ἀργῶν καὶ ἔστων καὶ ἄλλων ὕλικῶν »	6,462.40	
»	» Α. Τζηρίτην, δι' ἄξίαν ζεμιπλίων, σχοινίων, πύθων καὶ ἄλλων ἐργαλ. »	68.75	
	Εἰς μεταφορὰν . . . Δρ.	17,895.65	

	Ἐκ μεταφορᾶς . . . Δρ.	17,895.65
Δαπανηθέντα εἰς φωτογραφικὴν ἐργασίαν	»	65.—
» » ἀμαξαγωγία Δέρπεφελδ καὶ Ν. Μπα- λάου	»	10.— Δρ. 17,970.65

Ἔργασια ἐν Κεραμεικῷ. Ἀνασκαφαί, οἰκοδομὴ ἀ-
στυνομικοῦ σταθμοῦ καὶ συλλογῆς μετὰ φυλακείου,
περίφραξις τοῦ χώρου καὶ ἐργασίαι πρὸς διοχέτευ-
σιν τῶν ὑδάτων.

Δαπανηθέντα εἰς ἡμερομίσθια ἐργατῶν, καρραγωγίων καὶ κτιστῶν	Δρ.	14,226.30
» » Ἐ. Σακελλαρίου, Κ. Κοκᾶν, Στ. Ἐγγλέζου, Μ. Νικολέτου, Ν. Γε- λανταλῆν κλπ. δι' ἀξίαν ξυλείας, γωνιολίθων, ἐργαλείων, γλυφαρίων, ἀσβέστου, ξεστῶν λίθων, ἀργῶν λί- θων, σιδηρικῶν, κεράμων, πορσελά- νης, τοῦβλων, ἄμμου κλπ.	»	7,329.63
» » μεταφορὰν πλακῶν	»	60.—
» » ἐπιδιόρθωσιν ἐργαλείων	»	72.75
» » ἐπισκευὴν μάνδρας κρημνισθείσης ὑπὸ τῆς Ἐταιρείας Τροχιοδρόμου	»	35.—
» » φύλαξιν ὑλικῶν	»	50.50 Δρ. 21,774.18

Ἀνασκαφαί ἐν Θεσσαλίᾳ καὶ περιουναγωγαί
τῶν ἀρχαίων.

Δαπανηθέντα εἰς ἡμερομίσθια ἐργατῶν	Δρ.	2,088.—
» » ἀποζημίωσιν καὶ ὁδοιορικὰ τοῦ ἐ- φόρου Α. Ἀρβανιτοπούλου	»	942.30
» » ἀμοιβὴν καὶ ὁδοιορικὰ τοῦ συγχο- λητοῦ ἀρχαίου Ι. Παπανικολάου	»	699.20
» » ἀξίαν κιωτιῶν, ξυλείας, σάκκων, ζεμπυλίων, κασμάδων, λουστῶν καὶ ἄλλων ὑλικῶν	»	280.65
» » προμήθειαν ποσίου ὕδατος διὰ τοὺς ἐργάτας	»	122.30
» » φωτογραφικὴν ἐργασίαν	»	168.—
» » μεταφορὰν καὶ τοποθέτησιν ἀρχαίων ἐν τῷ Μουσείῳ Βόλου	»	53.60
» » μεταφορὰν ὑλικῶν	»	59.85
» » γραφικὴν ὑλὴν	»	53.50
» » μεταφορὰν καὶ συγκέντρωσιν ἀρ- χαίων	»	153.25 Δρ. 4,620.65
Εἰ μεταφορὰν	Δρ.	44,365.48

Ἐκ μεταφορᾶς . . .

Δρ. 44,365.48

Ἀνασκαφαὶ ἐν Μυκῆναις

Δαπανηθέντα	εἰς ἡμερομίσθια τεχνιτῶν καὶ ἔργατων	Δρ.	2,029.60
»	» ἀξίαν ταιμέντου, ζεμπιλίων, σχοινίου, γύψου, ἀσβέστου κλπ.	»	339.60
»	» μεταφορὰν ὄλικῶν	»	15.—
»	» ἐνοίκιον οἰκίας πρὸς διαφύλαξιν τῶν εὐρημάτων	»	45.—
»	» ὁδοιορικὰ ἐπιστάτου καὶ τριῶν τεχνιτῶν	»	85.55
»	» ἀποζημίωσιν τοῦ ἐπιστάτου Χ. Κτενᾶ	»	495.85
»	» ἀποζημ. καὶ ὁδοιορικὰ Χ. Τσοῦντα	»	135.—
»	» ὁδοιορικὰ ἐπιστάτου πρὸς ἐξαργύρωσιν χρηματ. ἐπιταγῶν	»	30.60
»	» ἀποζημίωσιν καὶ ὁδοιορικὰ τοῦ ἀρχιεργάτου Κ. Καμπάνη	»	60.30
»	» ὁδοιορικὰ Ν. Μπαλάνου Νομομηχανικοῦ.	49.40 Δρ.	3,285.90

Ἔργασια ἐν Σουνίῳ

Δαπανηθέντα	εἰς ἡμερομίσθια λιθοξόων, ξυλουργῶν καὶ ἔργατων	Δρ.	1,760.95
»	» Μ. Βλάσην, Γ. Μαγγιῶρον, Γελανταλῆν κλπ. δι' ἀξίαν ξυλείας, οἰκοδομησέμων ὄλικῶν, ἐργαλείων, ζεμπιλίων καὶ ἄλλων ὄλικῶν	»	730.50
»	» ὁδοιορικὰ καὶ ἀποζημίωσιν κατὰ τὸν Νόμον τοῦ Ἐφόρου Β. Στάη, μεταδάντος τετράκις ἀπ' Ἀθηνῶν εἰς Σούνιον καὶ τανάπαλιν.	»	421.60
»	» ἀποζημίωσιν τοῦ ἐπιστάτου Θ. Καλλινίκου.	»	240.—
»	» ὁδοιορικὰ ἐπιστάτου Καλλινίκου καὶ ἔργατων	»	66.90
»	» Φρ. Βερσάκην σχεδιαστὴν δι' ἀποζημίωσιν καὶ ὁδοιορικὰ	»	87.60
»	» ὁδοιορικὰ Χ. Τσοῦντα	14.— Δρ.	3,321.55

Δαπάναι δεινδροφυτεύσεως τοῦ περὶ τὸν Λέοντα Χαιρωνείας χώρου.

Δαπανηθέντα	εἰς ἡμερομίσθια	Δρ.	257 25
»	» ὁδοιορικὰ καὶ ἀποζημίωσιν τοῦ Ἐφόρου Γ. Σωτηριάδου	»	90.35 Δρ.
	Εἰς μεταφορὰν	Δρ.	347.60
			Δρ. 51,320.53

'Εκ μεταφορᾶς . . .

Δρ. 51,320.53

'Ανασκαφαὶ ἐν Εὐβοίᾳ.

Δαπανηθέντα	εἰς	ἡμερομίσθια ἐργατῶν	Δρ.	2,053.50	
»	»	» φατογραφικῆν ἐργασίαν	»	113.40	
»	»	» ὄδοιπορικὰ καὶ ἀποζημίωσιν Φρ. Βερσάκη διὰ τὴν σχεδιαγράφεισιν τῶν ἐν Καρύστῳ καὶ Πλατανιστῶ Μνημείων	»	266.70	
»	»	» ὄδοιπορικὰ καὶ ἀποζημίωσιν τοῦ Εἰρηνοδ. Ν. Μπελάρα, ἑλληνοδ. Ι. Καψῆ καὶ ἔνωμ. Ε. Καραβᾶ διὰ τὴν ἐκτίμησιν τῶν ἀγρῶν ἀδελφῶν Σιφνίων	»	82.—	
»	»	» ἀξίαν γραφικῆς ὕλης, κασιμίδων, ζεμπιλίων καὶ πολυδείκτου	»	64.45	
»	»	» ὄδοιπορικὰ τοῦ διευθύνοντος τὰς ἐργασίας Γ. Παπαβασιλείου, διὰ δύο μεταβάσεις αὐτοῦ καὶ τοῦ φωτογράφου 'Ρόρερ ἀπ' Ἀθηνῶν εἰς Χαλκίδα καὶ ἐκ Χαλκίδος εἰς Κάρυστον καὶ δι' ὄδοιπορικὰ τοῦ ἴδιου μετὰ τοῦ διαχειρισμοῦ Γ. Δερθένη εἰς τοὺς ἀρχαιολογικοὺς χώρους κατὰ τὴν διάρκειαν τῶν ἀνασκαφῶν	»	205.95	
»	»	» ἀποζημίωσιν κατὰ τὸν Νόμον τοῦ διευθύνοντος τὰς ἐργασίας Γ. Παπαβασιλείου	»	348.—	
»	»	» κατασκευὴν μιᾶς θήκης	»	15.—	
»	»	» μεταφορὰν ἀναγλύφου	»	4.—	
»	»	» ἐπισκευὴν ἐργαλείων	»	18.30	Δρ. 3,171.30

'Εργασίαι 'Επιδαύρου.

Δαπανηθέντα	εἰς	ἡμερομίσθια ἐργατῶν, ξυλουργῶν, κτιστῶν καὶ μαρμαρογλύφων . . .	Δρ.	10,299.40	
»	»	» ὄδοιπορικὰ τεχνιτῶν καὶ ἐργατῶν δι' ὅλου τοῦ ἔτους	»	269.15	
»	»	» ἐμπόρους 'Ιω. Τερζάκη, Σπηλιόπουλον, Πρατσινάκη, Πουλάκον, Δηλαβέρην κλπ. δι' ἀξίαν γύψου, θηρατικῆς γῆς, ξυλείας, πλακῶν, χρω-			
		Εἰς μεταφορὰν . . .	Δρ.	10,568.55	Δρ. 54,491.83

	Ἐκ μεταφορᾶς . . . Δρ.	10,568.55	Δρ.	51,491.83
Δαπανηθέντα εἰς	μάτων, ἀσθέτου, δοκῶν, ζεμπυλίον, βελοπινάκων καὶ ἄλλων ὑλικῶν	»	4,218.50	
»	μεταφορικά ἐξ Ἀθηνῶν καὶ ἐκ Ναυπλίου γύψου, χρωμάτων, πλακῶν, τσιμέντου καὶ ἀσθέτου	»	742.—	
»	ὁδοιπορικά καὶ ἀποζημίωσιν, κατὰ τὸν Νόμον, τοῦ Διευθύνοντος τὰς ἐργασίας Γεν. Ἐφόρου κατὰ τοὺς μῆνας Ἀπριλίον, Ἰουλίον, Αὐγούστον καὶ Ὀκτώβριον 1908	»	435.80	
»	ἀμοιβὴν τοῦ Ἰταλοῦ τεχνίτου Ι. Βούδα	»	1,008.—	
»	ὁδοιπορικά τοῦ ἐπιστάτου Π. Βοσσιτσιάνου, πρὸς ἐξαργύρωσιν χημικῶν ἐπιταγῶν δι' ὄλον τὸ ἔτος καὶ παραλαβὴν ὑλικῶν	»	78.—	
»	ὁδοιπορικά καὶ ἀποζημίωσιν τοῦ βοηθοῦ Μηχανικοῦ Γ. Εὐγενίου	»	175.—	
»	ἀξίαν κινήσεως διὰ θεραπείαν τῶν ἀσθενούντων	»	8.10	
»	Πουλᾶκον κλπ. δι' ἐπισκευὴν ἐργαλείων καθ' ὄλον τὸ ἔτος	»	440.20	Δρ. 17,344.15

Δαπάναι ἀνασιτηλώσεως τοῦ Ἐργεθείου.

Δαπανηθέντα εἰς	ἡμερομίσθια ἐργατῶν, τεχνιτῶν καὶ μαρμαράδων	Δρ.	11,573.60	
»	» Βλαχάνην καὶ Πετρόπουλον, Μαγγιῶρον κλπ. δι' ἀξίαν τσιμέντου, καρφοβελόνων, ὄρειχάλκου, λεκανῶν, σιδηρικῶν, ἄμμου, κασμάδων, ἀγγύστρων καὶ μολύβδου	»	2,620.30	
»	» μεταφορὰν ὑλικῶν	»	44.40	
»	» ἐπιδιόρθωσιν ἐργαλείων	»	61.70	
»	» φωτογραφικὴν ἐργασίαν	»	101.—	
»	» ἀμαξαγωγία τοῦ Νομορχαν. Ν. Μπαλάνου διὰ τὴν ἐπίβλεψιν τῶν ἐργασιῶν	»	575.—	Δρ. 14,976.—

Ἔργασια ἐν Ὀλυμπίειῳ.

Δαπανηθέντα εἰς	ἡμερομίσθια μαρμαράδων, ἐργατῶν καὶ καρραγωγέων	Δρ.	1,238.—	
Πληρωθέντα	» Μ. Πατσουράκη, Α. Ξηροτάγαρον			
	Εἰς μεταφορὰν	Δρ.	1,238.—	Δρ. 86,811.98

	Ἐκ μεταφορᾶς . . . Δρ.	1,238.—	Δρ.	86,811.98
	κλπ. διὰ πωρίνους λίθους, ἄμμον καὶ ἄσβεστον »	1,888.—		
Δαπανηθέντα »	ἀποζημιώσιν τοῦ διευθύνοντος τὰς ἐργασίας »	740.—		
» »	ἐπιδιόρθωσιν ἐργαλείων »	30.50	Δρ.	3,866 50

*Δαπάναι πρὸς ὑποστήριξιν τῶν μνημείων
τοῦ Μυστραῖ.*

Δαπανηθέντα εἰς	ἡμερομίσθια τεχνιτῶν καὶ ἐργατῶν .	Δρ.	5,939.50	
» »	Κ. Ἀποστολάκον, Μορφογιάννην κλπ. δι' ἄξιν πλίνθων, ζεμπυλίων, σχοινίου, ξυλείας, σιδηρικῶν, κεράμων, τσιμέντου, ἀσβέστου κλπ. »	1,775.30		
» »	μεταφορὰν τσιμέντου, ἐργαλείων καὶ ἄλλων ὑλικῶν »	133.40		
» »	μεταφορὰν ἀρχαίων ἐκ τῶν περιχώρων εἰς τὸ Μουσεῖον »	43.—		
» »	φωτογραφικὴν ἐργασίαν »	149.—		
» »	μισθὸν τοῦ ἀρχιτεχνίτου Γ. Κρασσᾶ »	1,500.—		
» »	ἀμοιβὴν καὶ ὄδοιπορικὰ τοῦ Ἐφορέουτος Ἄ. Ἀδαμαντίου »	744.40		
» »	ὄδοιπορικὰ τοῦ ἐπιστάτου »	176.—		
» »	ὄδοιπορικὰ ἐπιστροφῆς ἐκ Μυστραῖ εἰς Ἀθήνας Ἄ. Ἀδαμαντίου, ἀρχιτεχνίτου Κρασσᾶ καὶ ἐργάτου . . . »	416.20	Δρ.	10,546.50

Ἀνασκαφαὶ καὶ ἐργασίαι περὶ τὴν Ἀκρόπολιν (κατασκευὴ τείχους διὰ τὸ κινκίδωμα τὸ περὶ τὴν δυτικὴν κλιτὴν τῆς Ἀκροπόλεως).

Δαπανηθέντα εἰς	ἡμερομίσθια ἐργατῶν, τεχνιτῶν, κτιστῶν, καρραγωγέων καὶ λιθοζῶων Δρ.	40,177.—		
» »	Σ. Στανωτάν, Κ. Κοκᾶν, Μ. Νικολέτον, Σ. Ἐγγλέζον, Γ. Γκιώνην, Σ. Ξουρίγον, Σ. Καλλίνην κλπ. δι' ἄξιν ἀσβέστου, λίθων ἀργῶν, λίθων ξεστῶν, σιδηρικῶν, θηραϊκῆς γῆς, ἀγκωναναρίων, πορσελάνης, τούβλων, ἄμμου, ξυλείας, μολύβδου, σχοινίου, καρφοβελονῶν καὶ ἄλλων ὑλικῶν ! »	21,251.—		
» »	Ἐργολάβον Ἄ. Κορκοτσάκην, δι' εἰς μεταφορὰν . . . Δρ.	61,428.—	Δρ.	101,224.98

	Ἐκ μεταφορᾶς . . . Δρ.	61,428.—	Δρ.	101,224.98
	ὑπόλοιπον ἐργασίας του ἐν τῇ κατασκευῇ τοῦ κιγκλιδώματος . . . »	918.45		
Δαπανηθέντα εἰς	Βλαχάνην καὶ Πετρόπουλον διὰ κατασκευὴν καὶ τοποθέτησιν δύο σιδηρῶν θυρῶν »	904.70		
»	» ἐπιδιόρθωσιν ἐργαλείων »	84.90		
»	» ὁδοιπορικὰ ἀρχιτέκτονος Β. Βασιλειάδου »	53.60		
»	» φύλαξιν ὑλικῶν »	38.—		
	Δρ.	<u>63,427.65</u>		
Ἄσφαλιστικὰ	Ἄσφαλιστικὰ εἰς πιστώσιν τῆς μερίδος «Διάφοροι πιστωταί» καὶ εἰς χρέεσιν τοῦ παρόντος κεφαλαίου Δρ.	92.50	Δρ.	63,520.15

Ἔργασίαι ἐν τῇ Ἀκροπόλει. Καθαρισμὸς καὶ ἐργασίαι ἐν τοῖς Μουσείοις πρὸς ἀνίδρυσιν τῶν ἀρχαίων κτλ.

Δαπανηθέντα εἰς	ἡμερομίσθια ἐργατῶν Δρ.	3,291.70		
»	» ἀξίαν δύο ξυλίων βερβελίων καὶ ζεμπιλίων »	31.10		
»	» ἀξίαν μιᾶς κηπουρικῆς ψαλίδος διὰ τὴν δενδροφυτεῖαν τῆς Ἀκροπόλεως »	4.60	Δρ.	<u>3,327.40</u>

Δαπάναι πρὸς καθαρισμὸν καὶ εὐπρέπειαν τῶν ἐν Ἀθήναις ἀρχαιολογικῶν χώρων.

Δαπανηθέντα εἰς	ἡμερομίσθια ἐργατῶν Δρ.	2,478.75		
»	» ἀξίαν ζεμπιλίων »	41.—	Δρ.	<u>2,489.75</u>

Κατασκευὴ περιβολοτοίχου τοῦ ἐν Κερκύρᾳ Μουσείου.

Δαπανηθέντα εἰς	ἐργολάβον Χ. Μπάτσην διὰ τὴν ἐκτελεσθεῖσαν ἐργασίαν τῆς κατασκευῆς περιβολοτοίχου καὶ φυλακείου τοῦ ἐν Κερκύρᾳ Μουσείου ὡς οἱ σχετικοὶ Δ/σμοὶ καὶ πιστοποιήσεις τοῦ Δημομηχανικοῦ Λοπρέστη . . . Δρ.	10,155.43	Δρ.	<u>10,155.43</u>
-----------------	--	-----------	-----	------------------

Ἔργασίαι Μουσείου Θηβῶν.

Δαπανηθέντα εἰς	ἡμερομίσθια ἐργατῶν Δρ.	736.50		
»	» ἀξίαν γύψου, ἄμμου, ἀσβέστου, ξυλείας, λινελαίου, μαρμαροκονίας κλπ. »	652.40		
»	» Γεωργιάδην, Σέκερην καὶ Τζωρ-Εἰς μεταφορὰν . . . Δρ.	1,388.90	Δρ.	<u>180,717.71</u>

	Ἐκ μεταφορᾶς . . . Δρ.	1,388.90	Δρ. 180,717.71
	τζόπουλον δι' ἄξίαν δουλαπίων καὶ ἀρχαιοθηκῶν »	1,390.—	
Δαπανηθέντα εἰς ἀποζημιώσεις συγκολλητοῦ Ι. Παπανικολάου »		532.15	
» » ἀποζημιώσεις καὶ ὁδοιορικὰ τοῦ διευθύνοντος τὰς ἐργασίας ἐπιμελητοῦ Ε. Κορομάντζου »		300.—	
» » ὁδοιορικὰ καὶ ἀποζημιώσεις κατὰ τὸν Νόμον τοῦ Γενικοῦ Ἐφόρου τῶν Ἀρχαιοτήτων »		26.50	Δρ. 3,637 55

Ἀνασκαφαὶ ἐν Ἐρετρῷ.

Δαπανηθέντα εἰς ἡμερομίσθια ἐργατῶν Δρ.	1,211.25		
» » ἀποζημιώσεις καὶ ὁδοιορικὰ τοῦ Ἐφόρου Κ. Κουρουσιώτου »	666.40		
» » ἄξίαν γραφικῆς ὕλης καὶ ζεμπυλίων »	62.65		
» » Α. Λέρχαν δι' ἄξίαν μιάς ξυλίνης ἀρχαιοθήκης »	45.—		
» » φωτογραφικὴν ἐργασίαν »	38.40		
» » ἐνοίκιον οἰκήματος πρὸς διαμονὴν τοῦ διευθύνοντος τὰς ἐργασίας καὶ ἐναπόθεσιν τῶν εὐρημάτων »	75.—		
» » ἐπιδιόρθωσιν ἐργαλείων »	9.—	Δρ.	2,107.70

Ἀνασκαφαὶ ἐν Θέρμῳ.

Δαπανηθέντα εἰς ἡμερομίσθια ἐργατῶν Δρ.	3,952.—		
» » ἀποζημιώσεις καὶ ὁδοιορικὰ τοῦ διευθύνοντος τὰς ἀνασκαφὰς Ἐφόρου Γ. Σωτηριάδου »	844.25		
» » ὁδοιορικὰ ἐνὸς ἀρχιεργάτου καὶ δύο ἐργατῶν »	52.55	Δρ.	4,848.80

Οἰκοδομὴ Μουσείου ἐν Θέρμῳ.

Δαπανηθέντα εἰς ἡμερομίσθια ἐργατῶν καὶ τεχνιτῶν . Δρ.	5,955.90		
» » Ι. Βασιλόπουλον, Ε. Δηλαβέρην, Β. Κουσαρέλην κλπ. δι' ἄξίαν φυλείας, σιδηρικῶν, ἀσβέστου, σιδηροδοκῶν, ζεμπυλίων, κεράμων, χρωμάτων, καθυλάριδων κλπ. »	2,941.10		
» » μεταφορὰν κεράμων »	238.80		
» » μεταφορὰν ἐπιγραφῶν »	84.—	Δρ.	9,219.80
			Δρ. 200,531.56

Εἰς μεταφορὰν . . .

Ἐκ μεταφορᾶς . . .

Δρ. 200,531.56

Ἔργασίαι ἐν Φυγαλείᾳ.

Δαπανηθέντα εἰς	ἡμερομίσθια τεχνιτῶν καὶ ἐργατῶν .	Δρ.	2,068.75	
»	»	I. Κωστόπουλον δι' ἀξίαν ἀσβέστου καὶ κεράμων	»	91.80
»	»	ὁδοιπορικὰ καὶ ἀποζημιώσιν τοῦ Ἐ-φόρου Κ. Ῥωμαίου	»	401.—
»	»	ὁδοιπορικὰ τεχνιτῶν	»	135.35
»	»	μεταφορὰν ἀρχαίων ἐκ Φυγαλείας εἰς Ἀθήνας	»	29.70
»	»	ἐπισκευὴν ἐργαλείων	»	8.15
			Δρ.	2,734.75

Ἀνασκαφαὶ ἐν Νάξῳ.

Δαπανηθέντα εἰς	ἡμερομίσθια ἐργατῶν	Δρ.	490.80	
»	»	μεταφορὰν ὕλικῶν καὶ εὐρημάτων .	»	41.—
»	»	ἐνοίκιον πρὸς φύλαξιν τῶν εὐρημάτων	»	35.—
»	»	ὁδοιπορικὰ καὶ ἀποζημιώσιν κατὰ τὸν Νόμον τοῦ Διευθύνοντος τὰς ἐργασίας Κλ. Στεφάνου	Δρ.	227.70
			Δρ.	794.50

Ἀνασκαφαὶ ἐν Μοσχάτῳ (παρὰ τὸ Φάληρον).

Δαπανηθέντα εἰς	ἡμερομίσθια ἐργατῶν	Δρ.	573.20	
»	»	μεταφορὰν εὐρημάτων εἰς τὸ Ἔθν. Μουσεῖον καὶ φυλείας καὶ ἐργαλείων ἀπ' Ἀθηνῶν εἰς Μοσχάτον	»	25.20
»	»	N. Σταυροπούλου κλπ. δι' ἀξίαν ζεμπιλίων, σχοινίων κλπ.	»	37.60
»	»	ἀποζημιώσιν τοῦ ἐπιστάτου Γ. Κατσούλη	»	22.—
»	»	ὁδοιπορικὰ τῶν ἐπιστατῶν Π. Χατζημιχάλη καὶ Δ. Κοκκίνη	»	33.75
»	»	ἐνοίκιον δωματίου πρὸς ἐναπόθεσιν τῶν εὐρημάτων	»	5.10
			Δρ.	696.85

Ἀγορὰ κτημάτων πρὸς ἀνασκαφάς.

Πληρωθέντα εἰς τὸν Α. Πέρδικαν ἰδιοκτῆτην μιᾶς οἰκίας ἐν ὁδῷ Ποσειδῶνος Ἀθηνῶν, διὰ τίμημα αὐτῆς ἀγορασθείσης παρὰ τῆς Ἐταιρείας πρὸς ἐνέργειαν
 Εἰς μεταφορὰν . . .

Δρ. 204,757.66

	'Εκ μεταφορᾶς . . . Δρ.	Δρ. 204,757.66
	ἀνασκαφῶν »	9,558.—
Πληρωθέντα εἰς	ἰδιοκτητίας Δ. Κομπλὴν καὶ Δ. Δη- μάκον κλπ. δι' ἄξιαν λωρίδων γῆς ἐν Δελφοῖς ἀγορασθεῖσων παρὰ τῆς 'Ἐταιρείας δι' ἀρχαιολογ. σκοποῦς. »	<u>415.—</u> Δρ. 9,973.—

*Κατασκευὴ νέας σιδηρᾶς στέγης τοῦ Μικροῦ
Μουσείου τῆς Ἀκροπόλεως.*

Δαπανηθέντα εἰς	ἡμερομίσθια ξυλουργῶν, καρραγω- γέων καὶ ἐργατῶν Δρ.	4,495.40
»	» Α. Γαυριαλάκην, Κοσμὴν καὶ Πε- τρόχειλον, Τζιρίτην, Γ. Γαρόζην, Ι. Μαγγιώρον, Ἄθ. Ξηροτάγαρον κλπ. δι' ἄξιαν ξυλείας, ζεμπιλίων, σχοινίου, μολύβδου, ἀσβέστου, ἄμ- μου, χρωμάτων, τούβλων, θηρατικῆς γῆς, τσιμέντου, πλακῶν, ἐργαλείων, στόχου, πορσελάνης κλπ. »	<u>3,594.86</u> Δρ. 8,090.26

Δαπάναι ἀναστηλώσεως Προπυλαίων.

Δαπανηθέντα εἰς	ἡμερομίσθια τεχνιτῶν καὶ ἐργατῶν . Δρ.	3,394.45
»	» ἄξιαν βελονῶν, ξυλείας, καθρονίων καὶ ἐργαλείων. »	428.50
»	» εἰς φωτογραφικὴν ἐργασίαν. »	<u>18.—</u> Δρ. 3,840.95

*Συντήρησις δειδροφυτείας τοῦ περὶ τὴν
'Ακρόπολιν χώρου.*

Δαπανηθέντα εἰς	ἡμερομίσθια ἐργατῶν καὶ καρραγω- γέων πρὸς ποτισμῶν τῶν δένδρων Δρ.	<u>1,230.25</u> Δρ. 1,230.25
-----------------	--	------------------------------

*Δαπάναι κατασκευῆς τοῦ Ναοῦ Ἁγ. Κυριακῆς
ἐν Τσαουσίῳ.*

Πληρωθέντα εἰς	ἐργολάβον Γ. Δεσποτόπουλον διὰ τὴν ἐργασίαν τῆς ἀποπερατώσεως τοῦ Ναοῦ Ἁγ. Κυριακῆς ἐν Τσαουσίῳ Δρ.	<u>1,927.44</u> Δρ. 1,927.44
----------------	---	------------------------------

Κιγκλίδωμα Πύλης ἀγορᾶς.

Δαπανηθέντα εἰς	ἡμερομίσθια μαρμαράδων καὶ ἐρ- γατῶν Δρ.	2,145.25
	Εἰς μεταφορὰν . . . Δρ.	<u>2,145.25</u> Δρ. 229,819.56

	Εκ μεταφορᾶς . . . Δρ.	2,145.25 Δρ.	229,819.56
Δαπανηθέντα εἰς	ἄξίαν ξεσπῶν λίθων εἰς Μηνῶν Νι- κολέτου	»	1,992.90
»	» ἐπιδιόρθωσιν ἐργαλείων	»	44.40
»	» τσιμέντου, σχοινίου καὶ ἐργαλείων »	»	30.40
»	» ἡμερομίσθια συγκολλητοῦ Ἰ. Παπα- νικολάου	»	15 — Δρ. 4,927.95

Διάφοροι ἐργασίαι.

Δαπανηθέντα εἰς	Α. Τζηρίτην, Ἀθανασόπουλον, Π. Χρυσοφίδην, Βλαχάνην καὶ Πετρό- πουλον κλπ. δι' ἄξίαν λιθοκόλλας, ζεμιπλῶν, γύψου, καρφοσελοῶν, ἐργαλείων καὶ ἄλλων ὕλικῶν διὰ τὰς ἐν Ἀθήναις ἐργασίας τῆς Ἑταιρείας	Δρ.	1,514.40
»	» ἄξίαν ἕνδεκα ἀρχαιοθηκῶν διὰ τὰ ἐν ταῖς Ἐπαρχίαις Μουσείαις	»	1,502.10
»	» συσκευὴν καὶ ἀποστολὴν ἀρχαιοθη- κῶν εἰς τὰ Μουσεία Ἀργολοῦ, Ἰ- θιωῶν καὶ Βόλου	»	247.55
»	» Δ. Εὐαγγελίδην, δι' ἀποζημίωσιν αὐτοῦ ὡς ἐπόπτου τῶν ἐν Ἀθήναις ἐργασιῶν	»	672.—
»	» ἀποζημιώσεις τῶν ἐπιστατῶν τῶν διαφόρων ἐν Ἀθήναις ἐργασιῶν Γ. Κρητικῆς, Γ. Καβδαλίνης, Γ. Κα- τσούλης καὶ Κ. Σαῦπᾶ	»	540.—
»	» ὀδοιπορικὰ τοῦ ἀρχιτέκτονος Β. Βα- σιλειάδου, δι' ἐποπτεῖαν τῶν ἐν Ἀθήναις ἐργασιῶν μηνῶν ἐπτὰ	»	440.45
»	» ἀποζημίωσιν καὶ ὀδοιπορικὰ τοῦ συγ- κολλητοῦ ἀρχαίου Ι. Παπανικο- λάου, ἐργασθέντος ἐν τοῖς Μουσείοις Χαλκίδος καὶ Σπάρτης	»	317.85
»	» ἀποζημίωσιν κατὰ τὸν Νόμον καὶ ὀδοιπορικὰ τοῦ Ἐφόρου Α. Σκιᾶ, μεταδάντος εἰς Θήβας διὰ τὴν συναρ- μολόγησιν τῶν εὐρημάτων τῶν Ἀγ- γλων ἐν Ῥετσώνα	»	339.80
»	» ἡμερομίσθια ἐργατῶν διὰ τοπο- θέτησιν τῆς ἐν Ἀκροπόλει ξυλείας »	»	290.65
»	» ἀποζημίωσιν τοῦ ἐπόπτου τῶν ἐν Ἀθήναις ἐργασιῶν Ν. Μπέρτου	»	108.—
	Εἰς μεταφορὰν . . . Δρ.		5,972.80 Δρ. 234,047.51

		'Εκ μεταφορᾶς . . . Δρ.	5,972.80 Δρ. 234,047.51
Δαπανηθέντα εἰς	ἡμερομίσθια ἐργατῶν διὰ τὴν διευ-		
	θέτησιν πλακῶν ἐν τῷ 'Εθν. Μου-		
	σεῖῳ »		40.40
»	» ἐπισκευὴν τῶν φυλακείων τῶν ἐν		
	'Αθήναις ἀρχαιολογικῶν χώρων . »		86.20
»	» δημοσιεῦσιν προκηρύξεως προμη-		
	θείας ξεστῶν λίθων »		39.—
»	» ἀποζημιῶσιν τοῦ βοηθοῦ Μηχανικοῦ		
	Ν. Κιτσίκη »		262.—
»	» ἀποζημιῶσιν κατὰ τὸν Νόμον καὶ		
	ὁδοιορικὰ Κ. 'Ρωμαίου, ἐφόρου,		
	μεταδάντος εἰς Τεγέαν καὶ Σπάρ-		
	την δι' ὑπηρεσίαν τῆς 'Εταιρείας . »		89.50
»	» ἀποζημιῶσιν Α. 'Αρβανιτοπούλου,		
	ἐφόρου ἀρχαιοτήτων ἐργασθέντος		
	ἐν Σικυῶνι »		53.95
»	» μεταφορὰν ἀρχαίων ἐν τῷ Μου-		
	σεῖῳ Σπάρτης καὶ μικρὰ ἔξοδα ἐπι-		
	σκευῆς αὐτοῦ »		131.15
»	» ὁδοιορικὰ τοῦ μηχανικοῦ Ν. Μπά-		
	τσα ἀπὸ Τριπόλεως εἰς Πυαλί τῆς		
	Τεγέας διὰ τὰς ἐργασίας τοῦ ἐκεῖ		
	Μουσείου »		75.—
»	» Π. 'Ρογκάκον, δι' ἄξιαν ξυλείας πρὸς		
	ἐπισκευὴν τοῦ ἐν Δήλῳ φυλακείου »		81,30
»	» 'Αν. Μπωναζούντα καὶ Γ. Γεωρ-		
	γούσην διὰ μίσθωμα τῆς ἐν Μυ-		
	κόνῃ οἰκίας των πρὸς ἐναπόθεσιν		
	τῶν εὐρημάτων τῶν ἐν 'Ρηνεῖα ἀ-		
	νασκαφῶν »		154.—
»	» Δ. Δῶλον, ἐπιμελητὴν ἐν 'Ολυμ-		
	πίᾳ, δι' ὁδοιορικὰ αὐτοῦ μεταδάν-		
	τος κατὰ διαφόρους ἐποχὰς τοῦ ἔ-		
	τους ἀπὸ 'Ολυμπίας εἰς Πύργον		
	καὶ τανάπαιιν δι' ὑπηρεσίαν τῆς 'Ε-		
	ταιρείας »		140.40
»	» εἰς τὸν Γεν. 'Εφορον τῶν ἀρχαιο-		
	τήτων, δι' ὁδοιορικὰ αὐτοῦ μετα-		
	δάντος ἐξ 'Αθηνῶν εἰς Κόρινθον πρὸς		
	ἐπιθεώρησιν τῶν ἐκεῖ ἔργων τῆς		
	'Εταιρείας »		14.—
»	» ἡμερομίσθια μαρμαράδων, ἐργα-		
	σθέντων ἐν τῷ Μουσείῳ 'Αχρο-		
	Εἰς μεταφορὰν . . . Δρ.	7,139.70 Δρ. 234,047.51	

	Ἐκ μεταφορᾶς . . . Δρ.	7,139,70 Δρ.	243,047.51
	πόλεως »	102.58	
»	ἐπίσκεψήν τοῦ ἐν Ἐλευσίνι Μουσείου »	7.60 Δρ.	7,249.80
			<u>241,297.31</u>

Ἀρθρον 2.

ΓΕΝΙΚΑ ΕΒΘΟΔΑ ΑΝΑΣΚΑΦΩΝ ΚΑΙ ΣΥΝΤΗΡΗΣΕΩΣ
ΤΩΝ ΜΝΗΜΕΙΩΝ

Δαπανηθέντα: εἰς ἀποζημίωσιν ἐνὸς βοηθοῦ Μηχανι-
καὶ δύο ἀρχιεργατῶν πρὸς δραχ.
200 ἑκάστος Δρ.

	<u>7,200.—</u> Δρ.	7,200.—
--	--------------------	---------

Ἀρθρον 3.

ΔΗΜΟΣΙΕΥΜΑΤΑ

Δαπανηθέντα: διὰ τὴν ἔκδοσιν τῆς Ἀρχαιολ. Ἐφημε-
ρίδος 1907 Δρ.

		2,140.55
»	τὴν ἔκδοσιν τῆς Ἀρχαιολ. Ἐφημε- ρίδος 1908. »	5,357.10
»	τὴν ἔκδοσιν τῶν πρακτικῶν τῆς Ἐ- ταιρείας 1907. »	463.65
»	τὴν ἔκδοσιν τῶν πρακτικῶν τῆς Ἐ- ταιρείας 1908. »	275.—
»	τὴν ἔκδοσιν τῆς Ἀρχαιολ. Ἐφημε- ρίδος 1909. »	2,510.—
»	τὴν ἔκδοσιν τοῦ συγγράμματος « Ἀνασκαφαὶ Ἀκροπόλεως » ὑπὸ Π. Καββαδία καὶ Καβερᾶου »	1,465.85
»	τὴν ἔκδοσιν τοῦ περὶ τῶν ἀνασκαφῶν Θεσσαλίας συγγράμ. Χ. Τσοῦντα . »	5,341.—
»	τὴν ἔκδοσιν τῶν Μνημείων τῆς Ἑλλάδος »	227.—
»	τὴν ἔκδοσιν τοῦ συγγράμμ. «περὶ τῶν ἀνασκαφῶν Κεφαλληνίας» ὑπὸ Π. Καββαδία. »	2,022.15
»	τὴν ἔκδοσιν τοῦ συγγρ. «Περὶ θόλου τῆς Ἐπιδαύρου» ὑπὸ Π. Καββαδία »	1,359.20
»	« χάρτην καὶ τυπωτικὰ τοῦ καταλό- γου τῶν Ἐταίρων τοῦ ἔτους 1908 »	<u>40.—</u> Δρ.
		21,204.50

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ'.

Διάφοροι δαπάναι και ἀπρόοπτα έξοδα.

Δαπανηθέντα: διά σύνταξιν τοῦ πρώην κλητῆρος τῆς		
Ἑταιρείας Κ. Πάνου	Δρ.	972.—
» » καταβληθέντας εἰς τὸ Δημόσιον φό- ρους τῶν ὑπαλλήλων τῆς Ἑται- ρείας τοῦ ἔτους 1908	»	1,146.80
» » εἰσφορὰν τῆς Ἑταιρείας διὰ τὴν ἐορτὴν τῆς ἐξηκονταετηρίδος τοῦ φι- λολόγου καὶ ἀρχαιολόγου Βιλαμό- βιτς	»	778.50
» εἰς Δ. Σῶγον δι' ἀποπληρωμὴν ἀπο- ζημιώσεως αὐτοῦ διὰ τὴν ὑπ' αὐ- τοῦ κατασκευασθεῖσαν προτομὴν τοῦ πρώην προέδρου τῆς Ἑταιρείας Κ. Κοντοσταύλου	»	900.—
» » εἰς ἀρχιεπίσκοπον Καθολικῶν Α. Δελένδαν διὰ τὴν χάριν ἀνασκαφῶν κατεδάφισιν τοῦ παρὰ τὸ Τζαμί Καθολικοῦ Ναοῦ μετὰ τῆς συνα- ξοῦς οἰκίας ἱερέως	»	6,000.—
» » Γ.Μπονάνον δι' ἀποπληρωμὴν ἀπο- ζημιώσεώς του διὰ τὴν ὑπ' αὐτοῦ κατασκευασθεῖσαν προτομὴν τοῦ G. Renrose	»	700.—
» » Ἐφορον Ἀρχαιοτήτων Κ. Κου- ρουνητινῆ, διὰ βοήθημα δοθὲν αὐ- τῷ, νοσήσαντι ἐν τῇ ὑπηρεσίᾳ, ὅπως μεταβῇ εἰς Εὐρώπην πρὸς θεραπείαν	»	700.—
» » Κρητικὴν πολιτείαν, ὡς χορήγημα τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρείας διὰ κατασκευὴν Μουσείου ἐν Ἡρακλείῳ	»	20,000.—
» » ἔξοδα κηδείας τοῦ ἀποβιώσαντος ἐφόρου Ἀρχαιοτήτων Δ. Φιλίου . .	»	440.—
» » ἔξοδα κηδείας τοῦ ἀποβιώσαντος ταμίου τῆς Ἑταιρείας Θ. Βαρδι- τσιώτου	»	300.—
» » δικαστικὰ ἔξοδα καὶ δικηγορικὴν ἀ- μοιβὴν διὰ τὴν κατ' Ἀλεξ. Λυκάκη δίκην	»	230.—
Εἰς μεταφορὰν . . . Δρ.		32,167.30

	Ἐκ μεταφορᾶς . . .	Δρ.	32,167.30
Δαπανηθέντα:	εἰς ἀποζημίωσιν τοῦ Ι. Νικολῆ διὰ τὴν παρ' αὐτοῦ παρασχεθεῖσαν τῇ Ἑταιρείᾳ λογιστικὴν ὑπηρεσίαν ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου ἕως 12 Φεβρουαρίου	Δρ.	129.—
»	» ἀξίαν ἐνδομασιῶν τῶν κλητῆριον τῆς Ἑταιρείας	»	60.—
»	» ἀποστολὴν εἰς Παρισίους συγχαρητηρίου τηλεγραφήματος πρὸς τὴν Α. Υ. τὸν Διάδοχον ἐπιτηθεορτῆ του	»	25.50
»	» δικασ. κλητῆρα Α. Ριζόπουλον, δι' ἔξοδα καὶ δικαιώματα αὐτοῦ εἰς τὴν ἔκουσίαν ἐκποίησιν κτήματος τῆς Ἑταιρείας ἐν Κηφισίᾳ	»	63.—
»	» δημοτικὸν εἰσπράκτορα διὰ κατανάλωσιν ὕδατος 1908	»	80.— Δρ. 32,524.80

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε'

Ἐξοδα παρελθουσῶν χρήσεων.

Δαπανηθέντα:	δι' ὀδοπορικὰ τοῦ Νομάρχου Λαρίσης Σ. Ζαχαρίτσα, δι' ὀδοπορικὰ ἀνά τὴν Θεσσαλίαν πρὸς ἀπαλλοτρίωσιν κτημάτων χάριν ἀνασκαφῶν	Δρ.	40.—
»	εἰς Ἡλ. Κοπανίτσαν Δήμαρχον Σπάρτης, διὰ τὰ παρ' αὐτοῦ καταβληθέντα ἔξοδα δι' ἀνέγερσιν Ναοῦ Ἁγ. Κυριακῆς ἐν Τσαουσίνῳ	»	1,686.50
»	» Ἑταιρείαν ἀερίφωτος δι' ἀξίαν 1050 ὀκ. κὼκ πρὸς θέρμανσιν τοῦ Καταστήματος	»	73.50
»	» ἴδιαν ἑταιρείαν, διὰ κατανάλωσιν ἠλεκτρικοῦ βρέυματος πρὸς φωτισμὸν τοῦ Καταστήματος	»	199.50
»	» ἴδιαν ἑταιρείαν, διὰ κατανάλωσιν ἠλεκτρικοῦ βρέυματος	»	48.85
»	» μηχανικοὺς Δ. Μπάτσαν καὶ Π. Λιναρᾶν δι' ὀδοπορικὰ καὶ ἀποζημίωσιν ἀπὸ Τριπόλεως εἰς Πυαλί πρὸς ἐπιβλεψὴν οἰκοδομῆς Ἀρχαιολογ. Μουσείου ἕως Σεπτεμβρίου	»	110.—
»	» Δ. Μπάτζαν μηχανικὸν δι' ὀδοπορικὰ αὐτοῦ εἰς Πυαλί διὰ τὴν αὐτὴν ὡς ἄνω αἰτίαν κατὰ Ὀκτώβριον π.ε.	»	45.—

Εἰς μεταφορὰν . . . Δρ. 2,203.35

	Ἐκ μεταφορᾶς . . .	Δρ.	2,203.35
Δαπανηθέντα:	εἰς τὸν ἴδιον διὰ τὴν αὐτὴν αἰτίαν μεταβάντων εἰς Πουαλι κατὰ Δ/βριον π.ε.	»	30.—
»	» Ἰ. Μαγγιωρον, δι' ἄξίαν ἐνὸς λουκέτου, διὰ τὸ κηκλιδωμὰ τῆς Ποικίλης Στοᾶς	»	2.25
»	» Α. Ἀδαμαντίου, δι' ἄξίαν 2,143 πλινθῶν καὶ 500 κεράμων διὰ τὰς ἐργασίας Μυστρᾶ κατὰ Δεκέμβριον π.ε.	»	102.—
»	» Ταμίαν τῆς Ἐταιρείας, δι' ἐξοδα ἀποστολῆς χρημάτων ἀπὸ 24-31 Δεκεμβρίου π.ε.	»	7.50
»	» Σ. Ἐλευθεριάδην, διὰ κατασκευὴν καὶ τοποθέτησιν εἰς τὸν περίβολον χώρου Ἄρ. Πάγου μιᾶς σιδηρᾶς θύρας κατὰ Δεκέμβριον π.ε. . . .	»	100.—
»	» Ἰ. Παπανικολάου δι' ἄξίαν γόψου, οἰνοπνεύματος, βουρτσῶν κλπ. πρὸς συγκόλλησιν ἀρχαίων	»	34.70
»	» τὸν ἴδιον δι' ἡμερομίσθια τοῦ ὡς συγκολλητοῦ ἀρχαίων ἐν Μουσείῳ Χαλκίδος ἀπὸ 1-31 Δεκεμβρίου π.ε.	»	217.—
»	» Δ. Λῶλον, δι' ὄδοιπορικά τριῶν μεταβάσεων ἐξ Ὀλυμπίας εἰς Πύργον πρὸς ἐξαργύρωσιν ὑπηρεσιακῶν ἐπιταγῶν Ὀκτωβρίου, Νοεμβρίου καὶ Δεκεμβρίου π.ε.	»	7.35
»	» Γ. Εὐγένιον δι' ὄδοιπορικά αὐτοῦ ἐξ Ἀθηνῶν εἰς Ἐπίδαυρον καὶ τὰνάπαλιν δι' ἐκεῖ ἐργασίας κατὰ Δεκέμβριον π.ε.	»	78.50
»	» Δ. Ἀθανασόπουλον δι' ἄξίαν τζαμιῶν διὰ Μουσεῖον Χαίρωνείας . .	»	38.05
»	» Π. Καρθαδίαν, Γραμ. Συμβουλίου, ὄδοιπορικά ἐξ Ἀθηνῶν εἰς Ἐπίδαυρον κατὰ Δεκέμβριον π.ε.	»	21.20
»	» Ἰ. Κωσταράν, φύλακα Διμηγίου διὰ μισθὸν Β' ἐξαμηνίας π.ε.	»	90.—
»	» Μ. Πρινεῖαν, φύλακα Σουνίου διὰ μισθὸν Δεκεμβρίου π.ε.	»	60.—
»	» Δ. Ῥογκάκον, φύλακα Δήλου διὰ μισθὸν Δεκεμβρίου π.ε.	»	70.—
»	» Ἡλ. Σταμπατζῆν δι' 21 1/2 ἡμερομίσθια αὐτοῦ ὡς γλύπτου ἐν ἐργασίαις Ἐπίδαυρου κατὰ Δεκέμβριον π.ε.	»	150.—
»	» ἴδιον δι' ὄδοιπορικά αὐτοῦ ἐξ Ἀθηνῶν εἰς Ἐπίδαυρον καὶ τὰνάπαλιν διὰ τὰς ἐκεῖ ἐργασίας, κατὰ Δεκέμβ. π.ε.	»	32.75 Δρ. 3,244.65

ΚΙΝΗΣΙΣ ΤΟΥ ΤΑΜΕΙΟΥ ΤΗΣ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ ΚΑΤΑ ΤΟ ΕΤΟΣ 1908

Χ ρ έ ω σ ι ς	Π ο σ ό ν	Π ί σ τ ω σ ι ς	Π ο σ ό ν
Υπόλοιπον 31 Δεκεμβρίου 1907	2,099 30	Ἐπληρώθησαν εἰς ἔξοδα Γενικοῦ Προϋπολογισμοῦ .	357,047 71
Εἰσπραχθέντα ἀπὸ ἔσοδα Γενικοῦ Προϋπολογισμοῦ	245,394 70	» » προκαταβολὰς	48,868 —
» » προκαταβολὰς	24,307 60	» » Τράπεζαν Γ. Σκουζέ (ἔντοκος κατάθεσις)	324,368 30
» » Τράπεζαν Γ. Σκουζέ (ἔντοκος κατάθεσις)	334,000 —	» » πιστωτὰς διαφόρους	698 90
» » Τράπεζαν Ἀνατολῆς	20,026 50	» » ἐπιστροφὴν ἐγγυήσεως	200 —
» » Ταμείον Λαχέιου Ἑθν. στόλου καὶ Ἀρχαιοτήτων	75,000 —	» » παρακαταθήκας δι' ἀνασκαφὰς ἐν Κεφαλληνίᾳ ὑπὸ κ. Goekoop .	4,596 34
» » παρακαταθήκας δι' ἀνασκαφὰς ἐν Κεφαλληνίᾳ ὑπὸ κ. Goekoop .	42,600 —	Υπόλοιπον Ταμείου τῆς 31 Δεκεμβρίου 1908	4,738 85
	710,518 10		710,518 10

Ἐν Ἀθήναις, τῆ 31 Δεκεμβρίου 1908.	Ἵ Ο Λογιστὴς Κ. Α. ΜΙΣΙΟΣ
Ἐθεορρήθη	Ἵ Ο Ἐπιστάτης Γ. Ν. ΚΑΟΝΤΗΡΟΠΟΥΛΟΣ
Α. ΜΥΛΩΝΑΚΟΣ	

ΑΝΑΛΥΣΙΣ ΤΗΣ ΜΕΡΙΔΟΣ

Ε Ε Ο Δ Α	Ποσόν	
Είς μισθούς του προσωπικού των Γραφείων και της Βιβλιοθήκης . .	41,991	60
» » » » επί των αρχαιοτήτων	29,918	40
» έξοδα Γραφείων και Διαχειρίσεως	7,487	90
» » Βιβλιοθήκης	2,654	05
» άνασκαφάς και συντήρησιν αρχαίων μνημείων	157,856	79
» γενικά έξοδα άνασκαφών και συντηρήσεως των μνημείων	7,200	—
» δημοσιεύματα	21,201	50
» διάφορους δαπάνας και άπρόοπτα έξοδα	32,524	80
» έξοδα παρελθουσών χρήσεων	3,244	65
Τό καθαρόν περίσσευμα έσόδων, όπερ θέλει άναγραφή ίνα χρησιμεύσῃ ώς έσοδον του έπομένου έτους 1909 δια τά άνασκαφικά και μου- σειακά έργα έν Αθήναις	56,157	51
	330,237	20

Έν Αθήναις τῆ 31 Δεκεμβρίου 1908.

Ο Ταμίας
Α, ΜΥΛΩΝΑΚΟΣ

«ΕΣΟΔΑ ΚΑΙ ΕΞΟΔΑ»

Ε Σ Ο Δ Α	Ποσόν	
Ἐκ εἰσφορᾶς	2,463	15
» τόκους καὶ μερίσματα	21,520	80
» ἔσοδα ἐκ δημοσιευμάτων	6,051	95
» » ἐκ κεκλεισμένων χρήσεων	168	—
» » διάφορα	33	30
» » ἐκ τοῦ Διαχείου	300,000	—
	330.237	20

Ὁ Λογιστὴς
Κ Α. ΜΙΣΙΟΣ

Ἐθεωρήθη
Ὁ Ἐπόπτης
Γ. Ν. ΚΛΟΝΤΗΡΟΠΟΥΛΟΣ

ΓΕΝΙΚΟΣ ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟΣ

ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟΝ		
Ταμείον	4,738	85
Μετοχαι 'Εθνικῆς Τραπεζῆς	131,320	—
'Ομολογίαι 'Εθνικοῦ Δανείου ἐνοποιήσεως 1898	171,795	75
» Πατριωτικοῦ Δανείου 30,000,000.	45	—
» 'Εθνικοῦ Δανείου κεφαλαιοποιήσεως	640	—
Προκαταβολαὶ	1,943	65
Τράπεζα Γ. Π. Σκουζῆ (ἔντοκος κατάθεσις)	63,603	—
Χρεῶσαι ἐκ γραμματίων λαχείου	1,331	60
Τράπεζα τῆς 'Ανατολῆς (ἔντοκος κατάθεσις)	99,973	50
'Ακίνητα κτήματα	65,170	24
Κατάστημα τῆς 'Εταιρείας	259,863	80
Ταμείον τοῦ Λαχείου τοῦ 'Εθνικοῦ Στόλου	75,000	—
Παρακαταθῆκαι δι' ἀρχαιολογικὰ ἔργα	3,200	68
Τόκοι καὶ μερίσματα	9,842	50
	888,468	57

Ἐν Ἀθήναις, 31 Δεκεμβρίου 1908

Ὁ Ταμίας
Α. ΜΥΛΩΝΑΚΟΣ

ΤΗΣ ΧΡΗΣΕΩΣ ΤΟΥ 1908

ΠΑΘΗΤΙΚΟΝ		
Έγγυοδοσίαι	1,500	—
Πιστωταί διάφοροι	472	50
Παρακαταθήκαι δι' άνασκας εν Κεφαλληνία υπό του κ. Goekoop	8,093	66
Κεφάλαιον	822,244	90
Περίσσευμα έσόδων μετενεκτέον εις τὰ έσοδα του έπομένου έτους, ένω χρησιμεύση δι' άνασκας και μουσειακά έργα εν 'Αθήναις . . .	56,157	51
	888,468	57

Ο Λογιστής
Κ. Α. ΜΙΣΙΟΣ

Έθεωρήθη

Ο Έπόπιης
Γ. Ν. ΚΑΟΝΤΗΡΟΠΟΥΛΟΣ

ΓΕΝΙΚΗ ΛΗΨΟΛΟΓΙΑ

	Χ ρ έ ω σ ι ς					
	Υπόλοιπον 31 Δεκεμβρίου 1907		Πράξεις έντός του έτους 1908		Τὸ ὅλον τῆς χρεώσεως	
Ταμείον	2,099	30	708,418	80	710,518	10
Μετοχὰι Ἐθνικῆς Τραπεζῆς	131,320	—			131,320	—
Ὁμολογίαι Ἐθν. Δανείου ἐνοποιήσεως 1898	171,795	75			171,795	75
» Πατριωτ. Δανείου 30,000,000	45	—			45	—
» Ἐθν. Δαν. Κεφαλαιοποιήσεως.	640	—			640	—
Προκαταβολαὶ	4,383	25	18,868	—	23,251	25
Τράπεζα Γ. Π. Σκουζέ (ἐντοκος κατάθεσις)	73,234	70	324,368	30	397,603	—
Χρεώσται ἐκ γραμματίων λαχείου 1897-1900	1,331	60			1,331	60
Ἐγγυοδοσίαι			200	—	200	—
Παρακαταθῆκαι δι' ἀρχαιολογικὰ ἔργα ἐν Ἀθῆναις			83,440	52	83,440	52
Πιστωταὶ διάφοροι			698	90	698	90
Τράπεζα τῆς Ἀνατολῆς (ἐντοκος κατάθεσις)	120,000	—			120,000	—
Ἀκίνητα κτήματα	65,170	24			65,170	24
Κατάστημα τῆς Ἐταιρείας	259,863	80			259,863	80
Ταμείον τοῦ Λαχείου τοῦ Ἐθν. Στόλου . .	75,000	—	300,000	—	375,000	—
Παρακαταθῆκαι δι' ἀρχαιολογικὰ ἔργα . .	3,200	68			3,200	68
Τόκοι καὶ μέρσματα			21,520	80	21,520	80
Παρακαταθῆκαι δι' ἀνασκαφὰς ἐν Κεφαλλήνῃ ὑπὸ κ. Goekoop			4,596	34	4,596	34
Κεφάλαιον						
Περὶ σέυμα ἐσόδων μετενεκτόν εἰς τὰ ἔσοδα τοῦ ἐπομένου ἔτους, ἵνα χρησιμεύσῃ δι' ἀνασκαφικὰ καὶ μουσειακὰ ἔργα Ἀθηνῶν						
	908,084	32	1,462,111	66	2,370,195	98

Ἐν Ἀθῆναις, τῇ 31 Δεκεμβρίου 1908.

Ὁ Ταμίης
Α. ΜΥΛΩΝΑΚΟΣ

ΤΟΥ ΕΤΟΥΣ 1908

Π ί σ τ ω σ ι ς					'Υπόλοιπα 31 Δεκεμβρίου 1908				
'Υπόλοιπον 31 Δεκεμβρίου 1907		Πράξεις έντός τοῦ ἔτους 1908		Τὸ ὅλον τῆς πιστώσεως		Χρέουσιν		Πιστώσιν	
		705,779	25	705,779	25	4,738	85		
						131,320	—		
						171,795	75		
						45	—		
		21,307	60	21,307	60	640	—		
		334,000	—	334,000	—	1,943	65		
						63,603	—		
						1,331	60		
1,700	—			1,700	—			1,500	—
83,440	52			83,440	52				
698	90	472	50	4,171	40			472	50
		20,026	50	20,026	50	99,973	50		
						65,170	24		
						259,863	80		
		300,000	—	300,000	—	75,000	—		
						3,200	68		
		11,678	30	11,678	30	9,842	50		
		12,690	—	12,690	—			8,093	66
822,244	90			822,244	90			822,244	90
		56,157	51	56,157	51			56,157	51
908,084	32	1,462,111	66	2,370,195	98	888,468	57	888,468	57

Ὁ Λογιστὴς
Κ. Α. ΜΙΣΙΟΣ

Ἐθεωρήθη

Ὁ ἐπόπτης
Γ. Ν. ΚΛΟΝΤΗΡΟΠΟΥΔΟΣ

Α Ν Α Λ Υ Σ Ι Σ

τῶν Γενικῶν Λογαριασμῶν ἐφ' ὧν ἐπῆλθε μεταβολὴ ἢ οὐ κατὰ τὴν
χορῆσιν τοῦ ἔτους 1908,

Α'. Ἐπὶ τῶν Γενικῶν Δ/σμῶν τοῦ Ἐνεργητικοῦ

Ταμείον

Τὴν 31 Δεκεμβρίου 1907 ὑπῆρχον ὑπόλοιπον	Δρ.	2,099.30
ἐχρεώθη ὁ Δ/σμός οὗτος μετὰ τὰς καθ' ὅλον τὸ ἔτος 1908 ἐνεργηθείσας εἰσπράξεις	»	708,418.80
Τὸ ὅλον	»	710,518.10
καὶ ἐπιστώθη μετὰ τὰς κατὰ τὸ αὐτὸ ἔτος ἐνεργηθείσας πληρωμὰς	»	705,779.25
καὶ ὑπόλοιπον ταμείου τῆ 31 Δεκεμβρίου 1908	»	<u>4,738.85</u>

Χρηματοῶγραφα

Τὴν 31 Δεκεμβρίου 1907 ὑπῆρχον 56 Μετοχαὶ τῆς Ἐθνικῆς Τραπε- ζης ἀξίας	»	131,320.—
ἐφ' ὧν οὐδεμία ἐπῆλθε μεταβολή, σημειοῦται δὲ ἡ ἀξία αὐτῶν κατὰ τὴν 31 Δεκεμβρίου 1908	»	<u>131,320.—</u>
Τὴν 31 Δεκεμβρίου 1907 ὑπῆρχον 1697 ὀμολογίαὶ Ἐθνικοῦ δανείου 'Ἐνοποιήσεως 1898 ἀξίας	»	171,795.75
ἐφ' ὧν οὐδεμία ἐπῆλθε μεταβολή, σημειοῦται δὲ ἡ ἀξία αὐτῶν κατὰ τὴν 31 Δεκεμβρίου 1908	»	<u>171,795.75</u>
Τὴν 31 Δεκεμβρίου 1907 ὑπῆρχον 36 ὀμολογίαὶ τοῦ Πατριωτικοῦ δα- νείου τῶν 30,000,000 ἀξίας	»	45.—
ἐφ' ὧν οὐδεμία ἐπῆλθε μεταβολή, σημειοῦται δὲ ἡ ἀξία αὐτῶν κατὰ τὴν 31 Δεκεμβρίου 1908	»	<u>45.—</u>
Τὴν 31 Δεκεμβρίου 1907 ὑπῆρχον ὀμολογίαὶ τοῦ Ἐθνικοῦ δανείου Κε- φαλαιοποιήσεως ἀξίας	»	640.—
ἐφ' ὧν οὐδεμία ἐπῆλθε μεταβολή, σημειοῦται δὲ ἡ ἀξία αὐτῶν κατὰ τὴν 31 Δεκεμβρίου 1908	»	<u>640.—</u>

Προκαταβολαὶ ἐπὶ ἀποδόσει Δ/σμοῦ εἰς Ἐφόρους, ἐπιστάτας καὶ λοιπούς.

Τὴν 31 Δεκεμβρίου ὤφειλοντο εἰς τὴν Ἐταιρείαν προκαταβολαὶ	»	4,383.25
ἐχρεώθη ὁ Δ/σμός οὗτος μετὰ τὰς καθ' ὅλον τὸ ἔτος 1908 γενομένας προ- καταβολὰς	»	18,868.—
Τὸ ὅλον	»	23,251.25
καὶ ἐπιστώθη μετὰ τὰς γενομένας ἀποδόσεις προκαταβολῶν	»	21,307.60
Ἔπλοιπον ἀποδοτέον τῆ 31 Δεκεμβρίου 1908	»	<u>1,943.65</u>

Τράπεζα Γ. Π. Σκουζέ.

Τὴν 31 Δεκεμβρίου 1907 τὸ ὑπὲρ τῆς Ἑταιρείας ὑπόλοιπον ἐντόκων καταθέσεων παρὰ τῆ Τραπεζῆ Γ. Π. Σκουζέ ἀνήρχετο εἰς . . . Δρ.	73,234 70
Ἐχρεώθη ὁ Δ/σμός οὗτος μὲ τὰς καθ' ὄλον τὸ ἔτος 1908 γενομένας ἐντόκους καταθέσεις	» 324,368.30
	» 397,603.—
καὶ ἐπιστώθη μὲ τὰς γενομένας ἀναλήψεις	» 334,000.—
Ἐπόλοιπον ὑπὲρ τῆς Ἑταιρείας τῆ 31 Δεκεμβρίου 1908	» <u>63,603.—</u>

Χρεώσται ἐκ γραμματείων Λαχείου.

Τὴν 31 Δεκεμβρίου 1907 τὸ ὑπόλοιπον τῶν χρεωστώων ἐκ γραμματείων Λαχείου ἀνήρχετο ἐν ὅλῳ εἰς	» 1,331 60
ἐπὶ τοῦ Δ/σμοῦ τούτου οὐδεμία ἐπῆλθε μεταβολή. Ἐπόλοιπον 31 Δεκεμβρίου 1908	» <u>1,331.60</u>

Τράπεζα τῆς Ἀνατολῆς.

Τὴν 31 Δεκεμβρίου 1907 τὸ ὑπὲρ τῆς Ἑταιρείας ὑπόλοιπον ἐντόκων καταθέσεων παρὰ τῆ Τραπεζῆ τῆς Ἀνατολῆς ἀνήρχετο εἰς . . .	» 120,000.—
ἐπιστώθη ὁ Δ/σμός οὗτος μὲ τὰς καθ' ὄλον τὸ ἔτος 1908 γενομένας ἀναλήψεις.	» 20,026.50
Ἐπόλοιπον ὑπὲρ τῆς Ἑταιρείας τῆ 31 Δεκεμβρίου 1908	» <u>99,973.50</u>

Ἀκίνητα κτήματα.

Τὴν 31 Δεκεμβρίου 1907 ὑπῆρχεν ὑπόλοιπον	> 65,470.24
ἐφ' οὗ οὐδεμία ἐπῆλθε μεταβολή, ἐπομένως σημειοῦται ἡ ἀξία αὐτῶν κατὰ τὴν 31 Δεκεμβρίου 1908.	» <u>65,470.24</u>

Κατάστημα τῆς Ἑταιρείας.

Τὴν 31 Δεκεμβρίου 1907 τὸ ὑπόλοιπον ἀνήρχετο εἰς.	» 259,863.80
ἐφ' οὗ οὐδεμία ἐπῆλθε μεταβολή, σημειοῦται δὲ ἡ ἀξία αὐτοῦ κατὰ τὴν 31 Δεκεμβρίου 1908.	» <u>259,863.80</u>

Ταμείον τοῦ Λαχείου τοῦ Ἐθνικοῦ Στόλου καὶ τῶν Ἀρχαιοτήτων.

Τὴν 31 Δεκεμβρίου 1907 ὑπῆρχεν ὑπόλοιπον Δρ.	75,000.—
Ἐχρεώθη ὁ Δ/σμός οὗτος μὲ τὸ πᾶσόν τὸ ἀνήκον εἰς τὴν ἑταιρείαν ἐκ τῶν ἐσόδων τῶν εἰσπράξεων τῶν 4 κληρώσεων τοῦ ἔτους 1908 τοῦ Λαχείου τοῦ Ἐθνικοῦ Στόλου καὶ τῶν Ἀρχαιοτήτων	» 300,000.—
	» 375,000.—
καὶ ἐπιστώθη μὲ τὰς παρὰ τῆς Ἑταιρείας γενομένας εἰσπράξεις κατὰ τὸ ἔτος 1908 ἢτοι μιᾶς κληρώσεως τοῦ ἔτους 1907 καὶ τριῶν τοῦ 1908	» 300,000.—
Ἐπόλοιπον	» <u>75,000.—</u>

Παρακαταθήκαι δι' ἀρχαιολογικά ἔργα ἐν τῷ δημοσίῳ ταμείῳ.

Τὴν 31 Δεκεμβρίου 1907 ὑπῆρχεν ὑπόλοιπον ὑπὲρ τῆς Ἑταιρείας	Δρ.	3,200.68
ἐπὶ τοῦ Λ/σμοῦ τούτου οὐδέμια ἐπῆλθε μεταβολή.		
Ἐπόλοιπον 31 Δεκεμβρίου 1908	»	<u>3,200.68</u>

Τόκοι χρεωγράφων κλπ.

Τὴν 31 Δεκεμβρίου 1907 δὲν ὑπῆρχεν ὑπόλοιπον. Ἐχρεώθη ὁ Λ/σμός		
οὗτος μὲ τὸ εἰσπρακτικόν ποσόν ἐκ τόκων γραμματίων κλπ.	»	21,520 80
καὶ ἐπιστώθη μὲ τὰ εἰσπραχθέντα κατὰ τὸ ἔτος 1908.	»	<u>41,678.30</u>
Ἐπόλοιπον 31 Δεκεμβρίου 1908.	»	<u>9,842.50</u>

Ἐν Ἀθήναις 31 Δεκεμβρίου 1908.

Ὁ Ταμίας
Α. ΜΥΛΩΝΑΚΟΣ

Ὁ Λογιστὴς
Κ. Α. ΜΙΣΙΟΣ

Ἐθεωρήθη

Ὁ Ἐπόπιτος
Γ. Ν. ΚΑΟΝΤΗΡΟΠΟΥΛΟΣ

*Β'. Ἐπὶ τῶν Λ/σμῶν τοῦ Παθητικοῦ.**Ἐγγυοδοσίαι.*

Τὴν 31 Δεκεμβρίου 1907 ὑπῆρχεν ὑπόλοιπον	Δρ.	1,700.—
ἐχρεώθη ὁ Λ/σμός οὗτος μὲ τὰ ἐπιστραφέντα	»	200.—
Ἐπόλοιπον τὴν 31 Δεκεμβρίου 1908	»	<u>1,500.—</u>

Παρακαταθήκαι δι' ἀρχαιολογικά ἔργα ἐκτελεστέα ἐν Ἀθήναις.

Τὴν 31 Δεκεμβρίου 1907 ὑπῆρχεν ὑπόλοιπον	Δρ.	83,440.52
ἐχρεώθη ὁ Λ/σμός οὗτος μὲ τὰ πληρωθέντα	»	83,440.52
Ἐπόλοιπον τὴν 31 Δεκεμβρίου 1908		<u>μηδέν</u>

Πιστωταὶ διάφοροι.

Τὴν 31 Δεκεμβρίου 1907 ὑπῆρχεν ὑπόλοιπον	Δρ.	698.90
ἐπιστώθη ὁ Λ/σμός οὗτος μὲ τὰ ἀφειλόμενα τὴν 31 Δεκεμβρίου 1908	»	472.50
		<u>1,171.40</u>
καὶ ἐχρεώθη μὲ τὰς γενομένας πληρωμάς.	»	698.90
Ἐπόλοιπον τὴν 31 Δεκεμβρίου 1908	»	<u>472.50</u>

Παρακαταθήκαι δι' ἀνασκαφὰς ἐν Κεφαλληνίᾳ ὑπὸ τοῦ κ. Goekoop.

Τὴν 31 Δεκεμβρίου 1907 οὐδὲν ὑπῆρχεν ὑπόλοιπον	
ἐπιστώθη ὁ Λ/σμός οὗτος μὲ τὰ εἰσπραχθέντα	Δρ. 12,690.—
καὶ ἐχρεώθη μὲ τὰ πληρωθέντα	» 4,596.34
Ἵπόλοιπον τὴν 31 Δεκεμβρίου 1908	» <u>8,093.66</u>

Πληρωτέα ἐντάλματα.

Καθ' ὅλον τὸ ἔτος 1908 ἐξεδόθησαν ἐντάλματα 1845 ἀξίας. . . . Δρ. 705,869.25
 ἅτινα καὶ ἐξωφλήθησαν, πλὴν τοῦ ὑπ' ἀριθ. 339 ἐκ δρ. 90 ἀκυρωθέντος,

Ἐν Ἀθήναις, τῆ 31 Δεκεμβρίου 1908.

Ὁ Ταμίας
 Α. ΜΥΔΩΝΑΚΟΣ

Ὁ Λογιστὴς
 Κ. Α. ΜΙΣΙΟΣ

Ἐθεωρήθη

Ὁ Ἐπόπιτος
 Γ. Ν. ΚΛΟΝΤΗΡΟΠΟΥΛΟΣ

ΠΙΝΑΞ ἐμφαίνων τὴν περιουσίαν τῆς Ἑταιρείας
κατὰ τὴν 31 Δεκεμβρίου 1908.

Ἡ περιουσία τῆς Ἑταιρείας κατὰ τὴν 31 Δ/βρίου 1907 ἀνήρχετο εἰς...	Δρ. 822,244.90
ἀποτελουμένη ἐκ τῶν ἐξῆς.....	
ἐκ τοῦ ὑπολοίπου τοῦ ταμείου τὴν 31 Δεκεμβρίου 1907.....	Δρ. 2,099.30
ἐκ 56 μετοχῶν τῆς Ἐθν. Τραπεζῆς ἀξίας.....	» 131,320.—
ἐκ 1697 ὁμολογιῶν Ἐθνικοῦ δανείου ἐνοποιήσεως τοῦ ἔτους 1898.....	» 171,795.75
ἐκ 36 ὁμολογιῶν Πατριωτικοῦ δανείου τῶν 30,000,000.....	» 45.—
ἐκ μιᾶς ἀποδείξεως καὶ ἐνὸς ὀριστικοῦ τίτλου τοῦ Ἐθν. δανείου κεφαλαιο- ποιήσεως	» 640.—
ἐκ προκαταβολῶν	» 4,383.25
ἐξ ἐντόκου καταθέσεως παρὰ τῆ Τρα- πέζῃ Γ. Π. Σκουζέ	» 73,234.70
ἐκ χρεωστῶν ἐκ γραμματίων Λαχείου 1897-1900.....	» 1,331 60
ἐξ ἐντόκου καταθέσεως παρὰ τῆ Τρα- πέζῃ τῆς Ἀνατολῆς.....	» 120,000.—
ἐξ ἀκινήτων κτημάτων ἀξίας.....	» 65,170.24
ἐκ τοῦ Καταστήματος τῆς Ἑταιρείας ἀξίας	» 259,863.80
ἐκ τοῦ Ταμείου τοῦ Λαχείου τοῦ Ἐθν. Στόλου καὶ Ἀρχαιοτήτων διὰ τὴν εἰς τὴν Ἑταιρείαν ἀνήκουσαν με- ρίδα ἐκ τῶν εἰσπράξεων τοῦ Λαχείου τῆς Δ' τριμηνίας 1907.	» 75,000.—
ἐκ παρακαταθηκῶν παρὰ τῷ Δημοσίῳ Ταμείῳ δι' Ἀρχαιολογικὰ ἔργα..	» 3,200.68
	Δρ. 908,084.32
ἐξ ὧν ἀφαιρουμένων τῶν ὀφειλομένων:	
1) εἰς ἐγγυοδοσίας τοῦ ἐργολάβου Ν. Μοσχῶ καὶ Α. Κορκοτσάκι Δρ. 1,700.—	
2) εἰς ἀρχαιολογικὰ ἔργα ἐν Ἀθήναις » 83,440.52	
3) εἰς πιστωτὰς διαφόρους..... » 698.90 » 85,839 42 » 822,244.90	

Ἐντός τοῦ ἔτους 1908 ἐπῆλθον αἱ
ἐξῆς αὐξομειώσεις:

α') εἰς τὸ ὑπόλοιπον τοῦ Ταμείου τῆς
31 Δεκεμβρίου 1907 Δρ. 2,099.80

Προσετέθησαν αἱ καθ' ὄλον τὸ ἔτος
1908 ἐνεργηθεῖσαι εἰσπράξεις κατὰ
τὴν ἀναλυτικὴν κατάστασιν τῆς
κινήσεως τοῦ Ταμείου » 708,418.80
Τὸ ὅλον » 710,518.10

Ἀφαιρουμένων δὲ τῶν κατὰ τὸ αὐτὸ
ἔτος ἐνεργηθεισῶν πληρωμῶν » 705,779.25

Ἔμεινεν ὑπόλοιπον κατὰ τὴν 31 Δεκεμ-
βρίου 1908 » 4,738.85 Δρ. 4,738.85

β') Ἐπὶ τῶν μετοχῶν τῆς Ἐθν. Τρα-
πέζης, 56 τόν ἀριθμὸν, οὐδεμία
ἐπῆλθε μεταβολή, σημειοῦται δὲ ἡ
ἄξια αὐτῶν Δρ. 131,320.—

γ') Ἐπὶ τῶν ὁμολογιῶν ἑθνικοῦ δα-
νείου ἐνοποιήσεως, 1697 τόν ἀριθ-
μὸν, οὐδεμία ἐπῆλθε μεταβολή, ση-
μειοῦται δὲ ἡ ἄξια αὐτῶν » 171,795.75

δ') Ἐπὶ τῶν ὁμολογιῶν τοῦ Πατριω-
τικοῦ δαν. τῶν 30,000,000 οὐδεμία
ἐπῆλθε μεταβολή (ἀριθμοὶ 81,885
ἕως 81,890, 81,892, 81,893,
81,895 ἕως 81,905, 81,907-
81,909, 81,911 ἕως 81,914,
86,885-86,889, 128,957, 187,052
ἕως 187,053 καὶ 187,055 ἕως
187,056) σημειοῦται δὲ ἡ ἄξια αὐ-
τῶν » 45.—

ε') Ἐπὶ τῶν ὁμολογιῶν τοῦ Ἐθνικοῦ
δανείου κεφαλαιοποιήσεως οὐδεμία
ἐπῆλθε μεταβολή, σημειοῦται δὲ ἡ
ἄξια αὐτῶν » 640.—

ς') Ἐκ προκαταβολῶν εἰς ἐφόρους,
ἐπιστάτας καὶ λοιποὺς ἐπὶ ἀποδό-
σει λ/σμοῦ ὀφειλοντο κατὰ τὴν 31
Δεκεμβρίου 1907 Δρ. 4,383.25

ἐδόθησαν ἐντός τοῦ ἔτους 1908 νέαι
προκαταβολαὶ » 18,868.—
» 23,251.25

καὶ ἀπεδόθησαν κατὰ τὸ αὐτὸ ἔτος » 21,307.60
Εἰς μεταφορὰν Δρ. 308,539.60

Εἰς μεταφορὰν . . .	Δρ.	308,539.60	
ἐπομένως ὀφείλονται κατὰ τὴν 31 Δεκεμβρίου 1908 »	<u>1,943.65</u>	»	1,943.65
ζ') Εἰς τὸ κατὰ τὴν 31 Δεβρίου 1907 ὑπόλοιπον ἐντόκων καταθέσεων παρὰ τῆς Τραπεζῆς Γ. Π. Σκουζέ Δρ.	73,234.70		
προσετέθησαν διὰ νέων καταθέσεων ἐντὸς τοῦ ἔτους 1908 »	<u>324,368.30</u>		
	»	397,603.—	
καὶ ἀνελήφθησαν ἐντὸς τοῦ ἰδίου ἔτους ἐπομένως ἔμεινεν ὑπόλοιπον κατὰ τὴν 31 Δεκεμβρίου 1908 »	<u>63,603.—</u>	Δρ.	63,603.—
η') Εἰς τοὺς χρεώστας ἐκ γραμματίων Λαχείου οὐδεμία ἐπῆλθε μεταβολή, σημειοῦται δὲ τὸ ὀφειλόμενον ποσόν »			1,331.60
θ) Εἰς τὸ κατὰ τὴν 31 Δεκεμβρίου 1907 ὑπόλοιπον ἐντόκων καταθέσεων παρὰ τῆς Τραπεζῆς τῆς Ἀνατολῆς »	120,000.—		
ἀνελήφθησαν ἐντὸς τοῦ ἔτους 1908 »	<u>20,026.50</u>		
ἐπομένως ἔμεινεν ὑπόλοιπον κατὰ τὴν 31 Δεκεμβρίου 1908 »	<u>99,973.50</u>	»	99,973.50
ι') Εἰς τὰ ἀκίνητα κτήματα οὐδεμία ἐπῆλθε μεταβολή, σημειοῦται δὲ ἡ ἀξία αὐτῶν »			65,170.24
ια') Ἐπὶ τῆς γενομένης δαπάνης μέχρι τῆς 31 Δεκεμβρίου 1899 τοῦ ἀνεγερθέντος Καταστηματοῦ τῆς Ἐταιρείας οὐδεμία ἐπῆλθε μεταβολή, σημειοῦται δὲ αὕτη »			259,863.80
ιβ') Εἰς τὸν Δ/σμόν τοῦ Ταμείου τοῦ Λαχείου τοῦ Ἐθν. Στόλου καὶ Ἀρχαιοτήτων ὑπῆρχεν ὑπόλοιπον τὴν 31 Δεκεμβρίου 1907 »	75,000.—		
ἐχρεώθη ὁ Δ/σμός οὗτος μετὰ ἀνηκούσας τῆς Ἐταιρείας ἐκ τῶν ἐσόδων τῶν εἰσπράξεων τῶν 4 κληρώσεων τοῦ ἔτους 1908 τοῦ Λαχείου τοῦ Ἐθν. Στόλου καὶ τῶν Ἀρχαιοτήτων »	<u>300,000.—</u>		
	<u>375,000.—</u>		
ἔξ ὧν ἀφαιρουμένων τῶν παρὰ τῆς Ἐταιρείας ἐντὸς τοῦ 1908 διὰ			
Εἰς μεταφορὰν . . . Δρ.	<u>375,000.—</u>	Δρ.	800,425.39

Ἐκ μεταφορῶς . . . Δρ. 375,000.—	Δρ. 800,425.39
τάς 4 κληρώσεις εἰσπραχθεῖσων ἤτοι μιᾶς κληρώσεως τοῦ 1907 καί τριῶν τοῦ 1908. »	300,000.—
ἔμεινεν ὑπόλοιπον τὴν 31 Δεβρ. 1908 »	<u>75,000.—</u> » 75,000.—
ιγ') Τὴν 31 Δεκεμβρίου 1907 ὑπῆρ- γεν ὑπόλοιπον παρακαταθηκῶν δι' ἀρχαιολογικά ἔργα »	3,200 68
ἐντὸς τοῦ 1908 οὐδεμίαν ἐπῆλθε με- ταβολή. »	3,200.68
ιδ') Τὴν 31 Δεκεμβρίου 1907 οὐδὲν ὑπῆρχεν ὑπόλοιπον ἐκ τόκων καί μερισμάτων μετοχῶν. ἐχρεώθη ὁ Δ/σμός οὗτος μὲ τὸ εἰσ- πρακτέον ποσόν »	21,520.80
καί ἐπιστώθη μὲ τὰ εἰσπραχθέντα κατὰ τὸ ἔτος 1908. »	<u>11,678.30</u>
ἔμεινεν ὑπόλοιπον τὴν 31 Δεβρ. 1908 »	<u>9,842.50</u> » <u>9,842.50</u>
	Δρ. <u>888,468.57</u>

Κατὰ τὰ ἀνωτέρω ἢ περιουσία τῆς
Ἑταιρείας κατὰ τὴν 31 Δεκεμβρίου
1908 ἀποτελεῖται:

1) ἀπὸ μετρητὰ ἐν τῷ ταμείῳ . . .	Δρ. 4,738.85
2) » 56 μετοχὰς τῆς Ἐθν. Τρα- πέζης »	131,320.—
3) » 1697 ὁμολογίας Ἐθν. δα- νειοῦ ἐνοποιήσεως »	171,795.75
4) » 36 ὁμολογίας Πατριωτικοῦ δανείου 30,000,000. »	45.—
5) » μίαν ἀπόδειξιν καὶ ἓνα ὀρι- στικὸν τίτλον τοῦ Ἐθν. δα- νειοῦ Κεφαλαιοποιήσεως. »	640.—
6) » προκαταβολὰς. »	1,943.65
7) » ἔντοκον κατάθεσιν παρὰ τῆ Τραπεζῆ Γ. Π. Σκουζέ. »	63,603.—
8) » χρεώστας ἐκ γραμματίων Λαχείου 1897-1900. »	1,331.60
9) » ἔντοκον κατάθεσιν παρὰ τῆ Τραπεζῆ τῆς Ἀνατολῆς »	99,973.50
10) » ἀκίνητα κτήματα ἀξίας »	65,470.24
11) » Κατάστημα τῆς Ἑταιρείας ἀξίας »	259,863.80
12) » Ταμείον τοῦ Λαχείου τοῦ Ἐθν. Στόλου καὶ τῶν Ἀρ- εἰς μεταφορὰν	Δρ. 800,425.39

	Ἐκ μεταφορᾶς . . .	Δρ. 800,425.39
	χαιοτήτων διὰ τὴν εἰς τὴν Ἑταιρείαν ἀνήκουσαν μερίδα ἐκ τῶν εἰσπράξεων τοῦ Λα- χείου τῆς Δ' τριμηνίας 1908	» 75,000.—
13)	» παρακαταθήκας παρὰ τῷ Δη- μοσίῳ Ταμείῳ δι' ἀρχαιολο- γικὰ ἔργα.	» 3,200 68
14)	» τόκους καὶ μερίσματα. . . . Τὸ ὅλον	» 9,842.50 » 888,468.57
	Ἐξ ἠνἀφαιρουμένων τῶν ὀφειλομένων:	
1)	εἰς ἐγγυοδοσίαν ἐργολάβου Ν. Μο- σχοῦ Δρ. 1,500.—	
2)	» πιστωτὰς διαφόρους » 472.50	
3)	» παρακαταθήκας δι' ἀνασκαφὰς Κεφαλληνίας ὑπὸ κ. Goekoop » 8,093 66	
4)	» περίσσευμα ἐσόδων μετενεκτέον εἰς τὰ ἔσοδα τοῦ ἐπομένου ἔ- τους, ἵνα χρησιμεύσῃ δι' ἀνα- σκαφικὰ καὶ μουσειακὰ ἔργα ἐν 'Αθήναις. » 56,157.51	Δρ. 66,223.67
	Ἵπολείπεται καθαρὰ περιουσία τὴν 31 Δεκεμβρίου 1908	Δρ. 822,244.90

Ἐν Ἀθήναις, τῇ 31 Δεκεμβρίου 1908.

Ἵ Ο Ταμίης
Α. ΜΥΛΩΝΑΚΟΣ

Ἵ Ο Λογιστῆς
Κ. Α. ΜΙΣΙΟΣ

Ἐ θ ε ω ρ ῆ θ η

Ἵ Ο Ἐπόπτης

Γ. Ν. ΚΛΟΝΤΗΡΟΠΟΥΛΟΣ

Ε Κ Θ Ε Σ Ι Σ

ΤΩΝ

ΠΕΠΡΑΓΜΕΝΩΝ ΤΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ

ΚΑΤΑ ΤΟ ΕΤΟΣ 1908

συνταχθεῖσα ὑπὸ τοῦ γραμματέως τῆς Ἑταιρείας Π. Καβ-
βαδία καὶ ἀναγνωσθεῖσα ἐν τῇ γενικῇ συνελεύσει τῶν
ἐταίρων τῇ 25 Ἰανουαρίου 1909.

Κύριοι,

Τὸ Συμβούλιον, ἀρχόμενον τῆς περὶ τῶν πεπραγμένων
τοῦ λήξαντος ἔτους λογοδοσίας του, λόγον ποιεῖται ἐν
πρώτοις περὶ ἐταίρων. Νέοι ἐταῖροι ἐνεγράφησαν κατὰ τὸ
λήξαν ἔτος δέκα καὶ τέσσαρες, ὃ δὲ ἀριθμὸς τῶν τακτικῶν
ἐταίρων ἀνῆλθεν ἐν ὄλῳ εἰς ἑκατὸν ἐννεήκοντα ἐννέα.
Λυπηρὸν δὲ καθῆκον ἐκπληροῦν τὸ Συμβούλιον ἀνακοινοῖ
ὑμῖν, ὅτι τῶν παλαιῶν ἐταίρων τὰς τάξεις μεγάλως ἠραίω-
σεν ὁ θάνατος κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος πλήξας καὶ αὐτὸν
τὸν κατ' ἔτος ὁμοθύμως ἐκλεγόμενον ὑφ' ὑμῶν πρόεδρον
τῆς συνελεύσεως τῶν ἐταίρων, τὸν *Δημήτριον Βικέλιαν*,
λόγιον, φιλόπατριν, εὐγενῆ τὸ ἦθος καὶ ἐθνικὸν ἀληθῶς
ἄνδρα, πολλαχῶς γενόμενον χρήσιμον τῇ πατρίδι. Ἐπὶ
μεγάλῃ δὲ ζημίᾳ τῆς ἀρχαιολογικῆς ἐπιστήμης καὶ αἱ
τάξεις τῶν ἐπιτιμιῶν ἐταίρων αἰσθητῶς ἠραιώθησαν. Κατὰ
τὸ λήξαν ἔτος ἀπεβίωσεν ἐν βαθεῖ γήρατι ὁ κορυφαῖος τῶν

ἐν Γερμανίᾳ ἐπιγραφικῶν καὶ φιλολόγων, ὁ πολὺς Ἀδόλφος *Kirchoff*, καθηγητῆς τοῦ Πανεπιστημίου τοῦ Βερολίνου, τοῦτον δὲ παρηκολούθησεν εἰς τὸν τάφον ὁ διαπρεπὴς ἀρχιτέκτων *Φρειδερίκος Adler*, καθηγητῆς ἐν τῇ Ἀκαδημίᾳ τῶν καλῶν τεχνῶν τοῦ Βερολίνου, ὅστις μεγάλως συνετέλεσεν εἰς προαγωγὴν τῶν ἀρχαιολογικῶν καὶ ἀρχιτεκτονικῶν μελετῶν καὶ τὰ μέγιστα ἔδρασεν ὡς μέλος τῆς μετὰ τοῦ Ἐρνέστου Κουρτίου ἐπιτροπῆς, ἥτις διηύθυνε τὰς ὑπὸ τῆς Γερμανικῆς κυβερνήσεως γενομένης ἀνασκαφᾶς τῆς Ὀλυμπίας. Ἐτελεύτησεν ἐπίσης τὸν βίον ὁ *Sir John Evans*, ἀνὴρ ἐντριβέστατος περὶ τὴν προϊστορικὴν ἀρχαιολογίαν, μεγάλως συντελέσας εἰς προαγωγὴν τῆς νεαρᾶς ταύτης ἐπιστήμης καὶ εἰς τὴν διάδοσιν αὐτῆς ἐν Ἀγγλίᾳ. Τούτου υἱὸς εἶνε, ὑπὸ τοιοῦτου πατρὸς ἀνατραφεὶς καὶ ἐν τῇ προϊστορικῇ ἀρχαιολογίᾳ καθοδηγηθεὶς, ὁ τῆς Κνωσοῦ τῆς Κρήτης Ἀρθούρος Ἐβανς. Μεγάλῃν δ' ἀπόλειαν ἔσχον τὰ ἑλληνικὰ γράμματα καὶ ἐν τῷ νέῳ κόσμῳ διὰ τοῦ θανάτου τοῦ διαπρεπεστάτου τῶν ἐν Ἀμερικῇ ἑλλητιστῶν, τοῦ Θωμᾶ Seymour, καὶ τοῦ ἐν τῷ ἐν Harvard Πανεπιστημίῳ καθηγητοῦ Καρόλου Norton. Οὕτω παρέρχονται, ὁ εἷς μετὰ τὸν ἄλλον, ἕξοχοι ἐν τῇ ἀρχαιολογίᾳ καὶ τῇ φιλολογίᾳ ἄνδρες, κενὸν δυσαναπλήρωτον ἴσως ἐν τοῖς σήμερον χρόνοις παράγοντες.

Τὰ τακτικὰ ἔσοδα τῆς Ἐταιρείας κατὰ τὸ λήξαν ἔτος εἶχον προϋπολογισθῆ ἀρχικῶς εἰς δρ. 330,771. Ἐδέησεν ὅμως νὰ ἐπεκταθῶσι μεγάλως τὰ ἐν Ἀθήναις ἔργα τῆς Ἐταιρείας, εἰς ἃ δὲν ἐδύνατο νὰ ἐπαρκέσῃσι τὰ τακτικὰ ταῦτα ἔσοδα· διὰ τοῦτο εἰς τὸν προϋπολογισμὸν τῶν τακτικῶν ἐσόδων προσετέθη καὶ τὸ ἐκ περισσευμάτων ἐκ τοῦ λαχείου κατὰ τὰ προηγούμενα ἔτη ποσὸν ἐκ δρ. 83,440 ὅπερ ἦτο ἀναγεγραμμένον ἐν τῷ Ἀπολογισμῷ τοῦ ἔτους

1907 εις βάρος τῆς ἐνεργητικῆς περιουσίας τῆς Ἑταιρείας ὑπὸ τὸν τίτλον « Παρακαταθῆκαι δι' ἀρχαιολογικά ἔργα ἐν Ἀθήναις ». Τὸ ποσὸν τοῦτο ὄφειλε τὸ Συμβούλιον νὰ δαπανήσῃ ἀποκλειστικῶς δι' ἀνασκαφικά καὶ μουσειακά ἔργα ἐν Ἀθήναις, κατὰ τὸ περὶ τούτου Β. Διάταγμα τῆς 7 Ἰουλίου 1907.

Οὕτως ὁ προϋπολογισμὸς τῶν ἐσόδων ὠρίσθη ἐν ὄλῳ εἰς δρ. 414,211, ἐξ ὧν ἐβεβαιώθησαν δρ. 413,677. Τὰ ἔξοδα δὲ τοῦ ἔτους ἀνῆλθον ἐν ὄλῳ εἰς δρ. 357,520, ὥστε προέκυψε περίσσευμα δρ. 56,157, ὅπερ ὅμως εἶνε οὐχὶ οὐσιαστικόν, ἀλλὰ φαινομενικόν, ἀφ' οὗ εἰς τὰ ἔσοδα προσετέθησαν, ὡς ἐλέχθη, καὶ αἱ ἐκ πλεονασμάτων τῶν προηγουμένων ἐτῶν δρ. 83,440. Τούναντίον, ἂν ἀφαιρέσωμεν τὸ ἐκ τῆς παρακαταθήκης ποσὸν τῶν δρ. 83,440, ἔχομεν ἔλλειμμα 27,283. Αὕτη εἶνε ἡ πραγματικὴ κατάστασις τῆς χρήσεως τοῦ λήξαντος ἔτους.

Μόνον τὰ ἐν Ἀθήναις ἔργα ἐξετάθησαν κατὰ τὸ λήξαν ἔτος ἐν συγκρίσει πρὸς τὰ κατὰ τὰ προηγούμενα ἔτη ἐκτελούμενα· τὰ ἐν ταῖς ἐπαρχίαις ἔργα μᾶλλον περιωρίσθησαν· καὶ ὅμως τὰ τακτικά ἔσοδα τῆς Ἑταιρείας δὲν ἐπῆρκεσαν, ὡς εἶδομεν. Τὸ ἀποτέλεσμα τοῦτο τῆς χρήσεως τοῦ λήξαντος ἔτους δεικνύει, ὅτι ἡ Ἑταιρεία διὰ μόνων τῶν τακτικῶν αὐτῆς ἐνιαυσίων ἐσόδων δυσκόλως θὰ δύναται νὰ ἐπαρκῆ εἰς τὰς σημερινάς, τὰς ἀπὸ ἔτους εἰς ἔτος αὐξανόμενας, ἀρχαιολογικὰς ἀνάγκας. Τὰς σχέψεις του δὲ ταύτας ἐπὶ τοῦ προκειμένου, ἀποτέλεσμα τῆς μέχρι τοῦδε πείρας, ἀνακοινῶ ὑμῖν τὸ Συμβούλιον σήμερον, ὅτε λήγει ἡ τριετὴς περίοδος τῆς ὑπ' αὐτοῦ διοικήσεως τῶν τῆς Ἑταιρείας, διότι καθήκον αὐτοῦ εἶνε νὰ ἐκθέσῃ τὰ πράγματα ὡς ἔχουσιν, ὅπως τὸ ἐκλεχθησόμενον Συμβούλιον ἐν πλήρει γνώσει τῆς καταστάσεως τούτων δυνηθῆ νὰ κανονίσῃ τὰς ἐνεργείας του.

Ἐπειτα καὶ οἱ ἐταῖροι καὶ πάντες οἱ ἐνδιαφερόμενοι ὑπὲρ τοῦ σκοποῦ τῆς Ἑταιρείας, μάλιστα δὲ αὐτὴ ἡ Πολιτεία, πρέπει νὰ γνωρίζωσιν ὄχι μόνον τὰ γενόμενα, ἀλλὰ καὶ τὰ δέοντα γενέσθαι.

Ἡ Ἑλλάς εἶνε εἰσέτι κατὰ τὸ πλεῖστον χώρα ἐπιστημονικῶς ἀνεξερευνήτος· τὰ ἐκτελεστέα δὲ ἀρχαιολογικὰ ἔργα εἶνε πολλά, οὐδὲ εἶνε δυνατὸν νὰ περατωθῶσι ταῦτα ἐν προσεχεῖ μέλλοντι· ἐπέγει δὲ ἡ ἐκτέλεσις τούτων, διότι τοῦ χρόνου παρερχομένου μείζων ἐπικρέμαται κίνδυνος εἰς τὰ δέοντα ὑποστηρίξεως καὶ συντηρήσεως μνημεῖα καὶ μεγαλητέρα φθορὰ καὶ βλάβη προσγίνεται εἰς τὰς ἀρ-
χαιότητας.

Τὸ Συμβούλιον, ὅπερ συγκεκροτημένον ἐν τοῖς πλείστοις, ὡς ἔχει νῦν, διευθύνει τὰ τῆς Ἑταιρείας ἀπὸ δεκαπενταετίας, παρέλαβε τὴν Ἑταιρείαν ἔχουσαν ἐτησίαν πρόσοδον 150.000 δρ. περίπου· τῇ συνδρομῇ τῆς Κυβερνήσεως ἀνεβίβασε διὰ τοῦ λαχείου τὰ ἐτήσια ἔσοδα εἰς δρ. 300,000 καὶ πλέον καὶ οὕτως ἐξετέλεσε μέχρι τοῦδε, ὅσα δυνατὸν ἔργα. Ἐπεξέτεινε τὸ ἀνασκαφικὸν ἔργον τῆς Ἑταιρείας καὶ τὰ ἐπιστημονικὰ αὐτῆς δημοσιεύματα, ἐξετέλεσε πρώτην ταύτην φορὰν μεγάλα ἔργα ὑποστηρίξεως τῶν κινδυνευόντων μνημείων, ἄλλα δὲ μνημεῖα, συντετριμμένα καὶ κατηρειπωμένα, περιέσωσε καὶ ἀνωκοδόμησεν, ἐξετέλεσεν ἔργα συντηρήσεως καὶ εὐπρεπείας τῶν ἀρχαιολογικῶν τόπων καὶ περισυνήγαγε τὰ τῆδε κάκεισε διεσπαρμένα καὶ εἰς φθορὰν ὑποκείμενα ἀρχαῖα, κατέθηκε δὲ ταῦτα καὶ ἱδρυσεν ἐν Μουσείοις, ἀνωκοδόμησε πανταχοῦ τῶν ἐπαρχιῶν. Καὶ ἔχει μὲν τὴν πεποίθησιν, ὅτι δὲν δύναται νὰ κατηγορηθῇ ἐπὶ ἀδιαφορίᾳ καὶ ἐπὶ χαλαρότητι ἐνεργείας, ἀλλὰ δὲν φρονεῖ, ὅτι ἐδυνήθη νὰ ἀνταποκριθῇ εἰς πάσας τὰς ἀνάγκας, διότι καὶ χρηματικούς πόρους ἐπαρκεῖς δὲν εἶχε καὶ εἰδικούς ὑπαλλήλους καὶ συνεργάτας εἰς ἐκτέλεσιν παντὸς

ἀναγκαίου ἔργου, πεφωτισμένους καὶ πεπειραμένους, ὀλίγους ἠτύχησε νὰ ἀποκτήσῃ. Τὰ δὲ ἐκτελεσθέντα ἔργα ὄχι μόνον δὲν ἐπλήρωσαν τὰς ὑπαρχούσας ἀνάγκας, ἀλλὰ κατέστησαν μᾶλλον ἐπιβεβλημένην τὴν ἐκτέλεσιν ἄλλων ἔργων. Ἡ ἀναστήλωσις λ. χ. τοῦ Ἐρεχθίου καθιστᾷ ἐπιτακτικὴν τὴν ἀνάγκην τῆς ἀναστηλώσεως τῶν Προπυλαίων· ἡ δὲ στερέωσις τοῦ κινδυνεύσαντος Παρθενῶνος ἐπιβάλλει, ὅπως ληφθῇ μέτρον ὀριστικῆς διαρρυθμίσεως τοῦ ὅλου οἰκοδομήματος καὶ τῶν ἐρειπίων αὐτοῦ. Ἡ ἀναστήλωσις τοῦ ναοῦ τῆς Φιγαλίας καθιστᾷ ἐπιτακτικὴν τὴν ἀνάγκην τῆς ἀναστηλώσεως τοῦ ἐπίσης ἐν ἐρειπίοις κατακειμένου ναοῦ τῆς Νεμέας. Ἡ γενομένη ἐν Ἐπιδαύρῳ ἐξερευνησις, διευθέτησις καὶ ἀνέγερσις τῶν ἀρχιτεκτονικῶν μνημείων καθιστᾷ λίαν αἰσθητὴν τὴν ἀνάγκην ἐκτελέσεως ὁμοίων ἐργασιῶν ἐν τοῖς χώροις τῶν μεγάλων ἀνασκαφῶν καὶ μάλιστα ἐν αὐτῇ τῇ Ὀλυμπίᾳ. Αἱ ἐν Δαρφίῳ ἐργασίαι καὶ ἡ ὑποστήριξις τῶν μνημείων τοῦ Μυστρᾶ ἐπιβάλλει τὴν ταχεῖαν ὑποστήριξιν τῶν λαμπρῶν βυζαντιακῶν ναῶν τῆς Ἄρτης. Ἄφ' οὗ δὲ ἡ Ἐταιρεία ἐπεξέτεινε πρεπόντως τὰς ἐργασίας τῆς εἰς τὴν ὑποστήριξιν καὶ συντήρησιν τῶν χριστιανικῶν καὶ μεσαιωνικῶν ἀρχαιοτήτων, ἐπιβάλλεται αὐτῇ ἡ ἐν Ἀθήναις οἰκοδομὴ καὶ ἰδρύσις Χριστιανικοῦ Μουσεῖου, διότι βαρεῖαν ἀληθῶς εὐθύνην ὑπέχει ἡ Ἑλλάς μὴ φροντίσασα μέχρι τοῦδε περὶ ἰδρύματος, ὅπερ ἐν βραχεῖ χρόνῳ, περιουναγομένων ἐν αὐτῷ τῶν πανταχοῦ τοῦ Κράτους διασπαρμένων χριστιανικῶν ἀρχαίων, θὰ ἠδύνατο νὰ ἀποβῇ Μουσεῖον περιφανές, ἀμιλλώμενον πρὸς πρωτεύοντα τῶν ἐν τῇ Ἑσπερίᾳ Χριστιανικῶν Μουσειῶν. Δὲν πρέπει δὲ νὰ παρέλθωμεν ἐν σιγῇ, ὅτι δὲν ἔχομεν εἰσέτι ἐν Ἀθήναις οὐδ' Ἐπιγραφικὸν Μουσεῖον ἀντάξιον τοῦ πλήθους καὶ τῆς σπουδαιότητος τῶν ἐπιγραφικῶν λίθων, οἵτινες κείνται

νῦν προσωρινῶς ἐν τοῖς ἰσγαίεισι τοῦ κατὰ τὴν ὁδὸν Πατησίων Ἐθνικοῦ Ἀρχαιολογικοῦ Μουσείου.

Τοιαῦται ἀρχαιολογικαὶ ἀνάγκαι καθιστῶσιν ἀπαραίτητον τὴν ἐπαύξησιν τῶν οἰκονομικῶν πόρων τῆς Ἐταιρείας καὶ εἰς τοῦτο δεόν νὰ ἐπιστήσῃ τὴν προσοχὴν τοῦ τῶν νέου Συμβούλιου.

Τρέπομεν νῦν τὸν λόγον εἰς τὰ ἔργα τῆς Ἐταιρείας καὶ κατὰ πρῶτον εἰς τὰ ἐν Ἀθήναις, ἅτινα κατὰ τὸ λήξαν ἔτος ἦσαν πολλὰ καὶ ποικίλα.

Αἱ πρὸς ὑποστήριξιν τῶν μνημείων τῆς Ἀκροπόλεως ἐργασίαι ἐξηκολούθησαν δι' ὅλου τοῦ ἔτους. Οὕτω δὲ ἐπερατώθη ἡ ἀναστήλωσις τοῦ Ἐρεχθίδειου καὶ ἤρξατο ἀπὸ τῶν τελευταίων τοῦ ἔτους μηνῶν ἡ ἀναστήλωσις τῶν Προπυλαίων. Κατὰ τὸ παρὸν πρόκειται νὰ τεθῶσιν ἐν τῇ οἰκείᾳ θέσει τὰ μεγάλα ἐκεῖνα ἐπιστύλια καὶ ἄλλα μέρη τοῦ οἰκοδομήματος, τὰ ἐπὶ τοῦ ἐδάφους κατακείμενα. Ὅταν δὲ τοῦτο συντελεσθῇ, θέλει γέινει σκέψις περὶ τῶν δεόντων γενέσθαι πρὸς δυνατὴν συμπλήρωσιν τοῦ ὅλου οἰκοδομήματος. Ἐννοεῖται δέ, ὅτι δὲν πρόκειται περὶ τῆς διὰ νέου ὑλικοῦ ἀνοικοδομήσεως τοῦ μνημείου, περὶ τῆς λέξεως δηλ. *restauration*, ἣτις ὑπὸ τοιαύτην ἔννοιαν ἐκληφθεῖσα ἔδωκεν ἀφορμὴν τοῖς ἐν τῇ Ἐσπερίᾳ νὰ ἐγείρωσι κραυγὴν διαμαρτυρίας κατὰ τῶν ἐν Ἑλλάδι κρατουσῶν δῆθεν προθέσεων ὡς πρὸς τὸν τρόπον τῆς ἐπανορθώσεως τῶν ἀρχαίων μνημείων. Δὲν εἶνε ὅμως εὐλογος τοιαύτη ἀνησυχία, διότι ἐν ταῖς ἐργασίαις τῆς ταύταις ἡ Ἐταιρεία τηρεῖ τὸ ἐξῆς σύστημα· λίθοι καὶ μέλη τοῦ οἰκοδομήματος κείμενα χαμαὶ τοποθετοῦνται ἐν τῇ οἰκείᾳ θέσει· ἂν δὲ ἐλλείπωσι τινες λίθοι τῶν ἐν τῷ μεταξύ, κατασκευάζονται οὗτοι ἐκ νέου ὑλικοῦ, ὅπως καταστῇ δυνατὴ ἡ ἐπίθεσις τῶν σωζομένων ἀρχαίων λίθων ἐν τῇ οἰκείᾳ θέσει. Ἐν λ.χ. σώζων

ται αρκετοὶ σπόνδυλοι ἐνὸς κίονος, κατασκευάζονται οἱ ἐλλείποντες, ὅπως κατορθωθῆ οὔτω ἢ ἐπίθεσις τῶν σωζομένων ἐν τῇ ἐαυτῶν θέσει. Διπλοῦν δὲ εἶνε τὸ ἐκ τούτου ὄφελος, ὁ κίων ἀνορθοῦται ὁλόκληρος καὶ οἱ χαμαὶ κείμενοι ἀρχαῖοι σπόνδυλοι, ἐν τῇ οἰκείᾳ θέσει τοποθετούμενοι, σώζονται ἀπὸ πάσης περαιτέρω φθορᾶς. Τοιοῦτον σύστημα δύναται νὰ ἐφαρμοσθῆ καὶ ὡς πρὸς τὴν διευθέτησιν τῶν κατὰ τὸν Παρθενῶνα.

Ἐγένοντο δὲ καὶ ἄλλαι ἐργασίαι ἐν τῇ Ἀκροπόλει. Ἀντικατεστάθη ἡ στέγη τοῦ μικροῦ Μουσείου γρομμένη σιδηρᾶ, διηυθετήθησαν τὰ ἐν τοῖς Μουσείοις ἀρχαῖα καὶ ἐκαθαρίσθη ἅπας ὁ χώρος τῆς Ἀκροπόλεως. Ἐφρυτεύθησαν δὲ, δοκιμῆς ἕνεκα, καὶ συντηρήθησαν καὶ τινὰ δένδρα παρὰ τὸ Μουσεῖον, καὶ ἄλλα πολλὰ ἐν τῷ πρὸς νότον τῆς Ἀκροπόλεως ἀρχαιολογικῷ χώρῳ, ἀφορμῆς εἰς τοῦτο δοθείσης ἐκ φιλοκάλων καὶ φιλαρχαίων σκέψεων τῆς Α. Β. Υ. τῆς Πριγκιπίσσης Σοφίας.

Ἀπ' ἀρχῆς δὲ τοῦ λήξαντος ἔτους ἐνεργοῦνται καὶ ἀνασκαφαὶ περὶ τὴν Ἀκρόπολιν. Ἀπεκομίσθη ὁ μέγας ἐκεῖνος ὄγκος τοῦ χώματος, ὁ παρὰ τὴν Πύλην τοῦ Beulé, καὶ ἀνεσκάφη τὸ ὑπ' αὐτὸ ἔδαφος μέχρι τοῦ βράχου· τῶρα δὲ πρόκειται νὰ διευθετηθῶσι μονίμως τὰ κατὰ τὸν χώρον ἐκεῖνον καὶ κανονισθῶσι τὰ κατὰ τὴν εἰς τὴν Ἀκρόπολιν εἴσοδον· συγχρόνως δὲ παρεσκευάσθησαν καὶ τὰ πρὸς στερέωσιν τοῦ Κιμωνείου πύργου, ἐφ' οὗ ὁ ναὸς τῆς Ἀθηνᾶς Νίκης. Κατὰ τὴν γνώμην τοῦ κ. Δαῖρπελεδ εἰνεδυνατὸν νὰ ἀποφύγωμεν τὴν διὰ κατασκευῆς ἀντηρίδων στερέωσιν τοῦ Πύργου, στερεοῦντες αὐτὰ τὰ ὁρατὰ κατὰ τὸ πλεῖστον θεμέλια τῆς νοτιοδυτικῆς γωνίας τοῦ Πύργου διὰ τῆς ὑπεισαγωγῆς νέων λίθων καὶ ἀντικαταστάσεως ἄλλων τινῶν λίθων ἐφθαρμένων.

Περατωθείσης δὲ τῆς ἀνασκαφῆς τοῦ παρὰ τὴν Πύλην

του Beulé χώρου, ἤρξατο ἀνασκαφή ἐν τῷ χώρῳ τῷ ὑπὸ τὴν βορείαν πλευρὰν τῆς Ἀκροπόλεως, συνεχιζομένων οὕτω τῶν ἀπὸ ἐτῶν ἀρξαμένων ἐκεῖ ἀνασκαφῶν ὑπὸ τῆς Ἐταιρείας. Συγχρόνως δὲ ταῖς ἀνασκαφικαῖς ταύταις ἐργασίαις κατεσκευάσθη διὰ τοῦ Ὑπουργείου τῆς Παιδείας καὶ ἀμαξίτη ὁδὸς ἄγουσα ἀπὸ τῆς πρὸ τοῦ Ὁδείου τοῦ Ἡρώδου πλατείας εἰς τὴν Ἀκρόπολιν· διασταυρουμένη δὲ ἡ ἀμαξίτις αὕτη προχωρεῖ εἰς τὸν χώρον τὸν ὑπὸ τὴν βορείαν πλευρὰν τῆς Ἀκροπόλεως. Οὕτω γίνεται ἀρχὴ τῆς κατασκευῆς τῆς περιλαλήτου περιφερικῆς ὁδοῦ περὶ τὴν Ἀκρόπολιν, ἣτις μέλλει νὰ καταλήξῃ ἐντεῦθεν τοῦ Διονυσιακοῦ θεάτρου καὶ οὕτω συνδεθῇ μετὰ τῆς ἐκεῖθεν διερχομένης λεωφόρου τῆς Ἀκροπόλεως. Ἄς ἐλπίσωμεν, ὅτι θέλει κατορθωθῆ ἐπὶ τέλους ἡ ἐκτέλεσις τῆς περιφερικῆς ταύτης ὁδοῦ, δι' ἧς μόνον θέλει κανονισθῆ καὶ εὐπρεπῶς διευθετηθῆ ὁ περὶ τὴν Ἀκρόπολιν γῶρος. Τὸ ἔργον ὅμως εἶνε πολυδάπανον καὶ μόνον διὰ λήψεως ἐκτάκτων μέτρων εἶνε δυνατὸν νὰ περατωθῇ ὀλοσχερῶς.

Ἐν τῇ πλατεῖᾳ δὲ τοῦ Ὁδείου τοῦ Ἡρώδου κατεσκευάσθη *πύλη* καὶ ἐτοποθετήθησαν *σιδηρᾶ θυρώματα*. Διὰ τῆς πύλης ταύτης θέλουσιν ἀνέρχεσθαι οἱ τε πεζοὶ καὶ αἱ ἀμαξαι εἰς τὴν Ἀκρόπολιν. Παρὰ τὴν πύλην δὲ ὠκοδομήθη *φυλακεῖον*, ὅπερ θὰ εἶνε τὸ θυρωρεῖον τῆς Ἀκροπόλεως, διότι ἅπας ὁ ἐκεῖθεν τῆς κατασκευασθείσης πύλης γῶρος θὰ εἶνε περικελεισμένος. Περαιτέρω δὲ τοῦ μνημονευθέντος φυλακεῖου κατασκευάζεται καὶ ἕτερον *φυλακεῖον*, ἐν ᾧ θὰ ἐγκατασταθῇ ἀστυνομικὸς σταθμὸς.

Δι' ὄλου δὲ τοῦ ἔτους ἐξηκολούθησαν καὶ αἱ ἐργασίαι πρὸς κατασκευὴν τοῦ τείχους τοῦ *κιγκλιδώματος* τοῦ μέλλοντος νὰ περιφράξῃ τὸν περὶ τὴν Ἀκρόπολιν γῶρον. Προϋχώρησε δὲ μέχρι τοῦδε τὸ τεῖχος, κατὰ μῆκος τῆς νῦν ἀμαξίτις ὁδοῦ, ἀπὸ τοῦ Ὁδείου μέχρι πού τοῦ Ἀρείου

Πάγου, ἐτέθησαν δ' ἐπ' αὐτοῦ καὶ οἱ καλυπτῆρες λίθοι, ὥστε δὲν ὑπολείπεται, ἢ ἢ ἐπίθεσις τοῦ κιγκλιδώματος. Ἐκεῖθεν θὰ ἐπεκταθῆ τὸ κιγκλιδῶμα, ἔνθεν μὲν πρὸς τὸ Θησεῖον, ἔνθεν δὲ εἰς τὸν χώρον τὸν πρὸς βορρᾶν τοῦ Ἄρειου Πάγου, ἵνα συναντήσῃ τὸ περιφράσσον τὸν ἐκεῖ χώρον τείχος.

Αἱ δὲ παρὰ τὸ Θησεῖον ἐνεργοῦμεναι ἀνασκαφαὶ ἐπερατώθησαν, ἀνασκαφέντος καὶ τοῦ ἀπὸ τοῦ προπαρελθόντος ἔτους ὑπολειφθέντος μικροῦ πρὸς ἀνασκαφὴν χώρου τοῦ ἐκ τῶν οἰκιῶν, ἃς εἶχεν ἐξαγοράσει ἡ Ἐταιρεία. Ἐπειδὴ δὲ δὲν ἐξαγοράσθησαν εἰσέτι ἄλλαι οἰκίαι πρὸς ἀνασκαφὴν, περιεφράχθη ὁ ἀνασκαφεὶς χώρος κατὰ μὲν τὴν ἀνατολικὴν αὐτοῦ πλευρὰν διὰ κοινοῦ προσωρινοῦ τείχους, κατὰ δὲ τὴν δυτικὴν διὰ κανονικοῦ τείχους, ἐφ' οὗ ἐτέθησαν καὶ καλυπτῆρες λίθοι, ἵνα ὑποδεχθῶσι σιδηροῦν κιγκλιδῶμα, ὅπερ μέλλει νὰ συνδεθῆ μετὰ τοῦ προηγουμένως μνημονευθέντος κιγκλιδώματος. Πρὸς ἐξακολούθησιν δὲ τῶν ἀνασκαφῶν τούτων τὸ Συμβούλιον ἐνήργησε τὰ δέοντα, ὅπως ἀπαλλοτριωθῶσιν ἀναγκαστικῶς κατὰ τὸν νόμον αἱ ἀπὸ τοῦ χώρου τῶν ἀνασκαφῶν οἰκίαι μέχρι πού τῆς πρὸς βορρᾶν γεφύρας τοῦ σιδηροδρόμου. Ὡς πρὸς δὲ τὴν ἐπέκτασιν τῶν ἀνασκαφῶν πρὸς τὸ ἀντίθετον μέρος, τὴν πρὸς τὸν Ἄρειον Πάγον, ὅπου ἔχομεν λόγους σημαντικὰ εὐρήματα νὰ ἀναμένωμεν, παρατηρητέον ὅτι αἱ κατὰ τὸ μέρος τοῦτο οἰκίαι θέλουσιν ἀπαλλοτριωθῆ καὶ ἀνασκαφαὶ θέλουσιν ἐνταῦθα ἐκτελεσθῆ ἐν συνδυασμῶ πρὸς τὴν κατασκευὴν ἀμαξιτῆς ὁδοῦ, ἥτις ἀπὸ τοῦ Θησείου θέλει βαίνει πρὸς τὸν Ἄρειον Πάγον καὶ ἐκεῖθεν διερχομένη θέλει συναντήσῃ τὴν κατὰ τὴν βορείαν κλιτὸν τῆς Ἀκροπόλεως περιφερικὴν ὁδόν. Τὰ περὶ τούτων, τὰ περὶ ἐξωραϊσμοῦ ἐν γένει τῆς πόλεως κατὰ τὸν χώρον ἐκεῖνον ἐν συνδυασμῶ πρὸς τὸ συμφέρον τῶν ἀρχαίων μνημείων καὶ τῶν ἐκτελεστέων ἀνασκαφῶν, κανονίζει ἐπιτροπὴ ὑπὸ τὴν προεδρίαν τῆς

Α. Β. Υ. τοῦ Διαδόχου, συμμετέχοντος αὐτῆς καὶ τοῦ δη-
μάρχου Ἀθηναίων, φροντίδι τοῦ ὁποίου παρασκευάζοντα
νῦν τὰ σχετικὰ τοπογραφικὰ σχέδια.

Ἐγένοντο δὲ ἐργασίαι καὶ πρὸς ἐξερεύνησιν τοῦ τρόπου
τῆς κατασκευῆς τοῦ κρηπιδώματος τοῦ Θεοσείου καὶ ἀνε-
σκάφη μέχρι τοῦ βράχου ἅπας ὁ χώρος ὁ παρὰ τὴν ἀνα-
τολικὴν καὶ βορειάν πλευρὰν τοῦ ναοῦ. Εὕρημα οὐδὲν
ἀπολύτως ἐγένετο, διότι τὰ χῶματα εἶχον πολλάκις μετα-
κινηθῆ, κατασκευασθέντων πολλῶν ἐπὶ τοῦ βράχου καὶ ἐν
τῷ βράχῳ χριστιανικῶν τάφων κατὰ τοὺς χρόνους προφα-
νῶς, καθ' οὓς τὸ Θεοσεῖον ἐχρησίμευεν ὡς χριστιανικῆ ἐκ-
κλησία.

Δι' ὅλου σχεδὸν τοῦ ἔτους ἐγένοντο καὶ ἐργασίαι ἐν τῷ
κατὰ τὴν Ἀγίαν Τριάδα ἀρχαιολογικῷ χώρῳ τοῦ Κερα-
μεικοῦ. Κατὰ τὸ βορειοανατολικὸν μέρος τοῦ χώρου τού-
του ἐγένοντο ἀνασκαφαὶ πρὸς ἐξερεύνησιν τῶν ὑπὸ τὰ χῶ-
ματα ἐν μέρει φαινομένων κτισμάτων, ἃ ἐδείχθη ὅτι εἶνε
ἅπαντα μεταγενέστερα· περιεφράχθη δὲ διὰ κανονικοῦ τεί-
χους ὁ χώρος ἐκεῖνος καὶ ἐκτίσθη Συλλογὴ μετὰ φυλακείου
πρὸς ἐναπόθεσιν τῶν μικρῶς σπουδαιότητος ἀρχαίων, τῶν
ἀνὰ τὸν ἀρχαιολογικὸν χώρον διεσπαρμένων. Περαιτέρω
δὲ ἐκτίσθη καὶ ἄλλο οἶκημα πρὸς ἐγκατάστασιν ἐν αὐτῷ
ἀστυνομικοῦ σταθμοῦ. Ἐκωνοίσθη πρὸς τούτοις ἡ διέξο-
δος τῶν διὰ τῆς ὁδοῦ Ἑρμοῦ καὶ τῆς παρακειμένης ὁδοῦ
κατερχομένων ὑδάτων τῶν πλημμυρούντων τὸν ἀρχαιολο-
γικὸν χώρον, κανονισθέντων τῶν κατὰ τὴν ἐκεῖ ὑπόνομον
καὶ ἰσοπεδωθείσης τῆς παρακειμένης ὁδοῦ. Οὕτω κατέστη
δυνατὴ πλέον ἢ φρούρησις καὶ ἐπιστάσια τῶν μνημείων
τοῦ Κεραμεικοῦ καὶ ἡ ἐξασφάλισις τοῦ μεγάλου ἐκεῖ ἀρ-
χαιολογικοῦ χώρου, ἰδίᾳ ἢ τοῦ παρὰ τὴν κτισθεῖσαν Συλ-
λογὴν χώρου, τοῦ γνωστοῦ ὑπὸ τὸ ὄνομα «Στακτοθήκη»,
ὅστις δημόσιος ὦν ὅλος καὶ ὑπὸ τῆς Ἐταιρείας ἀνασκαφῆς

ἐκηρύχθη, ὡς μὴ ὄφειλε, διὰ Β. Διατάγματος πλατεῖα, ἐξ οὗ οἱ περιοικοὶ ἔσχον τὸ δικαίωμα νὰ ἀνοίξωσι πρὸς τὸν χῶρον τοῦτον θύρας καὶ παράθυρα. Ἡ μέχρι τοῦδε πείρα διδάσκει ἡμᾶς, ὅτι ἄνευ κατοχῆς καὶ συνεχοῦς ἐπιβλέψεως τοῦ χώρου τούτου εἶνε δυνατὸν καὶ ἐπ' αὐτοῦ νὰ προβάλωσι τινες δικαίωματα κατοχῆς ἢ ιδιοκτησίας ἐν τῷ μέλλοντι. Παρὰ πάσας ὅμως τὰς γενομένας ταύτας ἐργασίας ἐλάχιστα θὰ κατωρθοῦντο πρὸς συντήρησιν καὶ εὐπρέπειαν τοῦ περὶ οὗ ὁ λόγος ἀρχαιολογικοῦ χώρου τοῦ Κεραμικοῦ, ἂν μὴ εὐτυχῶς ἐλαμβάνετο καὶ ἄλλο τι γενναῖον μέτρον. Τὸ ἐκεῖ, παρὰ τὴν ὁδὸν Πειραιῶς, μέγα γήπεδον ἐκ πήχεων τετραγωνικῶν 14,270, ὅπερ ὑπὸ πάντων ἑθεωρεῖτο ἀνέκαθεν ὡς ἀνηκον τῷ δημοσίῳ, τὸ δὲ Ὑπουργεῖον τῶν Ἐσωτερικῶν μετὰ τοῦ Ὑπουργείου τῆς Παιδείας εἶχον περιφράξει ἐν ἔτει 1878 διὰ σιδηροῦ κιγκλιδώματος, ἐκηρύχθη διὰ δικαστικῆς ἀποφάσεως ιδιοκτησία τῶν κληρονόμων Ταμπακοπούλου καὶ Μαρκέζη (Ἄλκ. Τσακμάκη, Ἀσπασίας Ζέρβα καὶ Ἀγγελικῆς Ταμπακοπούλου κτλ.). Οἱ ιδιοκτῆται ἔχοντες ὑπὲρ ἑαυτῶν τὴν ἀπόφασιν ταύτην, δι' ἧς κατεδικάσθη τὸ δημόσιον εἰς μεγάλην ποινικὴν ρήτραν ἐν περιπτώσει διαταράξεως τῆς ὑπ' αὐτῶν κατοχῆς τοῦ χώρου, κατέρριψαν τὸ κιγκλίδωμα· οὕτω δέ, τοῦ δημοσίου μὴ δικαιουμένου νὰ ἐπανορθώσῃ αὐτό, ἔμενεν ἅπας ὁ χῶρος καὶ κατ' ἀκολουθίαν ὁ χῶρος, ἐν ᾧ τὰ ἐπιτύμβια μνημεῖα, ἀνοικτὸς καὶ προσιτὸς εἰς πάντας, ἐγένετο δὲ καταφύγιον παντὸς κακοποιοῦ ἀνθρώπου καὶ ἐστία πάσης ἀκαθαρσίας, ἐλεινὸν ἀληθῶς θέαμα. Μετὰ ἀποτυχίαν πολλῶν διαπραγματεύσεων κατωρθώθη, ὥστε κατὰ τὸ λῆξαν ἔτος ἐξηγοράσθη τὸ γήπεδον τοῦτο παρὰ τοῦ Ὑπουργείου τῶν Οἰκονομικῶν ἐπὶ τιμῆματι 150,000, συμμετεχοῦσης προθύμως καὶ τῆς Ἑταιρείας, εἰς ὄφελος τοῦ δημοσίου, ἀναλαβούσης νὰ καταβάλλῃ τὸ ἥμισυ τοῦ τιμήματος τούτου

ἤτοι δρ. 75,000, κατὰ ἐνιαυσίους ἐκ 10,000 δρ. δόσεις¹. Τὸ Ὑπουργεῖον τὸν ἐξαγορασθέντα χώρον ἔθηκεν εἰς τὴν διάθεσιν τῆς Ἐταιρείας παρασχὼν αὐτῇ τὸ δικαίωμα νὰ ποιήσῃται ὅταν θέλει ἀρχαιολογικὴν χρῆσιν αὐτοῦ, νὰ παραχωρήσῃ δὲ καὶ τοῖς ἐπιτρόποις τοῦ ναοῦ τῆς Ἁγίας Τριάδος, ὅσον νομίση ἀναγκαῖον χώρον, ὅπως κτισθῇ ἐν τούτῳ ἡ Ἁγία Τριάς ἐκτοπιζομένη ἐξ οὗ νῦν κεῖται ἀρχαιολογικῶς σπουδαίου παρὰ τὰ ἐπιτύμβια μνημεῖα χώρου. Οὕτω δύναται τώρα νὰ περιφραχθῇ καὶ ἐξασφαλισθῇ, νὰ ἀνασκαφῇ σὺν τῷ χρόνῳ καὶ εὐτρεπισθῇ, ἅπας ὁ κατὰ τὸν Κεραμεικὸν χώρος, ὁ μετὰ τὴν Ἀκρόπολιν ἐπισημότητος ἀρχαιολογικὸς χώρος τῶν Ἀθηνῶν.

Ἐπανελήφθησαν δὲ κατὰ τὸ λῆξαν ἔτος καὶ αἱ ἀπὸ τοῦ παρελθόντος ἔτους ἐκ νέου ἀρξάμεναι ἐργασίαι ἐν τῷ Ὀλυμπεῖῳ πρὸς ἀποκάλυψιν τοῦ κρηπιδώματος ἀπὸ τῶν ἐπ' αὐτοῦ χωμάτων, ἐξερεύνησιν τοῦ κρηπιδώματος καί, ὅπου ἀναγκαῖον, ἀνέγερσιν καὶ συμπλήρωσιν αὐτοῦ. Ἐγένετο δὲ ὑπὸ τοῦ Ὑπουργείου τῆς Παιδείας καὶ ἐνέργεια ὅπως ἀπαλλοτριωθῇ ἀναγκαστικῶς ὁ ἐκεῖ χώρος Μακρυγιάννη, ἔνθα τὸ σιδηρουργεῖον, ὅπως οὕτω συμπληρωθῇ ἅπας ὁ περίβολος τοῦ ναοῦ, εὐτρεπισθῇ καὶ περιφραχθῇ.

Δι' ὅλου δὲ τοῦ ἔτους ἐξηκολούθησεν ἡ Ἐταιρεία φροντίζουσα καὶ περὶ τῆς ἐκκαθαρίσεως τῶν ἀρχαιολογικῶν τόπων δι' ἀριθμοῦ τινος ἐργατῶν ἀποκλειστικῶς εἰς τοῦτο καθ' ἐκάστην ἐργαζομένων.

Τοσαῦτα περὶ τῶν ἔργων τῆς Ἐταιρείας ἐν Ἀθήναις. Μεταβαίνομεν τώρα εἰς τὰ ἐν ταῖς ἐπαρχίαις ἐκτελεσθέντα ἔργα.

Αἱ ἀπὸ τῶν προτέρων ἐτῶν ἐνεργούμεναι κατὰ τὰς ἐπαρ-

¹ Ἴδε ὑπ' ἀρ. 7649 Συμβόλιον ἀπὸ 12 Δεκεμβρίου 1908 παρὰ τῷ Συμβολαιογράφῳ Εὐαγγ. Παπαλεξανδρῷ.

χίας ἀνασκαφικαὶ ἐργασίαι ὑπὸ μελῶν τοῦ Συμβουλίου καὶ ἐφόρων ἀρχαιοτήτων ἐξηκολούθησαν καὶ κατὰ τὸ λήξαν ἔτος ἐν Σουνίῳ ὑπὸ τοῦ Βαλερίου Στάη, ἐν Αἰτωλίᾳ καὶ Ἀκαρνανίᾳ ὑπὸ Γεωργίου Σωτηριάδου, ἐν Νάξῳ ὑπὸ Κλωνὸς Στεφάνου, ἐν Εὐβοίᾳ καὶ Ἐρετρίᾳ ὑπὸ Γ. Παπαθασιλείου καὶ Κ. Κουρουνιώτου, ἐν Θεσσαλίᾳ ὑπὸ Α. Ἀρβανιτοπούλου, ἐν Μυστρᾷ ὑπὸ Α. Ἀδαμαντίου. Τὰ ἐπιστημονικὰ πορίσματα τούτων θέλουσιν ἐκθέσει αὐτοὶ οἱ διευθύναντες τὰς ἐργασίας ἐν ταῖς προσεχῶς ἀρχομέναις ἐπιστημονικαῖς συνεδρίασις τῆς Ἐταιρείας. Ἐκθέσεις δὲ καὶ περὶ τῶν ἔργων τούτων καὶ λοιπῶν ἐργασιῶν τῆς Ἐταιρείας θέλουσι δημοσιευθῆ ἐν τοῖς Πρακτικοῖς.

Ἐν Σουνίῳ, παρὰ τὸν πρό τινων ἐτῶν ἀνακαλυφθέντα ναὸν τῆς Ἀθηνᾶς, ἀνεκαλύφθη καὶ ἕτερος ναὸς πανάρχαιος, ναὸς ἐν παραστάσιν, ἐν ᾧ σώζεται κατὰ χώραν καὶ τὸ βάθρον τοῦ λατρευτικοῦ ἀγάλματος. Ἐγένοντο δὲ καὶ ἐργασίαι πρὸς στερέωσιν καὶ ὑποστήριξιν τοῦ ναοῦ τοῦ Ποσειδῶνος, οὗτινος ἐπεσκευάσθησαν καὶ συνεκρατήθησαν διὰ σιδηρῶν ράβδων τὰ διερωγῶτα ἐπιστύλια· κατωρθώθη δὲ καὶ ἡ ἐξ ὀλοκλήρου ἀναστήλωσις τῆς ἀριστερᾶς παραστάδος τοῦ σηκοῦ διὰ τοῦ χαμαὶ κειμένου ἀρχαίου ὕλικου. Διὰ τοῦ ἐνεργήσαντος τὰς ἀνασκαφὰς ταύτας Βαλερίου Στάη ἐγένετο ὑπὸ τῆς Ἐταιρείας καὶ νέα τις ἀνασκαφὴ παρὰ τὸ νέον Φάληρον, ἐν θέσει Μοσχάτο, ἀφορμῆς δοθείσης ἔκ τινος κατὰ τύχην εὐρεθέντος ἐκεῖ που ἀξιολόγου ἀναθηματικοῦ ἀναγλύφου ὁμοιάζοντος ἄλλῳ ἐπίσης σπουδαίῳ ἀναγλύφῳ ἐν τῷ Ἐθνικῷ Μουσεῖῳ ἀπὸ δωδεκαετίας κειμένῳ, τῷ γνωστῷ ἀναγλύφῳ τοῦ Ἐχέλου, ὅπερ ὡσαύτως ἐκεῖ που εἶχεν εὐρεθῆ. Διὰ τῆς γενομένης νῦν σκαφῆς ἀνεκαλύφθησαν τὰ ἐνεπίγραφα βᾶθρα ἀμφοτέρων τῶν ἀναγλύφων, ἀπεκαλύφθη δὲ καὶ τὸ ἱερόν, ἐν ᾧ ἦσαν ταῦτα ἰδρυμένα, ἱερόν τῶν Νυμφῶν πιθανῶς.

Αί κατά τὴν *Αἰτωλίαν* καὶ *Ἀκαρνανίαν* ἐργασίαι ἦσαν τοῦτο μὲν ἐξακολούθησις τῶν ἐν *Θέρμῳ* ἀνασκαφῶν, τοῦτο δὲ σκαφικὴ ἔρευνα ἀρχαίων νεκροπόλεων καὶ ἱερῶν παρὰ τὸ ἀρχαῖον *Τριχόνιον*, τὸ *Φίστυον*, τὴν *Καλυδῶνα* καὶ τὰ *Κόροντα*, πόλιν τῆς νοτίας *Ἀκαρνανίας*, ἐν ἣ παρατηρήθησαν καὶ ἐξηρευνήθησαν θολωτοὶ μυκηναϊκοὶ τάφοι σώζοντες ἔτι λείψανά τινα χαλκῶν πραγμάτων καὶ πηλίνων ἀγγείων. Τάφοι ἑλληνικῶν χρόνων ἀνασκαφέντες ἐν *Καλυδῶνι* παρέσχον ἀξιόλογα χρυσαῖα κοσμήματα· ἐκ δὲ τοῦ ἀποκαθαρθέντος ἐδάφους τοῦ ναοῦ τῆς *Λαφρίας Ἀρτέμιδος* ἐξήχθησαν ἱκαναὶ ἐπιγραφαί, ἄλλαι δὲ ἐπιγραφαὶ ἤχθησαν εἰς φῶς διὰ τῶν παρὰ τὸ *Φίστυον* ἀνασκαφῶν, δι' ὧν ἀπεκαλύφθη καὶ ἱερὸν τῆς *Συρίας Ἀφροδίτης*. Ἐκτίσθη δὲ κατὰ τὸ λήξαν ἔτος καὶ *Μουσεῖον ἐν Θέρμῳ*, εἰς ὃ συνήχθησαν πάντα τὰ τῶν προτέρων ἐν *Αἰτωλίᾳ* ἀνασκαφῶν εὐρήματα καὶ τὰ τοῦ λήξαντος ἔτους καὶ ἀπετέλεσαν πλουσίαν συλλογὴν ἐπιγραφῶν, πηλίνων πολυχρῶμων ἀρχιτεκτονικῶν μελῶν, τεμαχίων γραπτῶν μετοπῶν, προστύπων μορφῶν ἀκροκεράμων, πηλίνων ἀγγείων καὶ ἄλλων ἀρχαίων.

Ἐν *Νάξῳ* ἐγένετο ἀνασκαφὴ τῆς ἐν τῇ θέσει *Παλίγνι* προϊστορικῆς ἀκροπόλεως *Καστράκι* καὶ ἀνεκαλύφθησαν παρὰ τὸ χωρίον *Κωμιακὴ* τάφοι τινὲς προμυκηναϊκῶν χρόνων, τὰ συνήθη κυκλαδικὰ κτερίσματα περιέχοντες. Παρὰ τὸ αὐτὸ χωρίον ἀνεσκάφη θολωτὸς τάφος μετὰ δρόμου, σχεδὸν σῶος, ὅστις εὐρέθη σεσυλημένος ἀρχαίοθεν.

Ἐν *Εὔβοιᾳ* αἱ ἀνασκαφαὶ περιωρίσθησαν εἰς τὴν ἐξερευνησιν τοῦ γνωστοῦ ἐν *Πλατανιστῶ* τῆς *Καρυστίας* ἀρχαίου οἰκοδομήματος, ὅπερ καλεῖται *Ἑλληνικό*, εἶνε δέ, καθ' ὑπόθεσιν τοῦ *Bursian* καὶ ἄλλων, τὸ ὑπὸ τοῦ *Στράβωνος* μνημονευόμενον παρὰ τὴν *Γεραιστὴν Πιοσείδιον*. Ἐν αὐτῇ δὲ τῇ *Καρύστῳ*, σκαφῆς γενομένης, ἀπεκαλύφθη ἀρχαῖος ναός, οὗ σώζεται τὸ κρηπίδωμα καὶ μέρος τοῦ ση-

κοῦ. Ἐν Ἐρετρίᾳ δὲ ἐγένετο μικρά τις ἐργασία πρὸς ἐπα-
νάληψιν τῆς ἀπὸ πολλοῦ διακοπείσης ἀνασκαφῆς τοῦ παρὰ
τὸν ναὸν τοῦ δαφνηφόρου Ἀπόλλωνος χώρου.

Ἐν Θεσσαλίᾳ ἀνασκαφαὶ ἐγένοντο ἐν Ἰωάνῳ παρὰ τὴν
θέσιν Ζερέλια τοῦ Ἀλμυροῦ, δι' ὧν ἀπεκαλύφθη μικρὸς ναὸς
τὸ πλεῖστον κατεστραμμένος, ἐξηκολούθησαν δὲ αἱ ἀπὸ τοῦ
προπαρελθόντος ἔτους ἀρξάμεναι ἀνασκαφαὶ ἐπὶ τοῦ βορειο-
τάτου ἄκρου τῆς ἀκροπόλεως τῶν Φθιωτίδων Θηβῶν. Ἐν-
ταῦθα ἐγένοντο περισπούδαστα εὐρήματα τῶν προϊστορι-
κῶν χρόνων, ἄλλα τε καὶ μάλιστα ἀγγεῖα ἔχοντα ποικίλα
καὶ περίεργα κοσμήματα ἐγγράχατα πεπληρωμένα λευκῆς
ὕλης, ἅπαντα εὐθύγραμμα, καθόλου δὲ σπειροειδῆ.

Ἐν Μυστρᾷ, ὁ ναῖσκος τοῦ Ἀγίου Ἰωάννου, ὅστις ἐν
μέρει εἶχεν ὑποστηριχθῆ τῷ 1906, ἀνηγέρθη ὅλος καὶ
ἐστεγάσθη πρὸς διάσωσιν τῶν ἀξιολόγων αὐτοῦ τοιχογρα-
φιῶν, συνεπληρώθη δὲ καὶ ἡ ἀναστήλωσις τοῦ ναοῦ τοῦ
Ἀγίου Θεοδώρου, ἀνεγερθέντος καὶ τοῦ μεγαλοπρεποῦς
αὐτοῦ δεκαεξαπλεύρου τυμπάνου ἐν τῇ ἀρχικῇ αὐτοῦ μορ-
φῇ καὶ ἐστεγάσθη ὁ ὅλος ναὸς. Ἐν τοῖς ἄλλοις δὲ μνη-
μείοις ἐγένοντο ἐργασίαι ὑποστηρίξεως καὶ εὐπρεπειας.

Κατὰ τὸ λῆξαν ἔτος ἐγένοντο πρὸς τοῦτοις ἐργασίαι,
βραχὺν χρόνον διαρκέσασαι, ἐν Μυκῆναις πρὸς στερέωσιν
τοῦ καλουμένου τάφου τῆς Κλυταιμνήστρας καὶ ἐν Φιγα-
λίᾳ πρὸς συμπλήρωσιν τοῦ στυλοβάτου τοῦ ναοῦ τοῦ Ἀπόλ-
λωνος καὶ ἐπίθεσιν ὑπολειπομένων τινῶν λίθων ἐπὶ τῶν
τοιγῶν τοῦ ναοῦ.

Ἐν Ἐπιδαύρῳ δὲ ἐγένοντο ἐργασίαι δι' ὅλου τοῦ
ἔτους. Ἐπεραιώθη ἡ ἀνέγερσις καὶ συμπλήρωσις τῶν
κατὰ τὸ δυτικὸν μέρος πυλῶν τοῦ θεάτρου, ἡ δὲ ἀνέ-
γερσις τῶν ἀναλημμάτων τοῦ θεάτρου προὐχώρησε σχεδὸν
μέχρι τοῦ διαζώματος. Αἱ ἐν τῷ Μουσεῖῳ ἐργασίαι πρὸς
ἀνέγερσιν τμημάτων τῆς θόλου ἐπερατώθησαν, προὐχώ-

ρῆσαν δὲ ἰκανῶς αἱ ἐργασίαι πρὸς ἀνέγερσιν καὶ συμπλήρωσιν τμημάτων τῶν Προπυλαίων καὶ πρὸς ἰδρύσιν τῶν γλυπτῶν. Ἦρξατο δὲ καὶ ἡ πλακόστρωσις τοῦ Μουσείου. Πᾶσαι αὗται αἱ ἐν τῷ Μουσεῖῳ ἐργασίαι προὐχώρησαν ἐπὶ τοσοῦτον, ὥστε κατὰ τὸ ἀρξάμενον τοῦτο ἔτος περατοῦνται.

Ἄλλας ἐργασίας τῆς Ἐταιρείας βλέπει τις ἐν τῷ ἀναλυτικῷ Ἀπολογισμῷ τῶν ἐξόδων τῆς χρήσεως τοῦ λήξαντος ἔτους. Ἐνταῦθα μνημονευτέον τὰς ἐξῆς. Ἐν *Κερκύρα* κατεσκευάσθη φυλακεῖον παρὰ τὸ κτισθὲν ὑπὸ τῆς Ἐταιρείας Μουσεῖον καὶ τεῖχος περιβάλλον τὸν περὶ τὸ Μουσεῖον χώρον. Ἐν *Θήβαις* συνεπληρώθησαν αἱ ἐργασίαι περὶ τὸ κτίριον τοῦ Μουσείου, τὸ ὑπόστεγον καὶ τὸ φυλακεῖον, ἀνέλαβε δὲ ἡ Ἐταιρεία καὶ τὰς δαπάνας τοῦ καταρτισμοῦ τοῦ Μουσείου· ὁμοίως ἀνέλαβε τὰς δαπάνας καταρτισμοῦ Μουσείου ἐν *Ἀργοστολίῳ* τῆς Κεφαλληνίας, ἐν ᾧ θὰ ἐκτεθῶσι τὰ ἐν τῇ νήσῳ διεσπαρμένα ἀρχαῖα καὶ τὰ γενόμενα εὐρήματα ἐν ταῖς ἐκεῖ ἐνεργηθείσαις ἀνασκαφαῖς δαπάναις τοῦ φιλαρχαίου Ὀλλανδοῦ Γκούκοπ.

Γενομένων δὲ δαπανῶν μνημονευτέον συνδρομῆς δραχ. 20,000, ἣν ἐχορήγησεν ἡ Ἐταιρεία τῇ Κρητικῇ Πολιτείᾳ πρὸς συμπλήρωσιν τοῦ κτιζομένου ἐν Ἡρακλείῳ ἀρχαιο-λογικοῦ Μουσείου.

Τοσαῦτα περὶ τῶν ἔργων τῆς Ἐταιρείας. Περὶ δὲ τῶν ἐπιστημονικῶν αὐτῆς δημοσιευμάτων ἀνακοινῶσι τὸ Συμβούλιον ὅτι ἡ ἔκδοσις τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐφημερίδος ἐξακολουθεῖ τακτικῶς γινομένη. Τὰ Πρακτικά τοῦ ἔτους 1907 ἐξεδόθησαν ἤδη, βραδέως ὅμως, ἕνεκα δυσχερειῶν περὶ τὴν ἐκπόνησιν σχεδιασμάτων τινῶν. Ἐξεδόθη δὲ κατὰ τὸ λήξαν ἔτος καὶ τὸ ἀπὸ ἐτῶν ἐκτυπούμενον σύγγραμμα «Περὶ τῶν προϊστορικῶν ἀκροπόλεων Διμηγίου καὶ Σέσγλου» ὑπὸ Χρήστου Τσουντα, ἔργον πραγματευόμενον περὶ τῶν ἐν

Θεσσαλία ἐνεργηθεισῶν ὑπὸ τῆς Ἐταιρείας ἀνασκαφῶν.

Μετὰ χαρᾶς δὲ εἶδε τὸ Συμβούλιον τὴν κατὰ τὸ λήξαν ἔτος γενομένην ἔναρξιν ἐπιστημονικῶν συνεδριῶν ἐν τῷ καταστήματι τῆς Ἐταιρείας. Τοιαῦται συνεδρία ἐγένοντο ἕξ ἐν ὄλφ καθ' ἃς ὠμίλησαν οἱ ἐξῆς:

Γ. Σωτηριάδης, Προϊστορικὰ ἀγγεῖα Χαιρωνείας καὶ Ἐλατείας.

Α. Ἀρβανιτόπουλος, Αἱ ζωγραφίαι τῶν Παγασῶν.

Α. Σκιᾶς, Περὶ τῆς ἐν τῷ Κεραμεικῷ καὶ τῆς ἐν Ἀμύκλαις ἀνασκαφῆς.

Α. Ἀδαμαντίου, Συντήρησις καὶ ἀναστήλωσις βυζαντινῶν μνημείων ἐν Μυστρᾷ καὶ Δαφνί.

Β. Στάης, Περὶ Σουνίου καὶ τῶν ἐν αὐτῷ ἱερῶν.

Κ. Ρωμαῖος, Ἐρευναὶ ἐν Τεγέᾳ.

Γ. Παπαβασιλείου, Περὶ τάφων ἐν Εὐβοίᾳ.

Περὶ τοῦ ὑπὸ τῆς Ἐταιρείας συντηρουμένου ἀρχαιολογικοῦ προσωπικοῦ ἀνακοινοῖ ὑμῖν τὸ Συμβούλιον τὰ ἐξῆς. Κατὰ τὸν Ὄργανισμὸν τῆς Ἐταιρείας, δύναται τὸ Συμβούλιον νὰ προβῇ τῇ ἐκάστοτε ἐγκρίσει τοῦ Ὑπουργείου τῆς Παιδείας εἰς τὸν διορισμὸν δύο ἐφόρων Ἀρχαιοτήτων ἐκτελούντων ὑπηρεσίαν τῆς τε Ἐταιρείας καὶ τοῦ Ὑπουργείου. Τοιοῦτος ἔφορος εἶχε διορισθῆ ἀπὸ τοῦ προπαρελθόντος ἔτους ὁ δαπάναις τῆς Ἐταιρείας σπουδάσας ἐν Ἑσπερίᾳ ἀρχαιολογίαν Α. Ἀρβανιτόπουλος, ὅστις ὑπηρετεῖ ἔκτοτε ἐν Θεσσαλίᾳ. Κατὰ δὲ τὸ λήξαν ἔτος ἐπλήρωσε τὸ Συμβούλιον καὶ τὴν ἐτέραν θέσιν ἐφόρου, διορίσαν ἐν αὐτῇ τὸν ἐπίσης δαπάναις τῆς Ἐταιρείας σπουδάσαντα ἀρχαιολογίαν ἐν Ἑσπερίᾳ Κ. Ρωμαῖον, ὅστις καθηγητὴς ὦν τοῦ Γυμνασίου ἐν Ἀθήναις, ὑπὸ φιλοτιμίας καὶ ζήλου περὶ τὴν ἀρχαιολογίαν ἀγόμενος, παρητήθη τὴν θέσιν ταύτην, ἵνα ὑπηρετήσῃ παρὰ τῆ Ἐταιρείᾳ, καὶ δὴ ἐν ταῖς ἐπαρχίαις, διορισθεὶς ἔφορος τοῦ Μουσείου Σπάρτης. Καὶ ἄλ-

λον δὲ τῶν ἐν τῇ Ἑσπερίᾳ δαπάναις τῆς Ἑταιρείας σπουδασάντων ἀρχαιολογίαν, τὸν Γεώργιον Οἰκονόμον, προσέλαβε τὸ Συμβούλιον εἰς ἔκτακτον ὑπηρεσίαν ἐν Ἀθήναις. Ἀπὸ τοῦ λήξαντος δ' ἔτους ἤρξατο καὶ ἡ ἐφαρμογὴ τῆς διατάξεως τοῦ Ὄργανισμοῦ περὶ τοῦ διορισμοῦ, ἐγκρίσει τοῦ Ὑπουργείου, δέκα ἐπιμελητῶν τῶν ἐν ταῖς ἐπαρχίαις Μουσείων καὶ ἀρχαιοτήτων. Προεκηρύχθησαν διαγωνισμοί, ἐνεργηθέντες ὑπὸ τῆς Φιλοσοφικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου, καὶ διορίσθη ἤδη εἰς ἐπιτυχῶν, ὁ διδάκτωρ Δ. Εὐαγγελίδης. Τρεῖς δὲ ἄλλοι ἐπιτυγχόντες νῦν, πρόκειται νὰ διορισθῶσιν ἐπίσης. Τὸ Συμβούλιον ἔχει δι' ἐλπίδος ὅτι, διοριζομένων τῶν δέκα ἐπιμελητῶν, θέλουσιν ἐπιτηρεῖσθαι ὅπωςδῆποτε ἐπαρκῶς αἱ κατὰ τὰς ἐπαρχίας ἀρχαιότητες καὶ θέλουσιν ὑπάρχει ἐν τοῖς Μουσείοις μόνιμοι καὶ τακτικοὶ ὑπάλληλοι. Ἐνήργησε δὲ περὶ τούτου ὅ,τι ἐδύνατο τὸ Συμβούλιον, παρεκάλεσε δηλ. τὴν Κυβέρνησιν, ἵνα ἰδρύσῃ διὰ νόμου θέσεις ἐπιμελητῶν τῶν κατὰ τὰς ἐπαρχίας Μουσείων καὶ ἀρχαιοτήτων, τοῦ μισθοῦ αὐτῶν καταβάλλομένου ὑπὸ τῆς Ἑταιρείας. Ἀφ' οὗ δ' οὕτω δὲν πρόκειται νὰ ἐπιβαρυνθῇ ὁ προϋπολογισμὸς τοῦ Κράτους, ἔχομεν δι' ἐλπίδος ὅτι θέλει εἰσακουσθῆ ἡ αἴτησις τῆς Ἑταιρείας.

Καταπαύοντες τὸν λόγον προστίθεμεν, ὅτι ἐπὶ τῷ πρότινων ἐτῶν ἐπισυμβάντι θανάτῳ τοῦ Francis Penrose οἱ φίλοι καὶ θαυμασταὶ αὐτοῦ συνήγαγον διεθνεῖς ἐράνους, δι' ὧν ἰδρύσαν παρὰ τῇ ἐνταῦθα Ἀγγλικῇ ἀρχαιολογικῇ Σχολῇ Βιβλιοθήκην φέρουσαν τὸ ὄνομα τοῦ Penrose. Ἡ Ἑταιρεία θέλουσα νὰ συμμετάσχη τῆς γινομένης ταύτης τιμῆς τῇ μνήμῃ τοῦ διαπρεποῦς ἀρχιτέκτονος κατεσκεύασε προτομὴν αὐτοῦ ἐκ μαρμάρου, ἣν, ἐπισήμου συνεδρίας γενομένης ἐν τῇ Ἀγγλικῇ Σχολῇ, παρέδωκε τῇ Διευθύνσει

τῆς Σχολῆς ταύτης καὶ κατέθηκεν ἐν τῷ μνημονευθέντι ἰδρύματι.

Ἄλλη δὲ ἐπίσημος συνεδρία ἐγένετο ἐν τῷ ἐνταῦθα γερμανικῷ ἀρχαιολογικῷ Ἰνστιτούτῳ, καθ' ἣν ἐτελέσθησαν τὰ ἀποκαλυπτήρια τῆς ἀπὸ κοινοῦ ἐράνου, εἰς ὃν μετέσχε καὶ ἡ Ἐταιρεία, κατασκευασθείσης προτομῆς τοῦ Λουδοβίκου Ρός, τοῦ πρώτου γενικοῦ ἐφόρου τῶν ἀρχαιοτήτων τῆς Ἑλλάδος καὶ καθηγητοῦ τῆς ἀρχαιολογίας ἐν τῷ ἐθνικῷ ἡμῶν Πανεπιστημίῳ. Ἡ Ἐταιρεία μετὰ χαρᾶς εἶδεν ἰδρυθεῖσαν ἐν Ἀθήναις τὴν προτομὴν ἀνδρός, ὅστις μεγάλα ἔπραξεν ὑπὲρ τῆς ἀρχαιολογικῆς ἐπιστήμης καὶ ὑπὲρ τῆς ἐλληνικῆς ἀρχαιολογικῆς ὑπηρεσίας.

Τοσαῦτα εἶχε νὰ ἀνακοινώσῃ ὑμῖν τὸ Συμβούλιον περὶ τῶν πεπραγμένων τοῦ λήξαντος ἔτους.

ΣΥΝΕΛΕΥΣΕΙΣ ΤΩΝ ΕΤΑΙΡΩΝ

Α' Τακτική Συνέλευσις πρὸς λογοδοσίαν καὶ πρὸς ἀρχαιεστίας.

Τῆ 25 Ἰανουαρίου 1909 ἡμέρα Κυριακῆ, ὥρα 10 1/2 π. μ. συνήλθον οἱ ἑταίροι εἰς πρώτην γενικὴν συνέλευσιν, ἵνα κατὰ τὰ ἄρθρα 31 καὶ 32 τοῦ Ὁργανισμοῦ ἐκλέξωσι τὸ Προεδρεῖον τῆς συνέλευσεως καὶ τὴν τριμελῆ ἐξελεγκτικὴν ἐπιτροπεὶαν καὶ ἀκούσωσι τὴν λογοδοσίαν τοῦ Συμβουλίου ἐπὶ τοῖς πεπραγμένοις κατὰ τὸ ἔτος 1908. Προσῆλθον ἑταῖροι 29.

Εἰς τοὺς παρόντας ἑταίρους διανεμήθη ἔντυπος γενικὸς ἰσολογισμὸς τῆς χρήσεως 1908 μετὰ ἀναλυτικῶν πινάκων (ἴδε σελ. 44-50).

Γενομένης ψηφοφορίας ἐξελέγησαν ὁμοφώνως Πρόεδρος τῆς συνέλευσεως ὁ κ. Σπ. Σακελλαρόπουλος, Ἀντιπρόεδρος ὁ κ. Λουδ. Νικολαΐδης, α' Γραμματεὺς ὁ κ. Δ. Ἀντωνιάδης καὶ β' Γραμματεὺς ὁ κ. Κ. Κουρουγιώτης.

Ἀκολούθως ἀνεδείχθησαν διὰ μυστικῆς ψηφοφορίας μέλη τῆς ἐξελεγκτικῆς ἐπιτροπεύας οἱ κ. κ. Π. Μπαρμπάρεσος, Ἐμ. Παντελίδης καὶ Β. Θεοδορόπουλος.

Προσῆλθεν εἶτα ἡ Α. Β. Υ. ὁ Διάδοχος, Πρόεδρος τῆς Ἐταιρείας, ὁ δὲ Γραμματεὺς τοῦ Συμβουλίου κ. Π. Καββαδίας ἀνέγνω τὴν ἐν σελ. 51-69 ἔκθεσιν τῶν πεπραγμένων τῆς Ἐταιρείας.

Β' Τακτική Συνέλευσις.

Τῆ 8 Φεβρουαρίου 1909 ἡμέρα Κυριακῆ, ὥρα 10 1/2 π. μ. συνήλθον οἱ ἑταῖροι εἰς δευτέραν γενικὴν συνέλευσιν ὑπὸ τὴν προεδρείαν τοῦ κ. Σπ. Σακελλαροπούλου. Παρῆσαν ἑταῖροι 21.

Ὁ Γραμματεὺς τῆς συνέλευσεως κ. Δ. Ἀντωνιάδης ἀνέγνω τὴν ἐν σελ. 71 ἔκθεσιν τῆς ἐξελεγκτικῆς ἐπιτροπεύας περὶ τῆς οἰκονομικῆς διαχειρίσεως τοῦ ἔτους 1908.

Ἡ συνέλευσις ἐνέκρινεν ὁμοφώνως τὴν γενομένην διαχείρισιν τοῦ ἔτους 1908 καὶ ἐξέφρασε τὴν εὐαρέσκειαν αὐτῆς πρὸς τὸ Διοικητικὸν Συμβούλιον καὶ τοὺς παλλήλους τῆς Ἐταιρείας.

Ἀκολούθως ἐξελέγη πενταμελὴς ἐπὶ τοῦ προϋπολογισμοῦ ἐπιτροπεὶα ἐκ τῶν κ. κ. Ν. Καλογεροπούλου, Ε. Καλλιωντζῆ, Γ. Δουδουινιώτου, Κλ. Ζάννου καὶ Γρηγ. Γρηγοράκη.

Γ' Τακτική Συνέλευσις πρὸς ἐκλογὴν νέου Διοικητικοῦ Συμβουλίου.

Τῆ 15 Φεβρουαρίου 1909, ἡμέρα Κυριακῆ, ὥρα 10 π. μ. συνήλθον οἱ ἑταῖροι εἰς συνέλευσιν ὑπὸ τὴν προεδρείαν τοῦ κ. Σ. Σακελλαροπούλου καὶ προέβησαν διὰ ψηφοδελτίων κατὰ τὸ ἄρθρον 32 τοῦ Ὁργανισμοῦ εἰς ἐκλογὴν νέου διοικητικοῦ συμβουλίου μέλλοντος νὰ διευθύνῃ ἐπὶ τριετίαν τὰ τῆς Ἐταιρείας.

Ἐψήφισαν ἑταῖροι 87, ἐξελέγησαν δὲ Ἀντιπρόεδρος ὁ κ. Δημ. Τσιβανόπου-

λος διά ψήφων 87, μέλη δὲ τοῦ Συμβουλίου οἱ κ. κ. Ὅθων Λύδερς διά ψήφων 87, Δ. Θεοφανόπουλος διά ψήφων 87, Π. Καβδαδίας διά ψήφων 86, Δ. Γ. Ἄντωνιάδης διά ψήφων 86, Ἄ. Κατριάνος διά ψήφων 84, Κλών Στέφανος διά ψήφων 84, Π. Καρολιῆς, διά ψήφων 83, Σ. Ἀνδρόπουλος διά ψήφων 81, Δ. Μακκῆς διά ψήφων 81, Χ. Τσούντας διά ψήφων 80, Γ. Μιστριώτης διά ψήφων 79, Β. Στάης διά ψήφων 79.

Συμπλήρωσις τοῦ νέου Διοικητικοῦ Συμβουλίου.

Τὸ ἐκλεχθὲν ὑπὸ τῶν ἑταίρων νέον Συμβούλιον πρὸς συμπλήρωσιν αὐτοῦ, κατὰ τα διατασσόμενα ὑπὸ τοῦ Ὀργανισμοῦ, συνελθὼν αὐθημερόν εἰς συνεδρίασιν, ἐξελέξατο ἐκ τῶν μελῶν αὐτοῦ Γραμματέα τὸν κ. Καβδαδιάν καὶ β' Ἀντιπρόεδρον τὸν κ. Ὅθωνα Λύδερς, μέλη δὲ τοῦ Συμβουλίου ἐξελέξατο τοὺς κ. κ. Ἄνδρ. Σκιῶν, καὶ Β. Λεονάρδον, ἐφόρους ἀρχαιοτήτων, καὶ τὸν κ. Γ. Παπαδασιλείου, Γυμνασιάρχην.

ΕΚΘΕΣΙΣ ΤΗΣ ΕΞΕΛΕΓΚΤΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

Πρὸς τὴν Συνέλευσιν τῶν ἑταίρων τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρείας.

Κύριε Πρόεδρε,

Συνεπεία τὸ ἀπὸ 25 παρελθόντος μηνὸς ὑπ' ἀριθ. 16 ἐγγράφου τοῦ κ. Προέδρου τῆς Συνελεύσεως, δι' οὗ εἰδοποιούμενοι ὅτι ἐξελέγημεν μέλη τῆς ἐξελεγκτικῆς ἐπιτροπείας, ἐκκαλούμεθα ὅπως ἐπιληφθῶμεν τῆς ἀνατεθείσης ἡμῖν ἐντολῆς, μετέδθημεν εἰς τὰ Γραφεῖα τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρείας καὶ ἐπελήφθημεν τοῦ ἐλέγχου τῆς κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος 1908 διαχειρίσεως τῆς Ἑταιρείας κατὰ τὸ ἄρθρον 34 τοῦ Ὀργανισμοῦ αὐτῆς, ἐκ τῶν λογαριασμῶν καὶ λογιστικῶν βιβλίων τῆς ὁποίας ἐξάγονται τὰ ἑξῆς ἀποτελέσματα :

Α'. ΧΡΗΜΑΤΙΚΟΝ

Ταμείον.

α'. Χρέωσις.

'Υπόλοιπον μετρητῶν εὑρεθὲν ἐν τῇ Ταμείῳ τὴν 31 Δεκεμβρίου 1907 κατὰ τὴν βεβαίωσιν τῆς ἐξελεγκτικῆς ἐπιτροπείας	Δρ.	2,099 30
Εἰσπραχθέντα ἀπὸ ἔσοδα Γενικοῦ Προϋπολογισμοῦ.....	»	245,394 70
» » Προκαταβολὰς.....	»	21,307.60
» » Τράπεζαν Γ. Π. Σκουζέ.....	»	334,000.—
» » » τῆς Ἀνατολῆς.....	»	20,026.50
» » Ταμείον Ἑθν. Στόλου καὶ Ἀρχαιοτήτων..	»	75,000.—
» » Παρακαταθήκας δι' ἀνασκαφὰς ἐν Κεφαλληνίᾳ ὑπὸ τοῦ κ. Goekoop.....	»	12,690.—
Τὸ ὅλον.....	Δρ.	<u>710,518 10</u>

β'. Πίστωσις.

1) Πληρωθέντα εις έξοδα Γενικοῦ Προϋπολογισμοῦ.....	Δρ.	357,047.71
2) » » » Προκαταβολῶν.....	»	18,868.—
3) » » » Τράπεζαν Γ. Π. Σκουζέ (έντοκος κατάθεσις).....	»	324,368.30
4) » Πιστωτάς διαφόρους.....	»	698.90
5) » Ἐπιστροφὴν ἐγγυήσεως.....	»	200.—
6) » Παρακαταθήκας δι' ἀνασκαφὰς ἐν Κεφαλληνίᾳ.....	»	4,596.34
7) Ὑπόλοιπον μετρητῶν εὑρεθὲν ἐν τῷ Ταμείῳ τὴν 31 Δεκεμβρίου 1908 κατὰ τὴν ἐπιθεώρησιν.....	»	4,738.85
Τὸ ὅλον.....	Δρ.	<u>710,518.10</u>

Β'. ΕΣΟΔΑ ΚΑΙ ΕΞΟΔΑ

α'. Ἐσοδα.

Ἀπὸ εἰσφορὰς.....	Δρ.	2,463.15
» τόκους καὶ μερίσματα.....	»	21,520.80
» ἔσοδα ἐκ δημοσιευμάτων.....	»	6,051.95
» » » κεκλεισμένων χρήσεων.....	»	168.—
» » διάφορα.....	»	33.30
» » τοῦ Λαχείου.....	»	300,000.—
Τὸ ὅλον.....	Δρ.	<u>330,237.20</u>

β'. Ἐξοδα.

Εἰς μισθοὺς τοῦ προσωπικοῦ τῶν Γραφείων καὶ βιβλιοθήκης..	Δρ.	11,991.60
» » » ἐπὶ τῶν ἀρχαιοτήτων.....	»	29,918.40
» ἔξοδα γραφείων καὶ διαχειρίσεως.....	»	7,487.90
» » βιβλιοθήκης.....	»	2,654.05
» ἀνασκαφὰς καὶ συντήρησιν ἀρχαίων μνημείων.....	»	157,856.79
» γενικὰ ἔξοδα ἀνασκαφῶν καὶ συντηρήσεως μνημείων.....	»	7,200.—
» δημοσιεύματα.....	»	21,201.50
» διάφορους δαπάνας καὶ ἀπρόοπτα ἔξοδα.....	»	32,524.80
» ἔξοδα παρελθουσῶν χρήσεων.....	»	3,244.65
Τὸ καθαρὸν περίσσευμα ἐσόδων, ὅπερ θέλει ἀναγραφῆ, ἵνα χρησιμεύσῃ ὡς ἔσοδον τοῦ ἔτους 1909 δι' ἀνασκαφικὰ καὶ μουσειακὰ ἔργα ἐν Ἀθήναις.....	»	56,157.51
Τὸ ὅλον.....	Δρ.	<u>330,237.20</u>

Γ'. ΓΕΝΙΚΟΣ ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟΣ

α'. Ἐνεργητικόν.

Τὸ ἐνεργητικὸν τῆς ἀρχαιολογικῆς Ἐταιρείας κατὰ τὴν 31 Δεκεμβρίου 1908 ἀνήρχετο εἰς.....	Δρ.	<u>888,468.57</u>
--	-----	-------------------

ἀποτελούμενον ἐκ τῶν ἑξῆς :

1) ἀπὸ μετρητὰ ἐν τῷ Ταμείῳ.....	Δρ.	4,738.85
2) » μετοχὰς Ἐθνικῆς Τραπεζῆς.....	»	131,320.—
3) » ὁμολογίας Ἐθνικοῦ Δανείου ἐνοποιήσεως 1898.....	»	171,795.75
4) » ὁμολογίας Πατριωτικοῦ Δανείου τῶν 30,000,000.....	»	45.—
5) » ὁμολογίας Ἐθνικοῦ Δανείου Κεφαλαιοποιήσεως.....	»	640.—
6) » προκαταβολὰς.....	»	1,943.65
7) » ἐντόκους καταθέσεις παρὰ τῆς Τραπεζῆς Γ. Π. Σκουζέ.....	»	63,603.—
8) » χρεώστας ἐκ γραμματίων λαχείου..	»	1,331.60
9) » ἐντόκους καταθέσεις παρὰ τῆς Τραπεζῆς Ἀνατολῆς.....	»	99,973.50
10) » ἀκίνητα κτήματα.....	»	65,170.24
11) » καταστήματα τῆς Ἐταιρείας....	»	259,863.80
12) » συμμετοχὴν Ταμείου Λαχείου Ἐθν. Στόλου.....	»	75,000 —
13) » παρακαταθήκας δι' ἀρχαιολογ. ἔργα	»	3,200.68
14) » τόκους καὶ μερίσματα	»	9,842.50
Τὸ ὅλον.....	<u>Δρ.</u>	<u>888,468.57</u>

β'. Παθητικόν.

Τὸ δὲ παθητικὸν κατὰ τὴν 31 Δεκεμβρίου 1908 ἀνήρχετο εἰς. Δρ. 888,468.57

ἀποτελούμενον ἐκ τῶν ἑξῆς :

1) ἀπὸ ἐγγυοδοσίας.....	Δρ.	1,500.—
2) » πιστωτὰς διαφόρους.....	»	472.50
3) » παρακαταθήκας δι' ἀνασκαφὰς ἐν Κεφαλληνίᾳ.....	»	8,093.66
4) » τὸ Κεφάλαιον τῆς Ἐταιρείας.....	»	822,244.90
5) » περίσσευμα ἐσόδων μετενεκτίον εἰς τὸ ἔτος 1909 δι' ἀνασκαφικὰ καὶ μουσειακὰ ἔργα ἐν Ἀθήναις.....	»	56,157.51
Τὸ ὅλον.....	<u>Δρ.</u>	<u>888,468.57</u>

Δ'. ΠΕΡΙΟΓΕΙΑ ΤΗΣ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ

Κατὰ τὴν 31 Δεκεμβρίου 1908 ἡ περιουσία τῆς Ἐταιρείας ἀνήρχετο εἰς..... Δρ. 822,244.90

ἀποτελουμένη ἐκ τῶν ἑξῆς :

Ἐκ τοῦ ὑπολοίπου τοῦ Ταμείου κατὰ τὴν 31 Δεκεμβρίου 1908	Δρ.	4,738.85
» 56 μετοχῶν τῆς Ἐθνικῆς Τραπεζῆς.....	»	131,320.—
Ἐξ 197 ὁμολογιῶν Ἐθνικοῦ Δανείου ἐνοποιήσεως τοῦ 1898..	»	171,795.75
Εἰς μεταφορὰν.....	<u>Δρ.</u>	<u>307,854.60</u>

'Εκ μεταφορᾶς.....	Δρ.	307,854 60
'Εκ 36 ὁμολογιῶν Πατριωτικοῦ Δανείου 30,000,000.....	»	45.—
» μιᾶς ἀποδείξεως καὶ ἑνὸς ὀριστικοῦ τίτλου τοῦ 'Εθνικοῦ Δανείου Κεφαλαιοποιήσεως	»	640.—
» προκαταβολῶν	»	1,943.65
'Εξ ἐντόκων καταθέσεων παρὰ τῆ Τραπεζῆς Γ. Π. Σκουζέ...	»	63,603.—
'Εκ χρεωστών ἐκ γραμματίων Λαχείου 1897-1900.....	»	1,331.60
'Εξ ἐντόκων καταθέσεων παρὰ τῆ Τραπεζῆς τῆς 'Ανατολῆς..	»	99,973.50
» ἀκινήτων κημάτων ἀξίας.....	»	65,170.24
'Εκ τοῦ καταστήματος τῆς 'Εταιρείας ἀξίας.....	»	259,863.80
» τῆς εἰς τὴν 'Εταιρείαν ἀνηκούσης μερίδος ἐκ τῶν εἰσπρά- ξεων τοῦ Λαχείου τοῦ 'Εθνικοῦ Στόλου καὶ τῶν ἀρχαιο- τήτων τῆς Δ' τριμηνίας 1908.....	»	75,000.—
» παρακαταθηκῶν παρὰ τῷ Δημοσίῳ Ταμείῳ δι' ἀρχαιολο- γικὰ ἔργα	»	3,200.68
» τόκων καὶ μερισμάτων.....	»	9,842.50
Τὸ ὅλον.....	Δρ.	<u>888,468.57</u>

ἐξ ὧν ἀφαιρουμένων τῶν ὀφειλομένων

1) εἰς ἐγγυοδοσίαν ἐργολάδου Ν Μοσχῶ..	Δρ.	1,500.—
2) » πιστωτὰς διαφόρους.....	»	472.50
3) » παρακαταθήκας δι' ἀνασκαφὰς ἐν Κε- φαλληνίᾳ ὑπὸ κ. Goekoop.....	»	8,093.60
4) » περίσσευμα ἐσόδων μετενεκτέον εἰς τὰ ἔσοδα τοῦ ἐπομένου ἔτους ἵνα χρη- σιμεύσῃ δι' ἀνασκαφικὰ καὶ μουσειακὰ ἔργα ἐν 'Αθήναις.....	»	56,157 51
	»	66,223.67
'Υπολείπεται καθαρὰ περιουσία κατὰ τὴν 31 Δεκεμβρίου 1908	Δρ.	<u>822,244.90</u>

'Εκτὸς τῆς ἀνωτέρω περιουσίας ἡ 'Εταιρεία κέκτηται καὶ διάφορα δημοσιεύματα ἥτοι 'Αρχαιολογικὴν 'Εφημερίδα, Πρακτικὰ τῆς 'Αρχαιολογικῆς 'Εταιρείας κλπ. καταγεγραμμένα ἐν ἰδιαιτέρῳ βιβλίῳ, ἐξ ὧν ἐπωλήθησαν κατὰ τὸ ἔτος 1908 καὶ εἰσπράχθησαν δραχμαὶ 6,051.95, αἱτινες ἐνεγράφησαν εἰς τὰ ἔσοδα τῆς 'Εταιρείας ὑπὸ τὸ Κεφ. Α', ἄρθρον 4' ἥτοι πλέον τῶν προϋπολογισθέντων κατὰ δραχμὰς 1,051.95.

'Εκ τοῦ γενομένου ἐλέγχου τῆς διαχειρίσεως τῆς 'Εταιρείας ἐξάγομεν, ὅτι αὐτὴ εἶνε ἀκριβοστάτη, τηρουμένων ἀνελλιπῶς τῶν τε βιβλίων τοῦ λογιστηρίου καὶ τοῦ Ταμείου. Ὅθεν προτεινομεν ὅπως ἡ διαχείρισις τοῦ ἔτους 1908 θεωρηθῇ ὀρθῶς ἔχουσα, καὶ ἐπικυρωθῇ ὑπὸ τῆς Συνελεύσεως ἢ τε 'Ισολογισμὸς καὶ 'Απολογισμὸς τοῦ λήξαντος ἔτους 1908, συνάμα δὲ ἐκφρασθῇ ἡ εὐαρέσκεια τῆς Συνελεύσεως εἰς τε τὸ Διοικητικὸν Συμβούλιον καὶ τοὺς ὑπαλλήλους τῆς 'Εταιρείας διὰ τὴν ἐνδεδειγῆ μέριμναν καὶ τὴν τέλεσιν τῶν αὐτῶν καθηκόντων.

'Εν 'Αθήναις, τῆ 4 Φεβρουαρίου 1909.

Τὰ μέλη τῆς ἐξελεγκτικῆς ἐπιτροπῆς
 Β. ΘΕΟΔΩΡΟΠΟΥΛΟΣ
 Α. ΠΑΝΤΕΛΙΔΗΣ
 Π. Μ. ΜΠΑΡΜΠΑΡΕΣΟΣ

ΚΑΤΑΣΤΑΣΙΣ
ΤΩΝ ΔΗΜΟΣΙΕΥΜΑΤΩΝ ΤΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ

ΚΑΤΑ ΤΟ ΕΤΟΣ 1908.

α') Έξεδόθησαν τὰ ἐξῆς.

1) Ἀρχαιολογικὴ Ἐφημερὶς τοῦ ἔτους 1907, τεύχος γ'-δ' εἰς 500 ἀντίτυπα.

2) Ἀρχαιολογικὴ Ἐφημερὶς τοῦ ἔτους 1908, τεύχος α'-β' εἰς 500 ἀντίτυπα.

3) Ἡ ἀνασκαφὴ τῆς Ἀκροπόλεως ἀπὸ 1885-1890 ὑπὸ Π. Καββαδία καὶ Γ. Καθεράου εἰς 480 ἀντίτυπα.

4) Αἱ προϊστορικαὶ Ἀκροπόλεις Διμινίου καὶ Σέσκλου ὑπὸ Χ. Τσοῦντα εἰς 400 ἀντίτυπα.

β') Ἐπωλήθησαν καὶ διετέθησαν τὰ ἐξῆς.

1) Ἀρχαιολογικὴ Ἐφημερὶς. Α' Περίοδος (1837-1860) Ἐπωλήθησαν ἀνά ἕν ἀντίτυπον τῶν τευχῶν 1-3, 15 καὶ 17, 19-29, καὶ 54 ἀντὶ δραχ. 31 ἕν ὄλφ.

Ἀρχαιολογικὴ Ἐφημερὶς. Γ' Περίοδος (1883-1908) Ἐπωλήθησαν ἀνά ἕν ἀντίτυπον τῶν ἐτῶν 1885, 1886, 1901, ἕν ἀντίτυπον τοῦ τεύχους α'-β' 1901, ἕν τοῦ ἔτους 1902, ἀνά δύο τῶν ἐτῶν 1903 καὶ 1904, τέσσαρα τοῦ 1905 ἔτους, 15 τοῦ ἔτους 1906, 33 ἀντίτυπα τοῦ τεύχους α'-β' 1907, 104 τοῦ τεύχους γ'-δ' 1907, καὶ 117 τοῦ α'-β' τεύχους 1908, ἀντὶ δραχμῶν ἕν ὄλφ 3862. Διενεμήθησαν εἰς Καθιδρύματα, Βιβλιοθήκας καὶ Ἐταίρους ἕν ἀντίτυπον τῆς Ἐφημερίδος τοῦ ἔτους 1906, πέντε τοῦ α'-β' τεύχους 1907, 226 ἀντίτυπα τοῦ τεύχους γ'-δ' 1907, καὶ 117 ἀντίτυπα τοῦ τεύχους α'-β' τοῦ ἔτους 1908.

γ') Πρακτικὰ τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐταιρείας (1842-1906). Ἐπωλήθησαν ἀνά ἕν ἀντίτυπον τῶν πρακτικῶν 1842-1892, ἀνά δύο τῶν 1893-1895, ἀνά ἕν τῶν ἐτῶν 1896, 1897, 1901, 1902, τρία τοῦ 1898, καὶ ἀνά δύο τῶν ἐτῶν 1899-1901, τέσσαρα τοῦ 1903, πέντε τοῦ 1904, ἑννέα τοῦ 1905, καὶ δώδεκα τοῦ 1906 ἀντὶ δραχμῶν ἕν ὄλφ 219.

δ') 'Επιγραφαὶ ἀνέκδοτοι ἐκδοθεῖσαι ὑπὸ τοῦ 'Αρχαιολογικοῦ Συλλόγου. 'Επωλήθησαν ἀντίτυπα δύο ἀντὶ δραχμῶν 2.

ε') Πρακτικὰ τῆς ἐπὶ τοῦ 'Ερεχθείου 'Επιτροπῆς. 'Επωλήθησαν ἀντίτυπα δύο ἀντὶ δραχμῶν 2.

ς') 'Επιγραφαὶ 'Ελληνικαὶ ἐκδιδόμεναι ὑπὸ τῆς 'Αρχαιολογικῆς 'Εταιρείας (1860). 'Επωλήθη ἔν ἀντίτυπον ἀντὶ μιᾶς δραχμῆς.

ζ') Γενικαὶ Συνελεύσεις τῶν ἐταίρων τῆς ἐν 'Αθήναις 'Αρχαιολογικῆς 'Εταιρείας (1860-1870). 'Επωλήθησαν 11 ἀντίτυπα ἀντὶ δραχμῶν 11.

η') Κατάλογος τοῦ ἐν 'Αθήναις 'Επιγραφικοῦ Μουσείου. 'Επωλήθη ἔν ἀντίτυπον ἀντὶ δραχμῶν 12.50.

θ') 'Ιστορία τῆς 'Αρχαιολογικῆς 'Εταιρείας ὑπὸ Π. Καββαδία. 'Εδόθη ἔν ἀντίτυπον.

ι') Τὸ 'Ἱερὸν τοῦ 'Ασκληπιοῦ ἐν 'Επιδαύρῳ ὑπὸ Π. Καββαδία. 'Επωλήθη ἔν ἀντίτυπον ἀντὶ δραχμῶν 15 καὶ ἕτερον ἐδωρήθη.

ια') Εὐρετήριον 'Αρχαιολογικῆς 'Εφημερίδος (1883-1887). 'Εδωρήθησαν ἀντίτυπα δύο.

ιβ') Μνημεῖα τῆς 'Ελλάδος. Τόμος Α' 1906. 'Επωλήθησαν δύο ἀντίτυπα ἀντὶ δραχμῶν 50 καὶ ἐδωρήθησαν ἀντίτυπα πέντε.

ιγ') Comptes Rendus du Congrès International d'Archéologie, 1re Séssion. 'Ἐν ἀντίτυπον ἐδωρήθη.

ιδ') 'Ανασκαφὴ 'Ακροπόλεως ὑπὸ Π. Καββαδία καὶ Γ. Καβερᾶου Διενεμήθησαν ἀντίτυπα 16, ἐδόθησαν πρὸς πώλησιν 60 τοῖς βιβλιοπώλαις Μπέκ καὶ Μπάρτ καὶ ἐπωλήθησαν δύο ἀντίτυπα ἀντὶ δραχμῶν 74.80.

ιε') Αἱ προϊστορικὰ 'Ακροπόλεις Διμινίου καὶ Σέσκλου ὑπὸ Τσοῦντα. Διενεμήθησαν ἀντίτυπα 58, ἐδόθησαν 60 τοῖς βιβλιοπώλαις Μπέκ καὶ Μπάρτ πρὸς πώλησιν καὶ ἐξ ἐπωλήθησαν ἀντὶ δραχμῶν 286.80.

Κατ' ἀκολουθίαν τῶν ἀνωτέρω τὰ πρὸς πώλησιν ἔντυπα τῆς 'Εταιρείας κατὰ τὴν 31 Δεκεμβρίου 1908 εἶχον ὡς ἡ ἐξῆς κατὰστασις ἀναγράφει :

ΚΑΤΑΣΤΑΣΙΣ

των πρὸς πώλησιν ὑπαρχόντων ἐντύπων ἐν τῇ ἀποθήκῃ
τῆς Ἑταιρείας κατὰ τὴν 31 Δεκεμβρίου 1908.

I

Ἀρχαιολογικὴ Ἐφημερίς

Α' ΠΕΡΙΟΔΟΣ

(1837—1860)

<i>Ἔτη</i>	<i>Τεύχη</i>	<i>Ἀριθμὸς ἀντιτύπων τευχῶν</i>
1837.....	1	153
».....	2	209
».....	3	401
1839.....	11	1
».....	12	1
».....	15	6
».....	17	11
1840.....	18	1
».....	19	21
».....	20	12
».....	21	18
1841.....	22	25
».....	23	11
».....	24	28
1842.....	25	46
».....	26	58
».....	27	51
».....	28	29
1843.....	29	35
1858.....	50	87
1859.....	51	321
1860.....	53	48
».....	54	17
».....	56	43

II

Ἀρχαιολογική Ἐφημερίς

B' ΠΕΡΙΟΔΟΣ

(1862 καὶ 1869 - 1874)

Ἔτη	Τεύχη	Ἀριθμὸς ἀντιτύπων τευχῶν
1862.....	α'	274
»	β'	288
»	γ'	279
»	δ'	295
»	ε'	283
»	ς'	292
»	ζ'	279
»	η'	281
»	θ'	303
»	ι'	298
»	ια'	295
»	ιβ'	286
1869.....	ιγ'	169
1870.....	ιδ'	123
1872.....	ιε'	303
1873.....	ς'	306
1874.....	ιζ'	297

III

Ἀρχαιολογική Ἐφημερίς

Γ' ΠΕΡΙΟΔΟΣ

(ἀπὸ τοῦ 1883 κ. ἐ.)

α) Πλήρεις σειραί.

Ἐν τῇ ἀποθήκῃ τῆς Ἑταιρείας ὑπάρχουσιν 73 πλήρεις σειραὶ τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐφημερίδος τῆς Γ' περιόδου τῶν ἐτῶν 1883-1908, ὧν ἐκάστη πωλεῖται πρὸς δραχμὰς 650.

β') Μεμονωμένοι τόμοι και τεύχη.

Υπάρχουσι προσέτι και οι εξής τόμοι πωλούμενοι μεμονωμένοι ἕκαστος δραχ. 25, ἕκαστον δὲ τεύχος δραχ. 6,25.

	Ἀριθμὸς τόμων	Ἀριθμὸς τευχῶν			
		α'	β'	γ'	δ'
1888.....	102	—	—	8	6
1884.....	114	2	2	17	—
1085.....	24	—	—	—	1
1886.....	11	1	1	—	4
1887.....	20	2	—	—	1
1888.....	27	—	—	2	2
1889.....	28	—	—	—	—
1890.....	27	—	—	2	2
1891.....	34	—	—	—	—
1892.....	36	—	—	—	—
1893.....	57	—	—	—	1
1894.....	61	—	—	7	2
1895.....	14	31	3	3	—
1196.....	9	—	—	9	9
1897.....	12	2	2	—	—
1898.....	7	2	2	—	—
1899.....	—	—	8	8	20
1900.....	12	—	—	3	—
1901.....	4	—	—	2	2
1902.....	3	—	—	7	7
1903.....	2	—	—	2	2
1904.....	3	—	—	8	8
1905.....	96	—	—	—	4
1906.....	88	—	—	7	7
1907.....	170	5	5	—	—
1908.....	—	178	178	—	—

IV

Πρακτικά τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐταιρείας

1842 - 1904

Ἔτος	Ἀριθμὸς ἐντύπων	Ἔτος	Ἀριθμὸς ἐντύπων
1842.....	85	1888.....	149
1848—1849.....	179	1889.....	142
1858—1859.....	235	1890.....	101
1871—1872.....	617	1891.....	164
1872—1873.....	101	1192.....	184
1873—1874.....	261	1893.....	226
1874—1875.....	626	1894.....	69
1876—1877.....	507	1895.....	72
1877—1878.....	529	1896.....	64
1878—1879.....	653	1897.....	76
1879—1880.....	598	1898.....	71
1880—1881.....	570	1899.....	72
1881—1882.....	388	1900.....	56
1882—1883.....	117	1901.....	33
1883.....	66	1902.....	38
1884.....	26	1903.....	38
1885.....	133	1904.....	39
1886.....	90	1905.....	45
1887.....	74	1906.....	51

Τὰ πρακτικά τῆς Ἐταιρείας ἐκάστου ἔτους πωλοῦνται δρ 3.

V

Γενικαὶ συνελεύσεις

τῶν ἐταίρων τῆς ἐν Ἀθήναις Ἀρχαιολογικῆς Ἐταιρείας τῶν ἐτῶν 1860-1870.

<i>Ἔτος</i>	<i>Φυλλάδια</i>
1860	196
1861	346
1862	371
1863	246
1864	20
1866	315
1867	42
1868	73
1869	113
1870	171

Ἐκαστον φυλλάδιον πωλεῖται ἀντί δραχ. 1.

VI

Ἐπιγραφαὶ ἀνέκδοτοι

ἀνακαλυφθεῖσαι καὶ ἐκδοθεῖσαι ὑπὸ τοῦ Ἀρχαιολογικοῦ Συλλόγου. Ἐν Ἀθήναις 1852 - 1855.

<i>Ἔτος</i>	<i>Φυλλάδιον</i>	<i>Ἀντίτυπα</i>
1852.....	2ον	86
1855.....	3ον	238

Ἐκαστον φυλλάδιον πωλεῖται ἀντί δραχ. 1.

VII

Πρακτικὰ τῆς ἐπὶ τοῦ Ἐρεχθείου ἐπιτροπῆς

ἡ ἀναγραφὴ τῆς ἀληθοῦς καταστάσεως τοῦ Ἐρεχθείου. Ἐν Ἀθήναις 1853. Ἀντίτυπα 43, ὧν ἕκαστον πωλεῖται ἀντί δρ. 1.

VIII

Ἐπιγραφαὶ Ἑλληνικαὶ

κατὰ τὸ πλεῖστον ἀνέκδοτοι, ἐκδιδόμενοι δαπάνῃ τῆς ἐν Ἀθή-

ναις 'Αρχαιολογικῆς 'Εταιρείας. 'Εν 'Αθήναις 1860. 'Αντίτυπα 139, ὧν ἕκαστον πωλεῖται ἀντὶ δραχ. 1.

IX

**Κατάλογος τοῦ ἐν 'Αθήναις ἐπιγραφικοῦ
Μουσείου**

ἐκδιδόμενος ὑπὸ τῆς 'Αρχαιολογικῆς 'Εταιρείας. Τόμος πρῶτος, 'Επιγραφαὶ ἐκ τῆς 'Ακροπόλεως. Τεῦχος πρῶτον. 'Αρχαῖαι ἀναθηματικαὶ ἐπιγραφαί, ὑπὸ Η. G. Lolling. 'Εν 'Αθήναις 1899, ἀντίτυπα 249, ὧν ἕκαστον πωλεῖται ἀντὶ δρ. 12.50.

X

Τὸ 'Ιερὸν τοῦ 'Ασκληπιοῦ ἐν 'Επιδαύρῳ

καὶ ἡ θεραπεία τῶν ἀσθενῶν, ὑπὸ Π. Καββαδία. 'Εν 'Αθήναις 1900, ἀντίτυπα 149, ὧν ἕκαστον πωλεῖται ἀντὶ δρ. 15.

XI

'Ιστορία τῆς 'Αρχαιολογικῆς 'Εταιρείας

ἀπὸ τῆς ἐν ἔτει 1837 ἰδρύσεως αὐτῆς μέχρι τοῦ 1900, ὑπὸ Π. Καββαδία. 'Εν 'Αθήναις 1902, ἀντίτυπα 683, ὧν ἕκαστον πωλεῖται ἀντὶ δραχ. 3.

XII

Εὐρετήριον 'Αρχαιολογικῆς 'Εφημερίδος

τῆς τρίτης περιόδου, συνταχθὲν ὑπὸ 'Αλεξ. Λαμπροπούλου. Τόμος πρῶτος περιλαμβάνων τὰ ἔτη 1883-1887. 'Εν 'Αθήναις 1902, ἀντίτυπα 320, ὧν ἕκαστον πωλεῖται ἀντὶ δραχ. 30.

XIII

Τὰ εὐρήματα τοῦ ναυαγίου τῶν Ἀντικυθήρων

Ἀρχαιολογικῆς Ἐφημερίδος τεύχος γ' καὶ δ' 1902

Ἀντίτυπα 103, ὡν ἕκαστον πωλεῖται δραχ. 5.

XIV

Μνημεῖα τῆς Ἑλλάδος

(Τόμος Α' 1906).

Πίνακες 1-33. Γλυπτὰ ἐκ τοῦ Μουσείου τῆς Ἀκροπόλεως.
Ἀντίτυπα 245, ὡν ἕκαστον πωλεῖται δραχ. 25.

XV

Comptes Rendus du Congrès International d'Archéologie 1re Session. Athènes 1905. Ἀντίτυπα 1414, ὡν ἕκαστον πωλεῖται δρ. 6.

Ἡ Ἀνακαφὴ τῆς Ἀκροπόλεως

ἀπὸ 1885-1890 ὑπὸ Π. Καββαδία καὶ Γ. Καθεράου. Ἐν Ἀθήναις 1907. Ἀντίτυπα 302, ὡν ἕκαστον τιμᾶται δραχ. χρ. 50.

Αἱ προῖστορικαὶ Ἀκροπόλεις

Διμινίου καὶ Σέσκλου ὑπὸ Χ. Τσοῦντα. Ἀντίτυπα 276, ὡν ἕκαστον πωλεῖται δραχ. χρ. 50.

ΚΑΤΑΣΤΑΣΙΣ
ΤΗΣ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗΣ ΤΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ

—Α—

Κατάλογος βιβλίων αγορασθέντων κατά τὸ ἔτος 1908.

- « Ἀθῆναι » (ἡφμερίς) μετὰ τοῦ παραρτήματος 1908.
Αἰγινίτου Β. Πειράματα Φυσικῆς. Σύλλ. Ὠρ. Βιβλ.
Albert Georg. Die Platonische Zahl. 1907.
Amelung W. Die Sculpturen des Vaticanischen Museums
Band II. Text-Tafeln. 1908.
Ἀννίνου Χ. : Ἡ Ἰταλία. (Σύλλ. Ὠφελ. Βιβλίων).
» : Φρειδερίκος ὁ μέγας. Σ. Ω. Β.
Anthropologie (L) 1908.
Ἄσωτοι υἱοί, μετάφρ. Ίουλ. Ν. Καρόλου. Σ. Ω. Β.
Βελέλη Λαζάρου. Ὁ Καποδίστριας. Σ. Ω. Β.
Berliner Philolog. Wochenschrift. 1908.
Βικέλα Δ. Σουηδία. Σ. Ω. Β.
Βουγιούκα Γ. Γεωλογία. Σ. Ω. Β.
Bulletino di Paletnologia Italiana XXXIV 1908.
Byzantinische Zeitschrift 1908.
Χασιώτου Σπυρ. Ἡ ἐλαία. Σ. Ω. Β.
Χρυσάφη Ἰ. Ἡ Γυμναστική. Σ. Ω. Β.
Cornelius. Elementargesetze der bildenden Kunst.
Déchelette J. Manuel d'Archéologie préhistorique Celti-
que et Galloromaine Τόμ. I.
Δημητριάδου Ρ. Ὁ καπνός. }
» Ὁ μικρὸς κτηνοτρόφος. } Σ. Ω. Β.
» Ὁ μικρὸς κτηνίατρος. }
Διαμαντοπούλου Ἰ. Ὁ Πισσαλότσος.
Diehl C. Figures Byzantines 2ième Série.
Διεθνῆς Ἐφημερίς τῆς Νομισμ. Ἀρχαιολογίας Τόμ. 10^{ος}.

Δοανίδου. Τὰ μεταλλεία.	}	Σ. Ω. Β.
Δροσίνη Γ. Αἱ μέλισσαι.		
» Ὁ κυνηγός.		
» Τὸ ψάρευμα.		
» Οἱ τυφλοί.		

«Εἰκονογραφημένη», περιοδικόν 1907-1908.

Eusebius Werke 2er Bd 2te Hälfte Kirchengeschichte.

Evans, Lang etc. Anthropology and the Classics 1908.

Evans Ar. The prehistoric tombs of Knossos I and II.

Fick. Hattiden und Danubier in Griechenland.

Forrer R. Reallexikon der Altertümer.

» Über Steinzeit-Hockergräber zu Achmim Nagada etc.

Fuhle Fr. Die Deutschen Altertümer (Sammlung Göschen).

Γαλννοῦ. Περὶ χρείας μορίων βιβλ. ΙΖ'. 1907.

Gerlach G. Griechische Ehreninschriften.

Γεωγραφικὸν Δελτίον ἔτος Β'. 1906-1907 Τεύχ. Α'. 1907.

Γκόρτζη Ν. Ἀμερικὴ καὶ Ἀμερικανοί. Σ. Ω. Β.

Gurlitt. Konstantinopel.

Gruppe. Griech. Mythologie und Religionsgeschichte II Handbuch I. Müller.

Heierli. Urgeschichte der Schweiz. Zürich 1901.

Hermes. Zeitschrift. 1908.

Hippokrates-Erkenntnisse. Text.

Hitzig H. Altgriechische Staatsverträge über Rechtshilfe.

Hoernes M. La Necropole de Halstatt.

» Les premières ceramiques en Europe centrale.

Hommel. Geshichte d. Alten Orients.

Ἡρόδου. Περὶ πολιτείας von Drerup.

Ἰγγλέση Ν. Ὁδηγὸς τῆς Ἑλλάδος 1908-1909.

Inscriptiones Graecae ad res Romanas pertinentes IV.

Ἴνες Ἀρ. Ἱστορία τοῦ κόσμου 1-5.

Jahrbuch für Altertumskunde I 1907 II 1908.

Jahresbericht des Historischen Museums in Bern.

- Jonnes-Ross*. Malaria.
- Johnson Walt*. Folk-Memory of the continuity of British Archaeology Oxford 1908.
- Κακλαμάνου Δ. Ἡ Ζωγραφική. Σ. Ω. Β.
- Καλαβροῦ Μ. Ἡ ὄρασις. Σ. Ω. Β.
- Καρολίδου Π. Ὁ αὐτοκράτωρ Διογένης ὁ Ῥωμανός. Σ. Ω. Β.
 » Ὁ αὐτοκράτωρ Ἰουστινιανός. Σ. Ω. Β.
 » Ὁ Αὐτοκράτωρ Ἡράκλειος. Σ. Ω. Β.
- King-Hall*. Egypt and Western Asia in the Light of Recent Discoveries London. 1907.
- Κνώπῃ Α. Σ. Ἡ φυματίωσις. Σ. Ω. Β.
- Κυριακοῦ Γ. Ἱστορία τῆς μετὰξῆς. Σ. Ω. Β.
- Lagrange P*. La Crète ancienne Paris 1908.
- Λαμπρινοπούλου Γ. Ἡ μακροβιότης.
- Libanii Opera* Vol. IV ed R. Foester
- Lipsius-Schoeman*. Das attische Recht. I, II, a.
- Λοβέρδου Σ. Ἀποταμίευσις καὶ Ταμειυτήρια. Σ. Ω. Β.
- Meister R*. Dorer u. Achäer Ier Teil.
 «Μελέτη» περιοδικόν, 1908.
- Μελισσινού Μ. Τὸ βρέφος. Σ. Ω. Β.
 » Τὸ ἔργον τοῦ Παστέρ. Σ. Ω. Β.
- Memnon* I Bd. 1907.
- Meyer E*. Aegypten zur Zeit der Pyramidenerbauer.
 » Aegyptische Chronologie.
 » Geschichte d. Altertums 2e Auflage I, a.
- Mitteilungen* der Prähistorischen Commission Bd I καὶ II 1908.
- Modestow B*. Introduction à l'histoire Romaine Traduct. du Russe par M. Delines.
- Monuments et Mémoires* Fond. Piot Τόμ. 13^{ος} 1906-1907.
- Μπαλάνου Δημ. Σ. Ἡ ἐκκλησία μας. } Σ. Ω. Β.
 » Ἱστορία τῆς ἐκκλησίας. }
 » Αἱ θρησκείαι. }
- Μπουκουβάλα Γ. Ἡ τομὴ τοῦ Σουεζ καὶ ὁ Λεσσήφ.
 » Ἡθικά ἐκ τῶν τοῦ Πλουτάρχου.

- Much R* Deutsche Stammeskunde (Sammlung Göschel).
Νέος Ἑλληνομνήμων Τόμ. Δ' 1908.
- Nicole G.* Catalogue des vases Cypriotes du Musée de
Constantinople. Génève 1906.
- » Catalogue des Vases Cypriotes du Musée
d'Athènes. Génève 1906.
- Noack F.* Ovalhaus u. Palast in Kreta.
Ξαβερίου Πρία. Ἡμερολόγιον Ἐρηνίτου.
Οἰκονόμου Χρ. Π. Ὁ Κοραῆς. Σ. Ω. Β.
«Παναθήναια», περιοδικὸν 1908-1909.
- Παπαγεωργίου Γ. Ἐορταστής.
Παυλάτου Ν. Ἡ πατρὶς τοῦ Ὀδυσσεύς.
Pauhy, Wissowa. Real Encyclopädie 11 Halbb.
Petersen E. Athèn 1908.
- » Die Burgtempel der Athenaia. 1908.
- Philologus* 1908, Supplement XI.
Φλωρᾶ Χ. Θ. Ναυτικὴ Ὑγιεινὴ.
«Πινakoθήκη» 1905 τεύχ. 55-58 (Δεκατοῦ περὶ Ἰθάκης).
Πολυμέρη Ἀντ. Ἡ εὐτυχία. Σ. Ω. Β.
- Pottier-Reinach.* La Necropole de Myrina I, II Paris.
Πρωτοπαπαδάκη Ε. Δ. Ὁ καθαρὸς ἀήρ. Σ. Ω. Β.
- » Ἡ Γῆ. Σ. Ω. Β.
- Ῥαγκαβῆ. Ἱστορία τῆς ἀρχαίας Καλλιτεχνίας. τόμ. Α'.
- Revue de l'Ecole d'Anthropologie de Paris* 3 N^o (1905-
1907).
- Revue d'Etudes Grecques* 1908.
- Revue Archéologique* 1908.
- Revue Critique d'histoire etc.* 1908.
- Rheinisches Museum* 1908.
- Schlemm J.* Wörterbuch zur Vorgeschichte.
Στασινοπούλου Α. Κ. Τὸ ἄλας.
Θεοχάρη Κ. Σταμ. Τὸ ἐμπόριον. } Σ. Ω. Β.
Θηρία (τά), κατὰ τὸ Γαλλικὸν ὑπὸ τῆς Κας Α. Ο. }
Tod-Wace A Catalogue of the Sparta Museum 1906.

- Vincent H.* Canaan d'après l'exploration récente, Paris 1907.
- Waldstein-Shoobridge.* Herculaneum 1908.
- Wendel G.* Schönheitsbegriff in der Bildenden Kunst 1908.
- Zavorowski M^e.* Les peuples Aryens d'Asie et d'Europe 1908.

B'.

Κατάλογος Βιβλίων δωρηθέντων κατά τὸ 1908 ἔτος

- «Ἀθηνᾶ» περιοδικὸν τόμ. 19^{ος} καὶ 20^{ός}, 1908.
- Albert Georg.* Die Platonische Zahl 1907.
- Amadori Virgilj G.* La Questione Rumeliota e la Politica Italiana vol. I. 1908.
- American Journal of Archaeology* 1907 καὶ 1908.
Supplementary volume XI, 1907.
- Ἄμπελᾶ Α. Ὀλίγα λέξεις περὶ Σταδίων καὶ δὴ τοῦ Παναθηναϊκοῦ 1906.
- Analecta Bollandiana* XXVIII, I-IV, 1908.
- Antike Denkmäler.* Band II Fünftes Heft (1902-1908).
- Ἄντωνιάδου Εὐγ. Μιχ. Ἐκφρασις τῆς Ἀγ. Σοφίας τόμ. Α'
- Annual of the British School at Athens* N° XIII.
- Anthropological survey of India* 1904-5.
- Arsskrift*, 1906, 1097 I-III.
- Bulletin de Correspondance Héliénique* 1907-1908
» de la Societé Archéologique d'Alexandrie N°
10 Τόμ. II Fasc. 2.
» de Paletnologia Italiana 1908.
- Bureau of American Ethnology* 25 annual report 1903-04)-1907.
- Cavvadiis-Cawerau.* Ἡ ἀνασκαφὴ τῆς Ἀκροπόλεως 1885-1890. Ἀθήναι 1907.
- Chase G.* The Loeb-Collection of Arretine Pottery.

- Χατζιδάκι Γ. Μεσαιωνικά καὶ Νέα Ἑλληνικά τόμ. Β'. (Βιβλιοθήκη Μαρσαλλῆ 1907.
- Classical Philology* 2, 1908, III, 1908.
- Commission Impériale Archéol de St. Petersburg. Comptes-Rendus pour les années 1901-1904.*
- » *Materiaux pour servir à l'archéologie de Russie N° 29-30.*
- » *Bulletin de la Commission, Livrais. 6-24.*
- Deonna W.* La Statuaire Céramique à Chypre 1907.
- Dörpfeld W.* Leukas. zwei Aufsätze über das homerische Ithaka, Athen 1905.
- Düsterdieck Hans* Ein Beitrag zur Lehre vom Dithmarschen ehelichen Güterrecht 1903.
- Ἑλληνικὸς Φιλολογικὸς Σύλλογος ἐν Κωνσταντινουπόλει Τόμ. ΚΘ' 1907, τόμ. Λ' 1908 καὶ παράρτημα τοῦ τόμ. Λ' «Μνημεῖα τῆς Ἑλλην. ἀρχαιότητος».
- Erano-s-Acta Philologica suecana* 1907-1908.
- Forhandlingen Videnskabs-Selskabet, Christiania* 1907.
- Fouilles de Delphes* V, 2me 1908.
- Γλυκὰ Μιχαήλ. Εἰς τὰς ἀπορίας τῆς θείας Γραφῆς Κεφάλαια ὑπὸ Εὐστρατιάδου τόμ. 1, 1906.
- Goekoop A. E. H.* Ithaque La Grande 1908.
- Grèce Maritime* (La) 1907. Athènes. (Exposition maritime internationale de Bordeaux).
- Grèce* (La). Conférences des membres de la Ligue Française M. M. Homolle, Reinach etc. 1908.
- Hohmann W.* Aitolien bis zum Lamischen Kriege 1908.
- Issel Ar.* Liguria Preistorica 1908.
- Jahrbuch* d. K. Deut. Archäol. Inst. Register XI-XX.
- Jahrbuch* Bd. XXIII 1908.
- Jahreshefte*-Wien Bd. X.
- Journal of the Anthropological Institute* 1908.
- » of the Hellenic Studies 1908.
- Kekule von Stradonitz R.* Die Bildnisse des Sokrates. 1908.

Kekule v. Stradonitz R. Die Griech. Shulptur 2^e Auflage
Berlin 1907.

Κεραμοπούλλου Α. Ὁδηγός τῶν Δελφῶν.

Λανσών Γ. Ἱστορία Γαλ. Λογοτεχνίας. Μετάφρ. Γ. Σωτη-
ρίδου τόμ. Α'. 1907 (Βιβλ. Μαρασλή).

Lepsius, Γεωλογία τῆς Ἀττικῆς, μετάφρ. Βουγιούκα 1906
(Βιβλ. Μαρασλή).

Mitteilungen Athenische Abteilung XXXIII.

» Römische XXIII I 1908.

Memoirs des antiquaires du Nord. 1907.

Μόμμσεν Ῥωμαϊκὴ Ἱστορία, μετάφρ. Σακελλαροπούλου, τόμ.
Α'. 2.

Monumenti Antichi XVIII Puntata 1e-2. 1907.

Nicole G. Le vieux temple d'Athéna sur l'Acropole.

Notizie degli Scavi di antichità 1-6 1907-1900.

Παναγίου Τάφου Λεύκωμα.

Παιδαγωγικὸν Δελτίον Β' τόμος 1907.

Premierstein A. Keil, J. Bericht über eine Reise in Lydien
u. der südlichen Aiolis 1908.

Proceedings of the Cambridge Antiquarian Society 1908.

Pompei. Dei labori eseguiti in Pompei 1905-6.

Rados N. C. La Marine Grecque pendant la guerre de
l'indépendance 1907.

Revue des Études Grecques. 1907-1908.

Skifter of Videnskabs Selskabet Christiania 1907.

Σκωτίδου Ν. Τὸ Σουδάν Ι. 1908.

Stais V. Guide illustré du Musée National d'Athènes.
Collection Mycénienne VII 1909.

Στσελκίνας Α. Ἐπίτομος Ἱστορία τῆς Ῥωσσίας ἀπὸ τῶν ἀρ-
χαιοτάτων χρόνων μέχρι τοῦ 1881. 1907 (Βιβλιοθήκη Μα-
ρασλή).

Συγγροῦ Α. Ἀπομνημονεύματα Ι, ΙΙ, ΙΙΙ 1908.

Supplementary papers of the Americ. School in Rome
vol. II.

Θωμοπούλου Ι. Ἰθάκη καὶ Ὀμηρος Μέρος Α'. Ὁ Ὀμηρικὴ Ἰθάκη 1908.

Thomopoulos I. Ithaka u. Homer I. Theil 1908.

Τσούντα Χ. Διὰ προϊστορικὰ Ἀκροπόλεις Διμηγίου καὶ Σέσκλου. 1908.

Wiedmer-Stern. Das palische Gräberfeld bei Münsingen.

Winnefeld H. Hellenistische Silberreliefs im Antiquarium der Kgl. Museen (68 Progr Winkelmannsf.) 1908.

Wochenschrift für Class. Philologie 1908

Wolters P. Der Westgiebel des Olympischen Zeustempels München 1908.

Zeitschrift für Ethnologie II, III, IV, 1908.

ΕΚΘΕΣΕΙΣ

ΠΕΡΙ ΤΩΝ

ΑΝΑΣΚΑΦΩΝ ΤΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ

ΑΝΑΣΚΑΦΑΙ ΕΝ ΑΙΤΩΛΙΑΙ ΚΑΙ ΑΚΑΡΝΑΝΙΑΙ

Αί ἐν Αἰτωλίᾳ καὶ Ἀκαρνανίᾳ ἀνασκαφικαὶ ἐργασίαι ἐξηκολούθησαν ἀπὸ τοῦ τέλους Μαΐου μέχρι τῶν μέσων Ὀκτωβρίου τοῦ λήγοντος ἔτους.

Ἐντὸς τοῦ τεμένου τοῦ Ἀπόλλωνος ἐν Θέρμῳ ἡ ἐργασία περιωρίσθη μόνον εἰς τὸν ἤδη πρὸ ἐτῶν ἀνασκαφέντα χώρον, διότι δὲν ἐλύθη ἀκόμη τὸ ζήτημα τῆς ἀπαλλοτριώσεως τῶν γαιῶν, εἰς τὰς ὁποίας μέλλει νὰ ἐπεκταθῇ ἡ ἀνασκαφὴ πρὸς ἀποκάλυψιν ἰδίως τοῦ ἐσωτερικοῦ τῆς περιτὰ 170 μέτρα μακρᾶς στοᾶς, ἣτις παράκειται εἰς τὸ ἀνατολικὸν τεῖχος τοῦ περιβάλλου· εἰς τὸν ἀνασκαφέντα δὲ ἤδη χώρον ἡ ἐξέτασις ἀπέβλεψε κυρίως εἰς τὴν ἐξακρίβωσιν τῆς σημασίας τῶν δύο παρὰ τὸν ναὸν τοῦ Ἀπόλλωνος ἐλλειφοειδῶν κτισμάτων, τὰ ὁποῖα εἶνε παλαιότερα τοῦ ναοῦ τοῦ ἔκτου αἰῶνος καὶ βεβαίως ἀνήκουσιν εἰς τὰ παλαιότερα τοῦ τεμένου¹. Καὶ τὸ μὲν ἔξωθεν καὶ πρὸς νότον αὐτοῦ, διαστάσεις ἔχον μικρᾶς καλύψεως, δὲν παρέσχε τι νέον· ὡς καὶ ἄλλοτε παρετήρησα· εἰς τὸ δάπεδον αὐτοῦ ἐσώζετο ὀλίγη τέφρα, δηλοῦσα πιθανῶς τὴν ἐκεῖ ὑπαρξίν μικρᾶς ἐστίας· ἐξ ἀγγείων εὐρέθησαν ἐλάχιστά τινα καὶ ἀσήμαντα τεμάχια ἀδήλου ἐποχῆς. Τὸ κτίσμα ὑπόκειται εἰς κατασκευάσμα τῶν περιτὸν τρίτον πρὸ Χριστοῦ αἰῶνα χρόνων, σχήματος ἐπιμήκου, διασῶζον κατὰ χώραν κειμένης βάσεις στηλῶν ἐνεπιγράφων· ὅ,τι εὖρον σωζόμενον ἐκ τοῦ κατασκευάσματος τούτου μοι ἐφάνη ὡς ἐμφαίνον πρόθυσιν

¹ Πρὸλ. Τὰ ἐλλειφοειδῆ κτίσματα τοῦ Θέρμου, ὑπὸ Γεωργίου Σωτηριάδου, ἐν Ἀθήναις, τυπογραφεῖον «Ἐστία», 1909 (ἀνακοίνωσις γενομένη ἐν τῇ Ἀρχαιολογικῇ Ἐταιρείᾳ κατὰ τὴν συνεδρίαν τῆς 29ης Ἰανουαρίου 1909).

βωμοῦ. Ἄλλ' ὅτι τὸ ἐλλειψοειδὲς κτίσμα ἦτο ἀπλῆ καλύβη, δὲν μοι φαίνεται διόλου πιθανόν. Εἰς τὸν χώρον τοῦτον εὐρίσκοντο ἀνέκαθεν ἱερὰ κατασκευάσματα, ἧτοι ὁ πανάρχαιος βωμὸς καὶ οἱ ἐπ' αὐτοῦ διαδοχικῶς κτισθέντες ναοί· καὶ τὸ ἐγγύτατα λοιπὸν τοῦ βωμοῦ ἐλλειψοειδὲς κτίσμα τοῦτο εἶχε πιθανῶς ἱεράν τινα σημασίαν, ἄδηλον μὲν σήμερον ποῖαν, ἀλλ' ἴσως ἀναγομένην εἰς τὴν προγονολατρείαν. Τὸ δὲ πολὺ μεγαλύτερον αὐτοῦ καὶ ὁμοίου ἐλλειψοειδοῦς σχήματος, τὸ ὅποιον κεῖται κατὰ τὴν βορειοδυτικὴν γωνίαν τοῦ ναοῦ (ἴδε Ἀρχαιολ. Ἐφημερ. τοῦ 1900, πίναξ ἐν σελ. 175), ἐθεωρήθη μὲν ἀνέκαθεν ὡς δημόσιόν τι κτίσμα καὶ δὴ ὠρισμένως ἐχαρακτηρίσθη ὡς βουλευτήριον, καθὰ ἐσχάτως ὑπεστήριξεν ὁ Heinrich Bulle ἐν *Orchomenos I. die älteren Ansiedelungsschichten*, 1907, σελ. 49)· ἀλλ' ἡ ἐξήγησις αὕτη δὲν δικαιολογεῖται ὑπὸ τῶν εὐρημάτων. Ἦδη ὅτε τὸ πρῶτον, κατὰ τὴν ἐν ἔτει 1898 ἀνασκαφὴν τοῦ ναοῦ, διέκρινα τὸ σχῆμα αὐτοῦ ἐκ τῶν καλῶς σωζομένων τοίχων, εὔρον ἐντὸς κατὰ τὸ βόρειον ἄκρον δύο τάφους, ὀλίγον τι βαθύτερον τῆς ἐπιφανείας, ἐπὶ τῆς ὁποίας εἶνε τεθεμελιωμένος ὁ τοίχος, ὡς ὀριζοντίους λάκκους ἐντὸς τοῦ φυσικοῦ ἐδάφους (*gewachsenener Boden*), ἐνῶ τὸ ὑπεράνω αὐτῶν χῶμα εἶνε φερτὸν (*Schutt*), περιέχον τεμάχια κεράμων καὶ ἀγγείων καθ' ὅλον τὸ ὕψος τῶν τοίχων. Ἐπειδὴ δὲ συνάμα παρετήρησα ὅτι οἱ τοῖχοι καὶ ἔσωθεν ἔχουσι μέτωπον ὁμαλὸν καὶ κανονικόν, ὑπέθεσα τότε, δικαίως νομίζω, ὅτι περὶ τοὺς τάφους ἐκτίσθη κατόπιν ὁ περίβολος· ἄλλως δὲ μέρος τοῦ ἐνὸς τάφου εἰσεχώρει ὀλίγον ὑπὸ τὸν τοίχον, ὅπερ δὲν θὰ συνέβαινεν, ἐὰν ὁ τοίχος προϋπῆρχε τῶν τάφων, διότι δι' αὐτοὺς ὑπῆρχεν ἀρκετὸς χώρος καὶ δὲν θὰ ἦτο ἀνάγκη χάριν αὐτῶν νὰ ἐκσκαφῆ τὸ ἔδαφος ὑπὸ τὸν τοίχον. Ὅτι εἰς τὸν ἕνα τάφον εἶχε κατ' ὁ νεκρός, ἐθεώρησα τότε πολὺ πιθανόν,

διότι τὸ χῶμα ἦτο πυρακτωμένον καὶ εἰς αὐτὸ διεκρίνοντο τεμάχια ἀνθράκων. Τὰ δὲ τεμάχια τῶν ἀγγείων ἀναμφιβόλως ἦσαν γεωμετρικά, καθὼς ὀρθῶς υπέλαβεν ὁ Bulle τὸ υποπράσινον αὐτῶν χρῶμα, καθὼς φέτος ἐπέστην ἐκ τῆς ἐξετάσεως τῶν νεωστὶ εὐρεθέντων, εἶνε ἀπλῶς ἀποτελεσμα διαφόρου βαθμοῦ ὀπτήσεως. Ἐνῶ λοιπὸν ἡ ὑπαρξίς τῶν τάφων ἐπιβάλλει ἐπιφυλάξεις τινὰς ὡς πρὸς τὸν χαρακτηρισμὸν τοῦ κτίσματος ὡς « Βουλευτηρίου », τὰ φετεινὰ εὐρήματα ἀποκρούουσιν ὅλως πᾶσαν τοιαύτην ἰδέαν. Διότι παρὰ τοὺς δύο τάφους, οἵτινες ἐγκλείονται εἰς τὸ ἀψιδοειδὲς μέρος αὐτοῦ διὰ τοῖχου ἐγκαρσίου, ἀφήνοντος ἄνοιγμα εἰς τὸ μέσον, καὶ εἰς τὸν κεντρικὸν σχεδὸν χῶρον τοῦ κτίσματος, εὐρέθησαν μικροὶ πίθοι ἢ ἀμφορεῖς ἀνεστραμμένοι, μὲ τὸ στόμιον ἐπὶ λιθίνης πλακῆς, πλήρεις χῶματος ἀναμίχτου μὲ ὀλίγα ἔγχνη ἀνθράκων καὶ ὀστᾶ ζώων.

Καὶ εἶνε μὲν δύσκολον νὰ ἐξηγηθῇ ἡ σχέσις τῶν ἀγγείων τούτων πρὸς τοὺς τάφους· ἀλλὰ καὶ οὐδεὶς προφανῆς λόγος θὰ ἐδικαιολόγει τὴν ὑπαρξίν αὐτῶν, ἐὰν ἐχαρακτηρίζομεν τὸ κτίσμα ὡς Βουλευτήριον. Διότι δὲν δύναμαι ὡσαύτως νὰ φαντασθῶ ὅτι εἶχον τελετουργικὴν τινα σημασίαν διὰ τινος θρησκευτικῆς συνηθείας κατὰ τὴν κτίσιν κτισμάτων· τίνα δὲ ἄλλον σκοπὸν θὰ εἶχον εἰς κτίσμα οἰονδήποτε, εἴτε ἱερὸν εἴτε δημόσιον εἴτε ἰδιωτικόν, δὲν δύναμαι νὰ εἰκᾶσω. Τὸ πιθανώτερον λοιπὸν εἶνε ὅτι μόνον πρὸς τὰς παρὰ τοὺς τάφους τελουμένας θυσίας πρέπει νὰ σχετισθῶσιν, ὅποτε βέβαιον πλέον δύναται νὰ θεωρηθῇ ὅτι τὸ ἐλλειψοειδὲς κτίσμα ἦτο ἀρχαῖον ἡρῶν, ὅπως καὶ ὁ Pfuhl εἰκάσεν ἐν Ath. Mittheilungen 1905 σελ. 360 καὶ 369. Σύγχρονον δὲ ἦτο πάντως πρὸς τὰ ὑπὸ τὸν « ναὸν τοῦ 6^{ου} αἰῶνος » ἀποκαλυφθέντα κτίσματα, τουτέστι πρὸς τὸν παλαιότερον « ναὸν τοῦ 7^{ου} ἴσως ἢ καὶ 8^{ου} αἰῶνος », διότι καὶ εἰς τὸ αὐτὸ κοινὸν μετ' αὐτῶν στῶμα κεῖται καὶ τὰ αὐτὰ τεμάχια γεω-

μετρικῶν ἀγγείων γραπτῶν καὶ μονοχρώμων παρουσίασε. Οἱ δὲ μεγάλοι πίθοι, οἵτινες διεσκορπισμένοι καθ' ὅλην τὴν ἔκτασιν τοῦ ναοῦ καὶ ἔξω αὐτοῦ, εὐρέθησαν πλήρεις τῶν λειψάνων τῶν ἐπὶ τοῦ βωμοῦ θυσιῶν (ἴδε Ἀρχαιολ. ἐφημερ. τοῦ 1900 σελ. 177) πρέπει νὰ ἐξηγηθῶσιν, νομίζω, μόνον διὰ τῆς συνηθείας τῆς διατηρήσεως τοιούτων λειψάνων τῶν ἐπὶ τοῦ βωμοῦ θυσιῶν ἐκ λόγων θρησκευτικῶν ἢ ἐκ δεισιδαιμονίας, διότι, ὡς γνωστόν, ἐπιστεύετο ὅτι ὄχι μόνον τὸ προσφερόμενον θῦμα, ἀλλὰ καὶ ὅ,τι ἐκ τῆς καύσεως αὐτοῦ ὑπελείπετο (τουτέστι τέφρα καὶ ὄστᾶ) ἀνῆκεν ὡσαύτως εἰς τὴν θεότητα καὶ παρελαμβάνετο μάλιστα μυστικῶς ὑπ' αὐτῆς. Τὸ ἐλλειπτικὸν τέλος «περιστύλιον» τὸ ἐντὸς τοῦ ναοῦ παρατηρηθὲν (ἴδε Ἀρχαιολ. ἐφημ. 1907 σ. 179) βεβαίως δὲν εἶνε περιστύλιον ἀρχαιοτάτου τινὸς ναοῦ σχήματος ἐλλειπτικῆς καλύβης, καθὼς ἐνόμισεν ὁ Bulle· οὐδὲν ἀπολύτως ἴχνος τοιούτου κατασκευάσματος εὐρέθη· ἀλλ' εἰκάζω ὅτι ἦτο ἀπλῶς κιγκλίδωμα ἢ φράκτης, σημειῶνων τὰ ὄρια ἱεροῦ χώρου, τεμένους, τοῦ τεμένους δηλονότι, ἐντὸς τοῦ ὁποίου ἔκειτο ὁ βωμὸς καὶ παρ' αὐτὸν ἴσως καὶ σύμβολόν τι τῆς θεότητος δένδρον ἢ ξύλον ἢ ὅ,τιδήποτε ἄλλο. Τοῦτο ὠνόμασα ἄλλοτε «πανάρχαιον τοῦ θεοῦ κατοικητήριον».

Ἐξω τοῦ Θέρμου καὶ εἰς τὴν πλησιεστέραν αὐτοῦ περιοχὴν ἀνεκάλυψα εἰς τὸ χωρίον Κρύο-νερό, τρεῖς ὥρας δυτικῶς τοῦ Θέρμου εἰς τὰ πλευρὰ τῶν βουνῶν τὰ λείψανα ἱεροῦ τῆς Ἀφροδίτης Συρίας, ἣτοι τοίχους τινὰς καὶ ἀναλήμματα, σκεπασμένα πάντα ὑπὸ βράχων, οἵτινες ἀποσαθρωθέντες ἢ ἀποσπασθέντες κατέρρευσαν ἐκ τοῦ ὑπερκειμένου βουνοῦ. Παρὰ τὸ ἱερὸν τοῦτο εὐρέθη πρὸ πολλοῦ ἐντετειχισμένη εἰς παρεκκλήσιον ἐπιγραφή ἀπελευθερωτικῆ δούλου, δημοσιευθεῖσα ὑπὸ Λόλιγκ. Ἐν αὐτῇ ἀνεφέρετο ἱερὸν τι Ἀφροδίτης Συρίας. Τώρα μετὰξὺ τῶν μνημονευθέντων λειψάνων τοῦ

ιερού, τὰ ὅποια πρότερον ἦσαν ὅλως ἀφανῆ, ἄτε κρυπτόμενα ὑπὸ βράχους, ἀνευρέθησαν καὶ δέκα ἄλλοι λίθοι ἐνεπίγραφοι. Αἱ κατὰ τὸ πλεῖστον καλῶς σωζόμεναι ἐπιγραφαὶ τοῦ δευτέρου πρὸ Χριστοῦ αἰῶνος περιέχουσιν ἀπελευθερώσεις δούλων· τὸ δὲ ἱερὸν ὀνομάζεται τῆς Ἀφροδίτης Συρίας τῆς ἐν Φιστύφ ἢ τῆς Φυστυίδος τῆς ἐν Ἰαρίδαϊς. Τοιοῦτοτρόπως βεβαιοῦται καὶ τοῦτο νῦν, ὅτι τὸ παρακείμενον «Παλαιόκαστρον» εἶνε ἡ ἀρχαία αἰτωλικὴ πόλις Φίστυον.

Πλησίον τοῦ Ἀγρινίου εἰς τὸ χωρίον Μουσταφοῦλι νοτίως τῆς μεγάλης πυραμίδος τοῦ φρουρίου Βλοχοῦ (τῆς ἀρχαίας πόλεως τῶν Θεστιέων, καθὼς ἐπιστοποιήσα ἄλλοτε δι' ἐπιγραφῆς εὐρεθείσης αὐτόθι) ἀνέσκαψα μικροὺς τύμβους, κρύπτοντας τάφους ἀρχαίους ἄνευ κτερισμάτων.

Τάφους ἀνέσκαψα καὶ εἰς τὸ χωρίον Γαβαλοῦ ἦτοι τὸ ἀρχαῖον Τριχόνιον. Τὰ εὐρήματα ἦσαν μικροῦ λόγου ἄξια ἀγγεῖα τοῦ τετάρτου αἰῶνος.

Εἰς τὴν ἀρχαίαν Καλυδῶνα (κάστρον Κούρταγα, παρὰ τὴν μεγάλην σιδηροδρομικὴν γέφυραν τοῦ Εὐήνου καὶ τὸν σταθμὸν τοῦ χωρίου Μποχωῖρι) ἀνεζήτησα ἀρχιτεκτονικὰ λείψανα τοῦ ἐκεῖ σωζομένου ναοῦ, ὅστις πρέπει νὰ ἦτο τῆς Λαφρίας Ἀρτέμιδος ναός. Ἐλάχιστα ὅμως εὔρον, ἦτοι τεμάχια τριγλύφων, λιθίνους καλυπτῆρας κεράμους καὶ τεμάχιον σπονδύλου δωρικοῦ κίονος. Ἐκ τοῦ ναοῦ ὅμως τούτου προέρχεται πιθανῶς μέγας λίθος φέρων πολλὰς ἐπιγραφάς, τὸν ὅποιον ἀνεῦρον εἰς παρεκκλήσιον τοῦ χωρίου Μποχωῖρι ἀποτελοῦντα τὴν Ἁγίαν Τράπεζαν αὐτοῦ. Αἱ ἐπιγραφαὶ (τοῦ δευτέρου ἢ καὶ τοῦ τρίτου πρὸ Χρ. αἰῶνος) εἶνε ἀπελευθερώσεις δούλων δι' ἀναθέσεως εἰς τὴν «Λαφρῖαν Ἀρτέμιδα». Ἀνερευρῶν δὲ τὰ ἀρχαιότερα στρώματα παρὰ τὴν ὑψηλοτέραν ἐπὶ τῶν λόφων δυτικὴν γωνίαν τοῦ περιβόλου τῆς Καλυδῶνος ἀνεῦρον λείψανα ἀρχαιοτέ-

ρου ὀχυρωτικοῦ πύργου, μυκηναϊκῶν χρόνων, ὡς εἰκάζω ἐκ τῶν μετὰ πλείστων γεωμετρικῶν τεμαχίων ἀγγείων εὐρεθέντων πολλῶν ἐπίσης μυκηναϊκῶν τοιούτων. Πλησίον τοῦ μνημονευθέντος ναοῦ ἀνέσκαψα μικρὸν τύμβον κρύπτοντα μέγαν λιθόκτιστον θαλαμοειδῆ οἰκογενειακὸν τάφον, συλημένον· ὁ παρ' αὐτὸν ὅμως ἀπλῶς εἰς τὸ χῶμα κείμενος, βοθροειδῆς μὲ πλάκας σχηματιζόμενος, εὐρέθη ἀσύλητος καὶ παρέσχε χρυσᾶ τινὰ κτερίσματα τοῦ τρίτου περῖπου πρὸ Χριστοῦ αἰῶνος, κατατετεθέντα εἰς τὸ ἐν Ἀθήναις Ἐθνικὸν μουσεῖον. Πάντα τὰ λοιπὰ τῶν ἀνασκαφῶν τῆς Αἰτωλίας εὐρήματα κατετέθησαν εἰς τὸ ἐν Θέρμῳ κατὰ τοῦτο τὸ ἔτος κτισθὲν μουσεῖον

Τάφους ἀνέσκαψα καὶ εἰς τὴν ἀρχαίαν Στράτον· ἀλλ' ἄνευ περιεχομένου τινός. Ὅμοίως δὲ καὶ εἰς τὰ ἀρχαῖα Κόροντα τῆς Ἀκαρνανίας, τὰ μεταξὺ τῶν χωρίων Πρόδρομος καὶ Χρυσοβίτσα κείμενα. Ἄλλὰ καὶ ἐδῶ ἄνευ ἀποτελέσματος. Μόνον λείψανα δύο μικρῶν μυκηναϊκῶν θολωτῶν τάφων παρετήρησα καὶ ἀνέσκαψα αὐτόθι, εἰς τοὺς ὁποίους εὐρέθησαν ἐλάχιστα τεμάχια μυκηναϊκῶν ἀγγείων, χάνδραι καὶ χαλκᾶ τινὰ μαχαιρίδια. Οἱ ἀρχαῖοι πολυπληθεῖς ἑλληνικοὶ τάφοι τῶν Κορόντων ἐσυλήθησαν συστηματικῶς κατὰ τὴν τελευταίαν τριετίαν ὑπὸ τῶν ἐγχωρίων τυμβωρύχων, παρέσχον δέ, καθὼς ἐπληροφορήθην, ἀξιόλογα χαλκᾶ ἀγγεῖα καὶ πολύτιμα ὡς φαίνεται κάτοπτρα, πωληθέντα εἰς ἀρχαιοκαπήλους.

Κατὰ Δεκέμβριον τοῦ 1908.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΣΩΤΗΡΙΑΔΗΣ

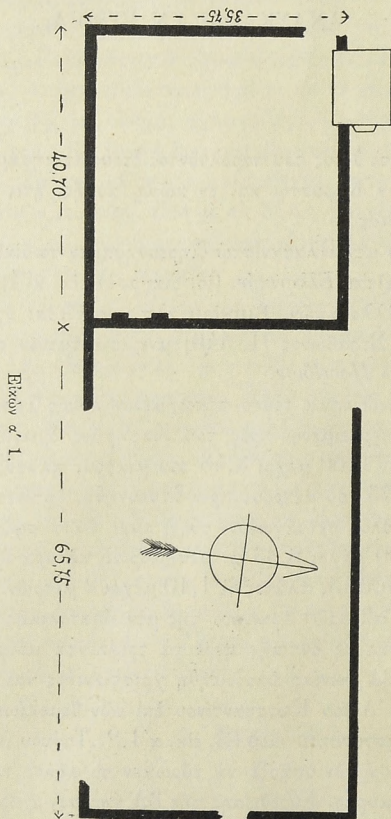
ΑΝΑΣΚΑΦΑΙ ΕΝ ΕΥΒΟΙΑΙ

Κατὰ τὸ θέρος τοῦ παρελθόντος ἔτους ἐποιησάμεθα ἀνασκαφὰς ἐν Καρύστῳ καὶ ἐν κώμῃ αὐτῆς, ἥτις καλεῖται *Πλατανιστός*.

Καὶ ἐν μὲν Πλατανιστῶ διηρευνήσαμεν τὸ οἰκοδόμημα, ὅπερ καλεῖται *Ἑλληνικόν*, (ιδ. διάγρ. ἐν εἰκ. α' 1) ὑπὸ πολ-λῶν δὲ ἀλλοδαπῶν (Bursian κλπ.) νομίζεται ὅτι εἶνε τὸ ὑπὸ τοῦ Στράβωνος (I, 446) μνημονευόμενον παρὰ τὴν Γεραιστὸν *Ποσειδίων*.

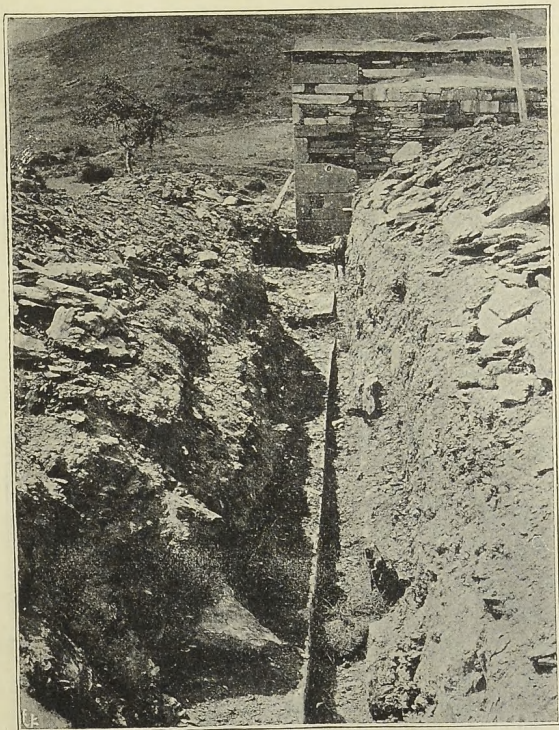
Τὸ οἰκοδόμημα τοῦτο πεποιημένον λίθοις λατομηθεῖσιν ἐν τῷ ὑπερκειμένῳ πρὸς τοῦ Καφηρέως ὄρει, ἔχουσι δὲ μῆκος μὲν 0,60 μέχρι 3,45 τοῦ μέτρου, πλάτος δὲ 0,15 μέχρι 0,75 τοῦ μέτρου, πρὶν διερευνηθῆ, ἐφαίνετο ἀποτελοῦν ἐν ὅλῳ τετράγωνον, οὗ ἡ οὐχὶ πᾶσα σφῆζομένη εἰς ὕψος 3,80 μέχρι 6,85 μ. μεσημβρινὴ πλευρὰ ἔχει μῆκος μέτρων 106,45, πλάτος δὲ 1,10 μέχρι 2 μέτρων. Τῶν βραχυτέρων πλευρῶν ἐφαίνετο τῆς μὲν ἀνατολικῆς μόνον τὸ τρίτον, τῆς δὲ δυτικῆς περὶ τὰ τριάκοντα μέτρα, ἐπειδὴ ἐπὶ τῆς ΒΔ γωνίας ὀικοδομήθη χριστιανικὸς ναὸς ἐπ' ὀνόματι τοῦ Ἀγίου Κωνσταντίνου ἐπὶ τῶν θεμελιῶν ἀρχαιοτέρου χριστιανικοῦ ναοῦ (ιδ. εἰκ. α' 1.2). Τοῦτου ἕνεκα πρῶτον ἔργον ἡμῶν ὑπῆρξε νὰ εὕρωμεν τὸ μῆκος τῆς ἀνατολικῆς πλευρᾶς. Εὐρεθείσης τῆς ΒΑ γωνίας, ἥτις ἐσφῆζετο, ἐν ᾧ πάντες οἱ μεταξὺ αὐτῆς καὶ τοῦ σφῆζομένου μέρους τῆς Α πλευρᾶς λίθοι δὲν εὐρέθησαν κατὰ χώραν, κατεφάνη τὸ μῆκος αὐτῆς ὄν τεσσαράκοντα μέτρων.

Ἐπειδὴ οἱ λίθοι τῆς μεσημβρινῆς πλευρᾶς ἐν μὲν τοῖς καλῶς πῶς σφῆζομένοις τεσσαράκοντα μέτροις ἀπὸ δυ-

σμῶν καὶ λελαξευμένοι εἰσὶ καὶ καλῶς προσηρμοσμένοι, εἰσὶ δὲ τεθειμένοι οὕτως, ὥστε νὰ ἀποτελῶνται τρία διαζώ-

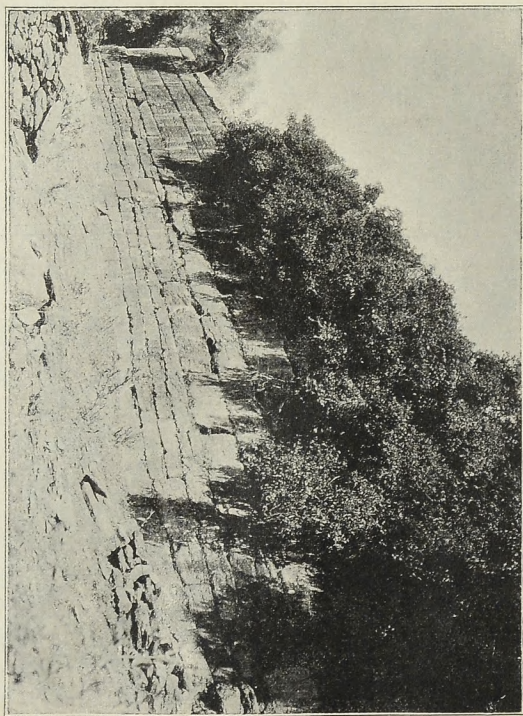
ματα, ὧν τὸ ἀνώτερον εἰσέχει τοῦ κατωτέρου 0,20 μέχρι 0,25 τοῦ μέτρου (ιδ. εἰκ. 6'), ἐν δὲ τοῖς λοιποῖς ἐξήκοντα πέντε οὐδεμίαν τούτων τῶν ἰδιοτήτων ἔχουσιν, εὐθὺς ἐξ ἀρ-

Εἰκόνη α' 2.

χῆς εἶχομεν τὴν γνώμην ὅτι οὔτε τὸ οἰκοδόμημα ἅπαν οὔτε πᾶσα αὕτη ἢ πλευρὰ κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον ἀποδομήθη, ἀλλὰ τὸ μὲν πρὸς δυσμὰς μέρος αὐτοῦ εἶνε νεώτερον, τὸ δὲ πρὸς ἀνατολὰς παλαιότερον. Καὶ τοῦ μὲν παλαιότερου

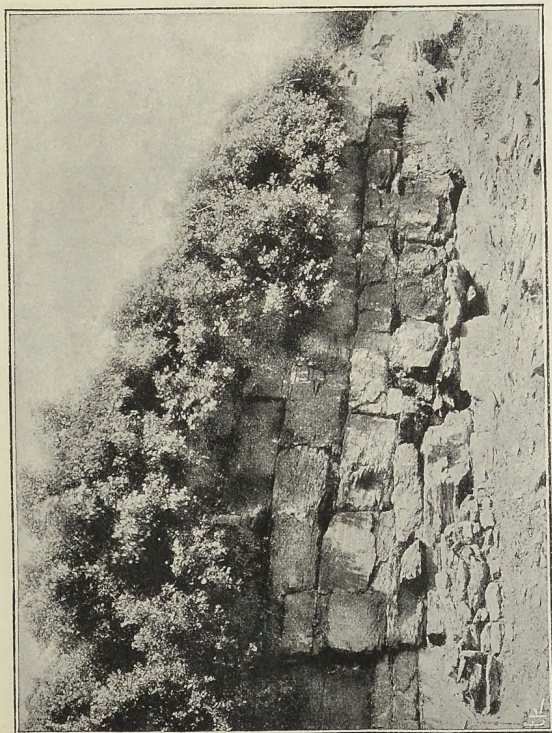
μέρους περί τὰ ἐξήκοντα μέτρα τῆς μεσημβρινῆς πλευρᾶς ἔχουσι καταπέσει ἴσως ὑπὸ σεισμοῦ, ἵσταται δὲ πλὴν τῆς ΑΜ γωνίας καὶ μέρος τι ἐκ δέκα περίπου μ. συνεχόμενον τῷ νεω-

Εἰκὼν 6.

τέρῳ (ιδ. εἰκ. γ', δ'), ἀλλ' οὕτως ἔχει διασεισθῆ καὶ μετατοπισθῆ, ὥστε φαίνεται, ὅπερ καὶ ὁ Bursian ὑπέλαθεν (ιδ. σχέδιον in rebus Euboicis), ὅτι ἐπίτηδες ἀρχῆθεν οὕτω κατεσκευάσθη, ἵνα ἐξέχη Ἡ περὶ τῆς οὐχὶ συγχρόνου κατα-

σκευῆς παντός τοῦ οἰκοδομήματος γνώμη ἡμῶν αὐτῆ ἐκυρώθη, ὅτε σκάπτοντες ἔνδον τοῦ περιβόλου, ἵνα, ἐξ ἧν ἤθελον εὐρεθῆ, ὀρισθῆ ἢ χρῆσις καὶ ὁ σκοπὸς τοῦ οἰκοδομήματος,

Εἰκὼν γ'.

προσεπαίσαμεν εἰς τοῖχον παράλληλον κείμενον εἰς ἀπόστασιν ὑπὲρ τὰ 35 μὲν μέτρα ἀπὸ τῆς δυτικῆς πλευρᾶς, ὑπὲρ τὰ 70 δὲ ἀπὸ τῆς ἀνατολικῆς (ιδ. εἰκ. ε'). Ὁ τοῖχος οὗτος ὅμοιος ἐν πᾶσι πρὸς τὸ νεώτερον τμήμα τῆς μεσημβρι-

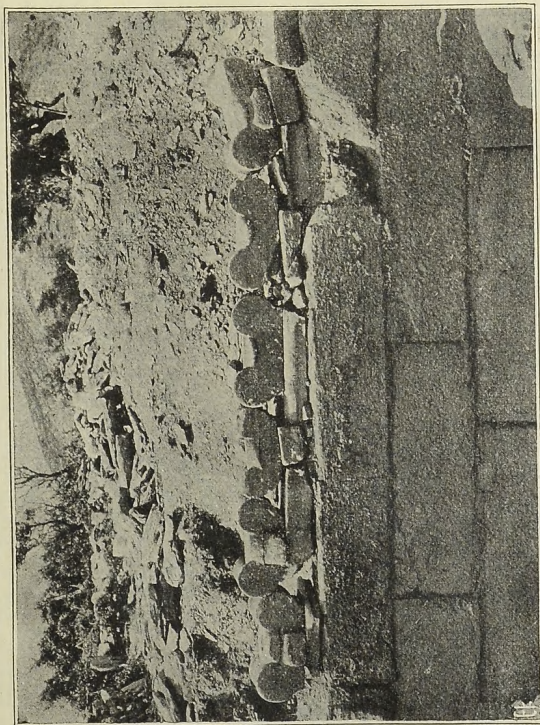
νῆς πλευρᾶς εἶνε τεθεμελιωμένος οὐχί εἰς πάντα τὰ μέρη ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ βάθους ἀλλ' ἔνθα μὲν τὸ ἔδαφος ἦτο ἐπικλινές καὶ οὐχί στερεὸν εἰς βάθος πλέον τῶν δύο μέτρων, ἔνθα δὲ

Εἰκὼν δ'

τουναντίον, ἐσκάπτετο τοσοῦτο μόνον ὅσον ἤρκει, ἵνα τεθῶσιν οἱ θεμέλιοι λίθοι. Εὐρεθείσης τῆς πλευρᾶς ταύτης, εὐκόλως ἀπεκαλύφθη καὶ ἡ βόρειος, ἢς ἡ ΒΔ γωνία κεῖται ὑπὸ τὴν ΜΔ πλευρὰν τοῦ ἀνεγερθέντος ναοῦ. Ἐκ τῆς σχα-

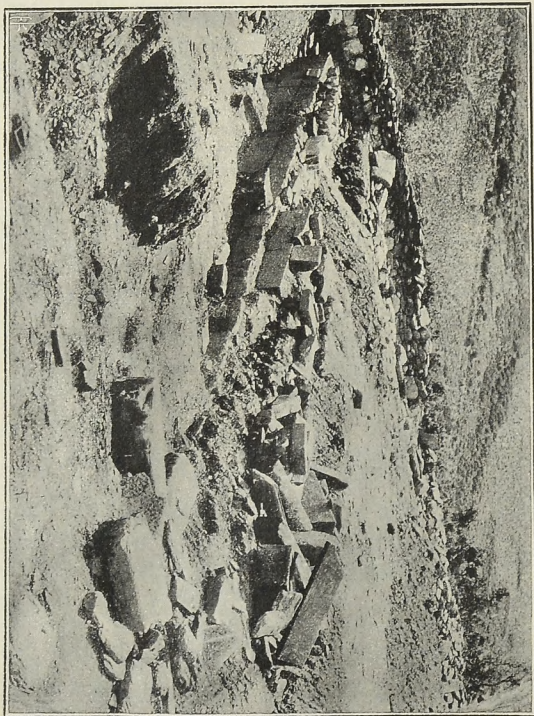
φῆς ἀπεδείχθη, ὅτι τὸ μὲν παλαιότερον οἰκοδόμημα τὸ πρὸς τὴν θάλασσαν βλέπον ἦτο τετράγωνον, οὗ αἱ μὲν μακρότεραι πλευραὶ εἶχον μῆκος μέτρων 65,45, αἱ δὲ βραχυ-

Εἰκόνη ε'.

τεραι τεσσαράκοντα, τοῦ δὲ νεωτέρου ἢ μὲν ἀνατολικῆ εἶχε μῆκος 35,75, ἢ δὲ βορεῖα καὶ μεσημβρινῆ 40.70. Τοῦ τε παλαιότερου καὶ νεωτέρου ἢ εἴσοδος ἔκειτο πρὸς τὴν πλευρὰν, ἣτις βλέπει πρὸς τὴν θάλασσαν. Σημειωτέον ὅτι ἐπὶ

τῶν δι' ἔγχωριου λίθου κατεσκευασμένων τειχῶν τοῦ νεωτέρου οἰκοδομήματος εὐρέθη κατὰ χώραν ἔτι υπάρχουσα ἐπὶ τε τῆς ἀνατολικῆς καὶ βορείου πλευρᾶς σειρὰ μαρμα-

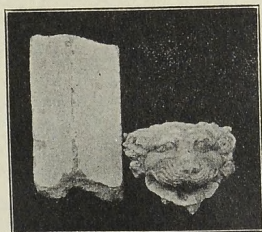

Εἰκόνη 5.

ρίων τετραγώνων λίθων διαφόρου μήκους, κειμένων 0,15 - 0,20 τοῦ μέτρου ἐσωτέρω τῶν ὡς βάσεως χρησιμευόντων ἐγχωρίων λίθων καθ' ὅλην τὴν γραμμὴν διήκουσα, ὅπερ μαρτυρεῖ ὅτι τὸ ἄνω μέρος τοῦ οἰκοδομήματος τούτου ἦτο

κατὰ τὴν πρόσοψιν μρμάρινον (ιδ. εἰκ. ε', ζ'). Ἐκ τῆς διερευνήσεως παντὸς τοῦ χώρου τοῦ ἔνδον ἀμφοτέρων τῶν οἰκοδομημάτων τούτων ἀπεδείχθη, ὅτι οὐ μόνον τοῦτο δὲν εἶνε τὸ Ποσειδῖον, ὅπερ καθ' ἡμᾶς ἔκειτο ἐπὶ τῆς ἐν δεξιᾷ τῶ εἰσπλέοντι εἰς Γεραιστὸν ἄκρας, ἀλλ' οὐδ' ἄλλος τις ναός. Εὐρήματα ἄξια ἀναγραφῆς εὐρεθέντα ἐπὶ τῆς ἀνατολικῆς πλευρᾶς τοῦ νεωτέρου οἰκοδομήματος εἶνε τὰ ἑξῆς·

1) τρία ζεύγη κιονοκράνων ἰωνικοῦ ρυθμοῦ, ὧν τὰ μὲν μείζω ἔχουσι μῆκος 0,60, πλ. 0,40, πάχ. 0,25, τὰ δὲ μικρότερα μῆκ. 0,56, πλ. 0,30, πάχ. 0,25. Τὰ μείζονα διαφέρουσιν ἀλλήλων, καθ' ὅσον τὰ μὲν ἔχουσιν ἀναγλύ-

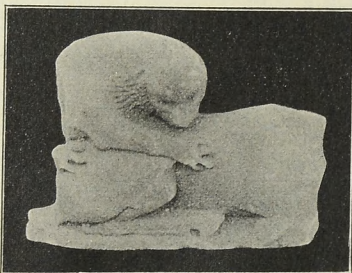

Εἰκὼν ζ'.

φους τρεῖς ταινίας μεταξύ τῶν ἐλίκων, τὰ δὲ ἕτερα μόνον δύο (ιδ. εἰκ. ε'). Ἐκ τῶν κιονοκράνων τούτων, ἕκ κεράμων ἐπιβατῶν καὶ μιᾶς λεοντοκεφαλῆς πηλίνης (ιδ. εἰκ. ζ') καὶ δύο παραστάδων θύρας, ἅτινα πάντα εὐρέθησαν ἐν τῶ μέσῳ περίπου τῆς πλευρᾶς ταύτης, εικάζομεν ὅτι ἐνταῦθα ὑπῆρχε προπύλαιόν τι, εἰς ὃ πάντα ταῦτα ἀνήκον. 2) σύμπλεγμα μαρμάρινον εἰκονίζον λέοντα σπαράσσοντα ἔλαφον. Ἐν τῶ συμπλέγματι τούτῳ τοῦ μὲν λέοντος ἐλλείπουσι τὰ ὀπίσθια ἀπὸ τῶν γλουτῶν, τῆς δὲ ἐλάφου ἡ κεφαλή (ιδ. εἰκ. η'). 3) ὄβρου χαλκοῦν, οὗ τὸ πάχος εἶνε ὅσον σύρματος χονδροῦ, ἡ δὲ λόγχη ὁμοία πρὸς φύλλον μύρτου,

τὸ δὲ στυράχιον ἀπολήγει εἰς ὄξυ σχηματιζομένων τεσσάρων γωνιῶν (ιδ. εἰκ. θ'). 4) τεμάχιον λύχνου, ὃ ἄνωθεν μὲν ἔχει ἀνάγλυπτον ἐρωτιδέα, κάτωθεν δὲ εἶχεν ἐπιγραφὴν δηλοῦσαν τὸ ὄνομα τοῦ τεχνίτου, ὡς μαρτυροῦσι τὰ δύο σφύζομενα γράμματα ΕΡ[γον τοῦ δεῖνος]. 5) τεμάχιον κεράμου φέρον τὴν σφραγῖδα τοῦ ἐργαστηρίου. 6) 60 φραγικὰ ἐκ κράματος νομίσματα¹.

Καὶ ὅτι μὲν δὲν εἶνε τὰ οἰκοδομήματα ταῦτα περίβολος ναοῦ τινος, ὡς πολλοὶ ἐνόμισαν ἤδη, κατεφάνη ἐκ τῶν ἐν-

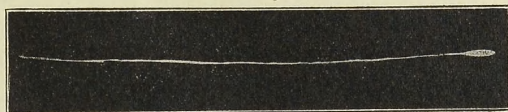

Εἰκὼν η'.

δον γενομένων πανταχοῦ διερευνήσεων, καθ' ἃς οὐδὲν σημεῖον υπάρξεως ναοῦ ἐνταῦθα εὐρέθη οὐδὲ ἐπιγραφὴ τις. Ἄλλὰ τί ἦτο; Κατὰ τὴν γνώμην ἡμῶν καὶ τὸ παλαι-

(1) Τῶν νομισμάτων τούτων, ὡς ἀποφάνεται ὁ ἐμπειρότατος περὶ ταῦτα ἐπιμελητὴς τοῦ Νομισματικῆς μουσείου κ. Κωνσταντόπουλος, 13 μὲν εἶνε τῶν δοκῶν τῶν Ἀθηναίων, ὧν 6 μὲν Γουλιέλμου Α' de la Roche (1280-1287), ἐπτὰ Γουλιέλμου Β' de la Roche (1287-1308), πέντε τοῦ δουκὸς Ναυπάκτου Φιλίππου τοῦ ἐκ Τάραντος (1294-1331) καὶ 26 τῶν πριγκίπων τῆς Ἀχαΐας, ὧν ἐν Καρόλου Α' τοῦ ἐξ Ἀνδεγαυῶν (1287-1285), δύο Φλώρεντος τοῦ ἐξ Αὐωνίας (1287-1297), τρία Ἰσαβέλλας τῆς ἐκ Βιλλαρδουίνων (1297-1301), ὅκτω Φιλίππου τοῦ ἐκ Σαβαυδίας (1301-1307), δύο Φιλίππου τοῦ ἐκ Τάραντος (1307-1313), ὅκτω Ματθίλδης τῆς ἐξ Αὐωνίας (1314-1318), δύο Ἰωάννου τοῦ ἐκ Γραβονίας (1318-1333).

ότερον καὶ τὸ νεώτερον οἰκοδόμημα ἦσαν φρούρια, ἅτινα
 ῥυδομηθήσαν, ἵνα ἐνοικῆ φρουρὰ συνέχουσα τοὺς ἐγγω-
 ρίους εἰς ὑποταγὴν. Καὶ τὸ μὲν παλαιότερον ἴσως ῥυδοδο-
 μηθῆ πρὸ τῶν Μηδικῶν, τὸ δὲ νεώτερον ὑπὸ τῶν Ἀθη-
 ναίων καὶ τῶν ἄλλων Ἑλλήνων, οἵτινες τοὺς Καρυστίους

Εἰκῶν θ'.

ἐπιμώρησαν ὡς μηδίσαντας. Τὴν εἰκασίαν ἡμῶν ταύτην
 κυροῖ πως ἢ ἐν τῷ πρώτῳ λίθῳ (μ. 2,24, π. 0,57) τῆς
 πέμπτης σειρᾶς τοῦ νεωτέρου οἰκοδομήματος κεχαραγμένη
 λίαν δυσανάγνωστος ἐπιγραφή ἥδε

[H]ELLE[N]I[K]O[N]	[H]ελλε[ν]ι[κ]ῶ[ν]
KA[R]YCTIOS	[μεδίσαντας Κα]ρυστίος
ETIMOR	ἐτιμορ
ΕΣΑΤΟ	έσατο

*Ἄν ἡ ἡμετέρα ἀνάγνωσις καὶ συμπλήρωσις τῆς ἐπίτηδες
 καθ' ἡμᾶς κατόπιν ὑπὸ τῶν Καρυστίων, ὅτε ἀπηλλάγη-
 σαν τοῦ ζυγοῦ τῶν Ἀθηναίων, ἀποξεσθείσης λέξεως μεδί-
 σαντας εἶνε ἀσφαλῆς, τότε ἐρμηνεύεται καὶ τίνος ἕνεκα τὸ
 οἰκοδόμημα τοῦτο ὠνομάζετο καὶ ὀνομάζεται καὶ νῦν ἐτι-
 Ἑλληνικὸν (πρὸς Ἡροδότ. VI, 99. Θουκ. I, 98. Ἡροδότ.
 VIII, 112, 121. VIII, 105). Καὶ τὸ σύμπλεγμα δὲ ἴσως
 εἶνε τεκμήριον μαρτυροῦν ὑποδούλωσιν τῶν ἐγγχωρίων εἰκο-
 νιζομένων διὰ τῆς ἐλάφου ὑπὸ ξένου, ὃν παριστᾷ ὁ λέων.

Κατόπιν ἐσκάψαμεν ἐν αὐτῇ τῇ Καρύστῳ, ἔνθα παρὰ
 τὴν παραλίαν ἐν οἰκοπέδῳ τῶν κληρονόμων Χατζηνικολῆ,
 ἐφαίνοντο τεμάχια μεγάλα μαρμάρια θριγγοῦ.

Ἐνταῦθα εὐρέθη ναὸς Ῥωμαϊκῶν χρόνων, ὅστις, ὡς δηλοῖ ἢ διὰ τρυπάνου τῶν λίθων κατεργασία καὶ ἢ ὑπὸ τῆν στρώσιν τοῦ τε σηκοῦ καὶ τῆς εὐθυντηρίας εὐρεθεῖσα σκιρᾶσβεστος, εἶνε τῶν χρόνων τῶν Ἀντωνίνων. Εἶχε περίστασιν, ἣς ἐκάστη πλευρὰ εἶχεν ἐπτὰ κίονας (ιδ. πίν. Α'), ὡς ἐγένετο ἡμῖν δῆλον ἐκ τοῦ ἀκατεργάστου τῶν θέσεων, ἐφ' ὧν οὗτοι ἔκειντο. Τοῦ μοναδικοῦ ἴσως διὰ τὸ σχῆμα τούτου ναοῦ, εἰς ὃν ἀνέβαινέ τις διὰ τεσσάρων βαθμίδων, διεσώθη ὀλόκληρος ἢ βᾶσις μέχρι τοῦ στυλοβάτου καὶ μέρος τοῦ σηκοῦ (ιδ. πίν. Α' καὶ Β'). Πρὸς τούτοις διεσώθησαν τεμάχια μεγάλα τοῦ θριγκοῦ, μέρος ἰωνικοῦ κισνοκράνου, γωνιαῖος λίθος τῆς στέγης καὶ βᾶσις τετράγωνος κίονος (ιδ. πίν. Γ'), ἐξ ὧν ὀρμώμενος ὁ τὰ παρατιθέμενα σχέδια ποιήσας διδάκτωρ τῆς φιλολογίας κ. Βερσάκης ἠδυνήθη νὰ ἀναπαραστήσῃ αὐτόν, οἷός ποτε ἦτο (ιδ. πίν. Δ', Ε'). Τοὺς κίονας ἀναπαρέστησεν ὁ κ. Βερσάκης λείους, ἄνευ φασμάσεων, ὀρμηθεῖς ἐκ τινων ἐν τῷ λιμένι εὐρεθέντων τοιούτων, οἵτινες πολὺ πιθανὸν ἐντεῦθεν ἐλήφθησαν, ἵνα ἀλλαχοῦ που κομισθῶσιν. Ἄν ἢ εὐρεθεῖσα ὡσαύτως ἐν τῷ λιμένι καὶ νῦν ἐν τῷ δήμαρχεῖο Καρύστου ἀποκειμένη ἐπιγραφή, ἣς τὰ γράμματα εἶνε τῶν χρόνων τῶν Ἀντωνίνων, ἐντεῦθεν ἐλήφθη, ὡς καὶ οἱ κίονες καὶ πολλοὶ τῶν λίθων, οἵτινες νῦν εἰσὶν ἐκτισμένοι ἐπὶ τοῦ ἐνετικοῦ πύργου τοῦ κοινῶς Μπουρτζι καλούμενου, τότε ὁ ναὸς οὗτος ἦτο ἱερὸς τοῦ Ἀπόλλωνος καὶ τῆς Ἀρτέμιδος.

Ἐπανερχόμενοι δι' Ἀλιβερίου εἰς Χαλκίδα ἐξητάσαμεν δύο φυσικὰ σπήλαια ὄντα ἐν Θαρουνίοις. Τούτων τὸ μὲν Σκοτεινὴ καλούμενον κεῖται $\frac{3}{4}$ τῆς ὥρας, πρὶν φθάσωμεν εἰς τὴν κόμην, τὸ δὲ ἕτερον ὑπεράνω αὐτῆς πρὸς βορρᾶν, μάλιστα πρὸ ἔτους γενόμενον γνωστόν, ἐπειδὴ ἢ εἰσοδὸς αὐτοῦ ἦτο κεκαλυμμένη ἄμφότερα ταῦτα τὰ σπήλαια ὄντα πλήρη σταλακτιῶν, οἵτινες σχηματίζουσι στύλους ἢ κο-

ρύμβους κρεμαμένους ἀπὸ τῆς ὀροφῆς, φαίνεται, ὅτι πάλαι ποτὲ κατῳκοῦντο ἢ ἐχρησίμευον ὡς ἱερά. Τοῦτο εἰκάζομεν ἐκ πλήθους θραυσμάτων ἀγγείων, ἅτινα εὐρεθέντα ἐν Σκοτεινῇ εἶχον κάλλιστον μέλαν γάνωμα, καὶ ἐξ ὧτος ὑδρίας μεγάλης, ὅπερ εὐρομεν ἐν τῷ ἐτέρῳ σπηλαίῳ. Σημειωτέον, ὅτι ἐν τῷ σπηλαίῳ τούτῳ παρατηρήσαμεν σταλακτίτην ἐξικνούμενον μέχρι τῆς ὀροφῆς καὶ ὅτι ἡ δεξιὰ τῷ εἰσόντι πλευρὰ αὐτοῦ ἦτο διηρημένη εἰς μικρὰ τετράγωνα διὰ λίθων, ὑπὸ ἀνθρωπίνων χειρῶν θεθέντων. Ἐπειδὴ δὲν εἶχομεν καιρόν, δὲν ἠδυνήθημεν νὰ γνωρίσωμεν διὰ σκαφῆς, ἂν τὰ χωρίσματα ταῦτα ἦσαν τοῖχοι οἰκημάτων ἢ τάφων.

Τελευταῖον ἕνεκα τάφων τινῶν εὐρεθέντων ἐν τῷ κτήματι τῷ παρὰ τὴν Βρωμοῦσαν τοῦ κ. Ἰωάννου Τσάλα, σκάψαντες εὐρομεν πέντε τάφους, ὧν τέσσαρες καλυβίται. Ἐν τῷ πέμπτῳ τούτῳ, λάρνακι πωρίνη, ἐν ἣ ἦτο τεθαμμένη κόρη μικρά, εὐρέθησαν τὰ ἐξῆς κτερίσματα. 1) παῖς πῆλιγος καθήμενος ἐπὶ βάσεως, προσθλέπων τινά, πρὸς ὃν τείνει ἀμφοτέρως τὰς χεῖρας, αἵτινες εἶνε ἀποκεκομμένοι. 2) δύο κόραι πῆλιγαι, ὧν ἡ μὲν ὕψ. 0,12 μ. ἔχει τὴν μὲν δεξιάν ἐπὶ τοῦ στόματος, τῇ δὲ ἀριστερᾷ κρατεῖ προσωπεῖον, ἡ δὲ ὕψ. 0,16 φέρει μῆτραν καὶ τῇ μὲν ἀριστερᾷ κρατεῖ λύραν, τὴν δὲ δεξιάν καθήσῃ περὶ τὸν μηρόν. 3) μικρότατος δακτύλιος ἀργυροῦς παιδός. 4) ἐπτὰ ἄλλα ἀγγεῖα μικρά, οἰνοχοῖσκοι 4, μικροὶ κάνθαροι δύο καὶ φιάλη μετὰ πώματος.

ΣΗΜ. Τὰ τε ἐν Καρύστῳ καὶ ἐν Χαλκίδι εὐρεθέντα ἀπόκεινται ἐν τῷ μουσεῖῳ Χαλκίδος.

Γ. Α. ΠΑΠΑΒΑΣΙΛΕΙΟΥ

ΑΝΑΣΚΑΦΙΚΑΙ ΕΡΓΑΣΙΑΙ ΕΝ ΝΑΞΩΙ

Μεταβάντες εἰς Νάξον φθίνοντος τοῦ Ἰουλίου μηνός, ἐπελήφθημεν ἐν ἀρχῇ σκαφῆς, ἐπιμόνῳ τῶν κατοίκων αἰτήσῃ, ἐν αὐτῇ τῇ πόλει, παρὰ τὸν καθεδρικὸν ναόν, οὐ μακρὰν τῆς θαλάσσης, ἐν χώρῳ καθ' ὃν πρό τινων μηνῶν εἶχον ἀναφανῆ δύο δωρικῶν κίωνων σπόνδυλοι, κείμενοι ἐπὶ τόπου. Ἡ αὐτόθι ἀνασκαφικὴ ἐργασία ἀπεκάλυψε τοὺς κατωτέρους σπονδύλους τεσσάρων ἔτι κίωνων, ἰδρυμένων ἐπὶ βάσεως ἐκ μεγάλων λελαξευμένων μαρμάρων ἐν ἀποστάσει 1,80-1,83 μ. ἀπ' ἀλλήλων. Ἡ βᾶσις αὕτη μικρὸν ὑπερέχουσα τῆς ἐπιφανείας τῆς θαλάσσης (0,55 μ. περίπου) ἀφ' ἑνὸς μὲν φέρεται μῆ μαρμαρινῆ βαθμίδι πρὸς ἔδαφος ταπεινότερον, ἀφ' ἑτέρου δὲ πρὸς ἰσοῦψές ἔδαφος ἐξ ἀπλῆς γῆς. — Οἱ τῶν κίωνων σπόνδυλοι (δύο ἐκάστου) φέροντες εἰκοσιν ἐπιπέδους ραβδώσεις, ποικίλλουσιν ἱκανῶς τὸ ὕψος (1,47-1,96), ὀλίγον δὲ κατὰ τὴν διάμετρον (παρὰ τὴν βᾶσιν, 0,65 περίπου), εἰσι δ' ἄνευ ἐντάσεως¹.

Ὀρύγματα ἀνοιγέντα κατὰ τὰ πέρατα τῆς τῶν κίωνων σειρᾶς κατέδειξαν ἀφ' ἑνὸς μὲν τὸ τέρμα τῆς βάσεως εἰς ἀπόστασιν 1,74 ἀπὸ τοῦ τελευταίου κίονος (τοῦ πρὸς τὴν θάλασσαν), ἀφ' ἑτέρου δὲ κατὰ τὸ ἄλλο ἄκρον (ἐν τῷ

¹ Πλὴν τῶν ἐπὶ τόπου σπονδύλων, ἐγγὺς ἑνὸς τῶν κίωνων εὗρεθῆ ἕτερος σπόνδυλος κατερριμμένος. Δύο δὲ σπόνδυλοι ἐκτισμένοι πρὸ τοῦ ἱεροῦ γειτονικοῦ ναύτου τῶν Ταξιαρχῶν καὶ ἕτερος παρὰ γειτονικῶν φρέαρ (Παλαιὰ Φουντάνα), μεταθετλημένος εἰς σκάφην πρὸς πλύσιν, ἀνήκουσι βεβαίως εἰς τοὺς κίονας τούτους ὡς αἱ διαστάσεις αὐτῶν καὶ αἱ ραβδώσεις δεκνύουσιν.

προσαυλίω τοῦ συγχρόνου ναοῦ) τὴν ἔλλειψιν ἄλλων κί-
ων καὶ τὴν μὴ συνέχισιν τῆς βάσεως¹.

Ἔτερα δὲ μεγάλα καὶ βαθέα ὀρύγματα ἀνοιγέντα ἐκα-
τέρωθι τῆς σειρᾶς τῶν κίωνων οὐδὲν ἀρχιτεκτονικὸν λεί-
ψανον ἀπεκάλυψαν, οὐδ' ἴχνος τι λατρείας· μόνον δὲ συν-
τρίμματα ἀρχαίων ἀγγείων, μετ' ἄλλων ἀπορριμμάτων.

Β. Μετὰ τὴν περάτωσιν τῆς σκαφῆς ταύτης ἐπράπη-
μεν πρὸς τὰ βόρεια τῆς νήσου εἰς ἔρευραν ἰδίᾳ τάφω.

α'. Οἱ τοῦ συνήθους τύπου προμυκηναϊκοὶ τάφοι διὰ με-
γάλων ὀρθίων πλακῶν κατεσκευασμένοι ἀπαντῶσι πολλα-
χοῦ τῆς βορείας Νάξου, κατὰ μικρὰς συστάδας, μετὰ μι-
κρῶν ἐνιαχοῦ παραλλαγῶν, ἀλλ' ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ σεσυλη-
μένοι. Ἐνιαχοῦ εὔρομεν τάφους ἀλλήλων ἐπικειμένους.
Οὕτως ἐν τῇ θέσει *Φεραντάκη* παρὰ τὴν πολίχνην Κω-
μιακὴν, εὔρομεν τρεῖς τάφους ἀθίκτους κάτωθι ἄλλων
σεσυλημένων, μετ' ἀκόσμων κυλινδρικών πυξιδῶν, πα-
ρεμφερῶν πρὸς τὰς ἐν Φυρρόγαις ἄλλοτε εὑρεθείσας.
Παρὰ δὲ τὸν ὄρμον Ἀπόλλωνος, ἐπίσης κάτωθι συλη-
θέντος τάφου, διπλοῦν εὔρομεν τάφον πλούσιόν πως εἰς
κετερίσματα (οὗ ἐν μὲν τῇ ἀνωτέρᾳ μοίρᾳ κτερίσματα ἦσαν
τρία μικρὰ χαλκᾶ ἐργαλεῖα, ἐν δὲ τῇ κατωτέρᾳ μοίρᾳ
ὑπὸ πλάκα: δύο μαρμάρια σικυοειδῆ ὑπόποδα ἀγγεῖα,
ἀθακοειδῆς μαρμάρινον τριπτήριον μετὰ κωνικοῦ τριπτή-
ρος², ἐγγχειρίδιον χαλκοῦν καὶ ἐν ἑτερον χαλκοῦν ἐργαλεῖον)³.

¹ Τοῦτος αὐτοῖς ὑψηλὸς ὑπερκείμενος μέρος τοῦ περιδόλου τοῦ ναοῦ παρεκάλυψε
τὸν ἀκριβῆ προσδιορισμὸν τοῦ μέρους καθ' ὃ περατοῦται ἡ μαρμαρινὴ βάση.

² Εἰδῶλιον μαρμάρινον ἐν μόνον εὑρέθη ἐν ἀσυλήτῳ τάφῳ μικρᾶς σεσυ-
λημένης συστάδος κατὰ τὰ Δ. τῆς νήσου ἐν θέσει «Ροόν».

³ Ἐν σχέσει πρὸς τὴν ἐν Νάξῳ κατεργασίαν τοῦ χαλκοῦ, ἡ τοπωνυμία Χαλ-
κιδιὰ μεταξὺ Κωμιακῆς καὶ Ἀπόλλωνος (ὅπως ἀλλαχοῦ τῆς νήσου τὸ ὄνομα τῆς
πολίχνης Χαλκί) τεκμηριῶν χαλκουργίαν πάλαι αὐτοῖς, ἄνευ ὅμως ἄλλου τινὸς ἐπι-
κούρου διδομένου. Ἐξ ἄλλων τόπων τῆς βορείας Νάξου ἡ θέσις *Καρκός*, οὔτε σημεῖα
μεταλλείου χαλκοῦ δεικνύει, οὔτε τεκμηρίον τι κατεργασίας τοῦ μετάλλου τούτου
παρέχει, ἡ δὲ τοπωνυμία «Φούρον ἐγκρημνά» ὀφείλεται εἰς μικρὸν αὐτοῖς σπή-

β. Πλήν τῶν διὰ πλακῶν συνηρμοσμένων ἀλλήλους προμυκηναϊκῶν τάφων, νῦν τὸ πρῶτον ἐβεβαιώθη ἢ ἐν Νάξῳ ὑπαρξίς παναρχαίων θολωτῶν τάφων. — Ἐγγύτατα τῆς Κωμιακῆς κατὰ τὴν θέσιν Χωστὴν φυτευομένου ἀμπελώνος ἐφάνησαν πρὸ ὀλίγων μηνῶν σημεῖα ὑπογείου οἰκοδομήματος. Ἀνασκάψαντες αὐτόθι, εὑρομεν περιφερῆ θολωτῶν τάφον, σχεδὸν ἀκέραιον, ἀλλ' ἀρχαίῳθεν στυλοῦμενον. Ἐπ' αὐτοῦ τοῦ βραχῶδους ὑπεδάφους ἐγείρεται κυκλικῶς ὁ τοῖχος αὐτοῦ ἐκτισμένος δι' ἀκατεργάστων λίθων, ἀλλὰ μετὰ πολλῆς ἐπιμελείας ἐκτισμένος. Ὑπεράνω αὐτοῦ ὑψοῦται θόλος ἐκ μεγάλων ἀκατεργάστων λίθων, ἀσυναρμόστων μὲν, ἀλλὰ διὰ καταλλήλου τοποθετήσεως καὶ τοῦ μεγάλου αὐτῶν βάρους στερρότατα πρὸς ἀλλήλους συγκρατούμενων, οὐχ ἥκιστα δὲ διὰ τοῦ βάρους μεγάλου εὐρέος λίθου τὸ ὄλον ἐπιστεγάζοντος. Τοῦ θαλάμου ἢ διάμετρος κατὰ τὴν βάσιν 3,40 μ. περίπου, τὸ δὲ ὕψος 2,60 μ. Πρὸς τὸ κοίλον τοῦ τάφου μικρὸς ἦγε δρόμος, κλεισθεὶς διὰ τοιχείου (εἰς ἀπόστασιν 1,10 μ. ἀπὸ τοῦ θαλάμου) ἐξ οὗ ἀφαιρέσαντες λίθους τινὰς εἰσῆλθον εἰς τὸν τάφον οἱ πάλαι συληταί. — Ἄπας ὁ τάφος ἄχρι τοῦ βράχου ἀνασκαφεὶς οὐδ' ἔχνος παρέσχεν ὄσπου, ὀλίγα δὲ τεμάχια πηλίνων ποτηριοειδῶν σχεδὸν πάντων ἀγγείων ἀγανῶτων καὶ ἀκόσμων.

γ. Χρόνων ὑστερωτέρων διττοὶ εὐρίσκονται αὐτόθι τάφοι οἱ μὲν διὰ καθέτων πλακῶν συνηρμοσμένους κατεσκευασμένοι, (μιαῖς ἐν ἐκάστη πλευρᾷ), οἱ δὲ ὑπὸ τεσσάρων τοιχείων περιβαλλόμενοι.

Οἱ διὰ πλακῶν κατεσκευασμένοι εἰσὶν εἴτε μονήρεις, εἴτε κατὰ μικρὰς συστάδας· ἐνίοτε (εἷς ἢ πλείονες) κατέχουσι τὴν κορυφὴν τύμβων μεθ' ὑπεδάφους βραχῶδους

λαίον, καταφύγιον ποιμένων, δίκην δὲ κλιβάνου αἰθαλώδες, διὰ τὸ ὑπ' αὐτῶν ἐν χειμῶνι ἀπτόμενον πῦρ, οὐδεμίαν ἔχει σχέσιν πρὸς μεταλλουργίαν, ὡς ἐπιτόπιος παρατήρησις κατέδειξεν ἡμῖν.

περιβεβλημένων ὑπὸ ἀπλοῦ ἢ διπλοῦ κρηπιδώματος (τύμβος θέσεως Γαλάτη) ἢ ἄνευ κρηπίδος. Οἱ τάφοι οὗτοι, ἀπαντῶντες καὶ τῆς ἄλλης Νάξου ἐνιαχοῦ, καλύπτονται ὑπὸ μιᾶς μεγάλης πλακῆς ἢ δύο πλακῶν συμπληρουσῶν ἀλλήλας.

Τῶν δὲ ἐπιμήκων κτιστῶν τάφων τὰ τοιχία εἰσὶ κατεσκευασμένα ἐκ λίθων ἀλαξεύτων ἢ ἡμιλαξεύτων, πηλῶ συχνάκις συνδεδεμένων. Τοιοῦτοι τάφοι, ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ σεσυλημένοι, εὗρηνται πολλαχοῦ τῆς περιοχῆς τῆς Κωμιακῆς καὶ παρὰ τὴν πόλιν Νάξον.

Τῶν δύο τούτων κατηγοριῶν ὀλίγους ἀνεσκάψαμεν τάφους, μετ' ὀλίγων κτερισμάτων, ἐξ ὧν μνημονευτέον μικρὸν πήλινον σύμπλεγμα εἰς τάφον κτιστὸν τῆς θέσεως Ῥατσαλοῦνη (παρὰ τὴν Κωμιακὴν).

Γ. Τέλος κατὰ τὴν περιφέρειαν τοῦ Πολιχνίου δοκιμαστικὴν σκαφὴν ἐποιήσαμεν ἐπὶ τῆς αὐτόθι μικρᾶς προμυκηναϊκῆς ἀκροπόλεως Καστράκι. Οὕτω, πλὴν ἀγγείων πηλίνων εἰς τεμάχια μετὰ χαρακτῶν τινων κοσμημάτων ἐπὶ τινων, καὶ ἐνὸς μαρμαρίνου ἰγδίου, ἀπεκαλύφθη κατὰ τὴν κορυφὴν τοῖχος εὐρύς ἐξ ἀργῶν λίθων, ὃν ἠναγκάσθημεν αὖθις νὰ καλύψωμεν, ἀναβάλλοντες εἰς εὐθετώτερον χρόνον τὴν περαιτέρω σκαφὴν.

ΚΛΩΝ ΣΤΕΦΑΝΟΣ

ΕΡΓΑΣΙΑΙ ΕΙΣ ΜΥΣΤΡΑΝ

Α'.

Ἡ ἀναστήλωσις καὶ συντήρησις τῶν πολυτίμων ἐν Μυστρᾷ λειψάνων ἀρχιτεκτονικῆς καὶ γραφικῆς ἐξηκολούθησε καὶ κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος, ὑπὸ τὴν ἐποπτείαν καὶ διευθυνσὶν μου, δαπάνη τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐταιρείας, ἐπιδικούσης τὴν ἀποπεράτωσιν ὅλου τοῦ πολυδαπάνου ἔργου.

Εἰς ποικίλα μνημεῖα τοῦ μεσαιωνικοῦ ἐρειπιῶνος ἐγένοντο ἐργασίαι κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος, ἀπὸ τῶν ἀρχῶν τοῦ Ἰουνίου μέχρι τέλους Ὀκτωβρίου. Καὶ κατὰ τὴν περίοδον ταύτην τῶν ἐργασιῶν σπουδαῖον μνημεῖον ἐλαμβάνετο ὡς κέντρον κυρίας ἐργασίας, συγχρόνως δ' ἐξετελοῦντο καὶ ἄλλαι δευτερευούσης σημασίας εἰς ἐρείπια μικροτέρας σπουδαιότητος.

Ἀπλουστέρας ἐργασίας ἐξετελέσαμεν εἰς ἐρείπια ἰδίως μονῶν, ὅπως συγκρατήσωμεν αὐτά, ὅχι διότι παρεῖχον πάντα ἐνδιαφέρον αὐτὰ καθ' ἑαυτά, ἀλλὰ πρὸς συντήρησιν χάριν τοῦ σχεδίου τῆς βυζαντινῆς πόλεως. Οὕτω συνεκρατήθησαν ἐρείπιά τινα κελλιῶν τῆς μονῆς τῆς Θεοτόκου Ὀδηγητορίας, χάριν τῆς μελέτης τῶν περὶ τὸ καθολικὸν τῆς μονῆς ταύτης, τὸ Ἀφεντικὸν, ποικίλων κτισμάτων.

Εἰς πάντας δὲ τοὺς ναοὺς, οἱ ὅποιοι ἀνεστηλώθησαν ἢ ὑπεστηρίχθησαν κοινῇ ἐργασίᾳ ἐγένετο ἡ τῆς συντηρήσεως τῶν τοιχογραφιῶν αὐτῶν. Οὕτως ὑπεστηρίζαμεν τὰς τοιχογραφίας τῶν ναῶν τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου καὶ τοῦ Ἁγίου Θεοδώρου, πολλὰς δὲ τοῦ Ἀφεντικοῦ καὶ τῆς Παντανάσης.

Αἱ τοιχογραφίαι ἔχουσιν ἰδίως καταστροφῇ ἐκ τῆς ἐπι-
 ρείας τῆς ὑγρασίας. Πολλοὶ ἔχουσι διαρραγῆ καὶ τὰ τεμά-
 χια αὐτῶν, κεκολλημένα ἐπὶ τοῦ τοίχου, ἀποτρίβονται
 καθ' ἑκάστην. Τὰς τοιχογραφίας ταύτας περιστεφανώνομεν
 διὰ λεπτῆς σειρᾶς τσιμέντου, περιτιθεμένου ὡς πλαισίου,
 καὶ οὕτω συγκρατοῦμεν αὐτάς ἐπὶ τοῦ τοίχου.

Σπουδαῖον μέρος τῆς ἐπιτελουμένης ἐργασίας εἶναι τῶν
 πολυτίμων τούτων λειψάνων τῆς βυζαντινῆς γραφικῆς ἢ
 συντήρησις. Ἐπιδιώκομεν δ' αὐτὴν καὶ διὰ τῆς προφυλά-
 ξεως ἀπὸ τῆς κυριωτάτης αἰτίας τῆς καταστροφῆς αὐτῶν,
 ἀπὸ τῆς ὑγρασίας.

Πρὸς τοῦτο ἀφ' ἐνὸς μὲν στεγάζομεν ἀσφαλῶς τοὺς
 ναοὺς, ἀφ' ἑτέρου δὲ διὰ ποικίλων ἄλλων μέτρων, προσ-
 παθοῦμεν ν' ἀντιταχθῶμεν κατὰ τῆς ἐπιρείας τῆς ὑγρα-
 σίας. Ὁ πρὸς τὴν ἀνωφέρειαν τοῦ βουνοῦ ἐστραμμένος Ν.
 τοῖχος τῶν ναῶν εἶναι ἰδίως ὁ περισσότερον πάσχων ἐκ τῆς
 ὑγρασίας. Διότι εἰς τοὺς πόδας αὐτοῦ συσσωρεύονται τὰ
 κατερχόμενα ὄμβρια ὕδατα καὶ διαποτίζουν αὐτούς. Ἐκ
 τῆς αἰτίας δὲ ταύτης ἐπίσης σχηματίζονται κατὰ τὴν πλευ-
 ρὰν ταύτην τῶν μνημείων ἐπιχωματώσεις, αἱ ὁποῖαι καὶ
 αὐταὶ αὐξάνουσι τὴν ὑγρασίαν.

Τὰς ἐπιχωματώσεις ταύτας ἐσχάπτομεν μέχρι τοῦ ση-
 μείου, εἰς τὸ ὁποῖον ἔφθανεν ἄλλοτε ὁ ὑπὲρ τὴν ἐπιφάνειαν
 τοῦ ἐδάφους τοῖχος τοῦ ναοῦ. Τοιοῦτοτρόπως ὄχι μόνον
 ἐλευθεροῦται ὁ τοῖχος, ἀλλὰ καὶ ἀναδεικνύεται ὡς εἶχε τὸ
 πάλαι. Εἰς τὸν ναὸν τοῦ Ἀφεντικοῦ, ἐπὶ παραδείγματι,
 διὰ τῆς τοιαύτης ἐργασίας ἐπεφάνη ἐν ὅλη αὐτῆς τῆ κομ-
 ψότητι ἢ μεσημβρινῇ πλευρᾷ.

Σημειωτέα δ' ἢ παρατήρησις, ὅτι κατὰ μῆκος τῶν Ν.
 τοίχων τῶν ναῶν ὑπάρχουσι πάντοτε παρεκτισμένοι τάφοι,
 τοὺς ὁποίους εὐρίσκομεν κατὰ τὰς ἐκχωματώσεις. Μετὰ
 τὴν ἐκχωμάτωσιν προσκτίζομεν εἰς τὸν Ν. τοῖχον μικρὸν

τοιχίδιον ὕψους καὶ πλάτους ὀλιγωτέρου τοῦ μέτρου, τὸ ὁποῖον καλύπτομεν διὰ κεράμων. Εἰς τὴν βᾶσιν δὲ τοῦ τοιχίδιου κατασκευάζομεν αὐλακα, ἢ ὅποια ἀπάγει μακρὰν τὰ ὕδατα.

Ἄλλὰ δὲν περιωρίσθη εἰς ταῦτα ἢ ἀπὸ τῆς ὑγρασίας προφύλαξις. Ὅπου ἦτο δυνατόν, ὡς εἰς τὸ Ἄφρευτικό, ἐσκάψαμεν κατὰ τὴν ἀνωφέρειαν, εἰς μικρὰν πῶς ἀπόστασιν ἀπὸ τοῦ Ν. τοίχου, χάνδακα εὐρύτερον, ἵνα μετοχετεύη τὰ σχηματιζόμενα ἐκ τῶν βροχῶν ὕδατα πέραν τοῦ ναοῦ.

Διὰ τῶν τοιούτων ἐκχωματώσεων καὶ μετοχετεύσεων τῶν ὀμβρίων ὑδάτων, — ἡ ἐργασία αὕτη ἐγένετο μέχρι τοῦδε εἰς τοὺς ναῖσκους τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου καὶ τῆς Ἐδαγγελιστρίας, εἰς τὸν ναὸν τοῦ Ἁγίου Δημητρίου, τοῦ Ἁγίου Θεοδώρου καὶ τὸ Ἄφρευτικό, — συντηροῦνται, κατὰ τὸ δυνατόν, ἀπὸ τῶν ἐκ τῆς ὑγρασίας φθορῶν τὰ πολυτίμα λειψάνα βυζαντινῆς γραφικῆς, τὰ ὅποια διετηρήθησαν εἰς τὸν Μυστράν.

Τὸ σπουδαιότερον ὅμως μέρος τῆς ἐκτελουμένης ἐργασίας εἶναι ἡ ὑποστήριξις τῶν λειψάνων τῆς ἀρχιτεκτονικῆς, καὶ χάριν αὐτῶν τούτων καὶ χάριν τῶν ἐπ' αὐτῶν τοιχογραφιῶν.

Ἐργασία τοιαύτη ἀναστηλώσεως ἐγένετο εἰς τοὺς ναῖσκους τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου, τῆς Ἐδαγγελιστρίας, εἰς τὸν ναὸν τοῦ Ἁγίου Θεοδώρου, ἐν μέρει δὲ καὶ εἰς τὸν τοῦ Ἄφρευτικοῦ.

Ἁγιος Ἰωάννης. — Ὅτε πρὸ δύο καὶ πλέον ἐτῶν, τὸ θέρος τοῦ 1906, εὐρισκόμην ἐν ἀποστολῇ εἰς τὸν Μυστράν μετὰ τοῦ κ. Γ. Μιλῆ πρὸς μελέτην τῶν μνημείων καὶ τῆς συντηρήσεως αὐτῶν, παρετηρήσαμεν, ὅτι ἐπείγουσαν ἀνάγκην ὑποστήριξεως εἶχεν ὁ ναῖσκος τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου. Τῇ ἐντολῇ τότε τῆς Γενικῆς Ἐφορείας προέβην εἰς ἀνά-

κτισιν τοῦ καταπίπτοντος ἱεροῦ, ἰδίως κατὰ τὸ Ν. μέρος.

Ὁ ναΐσκος, ὁ μόνος κείμενος εἰς τὰ δεξιὰ τῆς ὁδοῦ τῆς ἀγοῦσης εἰς τὴν Μητρόπολιν, εἶναι ἀπέριττος τὴν ἀρχιτεκτονικὴν, *μονοκάμαρος*, ἐξ ἑνὸς καὶ μόνου κυλινδρικοῦ θόλου, ἤτοι *καμάρας* ὡς ἔλεγον οἱ Βυζαντινοί, ἀπαρτιζόμενος. Εἰς τὸ μέσον ὅμως τῶν μακρῶν πλευρῶν διακόπτει τὴν μονοτονίαν μικρὰ ἐγκάρσιος *καμάρα*, ἐκ τῆς μεγάλης γεννωμένη, καὶ εἰς θυρίδια μονότοξα ἀπολήγουσα. Οὕτως ὥστε καὶ εἰς τὸν ἀπέριττον τοῦτον ναΐσκον ἀποτελεῖται σχῆμα σταυροῦ. Ἡ τοιχοδομία εἶναι κατὰ τὸν ἀπλοῦν βυζαντινὸν τρόπον, λίθοι περισφιγγόμενοι διὰ λιστρῶσεως βαθέως αὐλακίζομένης· ἀτάκτως δὲ πλίνθων τεμάχια εἶναι ἐπὶ τοῦ τοίχου ἐρριμμένα. Τὰ τριπλᾶ ὅμως, ὀδοντωτῶς ἐξέχοντα ἕκαστον, πλαίσια τῶν παραθυρίδων εἶναι πεποικιλμένα διὰ τοιχοδομίας ἐκ πύρων καὶ πλίνθων.

Τὰ μάλιστα ἀξιόλογοι εἶναι αἱ τοιχογραφίαι τοῦ ναΐσκου. Ἡ τέγνη αὐτῶν εἶναι ὁμοία πρὸς τὴν τῶν τοιχογραφιῶν τοῦ Ἀφεντικοῦ, τῆς ἰδίας σχολῆς, δὲν ἔχουσιν ὅμως τὴν λεπτότητα τῆς τέχνης ἐκείνων. Ὁ ναΐσκος λοιπὸν ἀνήκει προφανῶς εἰς τὰ μέσα τῆς ΙΔ' ἑκατονταετηρίδος.

Μόλις δὲ παρεῖχε καιρὸν πρὸς συντήρησιν. Ὁ Ν. τοῖχος ἦτο καταπεπτωκώς, κατὰ μέγα δὲ μέρος καὶ ὁ Β. Ἡ βροχὴ καὶ ἡ καθόλου ἐπήρεια τοῦ καιροῦ, παντελῶς ἀστέγου καὶ ἐγκαταλελειμμένου τοῦ ναΐσκου, κατέστρεφον ὁσημέραι καὶ τὰς ἀπομεινάσας τοιχογραφίας.

Διὰ νὰ διατηρήσωμεν ἰδίως ταύτας προέβημεν εἰς στέγασιν τοῦ ναΐσκου. Πρὸς τοῦτο ὅμως ἀνεκτίσθη ὁ καταπεπτωκώς Ν., καὶ συνεπληρώθη ὁ Β. τοῖχος. Πρὸς Ν. ἀνεκτίσθη τὸ παραθυρίδιον διὰ πύρων καὶ πλίνθων, συνεπληρώθη δὲ καὶ τὸ τοῦ Β. τοίχου. Ἐν γένει ἠναγκάσθημεν νὰ προβῶμεν εἰς πλήρη ἀναστήλωσιν τοῦ ἀξιολόγου ναΐσκου.

Κατὰ τὴν στέγασιν δ' αὐτοῦ διετηρήσαμεν ἐπιμελῶς τὴν

ἐξωτερικὴν ὄψιν σταυροῦ. Τὴν καμάραν δὲν ἀνεκτίσαμεν ἐσωτερικῶς, ἀφῆσαντες ἐπίτηδες νὰ φαίνωνται πρὸς μελέτην τὰ ἴχνη τῆς παλαιᾶς γενέσεως αὐτῆς. Ἐξωτερικῶς δὲ πρὸς τὸν Ν. καὶ Β. τοῖχον, ὅπου τὰ μονότοξα παραθυρίδια, ἐδόθη σχῆμα ἀετώματος· οὕτως ὥστε ἡ στέγη δὲν εἶναι ἀπλῆ ἀμφικλινῆς, ἀλλὰ ἀποτελεῖ τὸ σχῆμα σταυροῦ, ὁποῖον θὰ ἦτο παλαιότερον τὸ σχῆμα τοῦ ἀξιολόγου ναΐσκου.

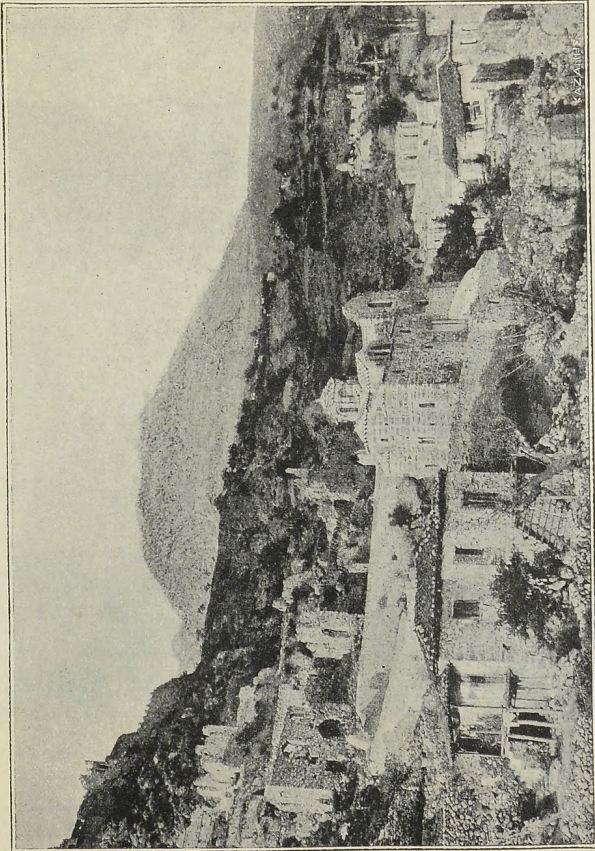
Ἔργον Θεόδωρος. — Αἱ περισσότεραι ἐργασίαι κατὰ τὴν διαρρυσάσαν περίοδον ἔγειναν εἰς τὴν Κάτω βυζαντινὴν πόλιν, εἰς τὴν συνοικίαν τὴν λεγομένην τοῦ Βροτοχίου (Εἰκ. 1).

Τὸν ὄραϊον ναὸν τοῦ Ἁγίου Θεοδώρου, ἀνήκοντα εἰς τὰ τέλη τῆς ΙΓ' ἑκατονταετηρίδος, ὁ ὁποῖος μόλις διεσώθη ἀπὸ πέρυσιν ἐκ τῆς τελείας ἐρειπώσεως, ἀνεστηλώσαμεν ὁλόκληρον κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο.

Ὁ ναός, ἠρειπωμένος, εἰς οἷαν κατάστασιν περιέγραψα ἐν τῇ περυσινῇ μου ἐκθέσει, εἶχεν ἀναστηλωθῆ μέχρι τοῦ τυμπάνου τοῦ τρούλλου (Εἰκ. 2). Ἦδη καὶ τὸ μεγαλοπρεπέστατον τοῦτο τύμπανον, τὸ ὠραιότερον ἴσως τῶν περισωθέντων τούτων βυζαντινῶν ἀρχιτεκτονικῶν μελῶν, ἔχει ἀναλάβει τὴν ἀρχαϊκὴν αὐτοῦ μορφήν.

Τὸ τύμπανον εἶναι δεκαεξάπλευρον, ἀποτελεῖται δὲ ἐξ ὀκτῶ παραθύρων μονότοξων, ἐτέρων ὀκτῶ ψευδοπαραθύρων, καὶ δέκα ἐξ κίωνων ἐξεχόντων κατὰ τὰ τρία τέταρτα ἐκ τοῦ τοίχου. Ἐκάστη πλευρὰ ἀποτελεῖται ἐξ ἐνὸς παραθύρου, ἐκατέρωθεν τοῦ ὁποίου οἱ κίονες, οἱ ὁποῖοι δὲν εἶναι μονόλιθοι, ἀλλ' ἀποτελοῦνται ἐκ σπονδύλων καὶ πλίνθων ἐναλλασσόντων. Τὰ παράθυρα δὲ περιβάλλονται ὑπὸ τριπλοῦ πλαισίου ἐκ πλίνθων, ὀριζοντίων καὶ ὀδοντωτῶν, καλλίστην αἰσθησιν, ὡς καὶ οἱ κίονες, παράγοντα. Τὸ τύμπα-

νον τοῦ Ἁγίου Θεοδώρου περιεσώθη οὕτω καὶ ὡς ἐν τῶν

Εἰκόνη I.

κοιμφοτέρων μνημείων τῆς ἐξωτερικῆς πολυχρώμου διακοσμῆσεως τῆς βυζαντινῆς οἰκοδομίας.

Οι κίονες τοῦ τυμπάνου εἶχον πάντες καταπέσει. Εἰς τὸ Δ. τοῦ ναοῦ ἐσώζετο κατὰ χώραν εἰς μόνος μικρὸς σπονδύλος, ὁ ἀνώτατος, εἰς τὸν τοῖχον δὲ τοῦ τυμπάνου, κεκοιλαμμένον, εἶχον ἀποτυπωθῆ τῶν ἄλλοτε σπονδύλων οἱ

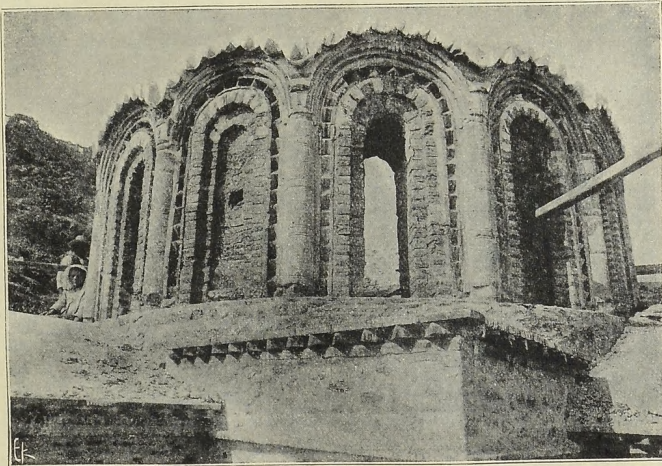
Εἰκὼν 2.

τύποι, ἐξ ὧν ὀδηγούμενοι ἐλαξεύσαμεν τοὺς ἡμετέρους. Τοιοῦτοτρόπως ἀνεστηλώθησαν ἅπαντες οἱ κίονες. Ἐπιλοτεγήθησαν δὲ καὶ τὰ κατὰ τὸ πλεῖστον κατεστραμμένα πλαίσια τῶν παραθύρων.

Εἰς τὴν Ν. καὶ Β. πλευρὰν τὸ τύμπανον ἐκ δύο μεγάλ-

λων ῥηγμάτων, εἶχεν ἀρκούντως παρασαλευθῆ καὶ παρεκκλίνει. Πέρυσιν εἶχομεν ὑποστηρίξει αὐτὰ δι' ἀπλοτοιχίας. Ἦδη, μικρὸν κατὰ μικρὸν ἀφαιροῦντες τὴν προσωρινὴν ταύτην ὑποστήριξιν, ἀνεκτίσαμεν τὸ ἐλλεῖπον τοῦτο μέρος κατὰ τὴν ἀρχαίῃν αὐτοῦ μορφήν.

Ἡ ἀναστήλωσις τῶν κιόνων, ἡ συμπλήρωσις τῶν πλαστῶν καὶ τῶν ῥηγμάτων, ἡ ἀνάκτισις ἄλλων ἐλλειπόντων

Εἰκὼν 3.

μερῶν τῆς οἰκοδομίας, συνετέλεσαν εἰς τὴν ἰσχυρὰν περισφιγξίν τοῦ περικαλλοῦς ἀρχιτεκτονικοῦ τούτου μέλους (Εἰκ. 3).

Τὰ εἰς τὰς γωνίας, τὰς μεταξὺ τῶν καμαρῶν, τριγωνικὰ στεγάσματα τῶν ἐσωτερικῶν κωνικῶν κογχῶν (trompes), ἀνεκτίσαμεν, ὡς καὶ οἰονόηποτε ἄλλο ἐλλεῖπον μέρος τῆς στέγης.

Τὸν ἐξωτερικὸν τοῖχον τοῦ ἐξωνάρθηκος πρὸς Δ. συνεπληρώσαμεν, ὡς καὶ τοὺς πύργους τοὺς παρεκτισμένους εἰς τὸν ἐξωνάρθηκα, οἱ ὅποιοι εἰς τὸν κάτω μὲν ὄροφον ἦσαν παρεκκλήσια, εἰς τὸν ἄνω δὲ πιθανῶς ὁ μὲν κωδονοστάσιον, ὡς τὸ τῆς *Μητροπόλεως*, ὁ δὲ σκευοφυλάκιον.

Τοὺς τοίχους πάντας τοῦ ἐξωνάρθηκος καὶ τῶν πυργί-

Εἰκὼν 4.

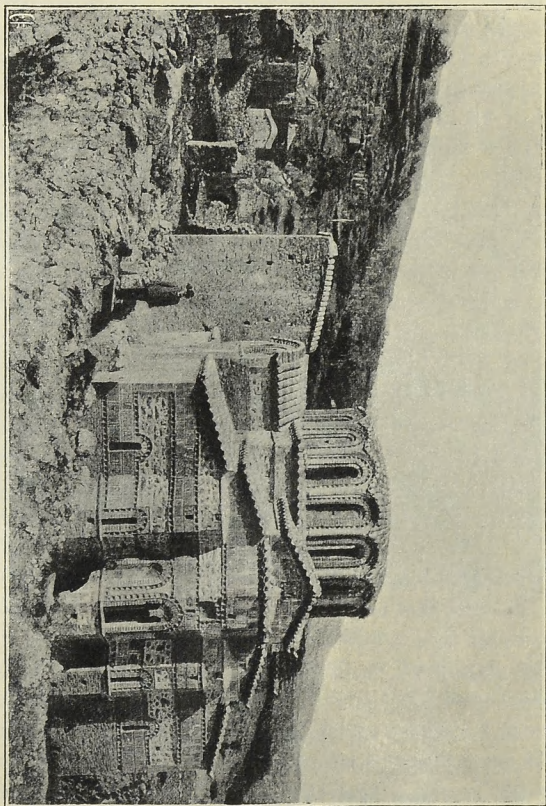
σκῶν ἐστεγάσαμεν, αὐτοὺς μόνους, ὅπως μὴ φθείρωνται ἐκ τῶν βροχῶν.

Ἀσφαλῶς δὲ ἐστεγάσαμεν ἅπασαν τὴν ἐκκλησίαν, φιλοτεχνήσαντες κάτω τῆς στέγης τὰς ἀπανταχοῦ εὑρισκομένας σειρὰς ὀδοντωτῶν κεραμοπλαστικῶν διακοσμῆσεων. Ἐκαστὸν τμήμα τῶν ἀρχιτεκτονικῶν μελῶν τοῦ ναοῦ ἐστεγάσθη ὄχι μόνον στεγανῶς, ἀλλὰ καὶ ταιουτοτρόπως, ὥστε νὰ διατηρῆ καὶ στεγαζόμενον τὴν ἀρχικὴν αὐτοῦ μορφήν.

Αί Β. καὶ Ν. καμάραι ἀπετελέσθησαν καὶ ἐξωτερικῶς κυλινδρिकाί, οὕτω δὲ καὶ ἐστεγάσθησαν. Ἄέτωμα ὑπὲρ αὐτάς δὲν ἔγεινεν ὀδοντωτοῦ ἐκ πλίνθων κοσμήματος, ὅπως εἰς τὰς καμάρας Α. καὶ Δ., αἱ ὁποῖαι ἐστεγάσθησαν ἀμφικλινεῖς. Τὸ κόσμημα ἔγεινε κυκλοτερές (Εἰκ. 4)· κατ' ἄρχας ἐμποιεῖ ἐντύπωσιν διὰ τὴν ἀνομοιότητα τῶν καμαρῶν. Ἄλλ' ὅτι αἱ Β. καὶ Ν. καμάραι οὕτω κυλινδρικαὶ ἀνάγκη νὰ ἦσαν δεικνύει τὸ ὅτι, ἂν κατεσκευάζετο ἄνω αὐτῶν ἀέτωμα, θὰ ὑψοῦντο αὐταὶ εἰς σημεῖον ἀποκλεῖον μέγα μέρος τοῦ καταντικρῦ παραθύρου τοῦ τυμπάνου τοῦ τρούλλου. Ἐπειτα ὑπάρχει συμμετρία: αἱ Δ. καὶ Α. καμάραι εἶναι ἀμφικλινεῖς, καὶ αἱ ἀπέναντι πάλιν ἀλλήλων Ν. καὶ Β. κυλινδρिकाί. Τοιαύτην περιφερικὴν τῆς στέγης διαρρυθμισὶν ἔχομεν καὶ ἀλλαγῶν εἰς τὸν Μυστράν, μάλιστα δὲ εἰς τὸν Β. τοῖχον τοῦ ναοῦ τῆς Παναγίας ὑπεράνω τῶν διλόβων πάλιν παραθυριδίων. Σύμφωνος δ' ἄλλως εἶναι ἡ διαρρυθμισὶς αὕτη καὶ πρὸς τὸν ὅλον καμπυλόγραμμον χαρακτῆρα τῆς βυζαντινῆς ἀρχιτεκτονικῆς. Ἐπὶ τῶν προσόψεων τῶν γησίων βυζαντινῶν ναῶν διαγράφονται αἱ καμπυλοειδεῖς γραμμαὶ τῆς οἰκοδομῆς, σπανίως δὲ ἀέτωμα στέγης ἀμφικλινοῦς κρύπτει τὴν πραγματικὴν καμπυλότητα τῶν θόλων.

Τὸν τρούλλον δὲν ἀνηγείρομεν. Ἐκ τῆς ἐσωτερικῆς τοιχοδομίας εἶναι ἐμφανῆς ἡ γένεσις τῆς στρογγυλότητος αὐτοῦ· καί, παρὰ τὸ μέγεθος τοῦ τρούλλου, καλύπτοντος ὀλόκληρον τὸ κεντρικὸν τετράγωνον τοῦ ναοῦ, θὰ ἦτο εὐκολοῦς ἡ ἀνέγερσις αὐτοῦ. Ἀπαραίτητος ὅμως δὲν ἦτο αὕτη διὰ τὴν συντήρησιν τοῦ οἰκοδομήματος καὶ τῶν τοιχογραφιῶν. Ἐπειδὴ δ' ἐνταῦθα δὲν ἐπρόκειτο περὶ συμπληρώσεως ἢ ἀναστηλώσεως ἀρχιτεκτονικοῦ μέλους, τοῦ ὁποῖου νὰ σώζονται κατὰ χώραν ἴχνη, ἐπρωτίμησα, πρὸς τὸ παρὸν τοῦλάχιστον, ν' ἀφήσω ἀσκεπὲς τὸ κεντρικὸν τετρά-

γωνον τοῦ ναοῦ. Μετὰ προσοχῆς ἕμως ἐστεγάσθησαν οἱ τοῖχοι τοῦ τυμπάνου, ὅπως μὴ βλάπτηται ἡ τοιχοδομία.

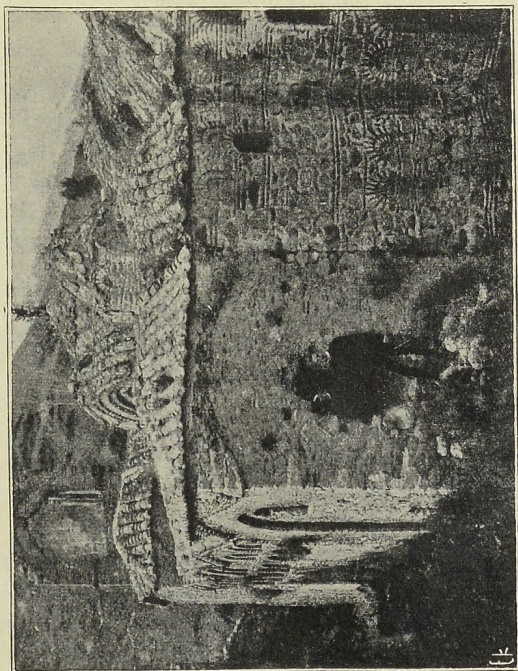

Εἰκὼν 5.

Εἰς τὴν μεγάλην θύραν τοῦ ἐξωτερικοῦ τοῖχου τοῦ ἐξω-
νάρθηκος καὶ τὰ ἐκατέρωθεν αὐτῆς παράθυρα ἐτοποθετή-

σαμεν σιδηρᾶς κιγκλίδας πρὸς ἀσφάλειαν καὶ ἵνα τὸ ἐσω-
τερικὸν τοῦ ναοῦ εἶναι καὶ ἐκ τῶν ἔξω καταφανές.

Οὕτως ἀνεστηλώθη τελείως ἐν τῇ ἀρχικῇ αὐτοῦ μορφῇ
ὁ κομψὸς ναὸς τοῦ Ἁγίου Θεοδώρου, ὁ ὁποῖος μετὰ τοῦ

Εἰκὼν 6.

ἐξωνάρθηκος, τῶν παρεκτισμένων πυργίσκων, τῶν ἀλλε-
παλλήλων στεγῶν τοῦ κυρίως ναοῦ, τοῦ μεγαλοπρεποῦς
αὐτοῦ τυμπάνου, συντηρηθεὶς ἤδη, παρέχει κάλλιστον ὑπό-
δειγμα ἰδιορρύθμου βυζαντινοῦ ἀρχιτεκτονικοῦ τύπου (Εἰ-
κὼν 5).

Εὐαγγελίστρια. — Ἀρκούντως καλῶς διετηρήθη μέχρι τῆς ἡμῶν ὁ κομψὸς ναῖσκος τῆς *Εὐαγγελιστορίας*, κτισθεὶς περὶ τὰ μέσα τῆς ΙΔ' ἐκ. Ὁ ναὸς οὗτος, ὅμοιος κατὰ τὸν ἀρχιτεκτονικὸν τύπον μὲ τὸν ναὸν τῆς *Ἁγίας Σοφίας*, ἔχει τὸ Δ. σκέλος τοῦ σταυροῦ ἐπιμηκέστερον, τὸ τύμπανον τοῦ τρούλλου ὑψιπετὲς καὶ στερεῖται γυναικωνίτου.

Ἄξία προσοχῆς εἶναι ἡ εἰς τὴν μεσημβρινὴν αὐτοῦ πλευρὰν παρατετειχισμένη μικρὰ στοά, αἱ ἐξ αὐτῆς εἰς ἄνω δωμάτια ἀγούσαι κλίμακες, καὶ καλὸν διὰ πλίνθων ἀκανθωτὸν παρ' αὐτὴν κόσμημα.

Ὁ ναῖσκος οὗτος, περιτετειχισμένος διὰ περιβόλου, χρησιμεύει ὡς νεκροταφεῖον τοῦ μικροῦ ἐν τοῖς ἔρειπίοις σημερινοῦ συνοικισμού. Τὸν περιβόλον τοῦτον ἀδιάβατον σχεδὸν ὄντα ἐκ τῶν ἀγρίων θάμνων ἐκαθαρίσαμεν καὶ ηὔτρεψαμεν.

Ἐμπροσθεν δὲ τοῦ νόρθηκος τοῦ ναοῦ ὑπάρχει δωμάτιον εὐρύ, ὡς τις ἐξωνάρθηξ, τὸ ὅποιον ἦτο πλήρες ὀστῶν. Καθαρίσαντες αὐτὰ, εὕρομεν πολλοὺς τάφους· τὰ ὀστᾶ δὲ ἐτοποιηθήσαμεν εἰς μικρὸν ἐν γωνίᾳ τοῦ περιβόλου κτισθὲν δωμάτιον. Τὸν θόλον τοῦ ἐξωνάρθηκος τούτου ἐστερεώσαμεν, ἐξεχώσαμεν δέ, πλὴν τῶν ἄλλων, καλὸν πρὸς Ν. δίλοβον παράθυρον.

Ἡ κομψὴ στοά ἦτο κατὰ μέγα μέρος κεχωσμένη, ἐτοιμόρροποι οἱ θόλοι αὐτῆς καὶ ὑπερφορτωμένοι διὰ μεταγενεστέρων βαναύσων ἐπικτισμάτων, ἀπὸ τῶν ὁποίων ἐκαθαρίσθη καλῶς ἡ στέγη, ἐξεχωματώθη δὲ καὶ πᾶσα ἡ στοά. Τὰ καταπεσόντα μέρη τῆς τοιχοδομίας τῆς στοᾶς συνεπληρώθησαν, τὰ ὀδοντωτὰ κοσμήματα, τὰ ὑπεράνω τῶν τῶζων αὐτῆς ἀνεσκευάσθησαν συμφώνως πρὸς μικρὰ ἀπομείναντα ἴχνη, συνεκρατήθησαν οἱ πίπτοντες θόλοι, ἀντὶ δὲ κεράμων, ἐπεχρίσαμεν αὐτοὺς δι' ἀσβεστοκονιάματος, ὡς θὰ ἦσαν ἐπικεχρισμένοι καὶ ἀρχικῶς, διότι εὕρομεν

ἴχνη παλαιῶν ἐπιχρισμάτων. Συνεπληρώθη δὲ καὶ τὸ ἀκανθωτὸν διὰ πλίνθων παρὰ τὴν στοᾶν κόσμημα, οὕτως ὥστε τὸ μεσημβρινὸν τοῦτο μέρος τοῦ ναΐσκου, ἀνέκτησε τὴν προτέραν αὐτοῦ ἰδιαζόντως ἐνδιαφέρουσαν ὄψιν.

Τὰς κλίμακας, αἱ ὁποῖαι ἤγον εἰς διαμερίσματα δευτέρου ὀρόφου συνετηρήσαμεν, ἵνα διασώσωμεν τὰ ἴχνη ταῦτα τοῦ διαγράμματος τῶν παραρτημάτων τοῦ ναΐσκου. Ὅμοίως καὶ τὰ ἴχνη τοῦ διαγράμματος τῶν δωματίων τούτων, τὰ ὁποῖα θὰ ἦσαν βιβλιοθήκαι ἢ κειμηλιαρχεῖα. Τὸ ἐν τούτων, τὸ ὑπεράνω τοῦ ἐξωνάρθηκος, εἶχε τοῖχον τοξωτὸν, μάλιστα ἰστάμενον, τὸν ὁποῖο ὑπεστηρίξαμεν συμπληρώσαντες τὴν πεσοῦσαν τοιχοποιίαν.

Τὸν ναΐσκον ὅλον, ὡς καὶ τοὺς τοίχους τοὺς παρεκτισμένους εἰς αὐτόν, ἐστεγάσαμεν διὰ νέων κεράμων, διότι ἡ στέγη ἦτο τὰ μάλιστα βεβλαμμένη.

Ἐξωτερικῶς δὲ ἀποξέσαντες βάνασα ἐπ' ἐσχάτων γενόμενα ἀσθεστώματα ἐπεχρίσαμεν τοὺς τοίχους, ὅπου ἦτο ἀνάγκη, κατὰ τὸν βυζαντινὸν τρόπον τῆς διὰ μύστρου λιστρώσεως, καὶ συνεπληρώσαμεν τὰ κοσμήματα τῶν πλαισίων τοῦ πρὸς Ν. διλόβου παραθύρου.

Ἀφεντικόν. — Τὰ κάλλιστα, δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν, λείψανα ἀρχιτεκτονικῆς καὶ γραφικῆς διετηρήθησαν εἰς τὸ καθολικὸν τῆς μονῆς τῆς Θεοτόκου τῆς Ὀδηγητριας, τὸν ναόν, τὸν λεγόμενον σήμερον Ἀφεντικόν.

Τὸ μνημεῖον ὅμως τοῦτο, ἐν τῶν πολυτιμοτάτων τοῦ Μυστρᾶ, ἔχει δεινῶς ἐρειπωθῆ, σπουδαῖον δὲ εἶναι τὸ πρόβλημα τῆς συντηρήσεως αὐτοῦ (Εἰκ. 6).

Τὸ Ἀφεντικόν εἶναι ὁ κάλλιστος τύπος τῆς γνησίας βυζαντινῆς ἀρχιτεκτονικῆς, τοιαύτης ὅποιαν καθώρισεν αὐτὴν Βασίλειος ὁ Α΄ ὁ Μακεδὼν ἰδρύσας τὴν περιλάλητον Νέαν, τὴν ὅποιαν μετὰ τόσου θαυμασμοῦ περιγράφουσιν ὁ Κων-

σταντίνος ὁ Πορφυρογέννητος καὶ ὁ Φώτιος, καὶ μετὰ τῆς ὁποίας πολλὰ τὰ ὅμοια δεικνύει τὸ Ἀφεντικό. Οἱ ἄλλοτε κοσμοῦντες τὸν ναὸν ἐξ τρουλλοῖ, οἱ μετὰ νηφαλίου χάριτος ἐκτισμένοι τοῖχοι αὐτοῦ, αἱ περιβάλλουσαι αὐτὸν στοαί, καὶ τὸ παρεκτισμένον κομψὸν κωδωνοστάσιον, μαρτυροῦσιν, ὅτι τὸ κτίσμα τοῦτο θὰ ἦτο ἐν ἑκ τῶν καλλιστευμάτων τῆς βυζαντινῆς ἀρχιτεκτονικῆς. Εἰς τὸ ἐσωτερικὸν δὲ πλουσίως ἦτο διακεκοσμημένος ὁ ναὸς ἐν χλιδῇ διὰ ποτυτελοῦς ἐκ ποικιλοχρῶμων μαρμάρων ἐπενδύσεως, καὶ διὰ λεπτῆς τέχνης τοιχογραφιῶν. Τοιαύτην ἐπένδυσιν τῶν τοίχων διὰ μαρμάρων εἶχον οἱ ναοὶ τῆς Ἀγίας Σοφίας, τοῦ Ὁσίου Δουκᾶ καὶ τοῦ Δαφνίου, παραδίδεται δὲ ὑπὸ τῶν βυζαντινῶν χρονογράφων ὅτι εἶχε καὶ ἡ Νέα τοῦ Βασιλείου τοῦ Α' καὶ τὰ Παλάτια τῆς Κωνσταντινουπόλεως.

Τὴν ἀξίαν δὲ τοῦ ναοῦ αὐξάνουσι τὰ εἰς αὐτὸν παρεκτισμένα παρεκκλήσια, τὰ ὁποῖα ἐκ τοῦ κυριωτάτου περιεχομένου αὐτῶν ὀνομάζομεν δωμάτια τῶν Χρυσοβούλλων, παρεκκλήσιον τῶν Μαρτύρων καὶ παρεκκλήσιον τῆς Θεοτόκου. Ἰδίως δὲ πολύτιμον εἶναι τὸ δωμάτιον τῶν Χρυσοβούλλων, εἰς τοὺς τοίχους τοῦ ὁποῦ εἶναι καταγεγραμμένη τῆς μονῆς, ἐν μέρει δὲ καὶ τῶν χρόνων ἐκεῖνων, ἡ ἱστορία.

Τὸ πολύτιμον ὅμως μνημεῖον ἔχει ὑποστῆ δεινὴν ἐρείπωσιν. Ὁ μεσαῖος αὐτοῦ τρουλλὸς ἔχει καταπέσει, μόλις δὲ ἴστανται κατὰ τὸ ἥμισυ οἱ εἰς τὰς γωνίας τοῦ κεντρικοῦ τετραγώνου τρουλλίσκοι, ἐπιπρεμάμενοι ἄνωθεν τῶν ἠρειπωμένων κατηγουμένων. Οἱ κίονες οἱ βασταάζοντες τὰ κατηγούμενα, ἦτοι τὸν γυναικωνίτην, τὸν ἄνω ὄροφον τοῦ ναοῦ, ἔχουσι ἀφαιρεθῆ, πλὴν ἐνὸς σωζομένου κατὰ χώραν ἐκ τούτου κατέρρευσε τὸ ἄνω τοῦτο διαμέρισμα τοῦ ναοῦ. Αἱ καμάραι, αἱ σχηματίζουσαι τὰ σκέλη τοῦ σταυροῦ ἔχουσι κατὰ τὸ πλεῖστον κατεριπωθῆ, μετὰ τῶν κα-

ταρρευσάντων δὲ τοίχων κάλλιστα μνημεῖα τῆς βυζαντινῆς γραφικῆς ἔχουσιν ἀπολεσθῆ.

Ἡρειπωμένον ἐπίσης εἶναι τὸ κομψὸν κωδωνοστάσιον τοῦ ναοῦ, τὸ εἰς τὴν ΝΔ. αὐτοῦ γωνίαν παρεκτισμένον. Τὸ κωδωνοστάσιον τοῦτο συνέκειτο πιθανώτατα ἐκ τριῶν ὀρόφων ὑπὲρ τὴν βάσιν, ὡς εἰκάζω ἐκ μικροῦ ἔχρους κόγχης σωθέντος ὑπὲρ τὸν δεύτερον ὄροφον, ἐκ τῆς τοιχογραφίας τῆς κτιτορικῆς τῆς παριστανούσης τὴν ἐκκλησίαν, καὶ ἐκ συγκρίσεως μὲ τὸ κωδωνοστάσιον τῆς Παντανάσσης. Ἢδὴ μόλις ἴστανται δύο πλευραὶ τοῦ δευτέρου, τοῦ δὲ μεσαίου ὀρόφου ἔχουσι καταστραφῆ τὰ δίλοβα ἀνοίγματα.

Τοσαύτη ἦτο ἐν τῷ ναῷ τούτῳ ἡ χλιδὴ τῆς γραφικῆς διακοσμήσεως, ὥστε ὄχι μόνον οἱ τοῖχοι αὐτοῦ εἶχον καλυφθῆ διὰ τοιχογραφιῶν, ἀλλὰ καὶ αἱ στοαὶ αἱ περιβάλλουσαι αὐτόν, καὶ τὸ κωδωνοστάσιον ἀκόμη, ὡς σωζόμενα ἔχγη μαρτυροῦσιν.

Εἶναι δὲ αἱ σωζόμεναι τοιχογραφίαι τοῦ Ἀφεντικοῦ μάρτυρες ἀληθοῦς ἀναγεννήσεως τῆς τέχνης. Ποικιλία, εὐρύτης παραστάσεως, ἀθρότης ἐκτελέσεως ὑπενθυμίζουσι τοὺς παλαιότερους ζωγράφους τῆς Ἰταλικῆς Ἀναγεννήσεως. Ἐνάργεια εἰς τὴν ἐπίδειξιν τῶν ἀντιθέσεων πρὸς ἀληθεστέραν ἐκ τοῦ φυσικοῦ παράστασιν ὑπενθυμίζει τὴν τέχνην τῶν σημερινῶν impressionistes, τοὺς ὁποίους θὰ ἠδυνάμεθα νὰ καλέσωμεν κατ' ἐνάργειαν ζωγράφους. Πρόσωπα δὲ τινα, μάλιστα ἀγγέλων, δεικνύουσιν, ὅτι οἱ ἀνώνυμοι ζωγράφοι τοῦ Ἀφεντικοῦ εἶχον ἐνώπιον αὐτῶν πρότυπα ζῶντα, ἐρχόμενοι οὕτω, τὸ πρῶτον ἤδη ἐν τῇ βυζαντινῇ τέχνῃ, εἰς ἄμεσον μετὰ τῆς φύσεως συνάφειαν.

Σπουδαῖον εἶναι τὸ πρόβλημα τῆς συντηρήσεως τοῦ περικαλλοῦς τούτου μνημείου. Ἡ ἐρείπωσις εἶναι δεινὴ καθ' ἐκάστην ἀποτρίβεται μέρος τῆς ἐπιχερμαμένης τοιχοδομίας

τῶν καμαρῶν καὶ τῶν τρουλλίσκων συμπαρασύρον καὶ τμήματα τοιχογραφίας.

Ὁ ἀσφαλέστατος τρόπος συντηρήσεως θὰ ἦτο ἡ πλήρης ἀναστήλωσις τοῦ μνημείου· σώζονται δὲ ἔχνη τῶν καταρρευσάντων ἀρχιτεκτονικῶν μελῶν ἀρκοῦντως, ὥστε, μετὰ μελέτην ἐπισταμένην, ἠδύνατο ὁ περικαλλῆς ναὸς νὰ ἐπαναχθῆ εἰς τὴν προτέραν αὐτοῦ μορφήν.

Διστάζομεν ἐν τούτοις νὰ προβῶμεν εἰς ἀναστήλωσιν τοῦ μνημείου, τὸ ὁποῖον οὕτω ἤθελε στερηθῆ τῆς θελκτικῆς ἐκείνης γραφικότητος τῆς ἐκ τῆς ἐρειπίωσεως αὐτοῦ προερχομένης. Τὸ σπουδαιότερον δέ, ἐν αὐτῇ τῇ ἐρειπιώδει καταστάσει δύναται ὁ ἐρευνητῆς τῆς τέχνης καὶ τῆς ἱστορίας τελειότερον νὰ σπουδάσῃ τὸ μνημεῖον.

Κατὰ τὴν διαρρεύσασαν περίοδον τῶν ἐργασιῶν ἐπεδόθη εἰς συντήρησιν ἀπλήν, ἀλλ' ἀσφαλεστέραν, ὅσον εἶναι δυνατὸν, τῶν ἀπομεινάντων λειψάνων ἀρχιτεκτονικῆς. Καὶ δὴ πρῶτον εἰς καθαρισμόν τῆς στέγης καὶ ἀσφαλῆ τοῦ οἰκοδομήματος στέγασιν.

Ἡ στέγη τοῦ μνημείου κατὰ τὰς καμάρας καὶ κατὰ τοὺς τρουλλίσκους εἶχε καταφορτισθῆ δι' ἄλλεπαλλήλων στρώσεων κεράμων καὶ διὰ προστιθεμένων αἰε νεωτέρων προσκτισμάτων πρὸς εὐχερεστέραν στέγασιν. Ὅσαίς ἐν λίαν μεταγενεστέροις χρόνοις παρουσιάζετο ἀνάγκη ἐπιδιορθώσεως τῆς στέγης ἢ καὶ ἀνανεώσεως αὐτῆς, ἐπὶ τῶν παλαιῶν κεράμων, ἀπλῶς προσετίθεντο νεώτεροι· ὅπου δὲ ἢ πρόχειρος αὕτη στέγασις καθίστατο δύσκολος ἐκ τῆς καμπυλότητος τῶν θόλων καὶ καμαρῶν, ἀπλῶς προσεκτίζοντο τὰ κοίλα μέρη, ὥστε ν' ἀποτελεσθῆ ἐπιφάνεια ὀμαλωτέρα, καὶ τοιοῦτοτρόπως ἀνεκινίζετο ἡ στέγη. Ἐκκαθαρίζοντες ἤδη αὐτὴν εὕρομεν εἰς πολλὰ μέρη τέσσαρας καὶ πέντε ἀκόμη στρώσεις κεράμων.

Ἡ τοιαύτη ὁμως ἀνανέωσις τῆς στέγης πρῶτον μὲν ἐπε-

βάρυνεν υπερμέτρως τὸ οἰκοδόμημα, ἔπειτα δὲ καὶ τὸ ἀρχικὸν σχῆμα τῶν θόλων καὶ καμαρῶν, τὸ ὅλον σχέδιον τῆς στέγης τοῦ ναοῦ ἐπὶ τὸ ἀκομψότερον ἠλλοίωσεν.

Εἰς τὸν Ν. τοῖχον εἶνε παρεκτισμένον τὸ παρεκκλήσιον, ὅπερ καλῶ τῆς Θεοτόκου, διότι ἐν αὐτῷ ἐπὶ τῶν τοίχων εἶναι γεγραμμένος ὁ εἰκονογραφικὸς κύκλος τοῦ βίου αὐτῆς. Ἡ ἐξωτερικὴ ὄψις τῶν ἀξίων σπουδῆς θόλων τοῦ παρεκκλησίου τούτου, ὡς καὶ τῶν συνεχομένων εἰς αὐτό, εἶχε τελείως ἀλλοιωθῆ ἔκ τῶν νεωτέρων στεγάσεων καὶ προσκτίσεων. Ἐκαθαρίσαμεν προσεκτικῶς πάντας τοὺς θόλους, εὔρομεν τὰς παλαιὰς γραμμὰς αὐτῶν καὶ ἐπεχρίσαμεν αὐτοὺς στεγανῶς διὰ κεραμοκονίας (χορασανίου). Τὸ μεῖγμα δὲ τοῦτο προτιμῶμεν καὶ τοῦ τσιμέντου, διότι τοῦτο μετεχειρίζοντο καὶ οἱ Βυζαντινοὶ τοῦ Μυστρᾶ. Ὑπεράνω δὲ τοῦ διπλοῦ στεγανωτάτου τούτου ἐπιχρίσματος θέλομεν στρώσει καὶ κεράμους στερεάς. Οὕτως ὥστε οὐδ' ἡ ἐλαχίστη σταγὼν θὰ δύναται ν' ἀπομείνῃ ἐπὶ τοῦ τοίχου. Οὕτω καὶ ἡ τοιχοποιία καὶ τὰ ὑπ' αὐτὴν ἐσωτερικῶς γραφικῆς ἔργα συντηροῦνται.

Εἶναι δὲ μοναδικὸν ἐν τῇ βυζαντινῇ ἀρχιτεκτονικῇ τὸ σχῆμα τοῦτο τῶν θόλων τοῦ παρεκκλησίου τῆς Θεοτόκου. Διότι εἰς μὲν τὸ κέντρον εἶναι συγκεντρικοὶ καὶ οὔτοι, ὁ μεσαῖος μάλιστα ὀλίγον ὑψηλότερος, λίαν ὁμως πεπλατυσμένοι, ἀπολήγουσι δὲ κατὰ τὸ Ν. καὶ Β. ἄκρον εἰς θόλους κυλινδρικούς.

Ἀπὸ τοῦ Ν. τοίχου ἐπροχωρήσαμεν πρὸς τὸν κυρίως ναόν, καὶ ἐστεγάσαμεν τοιοῦτότρόπως καὶ τοὺς γωνιαίους τρουλλίσκους ἐπαναφέροντες αὐτοὺς εἰς τὸ ἀρχαῖον σχῆμα. Ὑπὸ τὰς κεράμους δὲ πάντοτε ἐφιλοτεχνεῖτο τὸ ἀπαραίτητον ὀδοντωτὸν κόσμημα.

Ἄξιον σπουδῆς εἶναι τὸ σχῆμα τῶν θόλων τῶν εἰς τὰς γωνίας τοῦ ναοῦ παρεκτισμένων παρεκκλησίων. Οἱ θόλοι

οὔτοι εἶναι πεπλατυσμένοι καὶ πεπιεσμένοι (abaissés), ὅμοιοι πρὸς τοὺς θόλους, τοὺς ὁποίους θὰ ἠδυνάμεθα νὰ καλέσω- αὐτοκρατορικούς. Τὸ ἰδιάζον ὅμως αὐτῶν εἶναι ὅτι ἡρέμα καὶ κατὰ μικρὸν καταβιβάζονται καὶ ἀπολήγουσιν εἰς ἀποφύσεις πλατείας ὡς γεῖσα πετάσου.

Ἡ στέγασις τῶν θόλων τούτων, μοναδικῶν καὶ τούτων ἐν τῇ βυζαντινῇ ἀρχιτεκτονικῇ, εἶναι ἀρκούντως δυσχερής· διὰ τοῦτο κατὰ τὰς μεταγενεστέρας ἀνανεώσεις ἢ ἐπισκευὰς τῆς στέγης εἶχον δι' ἐπικτισμάτων μεταγενεστέρων παραμορφωθῆ αἱ καμπυλότητες τῶν θόλων. Διὰ τοῦ ἐπιμελοῦς καθαρισμοῦ ἐπανεφέραμεν καὶ τούτους εἰς τὴν ἀρχικὴν μορφήν.

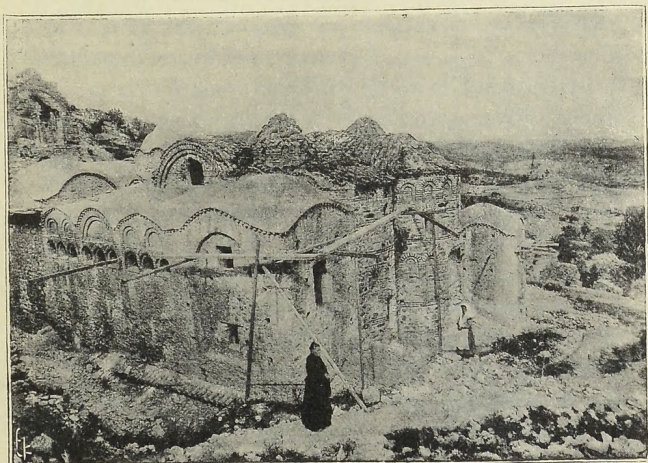
Διὰ τῆς ἐκσκαφῆς δὲ τῶν ἐπιχώσεων πρὸς πρόληψιν τῶν ἀπὸ τῆς ὑγρασίας βλαβῶν ἐπεφάνη ὅλος ὁ Ν. τοῖχος, κομψῶς διακεκοσμημένος διὰ παραθυριδίων πλαισιουμένων διὰ κοσμημάτων ἐκ πλίνθων.

Πολλὴ ἐργασία ὑποστηρίξεως καὶ ἀποκαταστάσεως ἀρχιτεκτονικῶν μελῶν εἰς τὴν ἀρχικὴν αὐτῶν μορφήν ἀπομένει ἀκόμη. Διότι διὰ τῆς ἐκτελουμένης ἤδη ἐργασίας συντηρήσεως τῶν μνημείων, ὅχι μόνον συντηροῦμεν αὐτά, ἀλλὰ καὶ ἐν πολλοῖς παρέχεται εὐκαιρία ἀποκαλύψεως καὶ σπουδῆς τῶν γνησίων βυζαντινῶν τύπων (Εἰκ. 7).

Ἐντίθεσιν παραστατικὴν διαφορὰς ῥυθμοῦ πρὸς τὸν καλλιπρεπεῖ τούτον ναὸν παρουσιάζει ὁ τῆς Παντανάσσης. Ἰδρυμένος εἰς περίοπτον θέσιν, ἐπίδρασίν τινα ἐμφανῆ μαρτυρῶν φραγκικῶν τύπων, παρέχει γραφικὴν ὄψιν ὁ ναὸς οὗτος, κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τὸν τοῦ Ἀφενικοῦ, μᾶλλον ἀπέριττον, ἀλλ' ἐν ταῖς καλαῖς αὐτοῦ γραμμαῖς μεγαλοπρεπεῖ καὶ γνήσιον τύπον τῆς κλασσικῆς βυζαντινῆς ἀρχιτεκτονικῆς παρέχοντα.

Ὁ ναὸς τῆς Παντανάσσης ἐκτίσθη κατὰ τὰς ἀρχὰς τῆς

ΙΕ' ἑκατονταετηρίδος, εἰς χρόνους, κατὰ τοὺς ὁποίους ἦσαν αἰσθητότεραί πως αἱ φραγκικαὶ ἐπιδράσεις, οὐχὶ ἄμεσοὶ ἀλλ' ἔμμεσοι, καὶ οὐχὶ εἰς τὴν γραφικὴν, ἢ ὅποια εἶναι γνήσιον προῖον τῆς ἑλληνικῆς δημιουργίας, ἀλλ' εἰς τὴν ἀρχιτεκτονικὴν. Αἱ ἐπιδράσεις αὗται εἰς τὸν ναὸν τῆς Παντανάσσης δηλοῦνται κυρίως εἰς τὸ κωδωνοστάσιον, καὶ εἰς τὰ διακοσμητικὰ πώρινα πλαίσια τοῦ ἱεροῦ, τὰ ὅποια

Εἰκὼν 7.

ὀπενθυμίζουσι τὴν διακόσμησιν τῆς ἐξωτερικῆς ὄψεως τοῦ ἐν Μοιρεάλη ναοῦ (τέλη ΙΓ' ἑκατ.).

Πολλαπλᾶ εἶναι τὰ σημεῖα, τὰ ὅποια ἐκδηλοῦσι τὴν φραγκικὴν ἐπίδρασιν εἰς τὸ κωδωνοστάσιον: τόξα τεθλασμένα, παραθυρίδια τριφυλλοειδῆ, τὸ ὄξυκόρυφον ἀέτωμα, οἱ εἰς τὰς γωνίας αὐτοῦ τέσσαρες πυργίσκοι.

Κατὰ τὰ ἄλλα τὸ θεμελιῶδες ἀρχιτεκτονικὸν διάγραμμα

τοῦ ναοῦ τῆς Παντανάσσης εἶναι βυζαντινόν, ὁμοίου μάλιστα τύπου πρὸς τὸν ναὸν τοῦ Ἀφεντικοῦ: Τὸν μεσαῖον τροῦλλον περικυκλοῦσι τέσσαρες μικρότεροι εἰς τὰς γωνίας τοῦ κεντρικοῦ τετραγώνου· ἕτερος τροῦλλος σκεπάζει τὸν νάρθηκα εἰς τὸν ἄνω ὄροφον, τὰ κατηχούμενα, τὸν ὑπεράνω τῶν πλαγίων κλιτῶν καὶ τοῦ νάρθηκος.

Ὁ ναὸς τῆς Παντανάσσης ἦτο καὶ οὗτος πρὸ ἐτῶν πολλῶν ἠρειπωμένος. Μοναχὴ τις ἀνήγειρε τὸν κεντρικὸν καταπεσόντα τροῦλλον, ἀκόμψως βεβαίως, ἀλλ' οὕτω συνεκρατήθη τὸ μνημεῖον. Πρὸ τινων δ' ἐτῶν, καθ' ὑπόδειξιν τοῦ ἀπὸ πολλοῦ καταστήσαντος ἀντικείμενον μελέτης τὸν μεσαιωνικὸν ἠρειπιῶνα κ. Γ. Μιλλέ, ἐγένετο ἐργασία πρὸς προφύλαξιν ἀπὸ τῆς ὑγρασίας, ὁμοία μὲ τὴν ὑφ' ἡμῶν σήμερον ἐκτελουμένην. Τοιχοῖν κατεσκευάσθη εἰς τοὺς πόδας τοῦ Ν. τοίχου καὶ αὐλαξ ἀπάγουσα τὰ ὄμβρια ὕδατα. Συγχρόνως ὁμοῦ καὶ ἐπεχειρήθη ὁ τοῖχος ὁ Ν δι' ἀσθεστοκονιάματος, μέτρου χρησίμου ἴσως κατὰ τῆς ὑγρασίας, τὸ ὅποιον ὁμοῦ ἐπεκάλυψε τὰ ὀδοντωτὰ διὰ πλίνθων κοσμήματα τῶν διλόβων παραθύρων καὶ τὴν ἄλλην βυζαντινὴν τοιχοποιίαν. Ἀλλ' ἐν τῷ ὄλῳ διατηρεῖται ὁ ναὸς τῆς Παντανάσσης καλύτερον παντὸς ἄλλου μνημείου τοῦ Μυστρᾶ· αἱ ἀπὸ ἐτῶν ἐν τῇ μονῇ ταύτῃ ἐγκατασταθεῖσαι ἀδελφαὶ Γιατράκου συνετέλεσαν, δίκαιον εἶναι νὰ μνημονευθῆ, εἰς τὴν εὐπρεπῆ συντήρησιν τοῦ γραφικοῦ ναοῦ.

Εἰς τὴν Παντάνασσαν ὀλίγη στερεώσεως ἔχει νὰ γείνη ἐργασία· ἴσως ἀνάγκη νὰ ἐξετασθῆ ὁ ἀνεγερθεὶς τροῦλλος, μὴ τὸ βάρος καὶ ἡ διδομένη ὑπ' αὐτοῦ ὄθησις εἰς τὰς καμάρας εἶναι ἐπικίνδυνος. Ἰδίως ὁμοῦ ἐργασία ἐνταῦθα ἔχει νὰ γείνη κατὰ τῆς ὑγρασίας. Ἡ στέγη τοῦ ναοῦ καλῶς νὰ καθαρισθῆ καὶ ν' ἀνανεωθῆ.

Τὸ κωδωνοσάσιον τοῦ ναοῦ, μνημεῖον τὰ μάλιστα ἐνδιαφέρον, ἔχει ἀνάγκην καὶ ὑποστηρίξεως καὶ στεγάσεως ἀσφα-

λους. Τὸ δεύτερον ἐγένετο ἤδη. Τὸ ὠσειδὲς ἐπιστέγασμα τοῦ κωδωνοστασίου εἶχεν ἀποτριβῆ κατὰ τὸ ἐπίχρισμα, τὰ ὕδατα δὲ τῶν βροχῶν εἰσῆρχοντο ποτίζοντα τοὺς τοίχους αὐτοῦ. Κατασκευάσαντες ὑψηλὰ ἰκριώματα, καὶ διὰ τὴν ἄλλην χρῆσιμα ἐργασίαν ὑποστηρίξεως, ἐκαθαρίσαμεν τὸ ἐπιστέγασμα ἀπὸ τῶν μεταγενεστέρων σαθρῶν ἐπιχρισμάτων, καὶ ἐπεχρίσαμεν αὐτὸ στεγανῶς διὰ διπλοῦ στρώματος κεραμοκονίας (κορασανίου), ἐπιδιορθώσαντες μάλιστα καὶ τὴν ἐκ τῶν μεταγενεστέρων ἐπιδιορθώσεων ἀλλοιωθεῖσαν καμπυλότητα αὐτοῦ.

Εὐκαιρία δὲ μοι ἐδόθη διὰ τῆς ἐπὶ τόπου ἐξετάσεως, δυνατῆς ἐκ τῶν ἰκριωμάτων, νὰ μελετήσω καλῶς καὶ τὸ ἐπιστέγασμα τοῦτο. Οὐδεμία ἐκ τῆς ἐξετάσεως ἀμφιβολία ἀπομένει ὅτι τὸ ἐπιστέγασμα εἶναι βυζαντινόν. Ἡ αὐτὴ τοιχοδομία μὲ τὴν τοῦ ἄλλου κωδωνοστασίου ἐξακολουθεῖ ὁμαλῶς, ἡρέμα δὲ καὶ κατὰ μικρὸν καμπυλουμένη πρὸς τὰ ἔσω, σχηματίζει τὸ ὠσειδὲς τοῦτο ἐπιστέγασμα, ἐν τῷ ὁποίῳ καταφανὴς εἶναι ἡ αὐτὴ γραμμὴ, ἡ αὐτὴ χεῖρ, ὁ αὐτὸς ἐν ὄλῳ τέλος χαρακτήρ. Εἰς τὸ ἀνώτατον μόνον μέρος τῆς κορυφῆς ἀλλάζει ἡ τοιχοδομία· φανεροὶ εἶναι οἱ λίθοι καὶ ὁ τρόπος τῆς τοποθετήσεως αὐτῶν ὡς νεώτεροι· τὸ ἀνώτατον μέρος τοῦ ἐπιστεγάσματος εἶχε καταπέσει καὶ εἰς μεταγενεστέρους χρόνους συνεπληρώθη. Ἡ νεωτέρα ὁμῶς αὕτη συμπλήρωσις κατ' ἀνάγκην ἐγένετο κατὰ τὸ παλαιόν· διότι ἡ παλαιὰ καμπυλουμένη γραμμὴ φθάνει μέχρι τοιοῦτου σημείου, ὥστε οἰαδήποτε συμπλήρωσις ἀνάγκη ν' ἀναπαραστήσῃ ἀπλῶς τὸ ἄλλοτε ὑπάρχον σχῆμα, ὅπερ κατ' ἀκολουθίαν εἶναι αὐτὸ τοῦτο τὸ σημερινόν, καὶ τὸ ὅλον ὠσειδὲς ἐπιστέγασμα πρέπει νὰ θεωρηθῆ ὅτι ἀσφαλῶς εἰς τοὺς βυζαντινοὺς ἀνήκει χρόνους.

Κοιψότατος ναῖσχος ἐγείρεται ἄνω τῶν Παλατιῶν πρὸς

τὸ κάστρον, ἐπισκοπῶν τὴν ἑλλην βυζαντινὴν πόλιν, ὁ ναΐσκος τῆς Ἀγίας Σοφίας.

Ὁ ναὸς οὗτος ἀνήκει εἰς ἄλλον ἀρχιτεκτονικὸν τύπον ἢ ἐ τοῦ Ἀφενικιοῦ καὶ τῆς Παντανάουσης, μικρότερος ὢν ὡς καὶ ἡ Ἐυαγγελίστρια, πρὸς τὴν ὁποῖαν ὁμοιάζει κατὰ τὸν τύπον, διότι ὑπὲρ τὰς πλαγίας κλιτὰς δὲν ἔχει, ὡς καὶ αὕτη, ἄνω ὄροφον. Στοιὰ ὅμως κοσμεῖ καὶ τὴν Ἀγίαν Σοφίαν ἀναπεπταμένη, ὡς καὶ τῶν ἄλλων μεγάλων ναῶν, πρὸς τὴν κοιλάδα τοῦ Εὐρώτα.

Ὁ ναὸς οὗτος, κτίσμα τῶν πρώτων Δεσποτῶν τοῦ Μυστρᾶ, τῶν Καντακουζηνῶν (τέλη ΙΔ' ἐκ.), ἦτο παρεκκλήσιον τῶν Παλατίων, ὡς δεικνύει ἄλλως καὶ ἡ ῥαδιὴ κομψότης τοῦ τρούλλου αὐτοῦ καὶ τῶν κλιτῶν καὶ τοῦ ὄλου διαγράμματος. Εἰς τὴν Ἀγίαν Σοφίαν εἶχον ἤδη γείνει ἐργασίαι τινὲς διὰ τοῦ σεβασμιωτάτου νῦν Μητροπολίτου κυρίου Θεοκλήτου. Αἱ ἀψίδες τῶν πλαγίων κλιτῶν εἶχον ὑποστηριχθῆ καὶ μέρος τῆς στέγης ἀνανεωθῆ.

Εἰς τὸν ναΐσκον τοῦτον, ἀρκούντως κατεστραμμένον μάλιστα κατὰ τὸν ἐξωνάρθηκα, τὴν στέγην, τὸν τρούλλον καὶ τὸ κωδωνοστάσιον, ἔχουν νὰ γείνουν πολλαὶ ἐργασίαι τὴν ἐρχομένην περίοδον. Ἐφέτος ἐσκάψαμεν εἰς τὸν Ν. αὐτοῦ τοῖχος χάνδακα, ὅπως μετοχετεύη τὰ ὕδατα καὶ καθαρίσαντες ἐπεχρίσαμεν διὰ κεραμοκονίας τὴν στέγην τοῦ ΒΑ. παρεκκλησίου καὶ τὸν τρούλλον τοῦ νάρθηκος. Τὰ ὑπὸ τὴν στέγην δὲ ὀδοντωτὰ κοσμήματα καὶ ἐνταῦθα, ὡς εἰκός, ἐφιλοτεχνήθησαν, τοιαῦτα ὅποια ἦσαν κατὰ τοὺς χρόνους τῆς ἀκμῆς τοῦ κομψοῦ ναΐσκου.

Ἀπὸ τῆς Ἀγίας Σοφίας διακρίνεται τὸ διάγραμμα τῶν κάτωθεν αὐτῆς Παλατίων μετὰ τῶν ἀπείρων αὐτοῦ παρρητημάτων καὶ τῶν περιβαλλόντων τειχῶν.

Ποικίλα εἶναι τὰ κτίρια τῶν Παλατίων καὶ ποικίλη ἡ

ἀξία αὐτῶν ἢ ἀρχαιολογική, ἀλλὰ καὶ ἡ ἐρείπωσις αὐτῶν. Τῶν κτιρίων τούτων ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ κατέπεσε μόνον ἡ στέγη, σώζονται δὲ οἱ τοῖχοι ὄρθιοι καθ' ὄλον σχεδὸν τὸ ὕψος. Τὰ οἰκήματα, τὰ ὁποῖα περιέβαλλον τὰ Παλάτια, εἶχον τὰ πλεῖστα τρεῖς ὀρόφους, εἰς τина σώζεται ὁ δευτερός, καὶ ἀναβαίνων τις βλέπει καὶ τὰ ἐρμάρια τὰ ἐν τῷ τοίχῳ διεσκευασμένα, καὶ τὰ ἐπιχρίσματα τῶν τοίχων, καὶ τὰς διὰ ζωγραφητῶν πλίνθων μιμήσεις τῶν κεραμοειδῶν διακοσμήσεων, οἷας εἰς πολλὰ μνημεῖα τοῦ Μυστρᾶ βλέπομεν, ἐνιαχοῦ δὲ καὶ θόλους ἀκόμη, ἐπὶ λοφείων βαίνοντας, ὡς καὶ εἰς τὴν ἐκκλησιαστικὴν ἀρχιτεκτονικὴν, στεγάζοντας τὰ δωμάτια.

Ἐνταῦθα, περὶ τὰ Παλάτια τῶν δεσποτῶν, καὶ εἰς τὴν Ἄνω ταύτην, τὴν ἀριστοκρατικὴν πόλιν τοῦ Μυστρᾶ, διετηρήθησαν τὰ κάλλιστα καὶ τὰ πολυπληθέστερα, ἴσως τὰ μόνὰ τέλεια ὑποδείγματα τῆς τόσο ἀμελετήτου, σχεδὸν ἀγνοουμένης ἀστικῆς ἀρχιτεκτονικῆς τῶν Βυζαντινῶν.

Τὸ κύριον δὲ σῶμα τῶν Παλατίων σύγκειται ἐκ δύο καθέτων πρὸς ἀλλήλας πετερύγων, ἔμπροσθεν τῶν ὁποίων σχηματίζεται ἡ μεγάλη πλατεῖα (cour d'honneur). Εἰς τὴν κυρίαν πτέρυγα τὴν πρὸς Δ. ὑπῆρχε προσεπεκτισμένη στοὰ καθ' ὄλον τὸ μῆκος διήκουσα, τῆς ὁποίας σώζονται ἔχνη τῆς γενέσεως τῶν καμαρῶν. Κάτω τοῦ ἰσογείου φαίνονται ὑπόγεια καμαρωτά. Τὸ ἰσόγειον σύγκειται ἐξ ὀκτῶ θολωτῶν δωματίων, τὰ ὁποῖα συνεκοινῶνουν πρὸς ἀλλήλα καὶ πιθανώτατα ἦσαν τῶν στρατιωτῶν καταλύματα. Ἐπὶ τῶν ὀκτῶ τούτων θολωτῶν ἰσογείων στηρίζεται ἡ μεγάλη αἶθουσα τοῦ θρόνου, αἶθουσα εὐρεῖα, μήκους τριάκοντα καὶ τριῶν μέτρων· τὸ δὲ ὕψος αὐτῆς κατέχει τὸ ὕψος τῶν δύο ἄνω ὀρόφων τῶν ἄλλων οἰκημάτων. Εἰς τὰ παράθυρα τῆς αἰθούσης ταύτης, ὡς καὶ ἀλλαχοῦ τῶν Παλατίων, εὗρην-

ται ἴχνη πωρίνων πλαισίων, τὰ ὁποῖα μαρτυροῦσιν ἐπίδρασίν τινα φραγκικὴν.

Εἰς τὰ Παλάτια, τὰ παραρτήματα αὐτοῦ, τὴν Ἄνω καθόλου βυζαντινὴν ταύτην συνοικίαν, ἔχουσι νὰ γείνωσιν ἐργασίαι μᾶλλον εὐπρεπέας. Νὰ ὑποστηριχθῶσι πάντα ἐκεῖνα τὰ πολυπληθῆ κτίρια εἶναι ἀδύνατον· ἐδῶ καὶ ἐκεῖ, ὅπου ἀξιολογώτερόν τι μνημεῖον, δύναται νὰ γείνη ἀπλῆ τις ὑποστήριξις, ἰδίως δὲ νὰ εὐτρεπισθῶσι δρομίσκοι τινὲς διὰ νὰ καταστῆ εὐκόλος ἢ ἀνά τὰ ἐρείπια περιηγήσεις καὶ ἄλλαι ἐργασίαι νὰ γείνουσι, ὡς προεῖπον, εὐπρεπέας.

Ἐφέτος ηὐτρεπίσαμεν τὴν πρὸ τῶν Παλατίων πλατεῖαν, καθαρίσαντες αὐτὴν ἀπὸ τῶν συνεσωρευμένων ἐρειπίων, ἐξεχωματώσαμεν τοὺς πόδας τοῦ τοίχου τῆς κυρίας ὄψεως καὶ τὸ Ν. ἐσωτερικὸν μέρος τοῦ ἰσογείου, ὅπου εἶχε καταπέσει καὶ ὁ μεσαῖος ὄροφος τῆς μεγάλης αἰθούσης τοῦ θρόνου. Τὸ ἔδαφος τῆς αἰθούσης ταύτης, κατακεχωσμένον ἐκ τῆς καταπεσούσης στέγης, ἐξεχωματώσαμεν, κατεσκευάσαμεν ἀπλῆν λιθίνην κλίμακα πρὸς αὐτήν, καὶ ἤδη δύναται νὰ θαυμάσῃ ὁ ἐπισκέπτης τὴν αἰθουσαν, εἰς τὴν ὁποίαν ἐγίνοντο αἱ ἐπίσημοι τελεταὶ τῶν Δεσποτῶν τῆς Πελοποννήσου: εἰς τὸ μέσον τοῦ Α. τοίχου σώζεται ἡ κόγχη, ὡς καὶ εἰς τὰ λεγόμενα ἀνάκτορα τοῦ Κωνσταντίνου τοῦ Πορφυρογενήτου Κωνσταντινουπόλει, ὅπου ἦτο ὁ θρόνος τῶν Δεσποτῶν.

Εἰς τὴν ἐσωτερικὴν αὐλὴν τῶν Παλατίων ηὐτρεπίσαμεν δρομίσκους τινάς, κατεσκευάσαμεν δὲ δρομίσκον καὶ πρὸς τὸν ἐν τῇ συνοικίᾳ τῶν Παλατίων κἂν τοῦ Ἀγίου Νικολάου, κἂν μεταγενέστερον, ἀνήκοντα εἰς τοὺς πρώτους χρόνους τῆς Τουρκοκρατίας. Καθόλου δὲ καὶ ἄλλα τινὰ ἔργα εὐπρεπέας ἐκάμομεν εἰς τὴν Ἄνω ταύτην πόλιν τοῦ Βυζαντινοῦ ἐρειπιῶνος.

Ἄρκεται ἐργασίαι ἔχουσιν ἤδη ἐκτελεσθῆ πρὸς συντήρησιν καὶ ὑποστήριξιν τῶν μνημείων τοῦ Μυστρᾶ. Τρεῖς ναοὶ διεσώθησαν καὶ ἠὺτρεπίσθησαν ἐξ ὀλοκλήρου: ὁ Ἅγιος Θεόδωρος, ὁ Ἅγιος Ἰωάννης καὶ ἡ Ἐθαγγελίστρια. Πύργος κομψὸς τοῦ ναοῦ τῆς *Περιβλέπτου* ἀνεστηλώθη, ὁ μεταγενέστερος ναὸς τοῦ Ἁγίου Νικολάου ἐξεχωματώθη καὶ εἰς τὰ πέριξ καὶ εἰς τὸ ἐσωτερικόν, ὥστε ἐπεφάνη τὸ διάγραμμα τὸ κωδωνοστάσιον τῆς *Παντανάσης* καὶ μέρος τοῦ ναοῦ τῆς Ἁγίας Σοφίας ἐστεγάσθησαν. Ἐγένετο δὲ καὶ ἀρκετὴ ἐργασία συντηρήσεως εἰς τὸν κάλλιστον ναὸν τοῦ Μυστρᾶ, εἰς τὸ Ἀφεντικό. Πλὴν ἄλλων δὲ μᾶλλον ἀσημάντων κτιρίων, τὰ ὅποια ὑπεστηρίχθησαν, ἵνα παραμείνωσιν ὡς τεκμήρια τοῦ διαγράμματος τῆς βυζαντινῆς πόλεως καὶ τῶν μονῶν, κατὰ μέγα μέρος ἠὺτρεπίσθησαν καὶ τὰ Παλάτια τῶν Δεσποτῶν τοῦ Μυστρᾶ.

Πολλὴ ὅμως ἐργασία ἀκόμη ἀπομένει, ὥστε ἀσφαλῶς νὰ συντηρηθῶσι πάντα τὰ μνημεῖα καὶ καθόλου ἢ πολὺτιμος αὕτη μεσαιωνικὴ πόλις.

Εἰς τὸν ναὸν τῆς *Περιβλέπτου*, ὅπου ἡ τέχνη ἢ γραφικὴ τοῦ Μυστρᾶ καὶ καθόλου τοῦ Βυζαντίου ἴσως ἐξίκετο εἰς τὸ ἀνώτατον αὐτῆς σημεῖον (μέσα ΙΔ' ἐκ.), οὐδεμία ἀκόμη ἔγεινεν ἐργασία συντηρήσεως. Εἰς τὸν ναὸν τῆς *Παντανάσης* ὑπάρχει πολλὴ ἀκόμη ἐργασία ἰδίως πρὸς ἀσφάλειαν τῆς στεγάσεως. Εἰς τὸν ναὸν τῆς Ἁγίας Σοφίας ἔχομεν ὑποστήριξιν καὶ αὐτοῦ τοῦ ναοῦ καὶ τοῦ κωδωνοστασίου αὐτοῦ. Ἐπίσης τὸ κωδωνοστάσιον τοῦ Ἀφεντικοῦ, ἐν τῶν καλλίστων μνημείων τῆς βυζαντινῆς πόλεως, ἔχει ἐπέιγουσαν ἀνάγκην ἀνεγέρσεως. Αὐτὸς δ' ὁ ναὸς ἔχει ἀνάγκην, ἂν ὄχι ἀναστηλώσεως, ἐπιμελοῦς ὅμως συντηρήσεως τῶν ἀπομεινάντων καλλίστων λειψάνων βυζαντινῆς ἀρχιτεκτονικῆς. Ἡ ἀσφαλῆς δὲ στέγασις τῶν ἀρχιτεκτονικῶν λειψάνων τούτων θέλει συντηρήσει καὶ τὰ κάλλιστα

λείψανα γραφικῆς, τὰ ὅποια περιεσώθησαν ἐν τῷ καλλιπρεπεῖ τούτῳ ναῷ.

Ποικίλαι δ' ἄλλαι ἐργασίαι ἀπλῆς ὑποστηρίξεως ἔχουσι νὰ γείνωσιν ἀνά τὸν ἀπέραντον βυζαντινὸν ἐρειπιῶνα· μάλιστα δ' ἔργα εὐπρεπείας, ὡς ἐκχωματώσεις ἀπὸ τῶν σωρῶν ἐρειπίων καὶ ὀρομίσχοι πρὸς εὐκολωτέραν περιήγησιν ἐν αὐτῷ.

Τὰ τελευταῖα ὅμως ταῦτα εἶναι δύσκολον, ἴσως καὶ πρόωρον ἀκόμη, νὰ γείνωσιν, πρὶν ἐκτελεσθῆ ἢ ἀπὸ μακροῦ ἐνδεικνυομένη ἀπαραίτητος ἀνάγκη τοῦ μετοικισμοῦ τῶν ὀλίγων ἐπὶ τῶν ἐρειπίων κατασκηνοσάντων χωρικῶν.

Ἴνα τελείως συντηρηθῆ τὸ πολύτιμον τοῦτο τῆς μεσαιωνικῆς Ἑλλάδος τέμενος, ἀνάγκη ὁ περίβολος ὅλος τῆς μεσαιωνικῆς πόλεως νὰ καταστῆ οἷος εἶναι ὁ τῆς Ἄλτεως, τῶν Δελφῶν, τῆς Ἐπιδαύρου, — περίβολος ἱερῶς.

Ἐν Ἀθήναις, τῇ 30 Ἰανουαρίου 1908.

ΑΔΑΜΑΝΤΙΟΣ ΑΔΑΜΑΝΤΙΟΥ

ΑΝΑΣΚΑΦΑΙ ΚΑΙ ΕΡΕΥΝΑΙ ΕΝ ΣΙΚΥΩΝΙ
ΚΑΙ ΘΕΣΣΑΛΙΑ

Κατὰ τὸ λήξαν ἔτος 1908 ἐξηκολουθήσαμεν, ὡς καὶ κατὰ τὰ δύο προηγούμενα ἔτη, τὰς ἐν Θεσσαλίᾳ ἀνασκαφὰς καὶ ἐρεύνας, περὶ ὧν βλέπε *Πρακτικὰ* τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρείας 1906 σελ. 123-130 καὶ 1907 σελ. 147-182 καὶ πίν. Β' καὶ Γ' ¹, ἔτι δὲ τὴν ἐν τῇ *Ἀρχαιολογικῇ Ἐφημερίδι* 1908 σελ. 1-60 καὶ πίν. 1-4 πραγματείας ἡμῶν περὶ τῶν στηλῶν τῶν Παγασῶν καὶ τὸ ἰδιαιτέρον συγγραμμάτιον ἡμῶν ὑπὸ τὴν ἐπιγραφὴν «*Θεσσαλικά Μνημεῖα*» τεύχος I, αἱ ζωγραφίαι τῶν Παγασῶν κλ.

Ἐξαιρετικῶς ὁμῶς ἀπεστάλημεν κατὰ Μάρτιον μῆνα τοῦ 1908 ὑπὸ τοῦ Σεβ. Ὑπουργείου τῆς Παιδείας εἰς *Σικυῶνα* πρὸς ἐπίβλεψιν ἀνασκαφῶν, ὑπὸ ἰδιωτῶν γενομένων τῇ ἀδείᾳ αὐτοῦ, διότι ὁ ἀρμόδιος Ἐφορος τῶν κατὰ τὴν Πελοπόννησον ἀρχαιοτήτων ἠσθένει.

Καὶ τὸ μὲν ἀποτέλεσμα τῶν ἀνασκαφῶν τούτων ὑπῆρξεν ἀσήμενον· ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ δὲ τῆς ἐκεῖ διαμονῆς ἡμῶν, ἐξετελέσαμεν ἐρεύνας τινὰς καὶ μικρὰς ἀνασκαφικὰς δοκιμάς, περὶ ὧν δημοσιεύομεν τὰ δέοντα διεξοδικώτερον ἐν τῇ «*Ἀρχαιολογικῇ Ἐφημερίδι*» τοῦ 1909. Ἐνταῦθα παραθέτομεν σύντομον περίληψιν περὶ αὐτῶν, ὡς ἐν τισὶ σχετιζομένων πρὸς Θεσσαλικά εὐρήματα:

¹ Διορθωτέον ἐν τοῖς *Πρακτικοῖς* τοῦ 1907 τάδε: σελ. 154 στίχ. 7 καὶ κατωτέρω γραπτέον «*κτίσμα*» ἀντὶ «*κτίριον*». — σελ. 161 στίχ. 28 γραπτέον XXXI ἀντὶ XIX. — σελ. 177 ἐξαλειπτέον τοὺς ἐν παρενθέσει στίχους 16-19 καὶ τοὺς 6, 8. τῆς σελ. 178 καὶ τοὺς 3-7 τῆς σελ. 180. — σελ. 182 ἐν τέλει γραπτέον 1907 ἀντὶ 1908.

α') ΝΕΑΙ ΕΠΙΓΡΑΦΑΙ ΣΙΚΥΩΝΟΣ

Ἐν τῷ χωρίῳ Βασιλικῶν εὑρομεν τὰς ἐξῆς ἀνεκδότους ἐπιγραφάς, μὴ περιεχομένας ἐν ταῖς IG IV, μηδ' ἄλλα-
χοῦ που ἐκδοθείσας, καθ' ὅσον γινώσκομεν:

1) Παρὰ τῷ χωρικῷ Σωτηρίῳ Λύγκα· παραλληλεπί-
πεδον πλακίδιον ἐκ μαρμάρου ἀκέραιον μετ' ἐπιγραφῆς τῆς
Δ' π. X. ἑκατονταετηρίδος

Μ Α Τ Ρ Ω Ι
Μ Ε Γ Α Ρ Ι Σ

« *Ματρῶϊ Μεγαρίς* » καθ' ὑπόνοιαν τοῦ « *χαῖρε* ». —
Ὑψος 0.078, πλάτος ἢ μῆκος 0.20, πάχος 0.053, ὕψος
γραμμμάτων 0.02-0.022, διάστιχον 0.02.

Τὸ πλακίδιον τοῦτο θὰ εἶχεν ἐνσφηνωθῆ ἐπὶ τοῦ ἐπιστυ-
λίου πωρίνου ἐπιταφίου μνημείου ἐν εἴδει ναύσκου, περὶ οὗ
βλ. κατωτέρω στοιχεῖον γ'.

2) Παρὰ τῷ χωρικῷ Κωνσταντίνῳ Παρασκευᾶ· τμημα
(ἐλευσινίου;) μελανολίθου, ἄνω μόνον ἀκέραιον, ἴσως ἐκ
βάθρου ἀνδριάντος, μετ' ἐπιγραφῆς τῆς Δ' π. X. ἑκατον-
ταετηρίδος

Δ Α Γ Ω Σ Ι Ν

« *δεῖνα νικήσας ἐ]ν ἀγῶσιν[τοῖς κτλ.* » — Ὑψος 0.132,
πλάτος 0.162, ὕψος γραμμμάτων 0.01-0.18.

3) Παρὰ τῷ χωρικῷ Χρίστῳ Παρασκευᾶ· στήλη μαρ-
μαρίνη ἀκεραία μετ' ἀναγλύφου παραστάσεως γυναικός,
βαναύσου ἐργασίας τῆς Β'-Γ' μ. X. ἑκατονταετηρίδος· ἐπὶ
τοῦ ἐπιστυλίου ὑπάρχει ὑπόλοιπον ἐπιγραφῆς

- - - Η Ρ Ω Ι

ἴσως «δεῖνι|ῆρωι» ἀντὶ «ῆρωί|σση», ὡς ἀπαιτεῖ ἡ παράστασις. — Ὑψος 0.63, πλάτος 0.41, πάχος 0.11.

4) Παρὰ τῷ χωρικῷ Νικολάῳ Ἀναγνώστου· τμημαστήλης μαρμαρίνης πανταχόθεν ἀποκεκομμένης, μετ' ἐπιγραφῆς τῆς Γ'-Δ' μ. X. ἑκατονταετηρίδος

Ι Ι Ι
 \ Ν Δ Ρ <
 Ι Α Τ Η Υ

«δεῖνα, γυνή φιλ|ανδρο|τάτη κ[αί . . .]». — Ὑψος 0.125, πλάτος 0.165, πάχος 0.04, ὕψος γραμμάτων 0.024-0.044.

5) Παρὰ τῷ χωρικῷ Βλασίῳ Μπαλᾶ· ἄνω τμημαστήλης μαρμαρίνης μετ' ἐπιγραφῆς μεταγενεστέρας τοῦ 31 π. X., ἴσως δὲ καὶ τι τοῦ 14 μ. X.

C; I V L I O A V C T I, L,
 E P A C A T H O, I T H A C V S
 ^ M I C V S

«C (aio) Julio Aug(us) ti L(iberto) | Epagatho· Jthacus | amicus». — Ὑψος ἐν μέσῳ 0.44, πλάτος 0.47, πάχος 0.065, ὕψος γραμμάτων 0.057, διάστιχον 0.018.

6) Ἡ ἐν IGIV 427 παρὰ τῷ χωρικῷ Νικολάῳ Ἀναγνώστου ἐπιγραφή, περὶ ἧς ὁ Fränkel ἐξέφρασε δικαίας ἀμφιβολίας, ἔχει ὡς ἐξῆς:

Β Α Ξ Ι Λ Ε Α Ϛ † Λ Ι Π Ρ Ο Ν Β /
 Θ Ο Ι Ν Ι Α Ξ Τ Ε Ι Ξ Ι Κ Ρ Α †

Ἐπειδὴ δεξιὰ ὀπίσω σφίζεται ἵχνος τῆς στενῆς ἑδρας τοῦ βάρου, ἂν ὁ ἀνδρὶς ἴστατο ἐπὶ μόνῃς τῆς πλακῆς ταύτης, ὅπερ βέβαιον, δὲν ὑπάρχει χωρὸς δυνάμενος νὰ περιλάβῃ δεξιὰ πλείονα τῶν 12 γραμμάτων· αἱ συμπλη-

ρώσεις ἄρα τοῦ τε κ. Earle καὶ τοῦ Fränkel εἶναι ἀπίθanoi, πιθανωτάτη δὲ ἡ ἐξῆς:

Βασιλέα Φίλιππον Β[λ... ἡ ἀ... (ὄνομα ἀνδρός) ἀνέθηκεν.

Θουρίας Τεισικρά[τους ἐπέ(ί)ησεν».

Ὁ (χαλκοῦς) ἀνδριάς ἀνετέθη τῷ 221-219, ἢ τῷ 217-216 π. Χ. ὑπό τινος Βλ... ἢ Βα..., φίλου βεβαίως τοῦ Ἀράτου.

Τὸ πρωτοφανὲς σχῆμα τοῦ Π εὔρομεν ἐπὶ τῆς ἐκ Παγασῶν στήλης τοῦ Ἀντιγέου (βλ. *Εφημ. Ἀρχ.* 1908 σελ. 45 ἀριθ. 17 καὶ τὴν πραγματείαν ἡμῶν *Θεσσαλικὰ Μνημεῖα, αἱ Ζωγραφίαι τῶν Παγασῶν* κτλ. σελ. 55), ὅστις ἐφονεύθη τῷ 217 π. Χ., μαχόμενος πρὸ τῶν Φθιωτίδων Θηβῶν ὑπὲρ τοῦ αὐτοῦ βασιλέως· καὶ ἐπὶ πολλῶν ἄλλων στηλῶν τῶν Παγασῶν, συγχρόνων βεβαίως τῇ τοῦ Ἀντιγέου, ὑπάρχει τὸ Π τοῦτο.

Ἡ σύμπτωσης τῆς εὑρέσεως αὐτοῦ ἐν συγχρόνοις μνημείοις καὶ ταυτοχρόνως ἐν Σικυῶνι καὶ Παγασαῖς, δεικνύει ὅτι ἡ γνώμη ἡμῶν περὶ τοῦ ὅτι *Σικυῶνιοι ζωγράφοι εἰργάσθησαν ἐν Παγασαῖς*, ἣν καὶ ἄλλαι συμπτώσεις βεβαιοῦσι (βλ. *Εφημ. Ἀρχ.* 1908 σελ. 23-27 καὶ τῆς μνημονευθείσης πραγματείας ἡμῶν σελ. 29 καὶ 55), εἶναι πιθανωτάτη.

6') ΤΟΠΟΓΡΑΦΙΚΑ ΕΙΚΥΩΝΟΣ

Ἀπιθάνως ὁ κ. Frazer, Pausanias III 46 θεωρεῖ τὰ ἐπὶ τοῦ λόφου τοῦ Ἀγίου Νικολάου Βασιλικῶν καὶ παρὰ τὸ χωρίον Μούλκι ἀρχαῖα ἔχγη ὡς προερχόμενα ἐκ τῆς πρὸ τοῦ Δημητρίου Σικυῶνος, ἥτις ἔκειτο ἀρκούντως ταπεινότερον τῶν θέσεων τούτων, Βορείως πρὸς τὴν θάλασσαν, ὅπερ ἄλλως τε ὁ ἴδιος κ. Frazer ἀλλαχοῦ ὁρθῶς ὑποστηρίζει. Ἡμεῖς ἐκτελέσαντες δοκιμὰς τινὰς εἰς τὰ σημεῖα ταῦτα, εὔρομεν τάφους Μακεδονικῶν χρόνων μόνον, καὶ

δὴ τῆς Γ' - Β' π. Χ. ἑκατονταετηρίδος, οἷους καὶ οἱ Ἀμερικανοὶ ἀρχαιολόγοι πρὸ ἡμῶν εὔρον ὑπὸ τὴν *Στάζουσαν* πηγὴν, νῦν *Μικρὴ βρούσι*, ἐπὶ τῆς εἰς Μούλικι ἐκ Βασιλικῶν κοινοτικῆς ὁδοῦ (πρβλ. *Earle*, *American Journal of Archaeology* V 1889, 287 - 288).

Οἱ δὲ προγενέστεροι τοῦ Δημητρίου (303 π. Χ.) τάφοι, περὶ ὧν βλ. κατωτέρω στοιχεῖον γ', ἔκειντο οὐχὶ μακρὰν ὑπὸ τὸν λόφον τοῦ Ἁγίου Νικολάου καὶ μέχρι πού τῆς θέσεως Ἀλώνια πρὸς τὴν θάλασσαν· ἡ ἀρχαία πόλις ἄρα δεῖον νὰ τεθῆ ἀπὸ τῆς παραλίας μέχρι τοῦ πρώτου ἢ δευτέρου ὑψώματος πρὸς τὰ Βασιλικά· ἂν συνεδέετο διὰ μακροῦ τείχους μετὰ τῆς ἀκροπόλεως, κειμένης ἀρκούντως μακρὰν οὕτω, φαίνεται πιθανόν, ἀλλὰ δὲν δυνάμεθα νῦν νὰ βεβαιώσωμεν.

Τὸ παιγνιωδῶς ἔμως λεχθὲν ὑπὸ τοῦ ὀξυδερκεστάτου καὶ στρατηγικωτάτου Δημητρίου «*παρὰ τὴν πόλιν οἰκεῖν τὴν πόλιν*» (παρὰ Πλουτάρχῳ· βλ. κατωτέρω) δηλοῖ ὅτι ἢ πρὸ αὐτοῦ πόλις ἔκειτο μακρὰν τῆς ἀκροπόλεως (πόλεως καὶ ταύτης κατὰ τὸν ἀρχαιότερον τρόπον λεγομένης) καὶ ὅτι ἄρα ἔπρεπε χάριν ἀσφαλείας νὰ μετοικισθῆ ἡ πόλις ἐπὶ τῆς ἀκροπόλεως.

Ἡ ὄντως δὲ ὑπὸ τοῦ Δημητρίου μετοικισθεῖσα πόλις ἔκειτο βεβαίως ἐπὶ τῆς ἀρχαίας ἀκροπόλεως, ἥτοι ἐπὶ τοῦ μεγάλου καὶ ὀχυροῦ λόφου τῶν Βασιλικῶν· τὸ ὕψιστον ἐπίπεδον αὐτῆς ὑπὲρ τὸ θέατρον ἀπετέλει τὴν ἀκρόπολιν τῆς ὑπὸ τοῦ Δημητρίου μετοικισθείσης πόλεως.

Ὅτι ἡ νέα αὕτη πόλις ἐκαλεῖτο καὶ *Δημητριάς*, βεβαιῶσ ὁ Πλούταρχος (βίῳ Δημητρίου XXV). Τὸ χωρίον τοῦτο τοῦ Χαιρωνέως παρανοήσας ὁ μεταγενέστερος συγγραφεὺς Νικηφόρος Γρηγορᾶς, λέγει ἐσφαλμένως ὅτι ἡ ἐν *Μαγνησίᾳ* τῆς Θεσσαλίας Δημητριάς ἐκαλεῖτο πρότερον *Σικωνῶν*.

γ') ΤΑ ΕΠΙΤΑΦΙΑ ΜΝΗΜΕΙΑ ΤΩΝ ΞΙΚΥΩΝΙΩΝ

Ἐρευνήσαντες ἐντὸς τῶν ἀμπελώνων, οἵτινες ἄρχονται ὀλίγον ὑπὸ τὸν λόφον τοῦ Ἁγίου Νικολάου Βασιλικῶν καὶ ἐκτείνονται Βορείως πρὸς τὴν θάλασσαν, εὔρομεν ἴχνη τῶν περιφήμων τάφων τῶν Σικυωνίων, περὶ ὧν διὰ μακρῶν λέγει ὁ Πausanias.

Καὶ δὴ ἐν μὲν τῷ ἀμπελῶνι τοῦ Βασιλείου Λεονάρδου, ἐγγὺς τῆς ἐκ Βασιλικῶν εἰς Ἁγίους Θεοδώρους καὶ Ἀλώνια ὁδοῦ, ὑπάρχει κατὰ χώραν κρηπίς ἐκ μεγάλων πωρίνων κυβολίθων, ὁμοία πρὸς κρηπίδωμα μικροῦ ναοῦ· ὅτι ὑπ' αὐτὴν ὑπάρχει τάφος, βεβαιῶς ἑτέρα ὁμοία, ὀλίγον κατωτέρω ἐν τῷ ἀμπελῶνι τοῦ Σπυρίδωνος Δαματοπούλλου ἢ Νταμᾶ εὔρεθεισα καὶ τὰ πολλὰ ἐξαφανισθεῖσα, ὑφ' ἣν βεβαιοῦται ἀξιοπίστως ὅτι εὔρεθη τάφος.

Ἄλλ' ὑπάρχουσι περαιτέρω ἐν τῷ ἀμπελῶνι τοῦ Γεωργίου Λεονάρδου μεγάλαι πώρινοι πλάκες, κεχρισμένοι διὰ μαρμαροκονιάματος, καὶ ἐμφανῶς ἐξ ἐπιταφίων μνημείων ἐν εἴδει ναΐσκου προερχόμεναι· καὶ ἐν τῷ τοῦ Κωνσταντίνου Παρασκευᾶ διατηροῦνται ἐπιπολλαὶ μετ' ἀρχιτεκτονικῶν κοσμημάτων γεγλυμμένων, ἐν δὲ τῷ τοῦ Βασιλείου Λύκου ὑπάρχει καὶ ὠραῖος ὄροφος ἐπιταφίου μνημείου, οὔτινος ἢ ἄνω ἔδρα μιμεῖται στέγην ναοῦ κατὰ μακρὰν πλευράν, ὅαν ἔχει τὸ ἐν τῷ Κεραμεικῷ μνημεῖον τοῦ Ἀγάθωνος· τοιοῦτους ὁρόφους εὔρομεν ἐν Παγασαῖς (βλ. Ἐφημ. Ἀρχ. 1908, σελ. 16 κέ., εἰκ. 3, σελ. 23 κέ., εἰκ. 4 καὶ 5).

Ἡ ἐν Σικυῶνι κατασκευὴ τοιούτων ἰσχυρῶν κρηπίδων φαίνεται ὅτι ἐπεβάλλετο ἕνεκα τοῦ τελματώδους τοῦ ἐδάφους.

Οὕτω βεβαιοῦται ὅτι ἡ μὲν ὁδός, ἣν ἔβη ὁ Πausanias ἐκ Κορίνθου εἰς Σικυῶνα (II 7, 2· πρὸβλ. 5, 5) ἔκειτο χα-

μηλά, οὐ μακρὰν τῆς θαλάσσης, κατὰ τὴν διεύθυνσιν τῆς νῦν δημοσίας ὁδοῦ, τὸν δὲ Ἄσωπὸν διέβη ὁ περιηγητὴς οὐχὶ ὑψηλά, ὅπου νῦν ἡ γέφυρα, ἀλλὰ πολὺ ταπεινότερον, ἐγγὺς τῶν μνημονευθέντων ἀμπελώνων, ἔνθα συνήτησε τὰ μνημεῖα, ἅτινα ὀρθῶς περιγράφει.

Ἦσαν δὲ ταῦτα οὐ μόνον ἐν εἴδει στενῆς πλευρᾶς ναοῦ, ὡς ἐνόμισεν ὁ *Leake*, *Travels in the Morea* III 358, ἀλλὰ καὶ μακρᾶς περιεῖχον δ' ἐντὸς στήλην ἕκαστον γραπτὴν, ὡς ἠκάσαμεν ἡμεῖς (*Ἐφημ. Ἀρχ.* 1908 ἔ. ἀ.).

Τὰς πλείστας τῶν γραφῶν τούτων μετ' ἄλλων τῆς κάτω πόλεως μετεκόμισεν ἡ φιλότεχνος ἐταῖρα *Λαμία* εἰς τὴν ἀκρόπολιν, ἥτοι εἰς τὴν ὑπὸ τοῦ Δημητρίου μετοικισθεῖσαν νέαν πόλιν, ἰδρύσασα τὴν πρώτην ἐν τῷ κόσμῳ «*Πανακοθήκη*» (βλ. *Ἀθήναιον* Γ' 253b καὶ II' 577c. *Frg. Polemonis Perieg.* 14-15 Preller)· ἐκ τῆς Ποικίλης ταύτης Στοᾶς μάλιστα ἀφῆρσε τὰ πλείστα καλλιτεχνήματα ὁ *Σκαῦρος* τῷ 56 π. X. (βλ. *Πλίνιον* *Nat. Hist.* 35, 127). Ὑπελείφθησαν ὅμως ἐν ταῖς μνημείοις γραφαί τινες, διότι μίαν, καὶ δὴ ἀρίστην, τὴν τῆς *Ἐνοδίκης*, εἶδεν ὁ *Παυσανίας* (II 7, 3). Διατί καὶ ταύτην δὲν ἀφῆρσαν οἱ Ῥωμαῖοι, λέγομεν ἐν *Ἐφημ. Ἀρχ.* 1908 σελ. 27.

δ'). ΕΥΜΠΕΡΑΞΜΑ

Εὐρίσκομεν λοιπὸν καὶ ἄλλας ὁμοιότητας τῶν ἐπιταφίων μνημείων τῆς *Σικυῶνος* καὶ τῶν *Παγασῶν*, ἔτι δὲ καὶ θέμα ὅλον ἐπιταφίου γραφῆς, τῆς *Ἐνοδίκης* ἀποθανούσης ἐν ὠδῶν ἐν *Σικυῶνι*, καὶ τῆς ὠραίας ὁμοίας γραφῆς τῶν *Παγασῶν* τῆς ἀρτυτοῦ *Ἠδίστης* (*Ἐφ. Ἀρχ.* 1908 πίν. 1· βλ. καὶ τοῦ νεωστὶ ἐκτυπωθέντος ἡμετέρου *Καταλόγου τῶν γραπτῶν στηλῶν Παγασῶν* ἀριθ. 1 σελ. 97-104 καὶ σελ. 215-219). Εἶναι ἄρα πιθανώτατον ὅτι *Σικυῶνιοι* ζῳγράφοι εἰργάσθησαν ἐν *Παγασαῖς*.

Πρὸς τούτοις παρατηροῦμεν περὶ τῆς θέσεως τῶν τάφων τῆς πρὸ τοῦ 303 π.Χ. Σικυῶνος ὅτι ἔκειντο ἐκεῖ, ἔνθα ὀρθῶς ὥρισεν ὁ Πausanias (II 5,6· 1,1· 8,1· 12,2), διαγνούς ὅτι ἦσαν τῆς ἀρχαίας πόλεως· οὐχὶ ὀρθῶς ἄρα ἀντιλέγει πῶς τῷ Πausanias ὁ Leake, ἔ. ἀ. III 367. Διότι καὶ ἐξ ἄλλων συγγραφέων ἔτι βεβαιοῦται ἡ γνώμη τοῦ Πausanias (πρὸς βλ. Στραβ. Η' 382,25· Διόδ. XX 102,2· Ξενοφ. Ἑλλην. VII 3, 1-4· Πολύαν. Στρατηγ. V 16,3) μάλιστα δ' ἐκ τῶν εὐρημάτων.

Ἐν τέλει ἐκφράζομεν καὶ ἐνταῦθα θερμὴν εὐχὴν πρὸς τὸ Σ. Δ. Συμβούλιον τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐταιρείας, ἵνα ἀναλάβῃ τὴν ἀνασκαφὴν τῆς Σικυῶνος, κέντρον ἀρχαιολογικοῦ τῶν ἀρίστων, ὅπερ ἀποροῦμεν τίνων ἕνεκα λόγων ἀφῆκαν ἀνεξερεύνητον οἱ Ἀμερικανοὶ ἀρχαιολόγοι, περιορισθέντες μόνον εἰς τὴν ἔρευναν τοῦ θεάτρου τῆς μεταγενεστέρως πόλεως.

Ἐν Θεσσαλίᾳ δὲ ἀπσχολήθημεν ἀπὸ τοῦ μηνὸς Ἀπριλίου μέχρι τοῦ Δεκεμβρίου τοῦ 1908 εἰς τὰ ἐξῆς σημεῖα :

A) Ἐν Ἰωάνω.

1). Προϊστορικὸς συνοικισμὸς.

Ἐπὶ τοῦ λόφου « Ζερέλια », ἀπέχοντος ἡμίσειαν περίπου ὥραν Νοτίως τοῦ Ἀλμυροῦ, ἐξετέλεσεν ἀνασκαφὰς ἡ ἐν Ἀθήναις Ἀγγλικὴ Ἀρχαιολογικὴ Σχολὴ διὰ τῶν ἐταίρων αὐτῆς κ. κ. Wace, Droop καὶ Thomson, ἃς ἐπεβλέψαμεν ἡμεῖς.

Ἐκ τῶν ἀνασκαφῶν τούτων ἀπεδείχθη ὅτι ὁ ναὸς τῆς Ἰωνίας Ἀθηνᾶς δὲν ἔκειτο ἐπὶ τοῦ λόφου τούτου, ὡς

εἶχόν ποτε νομίσει φιλόρχαιοί τινες καὶ ὁ κ. Staehlin (Athen. Mitt. XXXI 1906, 16), πιθανῶς δὲ οὐδὲ ἡ ἀρχαϊκὴ καὶ ἱστορικὴ πόλις ἔκειτο ἐπὶ τοῦ λόφου τούτου.

Διότι ἐπὶ τῆς ἀνωτάτης ἀπειχίστου ἐπιφανείας αὐτοῦ εὐρέθησαν ἐλάχιστα ἔχνη ἀρχαιοτήτων βυζαντιακῶν καὶ ἱστορικῶν ἑλληνικῶν χρόνων, ἀναμειγμένων μετ' ὀλίγων ἐπίσης θραυσμάτων ἀγγείων τῆς *μυκηναίας* περιόδου· κατὰ δὲ τὸ λοιπὸν κατείχεται ἐπὶ μακροὺς αἰῶνας ὁ λόφος ὑπὸ προϊστορικῶν, καὶ δὴ *προμυκηναίων* συνοικισμῶν, ὧν εὐρέθησαν ὀκτὼ ἀλλεπάλληλα στρώματα, διήκοντα εἰς μέγα βάθος καὶ διὰ τῶν ἀμοιβαίων καταστροφῶν σχηματίζαντα τὸν λόφον τοῦτον, ὡς ἤκασεν ὀρθῶς ὁ κ. Τσουντας περὶ τῶν πλείστων ἐκ τῶν πολυπληθῶν ἐν Θεσσαλίᾳ ὁμοίων λόφων ἐν εἴδει κολούρου κώνου, ὧν τινες καὶ ἀνέσκαψε συστηματικῶς, πολλοὺς δ' ἐξηρέυνησε (πρὸβλ. αὐτοῦ: *Αἱ προϊστορικαὶ ἀκροπόλεις Διμηγίου καὶ Σέσκλου* σελ. 18-19).

Τὰ ἐκ τῆς ἀνασκαφῆς τῶν Ζερελιῶν εὐρήματα εἶναι τὰ συνήθη προϊστορικὰ ἀγγεῖα, ὧν τινὲς μορφαὶ καὶ τρόποι κοσμήσεως διὰ πρώτην φοράν, κατὰ τὸν κ. Wace, ἐμφανίζονται ἐνταῦθα, καὶ δὴ τὰ φέροντα ἐπὶ λευκοῦ ἐπιχρίσματος γραμμὰς δι' ἐρυθρᾶς βαφῆς κττ.

Ἐπίσης εὐρέθησαν τὰ ὁμοίως συνήθη εἰς τοιοῦτους συνοικισμοὺς πῆλινα ἀνθρωποειδῆ εἰδώλια, τινὰ ὅλως ἰδιόμορφα, λίθινα ἐργαλεῖα, ὧν πολλὰ διάτρητα, ὄψιανοί, ἔτι δὲ τάφοι ἐπὶ τῆς ἀνωτάτης ἤδη ἐπιφανείας.

Πολλὴν βαρύτητα ἀποδίδει ὁ κ. Wace εἰς τὸν προσδιορισμὸν τῆς *χαλκῆς* περιόδου διὰ τῶν ἀνασκαφῶν τούτων, ἐπὶ τῇ βάσει τῆς ἐπιμελέστατα ὑπ' αὐτοῦ γενομένης ἐρέυνης τῶν στρωμάτων ἐκάστου καὶ τῶν καθ' ἕκαστον τούτων εὐρημάτων, περὶ ἧς βλ. βραχεῖαν ἀνακοίνωσιν αὐτοῦ ἐν Athen. Mitt. XXXIII 1908 σελ. 290 (Πρὸβλ. καὶ Hellenic Herald τοῦ Λονδίνου 1908 τεύχ. Ἰουλίου σελ. 134).

Νομίζει δήλα δὴ ὅτι ἡ εὐθύς ὑπὸ τὸ μυκηναῖον στρῶμα ἔναρξίς εὐρέσεως λιθίνων ἐργαλείων καὶ ἄλλων προμυκηναίων εὐρημάτων, δεικνύει ὅτι ἡ ἐμφάνισις τῆς χαλκῆς περιόδου ἐν Θεσσαλίᾳ ὑστέρησε κατὰ πολὺ τῆς ἐν τῇ λοιπῇ Ἑλλάδι ἐμφάνισεως αὐτῆς.

Τὸ συμπέρασμα ὅμως τοῦτο δὲν εὐνοοῦσιν αἱ ὑφ' ἡμῶν γενόμεναι ἀνασκαφαὶ ἐπὶ τῆς ἀκροπόλεως τῶν Φθιωτίδων Θηβῶν, περὶ ὧν βλέπε κατωτέρω τὸ κεφάλαιον Β', τοῦλάχιστον ἐφ' ὅσον ἐξετάθησαν κατὰ τὸ λῆξαν ἔτος.

Ἐννοεῖται ὅτι βέβαια συμπεράσματα καὶ ὅλως ἀναμφισβήτητα, κατὰ τὰ καιρία τοῦλάχιστον σημεῖα, περὶ τῆς νεολιθικῆς καὶ χαλκῆς περιόδου ἐν Θεσσαλίᾳ οὔτε ἐκ τῶν ἀνωτέρω ἀνασκαφῶν ἐξήχθησαν, οὐδ' ἐκ τῶν πολὺ μᾶλλον αὐτῶν ἐκτεταμένων καὶ γενικωτέρων ἀνασκαφῶν τε καὶ ἐρευνῶν τοῦ κ. Τσουντα.

Κατὰ ταῦτα νομίζομεν ὅτι ἀπαιτεῖται συντονωτέρα ἐργασία ἐν Θεσσαλίᾳ ὡς πρὸς τοῦτο, δι' ἀνασκαφῆς πολλῶν τοιούτων συνοικισμῶν, καὶ δὴ οὐχὶ μόνον λόφων τῆς πεδιάδος, ἀλλὰ μᾶλλον κέντρων σπουδαίων πόλεων, ἀναφερομένων ἐν τῇ Μυθολογίᾳ καὶ ἄλλως διὰ μεταγενεστέρων, ἐπ' αὐτῶν κτισθεισῶν ἀρχαϊκῶν καὶ ἱστορικῶν πόλεων, βεβαιουμένων ὡς σημαντικῶν· δι' αὐτῶν ἄλλως τε θέλει ἐξακριβωθῆ καὶ ἡ χρονολογικὴ σχέσις τῶν διαφόρων στρωμάτων ἀπὸ τοῦ ἀρχαῖου καὶ μυκηναίου.

Τοιαῦτα σπουδαῖα ἱστορικὰ καὶ προϊστορικὰ κέντρα εἰσὶν αἱ Φθιώτιδες Θῆβαι, ἡ Ἄλος, αἱ Φεραί, ἡ Φάρσαλος, ἡ Κραννῶν, τὸ Κιέριον κττ. Ἐκ τούτων τὰς μὲν Φθιώτιδας Θήβας ἠρευνήσαμεν ἤδη ἡμεῖς ἐν μέρει καὶ πιστεύομεν ὅτι θὰ συνεχίσωμεν διαταγῇ τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐταιρείας τὴν ἐπ' αὐτῶν ἀνασκαφὴν, τὴν δὲ Κραννῶνα ἀπηλλοτριώσεν ἤδη ἡ Ἀρχαιολογικὴ Ἐπιτροπεία πρὸς ἐκτέλεσιν εὐρυτάτων ἀνασκαφῶν, τὸ δὲ Κιέριον εὐχαρίστως μαν-

θάνομεν ὅτι θέλουσιν ἀνασκάψει οἱ κ.κ. Wace, Droop καὶ Thomson κατὰ τὸ ἔτος 1909 τῇ ἐντολῇ τοῦ Πανεπιστημίου τῆς Κανταβρυγίας.

Τὰ δ' ἐκ τῶν ἀνασκαφῶν τῶν Ζερελίων εὐρήματα κατετέθησαν ἄλλα μὲν ἐν τῷ Ἑλληνικῷ Σχολείῳ, ἄλλα δ' ἐν τῷ Δημαρχεῖῳ Ἀλμυροῦ, λίαν ἀκαταλλήλως, ἀρπαγέντα ὑπὸ τῶν κατοίκων βιαίως ἐκ τοῦ ὑποτελωνείου Τσιγγέλλι τῆς παραλίας Ἀλμυροῦ, ἔνθα εἶχομεν μετακομίσει αὐτὰ πρὸς περαιτέρω μεταφορὰν εἰς Βόλον.

2). Οἶκημα ναοειδὲς παρὰ τὴν Ἴωνον.

Κατὰ μῆνα Μάϊον ἀνεσκάψαμεν καὶ ἡμεῖς δαπάναις τοῦ Δήμου Ἀλμυροῦ ἐρείπια τινα, εὐρισκόμενα παρὰ τὸν λόφον « Ζερέλια » δεξιά τῆς εἰς τὸ χωρίον Καραντζάνταγλη ὁδοῦ ὑπὲρ τὸ φρέαρ, ἐξ οὗ ὑδρεύονται οἱ χωρικοί, ἐπὶ ὑψώματος καλουμένου « Πολαιοκκλήσι ».

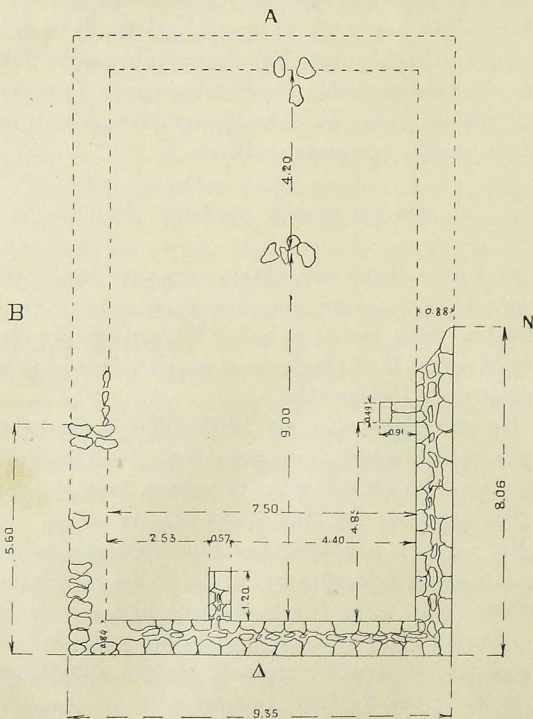
Ἐνταῦθα εἶχεν εὖρει τῷ 1905-1906 ὁ ἰδιοκτῆτης Ἀργύριος Βασιλάκος ἴχνη τετραγώνου οἰκοδομήματος, ὅπερ ἀνέσκαψεν αὐτὸς ἐν μέρει τὸ πρῶτον, ἀνατρέψας καὶ σχεδὸν ἐξαφανίσας τὴν Ἀνατολικὴν πλευρὰν αὐτοῦ.

Μετ' οὐ πολὺ, μαθὼν τὴν ὑπαρξίν τῶν ἐρείπιων τούτων ὁ κ. Vollgraff, ἀνέσκαψεν ἐκεῖ ἐπ' ὀλίγον καὶ λίαν ἐσπευσμένως, εὐρών, ὡς λέγει ὁ ἐν Ἀλμυρῷ φιλόμαχος κ. Ν. Γιαννόπουλλος¹, ἐν νόμισμα, συντρίμματα πῖθων καὶ μικρὸν μολύβδινον ἀγγεῖον, ἅτινα, ὡς λέγεται, κατετέθησαν ἐν τῷ Ἑλληνικῷ Σχολείῳ Ἀλμυροῦ.

Ἐξακολουθήσαντες καὶ ἡμεῖς τὴν ἀνασκαφήν, ἐκαθαρίσαμεν καὶ ἀπεκαλύψαμεν τὸ ὅλον οἰκοδόμημα, οὐτινος πρόχειρον ἄλλ' ἀκριβὲς διάγραμμα δεικνύει ἡ εἰκὼν 1.

¹ Ὁ κ. Wace εἶπεν ἡμῖν ὅτι θὰ δημοσιεύσῃ τὴν περὶ τῶν ἐν Φθιώτιδι ἀνασκαφῶν καὶ ἐρευνῶν ἔκθεσιν τοῦ κ. Vollgraff.

Τὸ οἰκοδόμημα, ὡς βλέπει τις, ἔχει ἔμφρασιν ναοῦ ἐκτίσθη δ' ἐπὶ εὐθυνηρίας ἐκ κοινῶν λίθων τοῖχος ἐκ μεγάλων λαξευτῶν τὰ ἔξω λίθων, ἔσω δὲ διὰ μικροτέρων,

Εἰκὼν 1. Διάγραμμα ναοῦ (;) ἀνασκαφέντος ἐν Ἰώνῳ Φθιώτιδος.

καθ' ὃν τρόπον τὸ ἐν Φεραῖς ἠρώων, περὶ οὗ βλέπε «*Πρακτικά*» τῆς Ἀρχ. Ἐταιρείας 1907 σελ. 153 κ.έ. πίν. Β' εἰχ. 2, ἀλλὰ πολὺ ἀμελέστερον ἐκεῖνου.

Ἡ εὐθυνηρία ἔχει ὕψος 0.12-0.25, ὁ δὲ τοῖχος ὕψος μὲν 0.85 εἰς τρεῖς δόμους ἰσοδομικῶς, πᾶχος δὲ 0.88. Τὸ λοιπὸν τοῦ ὕψους, ὡς καὶ τὰ ἔσω διαμερίσματα ἐκτίσθησαν δι' ὤμων πλίνθων, ὧν πολλὰς εὔρομεν καὶ ἐντὸς τοῦ κτίσματος καὶ περὶ αὐτό· εὔρέθησαν ἐπίσης καὶ ἴχνη ξύλων ἀπηνθρακωμένων, δι' ὧν κατεσκευάσθησαν τὰ ἔσω καὶ ἡ στέγη, ἔτι δ' εὐτελεῖς κέραμοι αὐτῆς.

Τὸ κτίσμα τοῦτο ἐποιήθη πιθανῶς κατὰ τὴν Δ'-Γ' π. X. ἑκατονταετηρίδα· διότι εὔρομεν ὀλίγα τμήματα μελανομόρφων ἀγγείων τῆς περιόδου ταύτης, ἔτι δὲ τμήμα χαλκοῦ ἀγγείου, θραύσματα δύο ὀξέων πίθων ἀσημάντων, κατακεχωσμένων καὶ ὄντων πλήρων τέφρας καὶ ὀστέων σφαγίων· οὗτοι εὔρέθησαν βαθύτατα ἔσω τῆς Δυτικῆς πλευρᾶς, καὶ ἴσως ἐτέθησαν κατὰ τὴν ἑναρξιν τῆς οἰκοδομίας μετὰ τέλεσμά τι διὰ τὴν ἐπ' αἰοίοις κατασκευὴν τοῦ κτίσματος. Ἐπίσης εὔρέθησαν καὶ τινὰ ἐκχύματα μολύβδου, οὗ χρῆσις φαίνεται ὅτι ἐγένετο κατὰ τὰς γομφώσεις τῶν σιδήρων μετὰ ξύλων, λίθων κττ.

Σημαντικὸν εὑρημα ὑπῆρξε κατὰ τὴν Ἀνατολικὴν πλευρὰν τμήμα κεφαλῆς πηλίνου ἀγαλματίου, $\frac{1}{4}$ περίπου τοῦ φυσικοῦ μεγέθους, καλῆς τέχνης τῆς Δ'-Γ' π. X. ἑκατονταετηρίδος· σφίζεται ὁ δεξιὸς ὀφθαλμὸς μετὰ τῆς παρειᾶς, μέρους τῆς ῥινὸς καὶ τῆς ἀτάκτως ἐπικειμένης κόμης, κατὰ τὸν γνωστὸν φυσικὸν Λυσιππειὸν τρόπον ἀποδοθείσης.

Τὸ οἰκοδόμημα τοῦτο ἐκτίσθη ἐπὶ ἀρχαιοτέρου κτίσματος, καὶ δὴ προϊστορικοῦ· διότι εὔρομεν ὑπὸ τὴν εὐθυνηρίαν πολλαχού πολλα ἴχνη ἀνθράκων καὶ ἀφθόνου τέφρας, λιθίνην κοπίδα τῆς νεολιθικῆς περιόδου, πηλίνον πεσσὸν σφενδόνης καὶ τινὰ θραύσματα ἀδαφῶν χειροποιήτων ἀγγείων.

Φαίνεται λοιπὸν ὅτι ἐπὶ τοῦ ὑψώματος τούτου, ὡς καὶ

ἐπὶ πάντων τῶν περὶ τὸν λόφον Ζερέλια ὁμοίων ὑψωμάτων, κατάρκουν κατὰ τὴν προϊστορικὴν περίοδον ἀνθρωποὶ ἐντὸς καλυβῶν, μεμονωμένων κατὰ μίαν ἢ πλείονας, οἷτινες ἐν καιρῷ κινδύνου προσέτρεχον εἰς τὸ ἄστυ, ἤτοι εἰς τὸν ἐπὶ τῶν Ζερελίων μέγαν σχετικῶς συνοικισμόν. Τοῦτο βεβαιοῦσι προϊστορικὰ ἀγγεῖα, ἅτινα εὑρομεν πολλαχοῦ ἐπὶ τῶν μνημονευθέντων ὑψωμάτων.

Τὸ δὲ εὐρεθὲν κτίσμα δύναται βεβαίως νὰ ὀνομασθῇ *ιερόν τι*, ἢ *οἶκημα ἱερέως*, ἢ ἀπλῶς *οἶκημα*. Τὸ σχῆμα αὐτοῦ εὐνοεῖ τὴν πρώτην ἐκδοχὴν· ὅτι ὅμως δὲν ἤτό τι σημαντικὸν ἱερόν, πολὺ δὲ μᾶλλον ὅτι δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς ὁ ναὸς τῆς *Ἰωνίας Ἀθηνᾶς*, φαίνεται ἐκ τῶν ἤδη ἐκτεθέντων βέβαιον.

Τὰ δὲ ἐξ αὐτοῦ εὐρημάτια ἔλαβον τὴν μνημονευθεῖσαν κοινὴν τύχην, ἣν τὰ εὐρήματα τῶν Ζερελίων (βλ. ἄνωτ. σελ. 155).

3). *Ἡ πόλις Ἰωνος καὶ ὁ ναὸς τῆς Ἰωνίας Ἀθηνᾶς.*

Ὅτι ἡ πόλις *Ἰωνος* ἔκειτο περὶ τὰς ἀνωτέρω θέσεις, βεβαιοῖ τὸ χωρίον τοῦ Στράβωνος Θ' 433, 19 «ἀπέχει δὲ Ἰώνου περὶ ἐξήκοντα σταδίους ὁ Ἄλος ἢ ἡ Ἄλος» καὶ 435, 19 «τούτιον (ἐνν. τοῦ Κροκίου πεδίου) δ' ὑπέρκειται ὁ Ἰωνος, ὅπου τὸ τῆς Ἰωνίας ἱερόν», βεβαίως αὐτῆς τῆς θέσεως τῆς Ἄλου. Οὕτως ὁ μὲν κ. Kern (JGIX 2 σελ. 35) ἐσφαλμένως θέτει αὐτὴν καίπερ ἀμφιβάλλων εἰς τὴν «Τσουρνάτη Βρύσι», ὁ δὲ κ. Staehlin ἔ. ἀ. σελ. 15 ὀρθῶς καίπερ ἀορίστως περὶ τὰς θέσεις ταύτας.

Καὶ τὸν μὲν συνοικισμόν τῶν Ζερελίων καὶ τῶν πέριξ ὑψωμάτων δυνάμεθα νὰ ὀνομάσωμεν *προϊστορικὴν Ἰωνον*· ἡ δὲ ὁμηρικὴ Ἰωνος τοῦ Καταλόγου Β 696

«... Ἰωνά τε μητέρα μήλων»,

πέλις τότε τοῦ βασιλείου τοῦ Πρωτεσιλάου, φαίνεται ὅτι δὲν κεῖται πλέον ἐπὶ τοῦ ἰδίου λόφου· διότι, ὡς εἴπομεν ἀνωτέρω σελ. 153, αἱ ἀνασκαφαὶ τῶν Ἑγγλων ἐλάχιστα ἵχνη μυκηναίας περιόδου, σχεδὸν δὲ οὐδὲν ἀρχαϊκῆς ἀπέδωσαν. Ὁ λόφος λοιπὸν κατὰ τὰς περιόδους ταύτας θὰ κατείχετο ὑπ' ὀλίγων κατοίκων.

Ἄλλ' ὑπάρχουσι τρία φρούρια «Παλαιόκαστρα» λεγόμενα, Νοτίως τοῦ λόφου ἐπὶ τῶν προπόδων τῆς Ὀθρουσ, ἐν μὲν παρ' αὐτὸ τὸ χωρίον Καραντζάνταγλη, ἕτερον δ' ὑπὲρ αὐτὸ ΝΔ ἐπ' αὐτοῦ τοῦ ὄρους εἰς ἀπόστασιν $1\frac{1}{2}$ ὥρας ἐντεῦθεν, τρίτον δὲ ΝΑ εἰς ἀπόστασιν 1 ὥρας περίπου ἀπὸ τοῦ χωρίου. Τούτων ἠρευνήσαμεν τὸ πρῶτον καὶ τὸ τρίτον, περὶ ὧν καὶ ὁ κ. Staehlin γράφει τὰ δέοντα ἑ.ἀ. σ. 32 κ.έ.

Ταῦτα περιβάλλονται ὑπὸ τειχῶν πολυγωνικῶν πρὸς τὸν ἰσοδομικὸν τρόπον κλινόντων, λίαν ἐπιμελῶς πεποιημένων καὶ ἰσχυροτάτων, ἐνιαχοῦ μέχρι 1.50^μ ὕψους σφζομένων· καὶ αἱ θέσεις δὲ καθ' ἑαυτὰς εἶναι φύσει ὄχυραι καὶ λίαν ἀπότομοι, μάλιστα ἡ τοῦ τρίτου φρουρίου.

Φαίνονται δὲ τὰ τεῖχη ποιηθέντα κατὰ τὴν Ζ'-Γ' π. Χ. ἑκατονταετηρίδα· τοῦτο ἦτο φυσικὸν νὰ γίνῃ, τῶν κατοίκων μὴ ἐχόντων ἐπὶ τοῦ λόφου τῶν Ζερελίων ἀσφαλὲς καταφύγιον, μετοικισάντων δὲ τὴν πόλιν εἰς τὰς θέσεις ταύτας.

Κατὰ ταῦτα ἡ ὀμηρικὴ καὶ ἱστορικὴ Ἴτωνος εἶναι τὰ τρία ταῦτα, σύγχρονα ἀλλήλοις, φρούρια· οὐδὲ θὰ φανῇ παράδοξον τὸ ὅτι κατενεμήθη οὕτως ἡ πόλις· διότι καὶ σήμερον περὶ τὰ σημεῖα ταῦτα κατανέμονται οἱ σταθμοί, ἧ, ὡς νῦν λέγονται, «κοπάδια» τῶν προβάτων, ἄλλα μὲν συναθροζόμενα περὶ αὐτὸ τὸ Καραντζάνταγλη, ἄλλα κατὰ τὸ δευτέρον φρούριον, ὡς ἐμάθομεν, καὶ ἄλλα κατὰ τὸ τρίτον, ὡς εἶδομεν, βόσκοντα κατὰ τὰς ἐκεῖσε θέσεις «Τσατάλι, Προσῆλια, Τσουκνίδα, βουνὸ Σαρμασίκι κτλ.». Ἐπὶ

τῶν τελευταίων ταύτων θέσεων ἠριθμοῦντο τῷ 1908 βόσ-
κοντα περὶ τὰς ἐξ χιλιάδας «γίδοπρόβατα», πληρώνοντα
τῷ ιδιοκτήτῃ Βασιλάκῳ τέλος θερινῆς βοσκῆς ἑπτακισ-
χιλίας δραχμάς. Βόσκουσιν ὅμως καὶ πολλαὶ ἄλλαι χι-
λιάδες εἰς ἄλλας ἐγγὺς θέσεις, κατὰ δὲ τὸν χειμῶνα συγ-
κεντροῦνται τὰ πλεῖστα εἰς τὰς ἡπιωτέρας παρὰ τὰ Ζε-
ρέλια καὶ τὸ Καραντζάνταγλη γαίας, αἵτινες εἶναι ἐπίσης
προσπορώταται πρὸς βοσκὴν μᾶλλον ἢ πρὸς γεωργίαν·
διότι εἶναι «κράτσια» (τὸ «κράτσι», «αὐτὰ τὰ χωράφια
εἶναι κράτσια»), ἤτοι ἄγωνα, πρὸς βοσκὴν μόνον ἐπιτη-
δεῖα χωρία.

Οὕτως αἱ θέσεις αὗται εὐνοοῦσι τὰ μάλιστα τὴν ἐπωνυ-
μίαν τῆς Ἰτώνου ὡς «μητρὸς μῆλων», βεβαιοῦσι δὲ καὶ
τὰ τελεῖν ὅτι ἐνταῦθα κεῖται ἡ ὀμηρικὴ, ἀρχαϊκὴ καὶ ἰστο-
ρικὴ Ἰτωνος, τὰ δὲ Ζερέλια ὅτι ἡ προϊστορικὴ.

Τὸ δὲ ὄνομα τῆς πόλεως Ἰτωνος (Ἰτων) ἔχει πρὸς τὴν
Ἰτωνίαν Ἀθηναῖν, ὃν λόγον τὸ Ἀθηναῖοι πρὸς τὸ Ἀθηναῖα
(Ἀθηναῖα), καὶ φαίνεται παραγόμενον ἐκ ῥίζης τοῦ «εἶμι» ε,
ἰ-των, ἰ-της, ἰτώνιος, «Ἰτωνία (περίπου πρόμαχος)
Ἀθηναῖα». Οὕτω δὲν φαίνεται unerklärt der Name des
Ortes, ὡς νομίζει ὁ κ. Staehlin ἔ. ἀ. 17, οὐδ' ἔχει σχέ-
σιν ἡ λέξις πρὸς τὰς παρετυμολογίας τοῦ Εὐσταθίου καὶ
Στεφάνου τοῦ Βυζαντίου «Σιῶν, Σιωῶ κττ.», ἐν ᾧ ἐξ
ἄλλου τὸ καὶ νῦν μάχιμον τῶν ποιμένων κατοίκων τῶν θέ-
σεων τούτων καὶ τὸ ὅτι τὸ σύνθημα ἐδίδοτο ὑπὸ τῶν στρα-
τηγόντων «ἐν ταῖς μάχαις Θεσσαλοῖς μὲν Ἀθηναῖς Ἰτω-
νίας» (Παυσαν. X 1, 10) καὶ ἡ παράστασις ἐπὶ τῶν Θεσ-
σαλικῶν νομισμάτων τῆς θεᾶς ταύτης μαχομένης, εὐνο-
οῦσι τὴν προταθεῖσαν ὑφ' ἡμῶν παραγωγὴν.

Ποῦ ὅμως ἔκειτο ὁ ναὸς τῆς Ἰτωνίας Ἀθηναῖς; τὸ
προμνημονευθὲν χωρίον τοῦ Στράβωνος εἶναι πως ἀρίστον
(«ὅπου τὸ τῆς Ἰτωνίας ἱερόν»), ἔτι δὲ μᾶλλον τὸ τοῦ

Παυσανίου (I 13, 2), δι' οὗ μαρθάνομεν ὅτι ὁ ναὸς ἔκειτο « Φερῶν μεταξὺ καὶ Δαρίσης (Κρεμαστῆς) ».

Τὸ πιθανώτατον εἶναι ὅτι δέον νὰ ζητηθῇ ὁ ναὸς οὗτος ἐγγὺς τῶν εἰρημένων θέσεων, ὅπερ καὶ ὁ Στράβων λέγει. Πράγματι δὲ πολλοὶ λίθοι, ἐκ ναοῦ ἐμφανῶς προερχόμενοι, ἐλήφθησαν ἐντεῦθεν μετακομισθέντες εἰς Ἄλμυρον πρὸς κτίσιν κρηνῶν, τζαμιῶν, ἐκκλησιῶν, οἰκιῶν, ὧν πολλοὺς βλέπει τις ἐν τῇ κωμοπόλει ταύτῃ καὶ σήμερον· τούτων τὴν ἐξ Ἰτώνου ἐκφόρησιν ἐβεβαιώσαμεν δι' ἀξιοπίστων πληροφοριῶν.

Καὶ εἰς τὰ φρέατα τοῦ Καραντζάνταγλη ὑπάρχουσι τινες ὅμοιοι λίθοι καὶ ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ χωρίου, τιμωμένη ἐπ' ὄνοματι τοῦ Ἁγίου Νικολάου καὶ κτισθεῖσα (ἢ ἐπισκευασθεῖσα) κατ' ἐπιγραφὴν σφζομένην τῷ 1818, εὐρομεν πολλοὺς κυβολίθους ἐκ μεγάλου οἰκοδομήματος, καὶ δὴ εἰς τὸ ὑπέρθυρον τῆς ὀπισθίου θύρας μέγαν μελανόλιθον μετὰ τέρμων ἀρχαϊκῆς ἐργασίας, μαρμαρίνους λίθους ἐπιμελῶς ἐργασμένους μετὰ γεισωμάτων, κίονας μονολίθους ῥωμαϊκῶν καὶ βυζαντιακῶν χρόνων, ὧν εἷς φέρει βάθυσμα πρὸς ὑποδοχὴν ἀναθήματος, κιονίσκους μετὰ στρεπτῶν αὐλάκων βυζαντιακούς κττ.

Πρὸς τούτοις ἐκ τῶν θέσεων τούτων ἐκόμισεν ὁ Βελῆ Πασᾶς, ὡς ἐμάθομεν παρὰ τῶν γερόντων, εἰς τὴν παραλίαν Τσιγγέλλι πλείστους ἀρχαίους λίθους κατεργασμένους, ἔτι δὲ καὶ οἱ μοναχοὶ καὶ φιλόθρησκοὶ κάτοικοι μετήνεγκαν ἐντεῦθεν ὁμοίους εἰς τὴν μονὴν τοῦ Ἁγίου Νικολάου, μεταξὺ Μπακλαῆ καὶ Καραντζάνταγλη κειμένη ἐπὶ τοῦ μέσου που τοῦ βουνοῦ.

Ταῦτα πάντα μαρτυροῦσι τὴν ἐνταυθά που ὑπαρξίν μεγάλου ἀρχαίου ναοῦ, οἷον ἀναμένομεν τὸν τῆς Ἰτωνίας Ἀθηνᾶς, ὑφ' ἀπάντων τῶν Θεσσαλῶν τιμωμένης καὶ ἐκ τοῦ ἀναθήματος τοῦ Πύρρου ὑποτιθεμένης ὡς ἐχούσης

σπουδαῖον ναόν. Διότι ἐκεῖ ἀνέθηκεν ὁ βασιλεὺς τὰ ἐκ τῆς μεγάλης αὐτοῦ νίκης κατὰ τοῦ Ἀντιγόνου καὶ τῶν Γαλατῶν αὐτοῦ λάφυρα μετὰ τοῦ ἐξῆς ὑπερφηφάνου ἐπιγράμματος, ὅπερ διέσωσεν ὁ Πausανίας (I 13, 2-3) καὶ ὁ Πλούταρχος (βίβη Πύρρου XXVI):

«*Τοὺς θυρεοὺς ὁ Μολοσσὸς Ἰωνίδι δῶρον Ἀθῆναι
Πύρρος ἀπὸ θρασέων ἐκρέμασεν Γαλατῶν,
πάντα τὸν Ἀντιγόνου καθελὼν στρατόν οὐ μέγα θαῦμα!
αἰχματὰ καὶ νῦν καὶ πάρος Αἰακίδα*».

Τὸ δὲ σπουδαιότατον εἶναι ὅτι ἐκ τῶν θέσεων τούτων προέρχονται πολλὰ καὶ σημαντικώτατα ἐπιγραφαί, νῦν ἐν τῷ Ἑλληνικῷ Σχολείῳ Ἀλμυροῦ φυλασσόμεναι, μία δ' ἐν τῷ Ἐθνικῷ Μουσείῳ Ἀθηνῶν, ὧν τρεῖς εἶναι βᾶθρα ἀγαλμάτων μεγάλων, ὑπογεγραμμένων ὑπὸ σημαντικῶν πωσ καλλιτεχνῶν, ὧν τινες καὶ ἄλλοθεν εἶναι γνώριμοι, ὡς ὁ Ἀγασίας Δωσιθέου Ἐφέσιος, τινὲς δ' ἀνήκουσιν εἰς ψηφίσματα. Ταύτας πάσας ἐσφαλμένως κατηριθμησεν ἐν ταῖς ἐπιγραφαῖς τῆς Ἀλου ὁ κ. Kern (JG IX 2, 113· 114. 115· πιθανῶς προέρχονται ἐπίσης ἐξ Ἰώνου καὶ αἰ 108. 109. 116. 117 κλ.).

Οὕτως, ἐρευνήσαντες τὰ περίξ, εὔρομεν τρεῖς θέσεις, ἐφ' ὧν μάλιστα δεόν νὰ ζητηθῇ ἡ περιφημὸς ναὸς τῆς Ἰωνίας Ἀθηνᾶς:

1) Ὀλίγον ὑπὲρ τὰ Ζερέλια ΝΑ αὐτῶν ἐπὶ τῆς εἰς Καραντζάνταγλη ἀτραποῦ ὑπάρχει θέσις καλουμένη *Μνήματα*, λίαν ἐπίπεδος ἐπὶ πολὺ, πλήρης πρίνων καὶ θάμνων. Ἐκεῖ εἶδομεν ἐμπετηγμένους πολυαριθμούς λίθους ἐξ ἀρχαίου οἰκοδομήματος, ὧν τινες φέρουσιν ἀναγεγλυμμένα ἀρχιτεκτονικὰ γεῖσα.

Ἐνταῦθα θὰ ὑπῆρχε τουρκικὸν τι νεκροταφεῖον, εἰς ὃ

καί ἄλλοθεν ἠδύναντο νὰ μετακομισθῶσιν οἱ ἀρχαῖοι οὗτοι λίθοι, ἐν οἷς καί τμήματα μεγάλων μονολίθων κίωνων. Φαίνεται ὅμως ὅτι, ἕνεκα τοῦ βάρους μάλιστα, οὐχί μακρόθεν ἐκομίσθησαν· διεκρίναμεν δ' ἐνταῦθα καί ἕξην θεμελίων οἰκημάτων ἐλληνικῶν χρόνων.

2) Ὑπὲρ τὴν θέσιν ταύτην ΝΑ ἐπίσης, ἀριστερὰ τῆς ἰδίας ἀτραποῦ, ὑπάρχει ἐτέρα καλουμένη *Σπηλιά* πλήρης βόθρων ἐκ λίθων ἐξαχθέντων. Ἐνταῦθα διακρίνεται περίβολός τις, τετράγωνος τὸ σχῆμα, ἐκ μεγάλων λίθων ἀρουραίων κατειργασμένων ποιηθεῖς, ἔχων ἀρκοῦντως μέγα πᾶχος.

Ἐντὸς τοῦ περιβόλου τούτου διακρίνονται σωροὶ μικρῶν λίθων καί τινες μεγάλοι κατειργασμένοι, λέγεται δ' ὅτι εὑρέθησαν ἐνταῦθα ἀγαλμάτια πηλίνα, ὧν ἐν τῆς Γ' π. Χ. ἑκατονταετηρίδος εἶδομεν καί ἡμεῖς παρά τινι χωρικῷ. Ἡ θέσις φαίνεται ἀρμόζουσα πρὸς ὑποδοχὴν μεγάλου ναοῦ.

3) Παρὰ τὸ χωρίον Μπακλαλῆ, Ἀνατολικῶς τῆς προηγούμενης θέσεως, εἰς ἀπόστασιν $\frac{1}{4}$ περίπου τῆς ὥρας ἐντεῦθεν ὑπάρχει θέσις τις λοφώδης πλήρης κυβολίθων, ὡς λέγεται, διότι ἡμεῖς δὲν μετέβημεν εἰσέτι ἐκεῖσε.

Ἐνταῦθα εὑρέθη, ὡς ἐξηκριβώσαμεν, ἡ ἐπιγραφή τοῦ Ἀγασίου, πιθανῶς δὲ καί ἄλλαι τῶν ἀνωτέρω σελ. 162 μνημονευθεισῶν.

Κατὰ τὰς θέσεις ταύτας ἐλπίζομεν ἐν καιρῷ νὰ ἀνασκάψωμεν πρὸς ἀνεύρεσιν τοῦ περιφήμου ἐκείνου ναοῦ.

Β') *Ἐν Φθιώτισι Θήβαις.*

Κατὰ τοὺς μῆνας Ἰούνιον, Ἰούλιον, Αὐγουστον, Σεπτέμβριον καί τι τοῦ Ὀκτωβρίου ἀνεσκάψαμεν ἐπὶ τῆς ἀκροπόλεως τῶν Φθιωτίδων Θηβῶν, ἐξακολουθήσαντες τὰς ἐκεῖ γενομένας τῷ 1907 ἐργασίας, περὶ ὧν βλ. *Πρακτικά*

τῆς Ἀρχαιολ. Ἐταιρείας 1907 σελ. 166-169 πίν. Β' εἰκ. 4, πίν. Γ' εἰκ. 5.

Περὶ τῶν ἀρκούντως σημαντικῶν εὐρημάτων, διὰ τὴν προϊστορικὴν ἰδίως περίοδον, ἐκ τῶν ἀνασκαφῶν τούτων, παρεσκευάσαμεν ἐκτενεστέραν πραγματείαν μετὰ τοπογραφικῶν διαγραμμμάτων καὶ εἰκόνων πρὸς δημοσίευσιν ἐν τῇ «Ἀρχαιολογικῇ Ἐφημερίδι» τοῦ 1909 πιθανῶς.

Ἐνταῦθα παραθέτομεν σύντομον περιλήψιν περὶ τῶν ἀποτελεσμάτων τῶν ἐκεῖ ἐργασιῶν.

1) Τὰ τεῖχη τῶν Φθιωτίδων Θηβῶν·
τὸ Σκόπιον καὶ Ἠλιωτρόπιον τοῦ Πολυβίου·
Πύρασος - Θῆβαι.

Αἱ Φθιώτιδες Θῆβαι ἐπειχίσθησαν κατὰ τέσσαρας περιόδους, καθ' ἃς διακρίνονται τέσσαρες διάφοροι πόλεις, αἱ ἐξῆς:

α) ἡ κυκλωπεία· κατὰ τὴν νεολιθικὴν, ἢ μᾶλλον τὴν χαλκικὴν περίοδον, ἡ πόλις αὕτη κατακρήθη εὐρύτατα. Τότε πιθανώτατα ἐκτίσθησαν ἡ μεγάλη ἀκρόπολις, νῦν «Παλάτια» καλουμένη, ἐφ' ἧς ἀνεσκάψαμεν (βλ. εἰκόνα 4), δι' ἀργῶν ὀγκολίθων, ἐπιτεθέντων οὕτως, ὥστε νὰ ἀρμόσωσιν ἀλλήλοις ὅπωςδὴποτε, ἄνευ ἰδιαιτέρας φροντίδος πρὸς βύσιν τῶν ἀφινομένων οὕτω διακένων. Μόνον κατὰ τὴν Ἀνατολικὴν πλευρὰν αὐτῆς παρατηροῦμεν ἐπιμέλειαν τινα πρὸς ἐκλογὴν λίθων, ἐχόντων ἔδρας εὐθείας διὰ ποιὰν τινα τεχνικωτέραν ἀρμογὴν.

Κατὰ τὸν κυκλώπειον τοῦτον τρόπον ἐκτίσθησαν καὶ τρεῖς ἕτεροι μικρότεροι ἀκροπόλεις, Δυτικῶς τῆς προηγουμένης κείμενοι, ὧν ἡ μὲν ἐγγυτέρα, **Μέση** ἀκρόπολις ὑφ' ἡμῶν ὀνομασθεῖσα, καλεῖται νῦν «**Βράχος**», ἡ δὲ περαι-

τέρω ἀποτομωτάτη καὶ ὑψηλῇ «*Καραούλι*» καὶ ἡ Δυτικωτάτη μετ' αὐτῆς συνεχομένη «*Ταμπούρι*».

Ὁμοίως ὠχυρώθησαν ἐν εἴδει πύργων πάντα τὰ ὑψώματα μεταξὺ τῶν θέσεων τούτων καὶ περὶ αὐτάς, τὰ ὑπερκεείμενα τῶν δύο χειμάρρων, ὧν μεταξὺ κεῖνται αἱ Φθιωτιδὲς Θῆβαι, καὶ ὧν ὁ μὲν Βόρειος καλεῖται «*Ἀλχανόρεμα*», ὁ δὲ Νότιος «*Βαθύρεμα*».

Εἰκὼν 2. Κυκλώπειον τεῖχος ὑπὲρ τὸ θέατρον τῆς κάτω πόλεως τῶν Φθιωτῶν Θεβῶν.

Ἡ ὀχύρωσις αὐτῶν ἐγένετο ἀπλούστατα δι' ἐπιθέσεως καὶ διασκευῆς τῶν ἐπὶ ἐκάστου ὑψώματος ὑπαρχόντων λίθων, χωρὶς νὰ ληφθῇ ἰδιαίτερα φροντίς, ὅπως συνδεθῶσιν ὁμοίως διὰ τειχῶν ταῦτα καὶ ἀποτελέσωσι τὴν κάτω πόλιν. Ὁ τρόπος οὗτος εἶναι ὁ αὐτὸς τῶ ἐν μεγάλαις τῆς αὐτῆς περιόδου πόλεσιν, ὅσων ἐν Μυκῆναις, πρὸς ἅς πολ-

λήν ὁμοιότητα ἐμφαίνουσιν αἱ ἄλλως μείζονες αὐτῶν Φθιώτιδες Θῆβαι.

Οὕτως ἡ κάτω πόλις δὲν ἔχει σχέδιον τετειχισμένης πανταχοῦ πόλεως, καίτοι κατὰ τὴν Νότιον πλευράν, ὀπίθεν εἶναι στρατηγικῶς εὐβάτος ἡ πόλις, παρατηροῦμεν τάσιν τινὰ πρὸς ἀπαρτισμὸν συνεχοῦς τείχους.

Καὶ τῆς κάτω ταύτης πόλεως ἐνιαχοῦ εὐρίσκομεν σημεῖα κυκλωπέιων τειχῶν ἐπιμελέστερον ὠκοδομημένων, ὡς δεικνύει ἡ εἰκ. 2, δι' ἧς παρέχεται ὑπόλοιπον τοιοῦτου τείχους ὑπὲρ τὸ θέατρον τῆς ἱστορικῆς πόλεως.

Ταῦτα ἐμφαίνουσιν ὅτι ἐντὸς μιᾶς περιόδου, ἴσως τῆς χαλκῆς, ὠχυρώθησαν κατὰ διαφόρους χρόνους διάφορα ὑψώματα, ἢ ἄλλως ἐπεσκευάσθησαν.

β') ἡ ἀρχαϊκὴ ἕτερα τείχη ἐποιήθησαν κατὰ τὴν *μυκηναίαν* ἢ *ἀρχαϊκὴν* περίοδον (1000-700 π. Χ.), δεικνύοντα ὅτι ἡ πόλις ἐκ νέου κατωκίθη καὶ διεσκευάσθη.

Τὰ τείχη ταῦτα ἐποιήθησαν ἐπιμελῶς, δι' οὐχὶ πολὺ μεγάλων λίθων, ἡρμοσμένων κατὰ τὸν πολυγωνικὸν τρόπον, ὅστις ἐνιαχοῦ, ἀλλὰ σπανίως, κλίνει πρὸς τὸν ἰσοδομικόν.

Οὕτως ἐτειχίσθη τῆς μὲν μεγάλης ἀκροπόλεως μόνον ἡ εἴσοδος, τοῦ λοιποῦ ἀφειθέντος ὡς εἶχε κατὰ τὴν προηγουμένην περίοδον, τῆς δὲ Μέσης ὄλη ἢ Νότιος (εἰκὼν 3) καὶ ἡ Δυτικὴ πλευρά, ἔτι δὲ αἱ λοιπαὶ ἀκροπόλεις· ἀλλ' ἐπὶ τῆς πρώτης μόνον τούτων (Καραούλι) διακρίνονται σαφῶς ἴχνη τῶν πολυγωνικῶν τούτων τειχῶν.

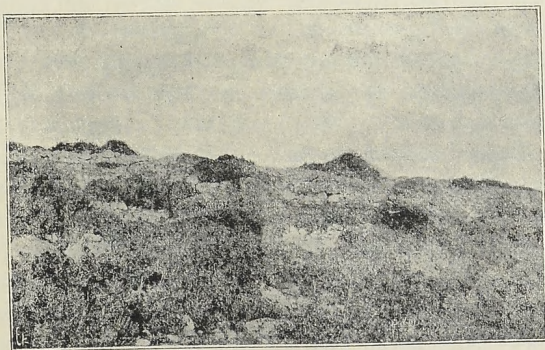
Ἐπίσης διακρίνονται πολλαχοῦ ἀνὰ τὴν κάτω πόλιν ἴχνη τῶν τοιούτων τειχῶν, ποὺ μὲν ἐμφανῆ, ποὺ δ' ἀμφίβολα καὶ ἀσαφῆ, δεικνύοντα ὅπωςδῆποτε ὅτι κατὰ τὴν περίοδον ταύτην ἐδόθη πλήρες σχέδιον εἰς τὴν κάτω πόλιν, ἥτις περιωρίσθη εἰς τὸ ἥμισυ περίπου τῆς κυκλωπέας.

Περίεργον εἶναι ὅτι Βορείως τῆς ἀποτόμου ἀκροπόλεως

Καραούλι, ἐπὶ τοῦ ἐπιπέδου ὄροπέδιου παρὰ τὸ κυκλώπειον ὕψωμα «Καρθαλικεμένο Κοτρώνι», ἐτειχίσθη ἀρκούντως μέγα τετράγωνον διάστημα, νῦν «Πειρομάντρια» καλούμενον ἐν συνδέσμῳ μετὰ τῆς ἀκροπόλεως ταύτης.

Ἴσως ἐν αὐτῷ συνηθροίζετο ἵππικὴν πρὸς ἐκδρομὴν εἰς τὰς ἐκ Δυσμῶν καὶ ΒΔ (Φερῶν, Φαρσάλου) εἰσβολάς. Ἄλλ' ἐπειδὴ τὸ τεῖχος κεῖται ἐν ἐρειπίοις, δὲν δυνάμεθα νὰ βεβαιώσωμεν, ἂν εἶναι ὄντως πολυγωνικόν.

Καθ' ὅμοιον τρόπον κτισθὲν καὶ ἐρειπωθὲν ἐσώθη καὶ

Εἰκὼν 3. Ἡ Νότιος πλευρὰ τοῦ πολυγωνικοῦ τεῖχους τῆς Μείσης (ἀρχαϊκῆς ἢ μυκηναϊκῆς) ἀκροπόλεως τῶν Φθιωτίδων Θηβῶν.

περαιτέρω Δυτικώτερον ἐν μακροτάτῃ ζώνῃ τεῖχος ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ ἐπιπέδου ὄροπέδιου, ἀρχόμενον ἐκ τοῦ κρασπέδου τοῦ λόφου Ταμπούρι καὶ καταλήγον εἰς τὸ Ἄλχανόρεμα, ἧτοι ἕχον μῆκος 1000 καὶ πλέον μέτρων.

Ἐμάθομεν δὲ παρὰ τοῦ κ. Σ. Στουρνάρα ὅτι καὶ ἔτι περαιτέρω Δυτικώτερον ὑπάρχει ἐντελῶς ὅμοιον τεῖχος, κατὰ τὸν αὐτὸν τῷ προηγουμένῳ τρόπον ἐν εἰδει ζώνης ἐκτεινόμενον καὶ συνδέον τὸ Βαθύρεμα μετὰ τοῦ Ἄλχανορέμα-

τος, ὧν ἡ ἀπόστασις ὑπερβαίνει ἴσως τὰ δισχίλια μέτρα. Δυστυχῶς δὲν μετέβημεν εἰσέτι εἰς τὸ σημεῖον ἐκεῖνο, ἵνα βεβαιώσωμεν τὸ πρᾶγμα.

γ') ἡ *ἱστορικὴ* κατὰ τὸ δεύτερον ἡμισυ τῆς Ε' π. Χ. ἑκατονταετηρίδος, καὶ δὴ περὶ τὰ τελευταῖα ἔτη αὐτῆς, ἐποιήθησαν τὰ ὠραῖα καὶ ἰσχυρότατα τείχη τῶν Φθιωτίδων Θηβῶν κατὰ τὸν ἰσοδομικὸν τρόπον μετὰ τινων πολυγωνικῶν ἐνιαχοῦ, καὶ δὴ τραπεζοειδῶν, ὀγκολίθων.

Οὕτως ἐτειχίσθη ἡ Δυτικὴ καὶ Νότιος πλευρὰ τῆς μεγάλης κυκλωπεῖας ἀκροπόλεως, τῶν λοιπῶν περιληφθεισῶν ἐν τῇ κάτφ ἱστορικῇ πόλει, ἧτις ἐξετάθη Ἀνατολικῶς πρὸς τὴν πεδιάδα καὶ τὴν θάλασσαν μέχρι τῆς ἐξόδου τοῦ Ἀλχανορέματος πρὸς τὸ πεδίον καὶ τοῦ τελευταίου ὑψώματος τῆς ὄροσειρᾶς, ὅπερ νῦν καλεῖται «*Ἀνεμόμυλος*».

Ὅμοιως ἐτειχίσθη ἰσχυρότατα ἡ ἀπότομος ἀκρόπολις (Καραούλι), ἧτις βεβαίως εἶναι τὸ ὑπὸ τοῦ Πολυβίου (V, 99, 7) καλούμενον *Σκόπιον*· ἡ λέξις αὕτη ἀρμόζει πρὸς τὸ πρᾶγμα, λίαν προσφυῶς· καὶ ἡ σημερινὴ δ' ἐπωνυμία μεθερμηνεύει αὐτήν. Ἡ πρὸς ταύτην συνδεομένη τελευταία ἀκρόπολις (Ταμπούρι) δὲν φαίνεται τειχισθεῖσα· αὕτη θὰ εἶναι τὸ ὑπὸ τοῦ Πολυβίου καλούμενον *Ἡλιοτρόπιον*, ὡς Δυτικώτατα κείμενον ὑψωμα περὶ ἡλίου τροπᾶς.

Συνεδέθη δὲ τὸ Σκόπιον μετὰ τῆς μεγάλης ἀκροπόλεως διὰ μακροῦ τείχους, οὗτινος τὰ ἴχνη διεκρίναμεν πανταχοῦ σχεδόν, ἐνισχυομένου διὰ πύργων, ὁμοίων τοῖς τῆς πόλεως· ταῦτα ἀποτελοῦσι τὴν Βόρειον πλευρὰν τῶν μακρῶν τειχῶν. Ἡ δὲ ἑτέρα φαίνεται ὅτι εἶναι τὰ πρὸς τὸ Ἀκκεσι ἴχνη ἱστορικῶν τειχῶν μὴ διεκρινόμενα σαφῶς πανταχοῦ.

Τὰ δὲ ἐρείπια τειχῶν ἐν θέσει «*Πετρομάντρια*» καὶ αἱ ὅμοιαι ζῶναι αὐτῶν, περὶ ὧν εἶπομεν εὐθὺς ἀνωτέρω ὑποπτεύομεν μήπως εἶναι πρόχειρα κατασκευάσματα τοῦ βασιλέως Φιλίππου τοῦ Ε' κατὰ τὴν πολιορκίαν τῆς πό-

λεως τῷ 217 π. Χ.· διότι ὁ Πολύβιος ἔ. ἀ. λέγει ὅτι ὁ βασιλεὺς «διελὼν τὸ στρατόπεδον εἰς τρία μέρη, διέλαβε τοὺς πέριξ τόπους τῆς πόλεως, καὶ τῷ μὲν ἐνὶ περὶ τὸ Σκοπίον ἑστρατοπέδευσε, τῷ δ' ἄλλῳ περὶ τὸ καλούμενον Ἡλιοτρόπιον, τὸ δὲ τρίτον εἶχε κατὰ τὸ τῆς πόλεως ὑπερκείμενον ὄρος»· ἡ τελευταία θέσις θὰ εἶναι τὸ ὄρος «Κόκκινος βράχος» νῦν λεγόμενον, ὑπὲρ τὸ Ἀλχανόρεμα, ὡς ὀρθῶς ἤδη ἤκασεν ὁ κ. Staehlin (Ath. Mitt. XXXVI 1906, 6) περὶ τε αὐτοῦ καὶ ἐν μέρει περὶ τοῦ Σκοπίου καὶ Ἡλιοτροπίου, χωρὶς που νὰ διακρίνη ἴχνη τειχῶν ἐκεῖ.

δ') ἡ βυζαντιακή· κατὰ τοὺς πρώτους χριστιανικοὺς χρόνους κατωκλήθη ἡ πόλις, περιορισθεῖσα εἰς τὴν μεγάλην ἀκρόπολιν καὶ εἰς ὀλίγον διάστημα ὑπ' αὐτὴν τῆς κάτω πόλεως.

Ἐχωρίσθη δὲ τὸ τμήμα τοῦτο διὰ τείχους, ποιηθέντος ἐκ μικρῶν λίθων, κτισθέντων δι' ἀσβέστου ἰσχυρῶς συγχωλωμένης καὶ μίαν μᾶζαν ποιούσης τοὺς λίθους· κατὰ τοῦτο ἡ τειχοδομία ἐνθυμίζει τὰ ῥωμαϊκὰ κτίσματα, καὶ εἶναι ἀπόδειξις τοῦ ὅτι τὸ τεῖχος ἐποικήθη τὸ πολὺ μέχρι τῆς Δ' μ. Χ. ἑκατονταετηρίδος· διότι τὰ μεταγενέστερα τοῦ ὀρισθέντος χρόνου βυζαντιακὰ κτίσματα παρέχουσιν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἀσβεστον ἀσθενῆ, ὡς μεμιγμένην μετ' ἄμμου ἢ χύματος ἀφθόνου, ἐξ ἧς οἱ λίθοι ἀποσπῶνται καθ' ἕκαστον εὐχερῶς ἀπ' ἀλλήλων.

Τοῦ βυζαντιακοῦ τούτου τείχους ἐσώθησαν τὰ ἴχνη, ἐνιαχοῦ δὲ διατηρήθησαν ὀλίγα τμήματα, διήκοντα εἰς ὕψος 2.80 μ.· ἔχει δὲ πᾶχος 2.10 μ. καὶ ὡς βᾶσιν ὑποκάτω φέρει ἀρχαιοτέρους ὀγκολίθους, τῶν ἱστορικῶν μάλιστα τειχῶν.

Ἐπὶ δὲ τῆς ἀκροπόλεως οὐδαμοῦ ὑπάρχουσιν ἴχνη βυζαντιακοῦ τείχους· φαίνεται ὅτι ἐκεῖ ἐπεσκευάσθησαν τὰ παλαιὰ ἱστορικὰ τεῖχη ἄνευ χρήσεως ἀσβέστου.

Ἡ μεγάλη αὕτη ἀκρόπολις εἶναι πλήρης βυζαντιακῶν φυλακείων, ἡ δ' ὑπ' αὐτὴν πόλις περιέχει μικρὰ κτίσματα, ἐν οἷς διεκρίναμεν δύο ἐκκλησίδια (βλ. *Πρακτικά τῆς Ἀρχ. Ἐταιρείας* 1907 σελ. 165).

Οὕτω φαίνεται ὅτι κατὰ τὴν χριστιανικὴν περίοδον ὀλίγοι κάτοικοι, καὶ δὴ στρατιωτικὴ φρουρά, παρέμενον ἐν Φθιώτισι Θῆβαις, τὸ δὲ πλεῖστον τῶν κατοίκων κατέβη παρὰ τὴν θάλασσαν εἰς τὴν ἀρχαίαν Πύρασον, ἔνθα ὑπάρχουσι πλουσιώτατα βυζαντιακὰ ἑρείπια (βλ. *Πρακτικά* 1907 σελ. 170).

Ἐκ τούτου νομίζομεν ὅτι «*Θῆβαι*» κατὰ τὴν βυζαντιακὴν περίοδον ἐκαλοῦντο οὐ μόνον αἱ Φθιώτιδες αὗται, ἀλλὰ μᾶλλον ἡ Πύρασος· διότι πλὴν ἄλλων λόγων εὑρέθησαν ἐν τῇ τελευταίᾳ ταύτῃ καὶ πολυάριθμοι ὄπται πλίνθοι μετ' ἐπιγραφῆς «*ἐκκλησ(ίας) Θηβ(ῶν)*» ἢ «*ἐκκλησ(ιωῶν) Θηβ(ῶν)*».

Ἄν κατόπιν αἱ μεσαιωνικαὶ αὗται Θῆβαι τῆς Θεσσαλίας ὠνομάσθησαν «*Ἀρμιρὸς - Ἀρμιρὰ*» καὶ τότε συνέβη τοῦτο, παραμένει ἀγνωστον· ἡμεῖς νομίζομεν ὅτι μέχρι τῆς IB' μ. X. ἑκατονταετηρίδος αἱ μεσαιωνικαὶ Θῆβαι θὰ ἐκαλοῦντο ἀπλῶς *Θῆβαι*, τὸν δὲ Ἀρμιρὸν ἢ τὰ Ἀρμιρὰ ζητητέον ἀλλαχοῦ, ἢ μετὰ τοὺς χρόνους τούτους.

2) Ἀνασκαφαὶ καὶ εὐρήματα ἐπὶ τῆς ἀκροπόλεως.

Κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο περιωρίσαμεν τὰς ἀνασκαφὰς ἐπὶ τοῦ ὑψίστου σημείου τῆς μεγάλης ἀκροπόλεως, ἔνθα εἶχον εὑρεθῆ κατὰ τὰς περυσινὰς δοκιμαστικὰς ἐργασίας λίαν σημαντικὰ ἴχνη πασῶν τῶν περιόδων, καὶ δὴ τῶν προϊστορικῶν (βλ. *Πρακτικά* 1907 σελ. 167-169).

Ἄλλὰ καὶ ἐφέτος δὲν ἐπερατώσαμεν τὸ ἔργον, ἀνασκάφαντες μόλις τὸ τρίτον τοῦ λοφοειδοῦς τούτου ὑψώματος,

ὅπερ ἀποτελεῖ τὸ ὄγδοον περίπου τῆς ὅλης ἀκροπόλεως.

Ἐνταῦθα ἐκθέτομεν τὰ ἀποτελέσματα μετὰ τῶν εὐρημάτων ἐκ τῆς ἀνασκαφῆς, κατὰ στρώματα γενομένης ἐκ τῶν ἄνω πρὸς τὰ κάτω μετὰ τῆς δεύσεως προσοχῆς, πρὸς ἀνεύρεσιν τῆς χρονολογικῆς ἀκολουθίας αὐτῶν.

Ἐν πρώτοις κατὰ τὴν ἀποκάλυψιν τοῦ Βορειοδυτικοῦ τοῦ ἱστορικοῦ τείχους τῆς ἀκροπόλεως (εἰκ. 5 IT) παρατηρήσαμεν ὅτι ἐπὶ ὀγκολίθων αὐτοῦ ἔχουσι χαραχθῆ διὰ μεγάλων γραμμάτων αἱ ἐξῆς ἐπιγραφαὶ ἐκ Νότου πρὸς Βορρᾶν:

Ο Ε Μ Ι Δ Ι	0.11 μ.
0.59 μ.	

«Θ]έμιδι» καθ' ὑπονόησιν τοῦ «τὸδε ἀνετέθη»· θὰ ὑπῆρχεν ἄρα ἀνάθημά τι σπουδαῖον πρὸ τῆς θέσεως ταύτης, ἣν δὲν ἀνεσκάψαμεν εἰσέτι· εὔρομεν ὁμως ἐγγὺς πεσσόν (κύβον) πήλινον καὶ κορμὸν γυναικείου πηλίνου ἀγαλματίου, ἴσως τῆς Θέμιδος. Ἡ ἐπιγραφή εἶναι τοῦ δευτέρου ἡμίσεος τῆς Γ' π. X. ἑκατονταετηρίδος, ἀλλὰ προγενεστέρα βεβαίως τοῦ 217 π. X.

Εἰς ἀπόστασιν 9.85 μ. ἀπ' αὐτῆς ὑπάρχει δευτέρα ὁμοίως κεχαραγμένη ἐπιγραφή ἢ ἐξῆς:

Ι Λ Λ Α Ι Σ	0 11 μ.
0.72 μ.	

«Ἰλλαῖς - Ἰλλᾶς» (πρὸς βλ. Κωπαῖς, Κωπᾶς κττ.) τῆς Δ' π. X. ἑκατονταετηρίδος. Κεῖται δὲ καθ' ὑπονόησιν «ἦδὲ ἐστίν» καὶ σημαίνει ὅτι ὑπῆρχεν ἄγαλμά τι πρὸ αὐτῆς.

Καὶ ἐνταῦθα δὲν ἀνεσκάψαμεν εἰσέτι.

Ἡ λέξις Ἰλλαῖς (παρὰ τὸ εἶλλω) φαίνεται οὔσα ἐπιχώριον ἐπίθετον θεᾶς τινος (τῆς Ἀθηνᾶς;), ὅπερ κατὰ παράλειψιν τοῦ ὀνόματος ἔλαβε τὴν θέσιν οὐσιαστικοῦ, ὡς τὸ Ἰωνίς, ἀπαντῶν ἄνευ τοῦ Ἀθηνᾶ καὶ πολλὰ ἄλλα.

Παρ' **Ἡσυχίῳ** ὑπάρχει ἀκατανόητον χωρίον ἐν λέξει «**Ἰλλάδες**», ὅπερ νομίζομεν ὅτι δύναται νὰ διορθωθῆ ὡς ἐξῆς «**Ἰλλάς**, Ἀγελειὰς (**Ἀγελεία** Ἀθηναῖ δῆλον ὅτι) **Ἰλλᾶδες** γοναὶ κτλ.». Τὸ χωρίον ἔλαβεν ὁ Ἡσύχιος ἐκ τοῦ **Ἀκρισίου** (Λαρισαίων) τοῦ Σοφοκλέους καὶ τοῦ **Φοίξου** τοῦ Εὐριπίδου, ἥτοι ἐκ δραμάτων καθαρῶς τοπικῆς Θεσσαλικῆς ὑποθέσεως, τοῦ δευτέρου μάλιστα Φθιωτικῆς. Οἱ τραγικοὶ «**Ἰλλᾶδας** γονὰς» θὰ ὠνόμαζον ἀπογόνους τῆς **Ἰλλαΐδος** Ἀθηναῖς, ἥτοι τοπικὰ γένη.

Μετ' αὐτὴν εἰς ἀπόστασιν 1.88 μ. εἶναι ὁμοίως κεχαραγμένη τρίτη ἐπιγραφὴ τῶν αὐτῶν περιῖπου χρόνων:

N I K A	0.10 μ.
0.65 μ.	

«**Νίκα**» καθ' ὑπονόησιν τοῦ «ἦδε ἐστίν»· δηλοῦται λοιπὸν καὶ ἐνταῦθα ὑπαρξίς ἀγάλατος, παριστῶντος τὴν **Νίκην**· αἱ ἀνασκαφαὶ δὲν ἐξετάθησαν μέχρις ἐνταῦθα πρὸς βεβαίωσιν τοῦ πράγματος.

Εἰς ἀπόστασιν 2.03 μ. μετ' αὐτὴν ὑπάρχει τετάρτη ὁμοία ἐπιγραφὴ:

I A A A I Σ	0.096 μ.
0.95 μ.	

«**Ἰλλ]αῖς**» ἢ **Ἰλλ]αῖς**». Φαίνεται λοιπὸν ἢ ἕτερον ἀνάθημα πρὸς τὴν ἰδίαν θεότητα τῆς δευτέρας ἐπιγραφῆς, ἢ μᾶλλον τὸ αὐτὸ ἐκείνη, ὅπερ εἶχεν ὑπολογισθῆ νὰ τεθῆ ἐνταῦθα, ἀλλὰ μετετέθη διὰ τινὰ λόγον περαιτέρω, ἐν ᾧ ἡ πρώτη ἐπιγραφὴ ἐξηλείφθη, ἴσως ἐπίτηδες, ἀλλ' οὐχὶ ἅπασα.

Περαιτέρω εἰς ἀπόστασιν 2.28 μ. ἐντεῦθεν εἶναι ὁμοίως κεχαραγμένη πέμπτη ἐπιγραφὴ ἐπὶ μεγίστου ὀγκολίθου τοῦ τεύχους:

Β Ω Μ Ο Ν Ε Ι Ρ Η Ι Ν Η Ι
0.24 μ. Φ Α Α Α Ι Κ Ο Σ Κ Α Ι Σ Τ Ρ Α Τ Ο Κ Λ Η Σ
Κ Α Ι Ο Ι Σ Υ Σ Κ Ο Π Ο Ι

0.93 μ.

« Βωμὸν Εἰρή(ι)νη.
Φά(λ)αικος καὶ Στρατοκλῆς
καὶ οἱ σύσκοποι »

ἐννοεῖται «ἀνέθηκαν». Σφάλματα τοῦ χαρακτοῦ εἶναι ἡ προσθήκη τοῦ Ι ἐν τῷ πρώτῳ στίχῳ καὶ ἡ ἀπόπειρα γραφῆς Α ἀντὶ Λ ἐν τῷ δευτέρῳ. Οἱ χρόνοι τῆς ἐπιγραφῆς κεῖνται ἐντὸς τῆς Γ' π. Χ. ἑκατονταετηρίδος.

Οἱ σύσκοποι οὗτοι, ὧν ἐπὶ κεφαλῆς εἶναι δύο, ὄντες ἀρχέσκοποι διὰ τοῦτο, ἀπαντῶσι καὶ ἐν ἐτέρᾳ ἐπιγραφῇ, εὐρεθείσῃ ἐν βυζαντιακῷ ἐκκλησιδίῳ ὑπὸ τὴν μεγάλην ἀκρόπολιν (βλ. *Πρακτικά* 1907 σελ. 165), ἧτις ἐσφαλμένως ἀποδίδεται τῇ Ἄλφ ἐν JG IX 2, 1322· ἔχει δὲ ὡς ἐξῆς: «οἱ ἀρχέσκοποι | Ἀθηνᾶ Πολιάδι: | Θρασύμαχος Θίβρωνος | Πολυμήδης Φιλοξένου | Κλέανδρος Λυσικράτους | Παρμενίσκος Ξενοφάντου | Μέλλων Μυστίωνος | Φάλαικος Καλλιμάχο[υ]», καὶ ἀνήκει τῇ Δ' π. Χ. ἑκατονταετηρίδι.

Ἐν αὐτῇ βλέπομεν ὅτι οἱ ἀρχέσκοποι εἶναι ἕξ, ἄγνωστον δὲ πόσοι οἱ σύσκοποι, ἐν ᾧ ἐν τῇ νέᾳ ἐπιγραφῇ οἱ ἀρχέσκοποι εἶναι δύο, ὧν ὁ Φάλαικος φαίνεται ἔργονος τοῦ ἐπίσης ἀρχεσκόπου Φαλαίου υἱοῦ τοῦ Καλλιμάχου.

Θά ἦσαν δὲ οἱ σύσκοποι ἄρχοντες ἀνώτατοι τῆς πολιτείας, ἀντιστοιχοῦντες πρὸς τοὺς πρυτάνεις μᾶλλον ἢ πρὸς τοὺς δέκα ἐνιαυσίους ἄρχοντας· οἱ ἐκάστοτε πρόεδροι τοῦ συνεδρίου τούτου ἐκαλοῦντο φυσικῶς τῷ λόγῳ ἀρχέσκοποι.

Ὁ δὲ ἰδρυθεὶς τῇ *Εἰρήνῃ* βωμὸς ἐν οὕτως ἐπιφανεῖ θέσει καὶ ὑπ' ἀρχόντων ἀνωτάτων τῆς πόλεως, δὲν θά εἶναι ἄσχε-

τος πρὸς ἱστορικόν τι γεγονός, ἤτοι πρὸς πραγματικὴν τινα εἰρήνην, γενομένην ἐντὸς τῆς Γ' π. X. ἑκατονταετηρίδος, ἀλλὰ πρὸ τοῦ 217 π. X.

Καὶ ἐνταῦθα ὁμως δὲν ἀνεσκάψαμεν πρὸς εὑρεσιν τοῦ βωμοῦ τούτου ἐλλείψει χρόνου καὶ χρημάτων.

α'.) *Πρῶτον - βυζαντιακὸν - στρώμα.*

Τὸ στρώμα τοῦτο περὶ μὲν τὸ μέσον τοῦ κώνου ἔχει βάθος 1.30 μ., πρὸς δὲ τὰ κράσπεδα 0.50 μ., κατὰ δὲ τὸ τέρμα αὐτοῦ μηδέν. Τὰ χρώματα αὐτοῦ εἶναι τεφρώδη καὶ μαλακὰ ἐν εἴδει κονιορτοῦ (ὑπὸ τῶν ἐργατῶν «μπόσιχα» ἢ «μπούχαβλα» καλούμενα), ἦσαν δὲ πλήρη ὀστέων ζώων, ὄσιν βοῶν, αἰγῶν, προβάτων, ὀρνίθων κττ. εἰς τοιοῦτον βαθμὸν, ὥστε νὰ νομίζῃ τις ὅτι πρόκειται περὶ ὀστεοθήκης. Ταῦτα ἴσως προέρχονται ἐξ ἀποφαγίων τῆς βυζαντιακῆς στρατιωτικῆς φρουρᾶς, πολιορκηθείσης ποτὲ ἢ ἄλλως.

Ἐν τῷ στρώματι τούτῳ εὑρέθησαν τέσσαρες τάφοι ἐντὸς κεραμίδων ἐν εἴδει πυραμίδος, ὧν εἷς περιεῖχε μολύβδινον πεπλατυσμένον κρίνον ἐν εἴδει δακτυλίου· ἐτι δ' εὑρέθησαν τμήματα μικρὰ μαρμαρίνου θυρώματος, ὑάλινα τμήματα (κοινῶς «φαρφουρί») πολυάριθμα ἐκ κανδηλῶν μᾶλλον ἢ ἀγγείων, πλεῖστοι λύχνοι ἀβαφεῖς, πάντες μετ' ἀναγλύφων κοσμημάτων ἐν εἴδει σταφυλῶν, ἢ μετὰ περιστερᾶς, ἀετοῦ, κύκλων συγκεντρικῶν ὡς ἀστρων, ἢ πολλῶν μικρῶν σταυρῶν κττ. Τινὲς τούτων φέρουσιν ἐκτύπως γράμματα ἐνσφράγιστα . . . 19YBI . . . « . . . θυρί[ου];», καὶ ἐπὶ τμήματος ἀγγείου εὑρέθη χάραγμα ΣΜΒ . . . περίπου «Σηβ . . .» κττ. Μνείας ἄξιον εἶναι καὶ τμήμα κεραμίδος φέρον ἐγχάρακτον τὸ σχῆμα τῆς σήμερον καλουμένης «τρίλιας», ἐφ' ἧς θὰ ἔπαιζον οἱ Βυζαντιακοὶ στρατιῶται ἐν ὄρα σχολῆς· εἶναι δὲ τετράγωνον, φέρον σταυρὸν ἐκ τοῦ μέσου

τῶν πλευρῶν ἔσω ὅμοιον πολυπλοκώτερον παίγιον εἶναι ἢ «ἐνιάδα» καὶ ἢ «δωδεκάδα». Πρὸς τούτοις εὐρέθη ἐν τῷ στρώματι τούτῳ μαρμαρίνη πλάξ φέρουσα ἐπιμελῶς κε-
χαραγμένην ἐπιγραφὴν τῆς Δ'-Γ' π. Χ. ἑκατονταετηρίδος

ΞΩΞΙΠΟΛΙΞΞΙΜΜΙ..

ΛΕΥΚΟΘΕΑΙ

« Σωσίπολις Σιμί[ου
Δευκοθέα »

καὶ ὑπ' αὐτὴν κενὸν χώρον πρὸς ὑποδοχὴν γραπτῆς παρα-
στάσεως.

β'.) Δεύτερον — ἑλληνο-ῥωμαϊκὸν — στρῶμα.

Τούτο ἐκτείνεται περὶ τὸ μέσον μόνον τοῦ κώνου, ἔχον βᾶθος μέγιστον 0.90 μ. καὶ διακρινόμενον ἐκ τῶν ὑπο-
φαίων ἀμμωδῶν καὶ ἀρκούντως ἰσχυρῶν χωμάτων (νῦν «ἀμμουδερά») μεμιγμένον μετ' ἀφθόνου ἀσβεστοκονιά-
ματος.

Συνέβη δὲ τὸ τελευταῖον ἐκ τοῦ ὅτι ὁ παλαιότερος ὑπο-
κείμενος ναὸς μετεσχηματίσθη, ὡς φαίνεται, εἰς φυλα-
κεῖον, παρ' αὐτὸ δὲ κατεσκευάσθη ἕτερον τετράγωνον οἰκο-
δόμημα, ἀμφότερα πλήρη παχέος καὶ χονδροειδοῦς ἀμμο-
κονιάματος μετ' ἀσβέστου. Τὰ κτίσματα ταῦτα ἐποικήθησαν
πλὴν ὀλίγου κάτω τοῦ τοίχου, ὄντος λιθίνου, ἐκ πλίνθων
ὠμῶν.

Ἐν αὐτῷ εὐρέθησαν τμήματα ὑαλίνων ἱριδοειδῶν ἀγ-
γείων καὶ ἐρυθρῶν πηλίνων, τῶν λεγομένων Ἀρετίνων
(Arezzo) ἢ Σαμιακῶν. Θραύσματα δεκαπέντε ἐνεπιγράφων
στηλῶν καὶ ἰσαρίθμων μαρμαρίνων ἀγαλματίων ἐνταῦθα
εὐρεθέντων, ἀνήκουσι βεβαίως τῷ ἐπομένῳ στρώματι.

Κατὰ ταῦτα φαίνεται ὅτι ἐν τῇ ῥωμαϊκῇ περιόδῳ, καὶ δὴ τῶν οὐχὶ πολὺ μ. Χ. αὐτοκρατορικῶν χρόνων, ὀλίγοι κάτοικοι, ἴσως φρουρά τις, παρέμενον ἐνταῦθα.

γ'.) Τρίτον — ἑλληνικὸν — στροῶμα.

Τοῦτο ἐκτείνεται ὁμοιομόρφως καθ' ἅπαντα τὸν κῶνον, ἔχον βάθος ἐν μέσῳ μὲν 1 μ., πρὸς τὰ κράσπεδα δὲ 0.70 μ. Τὰ χρώματα αὐτοῦ εἶναι ἐρυθρόφαια σκληρότατα (νῦν «πατημένα» καὶ «γιερὰ μαντέμι» ἤτοι ἰσχυρὰ ὡς μέταλλον), πλήρη λατυπῶν ἐκ κατεργασίας λίθων.

Εἶναι βέβαιον ὅτι κατὰ τὴν κτίσιν τῶν ἱστορικῶν τειχῶν (βλ. ἀνωτέρω σελ. 168) ἐγένετο πλήρης διαμόρφωσις καὶ σχετικὴ ἰσοπέδωσις τοῦ χώρου τούτου τῆς ἀκροπόλεως, ὅστις φαίνεται ὅτι τέως ἦτο ἐγκαταλελειμμένος.

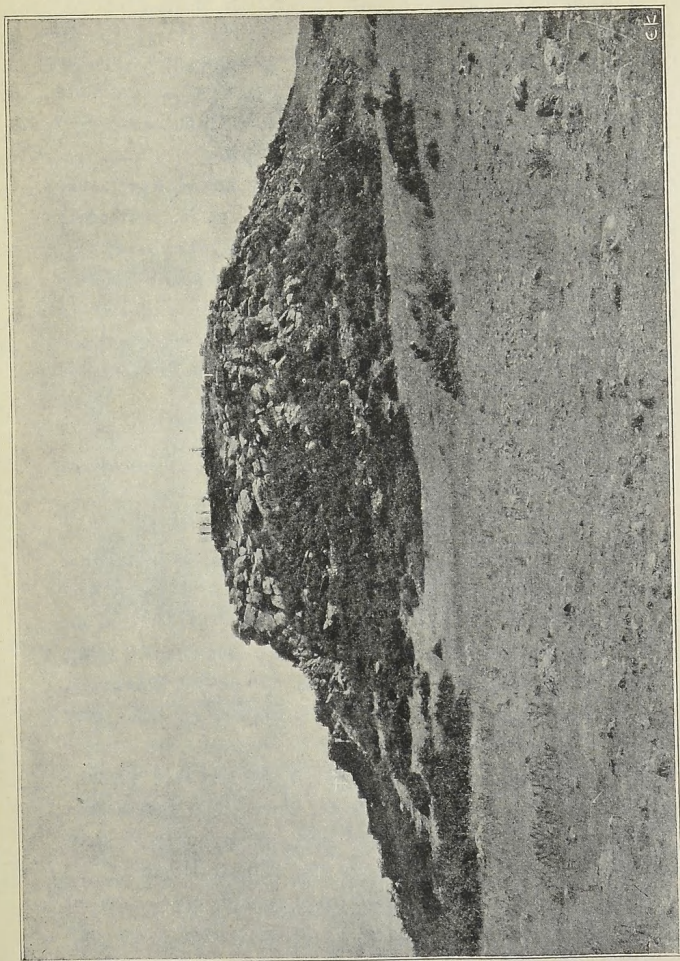
Τότε δὲ κατεσκευάσθη ὁ εὐρεθεὶς ναὸς (εἰκῶν Ὡ ΙΑΠ), οὐτινος ἐσώθη ἡ Ἀνατολικὴ πλευρὰ τοῦ κρητιδώματος εἰς τρεῖς ἀναβαθμοὺς καὶ ἴχνη τῶν ἄλλων πλευρῶν.

Ἔχει δὲ διαστάσεις ὁ ναὸς 9.36 × 11.45 καὶ ἐκτίσθη τὰ πολλὰ ἐκ τοῦ ὑλικοῦ τοῦ ἀρχαιότερου ἱεροῦ. Φαίνεται πιθανὸν ὅτι ἦτο δίστυλος ἐν παραστάσιν, ὡς ὁ ἀρχαιότερος, κτισθεὶς ἐπίσης ἐπὶ τι μὲν ὕψος ἐκ λίθων, τὰ δὲ λοιπὰ ἐκ πλίνθων ὠμῶν· ὅτι οἱ τοῖχοι ἦσαν κεκονιαμένοι, ἀποδεικνύουσι λευκὰ καὶ λίαν σκληρὰ ἀμμοκονιάματα πολὺ καλῆς ἐργασίας ἐν ἀφθονίᾳ εὐρεθέντα. Τὸ ἐπιστύλιον καὶ τὰ ἀετώματα θὰ ἦσαν ξύλινα ζωηρῶς βεβαμμένα· καὶ ἡ στέγη θὰ ἦτο ξυλίνη, φέρουσα κεράμους, ὧν τινες διετήρησαν ἐνσφραγίστους ἐπιγραφάς· ἐπὶ τίνος τούτων διακρίνονται τὰ γράμματα κυκλωτερῶς

... ΟΛΙ...

περίπου «Π]ολι[άδος;».

Διότι φαίνεται ὅτι τὸ ἱερὸν ἐτιμᾶτο ἐπ' ὀνόματι τῆς

Εικών 4. Κυκλώπεια τείχη τῆς προϊστορικῆς μεγάλης ἀκροπόλεως μετὰ τῶν ἱστορικῶν αὐτῆς τειχῶν (ΓΓ') τῶν Φθιωτίδων Θηβῶν.

«*Ἀθηνᾶς Πολιάδος*», εἰς ἣν ἀνετέθη ἡ ἐγγὺς εὐρεθεῖσα ἐπιγραφή τῶν ἀρχεσκόπων (βλ. ἀνωτέρω σελ. 173), καὶ εἰς ἣν εἶχεν ἀνατεθῆ ἡ περὶ ἔρων συνθήκη τῶν Φθιωτῶν Θηβαίων καὶ Ἀλέων, κατὰ τὴν ἐν Δελφοῖς εὐρεθεῖσαν ἐπιγραφήν (βλ. Bull. de Corr. Hell. XXV 1901, 347 κέ. Α στίχ. 20 = JG. IX 2 σελ. X ἀριθ. 205).

Ἐν τῷ στρώματι τούτῳ εὐρέθησαν πολλὰ ἀγγεῖα καλοῦ μέλανος γανώματος τῆς Ε' καὶ Δ' π. X. ἑκατονταετηρίδος· ἐπὶ τινῶν ὑπάρχουσιν ὀνόματα κεχαραγμένα, π.χ. ὑπὸ τὴν βᾶσιν κομψοῦ σκύφου ἐχαράχθη ἐπιπολαίως ἡ ἐπιγραφή ΞΑΜΙΑ. Ἐννοεῖται δ' ὅτι καὶ αἱ ἐπιγραφαὶ καὶ τὰ μαρμάρια ἀγαλμάτια, ἅτινα εὐρέθησαν ἐν τοῖς προηγουμένοις στρώμασιν, εἶχον ἀνατεθῆ εἰς τὸ ἱστορικὸν τοῦτο ἱερόν.

γ¹.) *Τέρμα τρίτου στρώματος· ἀρχαῖκὰ καὶ μυκηναῖα εὐρήματα.*

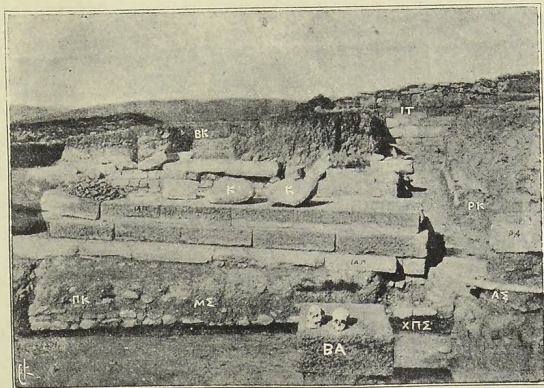
Τὸ τέρμα τοῦ τρίτου στρώματος ὀρίζουσιν αἱ λατύπαι τῆς κατεργασίας τῶν λίθων καὶ πλάκες λεπταὶ ἐκ σχιστολίθου, αἵτινες νῦν καλοῦνται «πλάκες τῆς Πρόπαν», ὡς ὀρυσσόμεναι ἐν τῷ χωρίῳ Πρόπαν τῆς Ἀνατολικῆς ἀκτῆς τῆς Μαγνησίας· εὐρίσκονται ὅμως ὅμοιαι, ὡς ἐμάθομεν, καὶ ἐν τῇ περιοχῇ τῶν Φθιωτίδων Θηβῶν εἰς ἀπόστασιν μιᾶς ὥρας Βορείως αὐτῶν.

Ἐν τῷ τέρματι τούτῳ (εἰκῶν Ὡ ΑΞ καὶ ΜΞ) εὐρέθησαν πλεῖστα ἀρχαῖα ἀντικείμενα, ἅτινα εἶναι προγενέστερα τῆς κτίσεως τοῦ ἱστορικοῦ ναοῦ, προερχόμενα ἐξ ἀναθημάτων εἰς τὸ ἀρχαῖκόν ἱερόν τῆς Ἀθηνᾶς Πολιάδος.

Τὴν ὑπαρξίν καὶ ἀρχαῖκοῦ ἱεροῦ ἐνταῦθα μνηνύουσιν οὐ μόνον τὰ ἀναθήματα ταῦτα, ἀλλὰ καὶ πολλοὶ λίθοι τοῦ ἱστορικοῦ ναοῦ, ὧν ἐμφανῶς ἐγένετο προγενεστέρα χρῆσις,

ἔτι δὲ δώδεκα βάρθρα χαλκῶν τὰ πλεῖστα ἀγαλμάτων, ἅτινα ἐκτίσθησαν ἐπὶ τῶν τοίχων, ἢ ἐπὶ τοῦ δαπέδου τοῦ ἱστορικοῦ ναοῦ (εἰκὼν 5 ΒΑ).

Ἦτο δὲ τὸ ἀρχαῖκόν ἱερόν, οἷον περίπου τὸ ἱστορικόν· ἐκ τῶν εὐρεθεισῶν πλακῶν φαίνεται ὅτι ἡ στέγη θὰ ἐκαλύπτετο οὐχὶ διὰ κεράμων, ἀλλὰ διὰ τῶν πλακῶν τούτων πρὸς μεῖζονα στερεότητα· καὶ σήμερον εἶναι ἐν μεγάλῃ

Εἰκὼν 5. Ἐκτὸς τῶν ἀνασκαφῶν τοῦ Βορειοτάτου ἄκρου τῆς ἀκροπόλεως τῶν Φθιωτῶν Θεῶν. ΒΚ = Βυζαντιανὸν κτίσμα ἢ φυλακεῖον. ΙΤ = Ἱστορικὸν τεῖχος ἀποκαλυφθέν. ΡΚ = Ῥωμαϊκὸν κτίσμα ἢ φυλακεῖον ΚΚ = Κοίλα προϊστορικὰ ὑπόβαθρα ξυλίνων κίωνων. ΙΑΠ = Ἱερόν Ἀθηνᾶς Πολιάδος. ΠΚ = Προϊστορικὸν κτίσμα ἢ ἀνάκτορον. ΜΣ = Θέσις Μυκηναίου στρώματος. ΑΣ = Θέσις ἀρχαίου στρώματος. ΧΠΣ = Στρώμα χαλκῆς ἢ προμυκηναίας περιόδου. ΒΑ = Βάρθρα ἀγαλμάτων χαλκῶν τῆς Γ' - Ε' π. Χ. ἑκατονταετηρίδος.

χρήσει παρὰ τοῖς χωρικοῖς, ἐν Μαγνησίᾳ καὶ Φθιώτιδι μά-
λιστα, αἱ τοιαῦται πλάκες ἀντὶ κεραμίδων.

Ἐνεκα τῶν γενομένων ἰσοπεδώσεων καὶ μεταβολῶν κατὰ τὴν κτίσιν τῶν ἱστορικῶν τειχῶν καὶ τοῦ ναοῦ δὲν ὑπάρχει εὐδιάκριτον ἀρχαῖκόν καὶ μυκηναῖον στρώμα. Ἀλλὰ τὰ

εὐρήματα δεικνύουσιν ὅτι κατὰ τὴν Ζ' καὶ Γ' μάλιστα, καὶ τι τῆς Ε' π. Χ. ἑκατονταετηρίδος, ἐτιμᾶτο ὑπὲρ ποτε θερμότητα ἢ πολιοῦχος θεά.

Διότι εὐρέθησαν ἐν τῷ τέρματι τούτῳ δεκάδες μὲν πηλίνων ἀγαλματίων τῶν χρόνων τούτων, παριστάντων προτομὴν γυναικείας θεότητος, πηλίνων ἀναγλύφων, ἀγγείων κορινθιακῶν κλ., ἑκατοντάδες δὲ χαλκῶν δακτυλίων, κρίκων, ψελλίων κλ., ἔτι δὲ πλεῖσται πόρπαι καὶ ὁμοιώματα πτηνῶν, καρπῶν, σκευῶν, ὅπλων κττ. ἐκ χαλκοῦ, χαλκῶν ἀγγείων, μολυβδίνων δακτυλίων καὶ περιάπτων, σιδηρῶν ἀντικειμένων κττ. καὶ ὀλίγων ἀργυρῶν καὶ ἐπιχρῶσων κοσμημάτων.

Ταῦτα πάντα ἀνήκουσιν εἰς τὴν ἀρχαίαν περίοδον, μέχρι τῆς Η' π. Χ. ἑκατονταετηρίδος ἐξικνούμενα. Μετ' αὐτῶν ἔμως εὐρέθησαν, καίπερ ὀλίγα, ἔχνη καθαρῶς *μυκηναίων* ἀγγείων *τροχηλάτων*, διότι μόνον μέχρι τοῦ σημείου τούτου τῆς ἀνασκαφῆς ἐξικνοῦνται τὰ διὰ τροχοῦ πεποιημένα ἀγγεῖα, περιδεραίων ἐκ σφαιριδίων ἠλεκτρίνων, κοινῶς «*χανδρῶν*», ὀρείας χρυστάλλου, ἐλεφαντοστοῦ, ἀμφιστόμων πελέκεων κττ., δεικνύοντα ὅτι μετὰ τοῦ τρίτου στρώματος περατοῦται καὶ ἡ τελευταία, συνήθως *μυκηναία* καλουμένη προϊστορικὴ περίοδος, ἧς τελευταῖον ὄριον δεχόμεθα τὸ 1000 π. Χ.

δ'.) *Τείαριον — προϊστορικὸν — στρώμα.*

Τὸ στρώμα τοῦτο ἐν τῷ συνόλῳ αὐτοῦ ὀρίζεται ἀσφαλῶς, ὡς κείμενον μεταξύ τοῦ λίαν εὐδιακρίτου τέρματος τοῦ τρίτου στρώματος καὶ τοῦ φυσικοῦ βράχου.

Ὁ οὗτος κατεχόμενος χώρος ἔχει βάθος 1.90-2.20 μ., τὰ δὲ χώματα αὐτοῦ δὲν εἶναι πανταχοῦ τὰ αὐτά, ἔννοομεν εἰς τὰ σημεῖα, ἔνθα οὐδεμία ἐγένετο ὑπὸ τῶν μεταγενεστέρων ἀναχωμάτων.

Σημαντικώτατα χαρακτηριστικά τοῦ ὄλου τούτου στρώματος εἶναι ἡ παντελής ἔλλειψις μετάλλου καὶ τὸ χειροποίητον τῶν ἀγγείων πάντων, πλὴν τινων ἀμφιβόλων τῆς πρώτης ζώνης, ἅτινα ἔχουσι μὲν ἔμφασιν τροχηλάτων ἔργων, δὲν εἶναι ὅμως διὰ τροχοῦ, ἀλλ' ἄλλως πεποιημένα, καὶ δὴ ἐπὶ κολοκύνθης κατὰ τὴν ἐξωτερικὴν ἐπιφάνειαν πεπλασμένα, ὡς θὰ εἴπωμεν κατωτέρω.

Ἦδυνήθημεν δὲ νὰ διακρίνωμεν τὸ στρώμα τοῦτο ἀναλόγως τῶν χωμάτων εἰς τέσσαρας ζώνας, αἵτινες μετὰ τῶν καθ' ἑκάστην εὐρημάτων ἔχουσιν ὡς ἑξῆς:

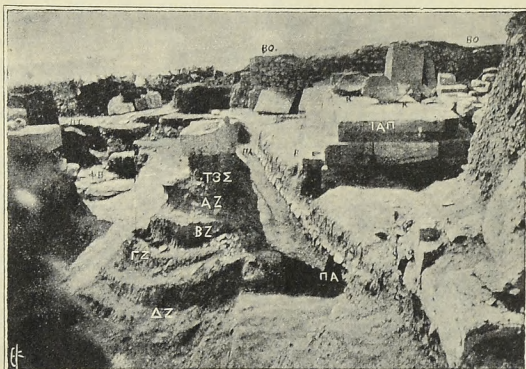
Πρώτη ζώνη (εἰκ. 5 AZ), ἐκ τοῦ τέρματος τοῦ τρίτου στρώματος ἀρχομένη καὶ ἐπὶ βάθος 0.60-0.70 μ. διήκουσα· τὰ χῶματα αὐτῆς εἶναι σκληρὰ ὑπόφαια καὶ κεκαυμένα μαλακώτερα (νῦν «γιερά», «καημένα γλήνα»).

Εἰς ταύτην ἀνήκει τάφος ἐκ τεσσάρων κοινῶν ἀξέστων πλακῶν καὶ πέμπτης ὡς πώματος ποιηθείς, μήκους 1.10 μ., πλάτους 0.65 μ., ὕψους ἢ βάθους 0.62 μ. Ἐν αὐτῷ ἔκειτο σκελετὸς ἐν θέσει ὀκλάζοντος, ἔχοντος τὴν κεφαλὴν ἐπὶ τῆς δεξιᾶς χειρός· καίτοι ὁ τάφος ἦτο ἀσύλητος, οὐδὲν περιεῖχε κτερίσμα (εἰκῶν 6 ΓΤ).

Κύριον χαρακτηριστικὸν τῆς ζώνης ταύτης εἶναι ἡ πτωχία εἰς ἀγγεῖα γραπτὰ μετὰ κοσμημάτων, ὁ σχετικὸς δὲ πλοῦτος εἰς μεγάλα ἀβαφῆ εὐτελέστερα ἀστίλβωτα· ἐπ' αὐτῶν ἐπεκάθησε πυρίκαυστον χῶμα, ὅπερ δυσχερέστατα ἀποξέεται, διότι ἡ ἐπιφάνεια τῶν ἀγγείων τούτων στερεῖται τῆς λιπώδους γλοιότητος, ἣτις χαρακτηρίζει τὰ τῆς δευτέρας καὶ τρίτης ζώνης ἀγγεῖα.

Κατὰ δὲ τὰ ἄλλα εὐρέθησαν καὶ ἐν αὐτῇ λίθινα ἐργαλεῖα, ὁστέινα ἀντικείμενα, ὡς ἐν ταῖς λοιπαῖς ζώναις, ἔτι δὲ πῆλινα εἰδώλια, ἐξαιρετικῶς πλείονα ἢ ἐν ἐκεῖναις. Ἐχουσι δὲ ταῦτα ἀπλὴν ἀνθρωποειδῆ μορφήν καὶ εἶναι σχεδὸν ἐνὸς πάντα τύπου (πρόβλ. ἀνωτέρω σελ. 153).

Ὅπως φαίνεται πιθανὸν ὅτι οἱ κάτοικοι τῆς ζώνης ταύτης ἦσαν φιλόβηρσοι γεωργοὶ καὶ ποιμένες εἰς ἐλάχιστα ἀρκούμενοι καὶ μηδεμίαν σχεδὸν τέχνην ἀσχοῦντες· τὰ ἄριστα τῶν ἀγγείων αὐτῶν εἶναι ἐμφανῶς ἔξωθεν εἰσηγ-

Εἰκὼν 6. Ἀνασκαφαὶ τῆς ἀκροπόλεως τῶν **Φθιωτίδων Θηβῶν** BO = Βυζαντιανὸν οἰκοδόμημα. IAΠ = Τερόν Ἀθηνᾶς Πολιάδος. KK = Κοίλα ὑπόδαθρα προϊστορικῶν ξυλίνων κίωνων εὐρεθέντα μεταξύ ΠΑ λευκοῦ καὶ Β μέλανος, Β = Βάθρον στήλης ἀναθηματικῆς ἐντετειχισμένον ἐπὶ τοῦ τρίτου (κατωτάτου) ἀναβαθμοῦ τοῦ ἱστορικοῦ ἱεροῦ. ΒΑ = Βάθρα ἀγαλμάτων ἢ στηλῶν. Τ3Σ = Τέρμα τρίτου στρώματος (ἀρχαῖα καὶ μυκηναῖα εὐρήματα). ΔΖ = **Πρώτη** ζώνη τετάρτου στρώματος (πρωτομυκηναῖα εὐρήματα). ΒΖ = **Δευτέρα** ζώνη τετάρτου στρώματος (ἀκμὴ χαλκῆς περιόδου;). ΓΖ = **Τρίτη** ζώνη τετάρτου στρώματος (χαλκῆς περιόδου;). ΔΖ = **Τετάρτη** ζώνη τετάρτου στρώματος (ἀκμὴ νεολιθικῆς περιόδου). ΦΒ = Φυσικὸς βράχος. ΠΑ = Προϊστορικὸν (χαλκῆς; ἢ πρωτομυκηναῖας περιόδου) ἀνάκτορον. ΠΤ = Προϊστορικὸς τάφος (πρωτομυκηναῖας περιόδου).

μένα, ὑποκιτρίνου ἢ τεφροῦ πηλοῦ ἀβαθεῖς φιάλαι μετὰ κοσμημάτων μελάγχρων ἐλικοειδῶν καὶ ῥομβοειδῶν.

Ὅτι δ' οἱ ἄνθρωποι οὗτοι κατέκαυσαν προηγούμενον συν-οικισμὸν καὶ ἔκτισαν ἐπὶ τῶν κεκαυμένων ἐρείπιων τὰς ἐαυτῶν καλύβας, εἶναι φανερὸν ἐκ τῶν χωμάτων. Ἐπίσης

καὶ αὐτοὶ οὗτοι ἐπὶ μακρὸν ἄνευ προόδου παραμείναντες ἐνταῦθα ἐδιώχθησαν περὶ τὸ 1000 π. Χ. ὑπὸ τῶν Δωριέων πιθανῶς, πυρποληθείσης τῆς πόλεως ὑπ' αὐτῶν.

Δευτέρα ζώνη (εἰκ. 5' BZ). Αὕτη διήκει ἐπὶ βάθος 0.45-0.60 μ. ἐκ κεκαυμένων κονιορτοειδῶν χωμάτων (νῦν «καημένα μπούγαβλα»), ἀναμεμιγμένων μετὰ πολῶν λιθαρῶν καὶ ἀνθράκων, ἐξ ὧν δεικνύεται ὅτι ἡ πυρπόλησις καὶ καταστροφή ὑπῆρξέ τις μανιώδης.

Διότι καὶ τὰ δαψιλῆ θραύσματα ἀγγείων τῆς ζώνης ταύτης καὶ τὰ ἄλλα εὐρήματα αὐτῆς εἶναι στερεῶς πρὸς ἄλληλα καὶ μετὰ λίθων καὶ χωμάτων συγκεκολλημένα ἐκ τῆς καύσεως. Ἄλλ' εὐχερῶς ἀφαιρεῖται τὸ πυρίκαυστον γῶμα ἕνεκα τῆς λιπαρᾶς καὶ γλοιώδους ἐπιφανείας αὐτῶν.

Τὰ ἀγγεῖα ταῦτα εἶναι πάντα ἐστιλβωμένα, καὶ αὐτὰ τὰ εὐτελέστατα· πολλὰ τούτων εἶναι μονοχρώματα ἐρυθρά, μέλανα ἢ καστανά, ἔτι δὲ διχρώματα, ἥτοι φέροντα μέλαναν μὲν βαφὴν τῶν μνημονευθεισῶν ἀποχρώσεων ἔσω, ἑτέραν δ' ἔξω, ἢ τὴν μὲν κατὰ τὸ ἄνω ἥμισυ ἔξω, τὴν δὲ κατὰ τὸ κάτω, πάντα τέχνης ἀρίστης.

Ἐκτὸς τῶν γνωστῶν ἤδη τύπων ἀγγείων ἄλλων προϊστορικῶν συνοικισμῶν τῆς Θεσσαλίας, πρὸς ἃ τὰ τῶν Θηβῶν τούτων παραλλάσσουν ἐν πολλοῖς, εὐρέθησαν ἐντελῶς ἐιδιάζοντα τὰ φέροντα ἐπὶ ἐρυθροῦ ἐπιπέδου ἀραιᾶς λευκᾶς γραμμᾶς, στιλβώσεως καὶ τέχνης ἀρίστης.

Πρὸς τούτοις εὐρέθησαν (εἰκ. 7), ἐξαιρέτου ἐργασίας *ἐγχάραια* ἀγγεῖα, ὧν ὅμοια μόνον ἐν Γαλικίᾳ καὶ Petreney τῆς Βασσαραβίας ἀπαντῶσι (πρβλ. R. M. Burrows, *The Discoveries in Crete* σελ. 187 κέ. Τσουνταν, *Αἱ προϊστορικαὶ ἀχρόπόλεις* κτλ. σ. 198 κέ.). Καὶ *κεκονιαμένα* ἀγγεῖα ἔσω τε καὶ ἔξω διὰ λευκοῦ κονιάματος, ἐνίοτε ἐρυθροῦ βεβαμμένου, εὐρέθησαν ἰκανά, ἔτι δὲ καὶ μικτά, ἥτοι ἔξω μὲν ἐγχάραια, βεβυσμένα κατὰ τὰς χαραγὰς διὰ κονιάματος λευκοῦ,

ἔσω δὲ φέροντα ἑλαφρῶς ἐκτύπους γύρους κεκονιαμένους.

Εἰς τὴν ζώνην ταύτην μᾶλλον ἢ εἰς τὴν προηγουμένην φαίνεται ὅτι ἀνήκει μέγα τετράγωνον οἰκοδόμημα, πιθανῶς ἀνάκτορον, ἐπὶ μῆκος 9.85 δειχθὲν καὶ προχωροῦν ἔτι (εἰκῶν 5 ΠΚ καὶ 6 ΠΑ), τὰ μὲν κατωτάτω ἐκ τοῖχου μικρῶν λιθαρίων εἰς ἓνα μέχρι τριῶν δόμων ποιηθέν, τὰ δὲ λοιπὰ ἐκ ξύλων μετὰ πηλοῦ.

Εἰς τοῦτο ἀνήκουσι δύο παρ' αὐτὸ εὐρεθέντες ὀγκόλιθοι, τὰ μὲν ἄλλα ἀκατέργαστοι, φέροντες ὅμως λεῖον βάθυσμα κατὰ τὴν μίαν ὄψιν (εἰκ. 5 καὶ 6 ΚΚ), ἴνα, καταχωννυμένων αὐτῶν ἐν τῇ γῇ, στηριχθῆ ἐπὶ τῶν κοιλοτήτων καθέτως κορμὸς δένδρου, κατὰ τὸν φυσικὸν τρόπον φέρων τὸ παχύτερον αὐτοῦ πρὸς τὰ κάτω καὶ τὸ λεπτότερον πρὸς τὰ ἄνω, πρὸς ἀπαρτισμὸν κιόνων.

Οὕτω φαίνεται ὅτι οἱ ἄνθρωποι τῆς δευτέρας ζώνης ἦσαν σχετικῶς προηγμένοι εἰς τὸν πολιτισμὸν πολὺ μᾶλλον τῶν τῆς πρώτης, ἔτι δὲ πολὺ ἐπιτηδειότεροι εἰς τὰς τέχνας.

Τρίτη ζώνη (εἰκ. 6 ΓΖ). αὕτη διήκει ἐπὶ βάθος 0.30-0.40 μ. καὶ δὲν διαφέρει οὐσιωδῶς τῆς προηγουμένης, καίτοι εἶναι εὐδιάκριτος, ὡς συγκεκριμένη ἐξ ὑπομελάνων μὲν ἀλλ' ἀκαῶν καὶ συμπαγεστέρων χωμάτων, ἅτινα διακρίνουσιν ὡς «πηχτὰ μαυρόγειο» οἱ ἐργάται.

Διαγινώσκεται δ' ἡ ζώνη αὕτη καὶ ἐκ τῆς ἐλλείψεως πυρὸς ἐπὶ τῶν εὐρημάτων, ἅτινα κατὰ τὸδε μόνον διαφέρουσι τῶν τῆς δευτέρας ζώνης, καθ' ὅτι εἶναι ἀμελεστέρας ἐργασίας καὶ τέχνης· κατὰ τὰ ἄλλα πᾶσαι αἱ μορφαὶ καὶ ποικιλίαι καὶ τρόποι κοσμήσεως ἀπαντῶσι καὶ ἐνταῦθα, καίπερ ἀτελέστεραι καὶ μήπω ἀνεπτυγμένοι.

Ἐκ τούτου φαίνεται πιθανὸν ὅτι οἱ ἄνθρωποι τῆς τρίτης ζώνης εἶναι οἱ αὐτοὶ τῇ τῆς δευτέρας, ἥτοι πρόγονοι ἐκείνων, καὶ ὅτι ἄρα δὲν ἔχομεν ἐνταῦθα ἀλλαγὴν λαοῦ, ὡς ἐν τῇ πρώτῃ καὶ ὡς ἐν τῇ τετάρτῃ ζώνῃ.

Διότι ἡ Κεραμοπλαστική δεικνύει μετὰ μὲν τὴν τετάρτην ζώνην ἰσχυρὰν καὶ ἀπότομον ὀπισθοδρόμησιν ἀπ' αὐτῆς, ἀχμαιότερας καὶ λεπτοτέρας οὐσῆς, μετὰ δὲ τὴν δευ-

Εἰκὼν 7 Ἐγγράμματα ἀγγελία βεβυσμένα διὰ λευκοῦ κονιάματος ἐκ τῆς γ' καὶ δ' ζώνης τοῦ τετάρτου στρώματος τῶν ἀνασκαφῶν τῆς ἀκροπόλεως τῶν Φθιωτῶν Θεβῶν.

τέραν ζώνην ἔτι μείζονα ἔκπτωσιν καὶ μᾶλλον ἐκβαρβάρωσιν καὶ ἐγκατάλειψιν τῆς τέχνης.

Τετάρτη ζώνη (εἰκ. 6 ΔΖ)· αὕτη διήκει ἐπὶ βάθος 0.30-0.50 μ. μέχρι τοῦ φυσικοῦ βράχου καὶ εἶναι ἡ πα-

σῶν μάλιστα εὐδιάκριτος, ὡς συγκειμένη ἐκ σκληροτέρων βαθείως ἐρυθρῶν χρωμάτων, ἅτινα ἀνωτάτω ἐλαφρῶς καέντα ἐγένοντο ἐρυθρόφαια.

Καὶ τὰ ἀγγεῖα τῆς ζώνης ταύτης στεροῦνται πυρκαύστων ἐπικειμένων χρωμάτων. Διαφέρουσι δὲ ταῦτα οὐσιωδῶς τῶν ἐκ τῆς προηγουμένης ζώνης ὡς μικρά, λίαν λεπτά, μετ' ἐλαφρῶν ἐξογκώσεων ἐν εἶδει ἤλων, καὶ μετὰ λεπτῶν κυματοειδῶν γραμμῶν ἀραιῶν· τινὰ εἶναι ζωηρῶς ἀλλ' ἀραιῶς βεβαμμένα διὰ μέλανος καὶ ἐρυθροῦ, ἐνίοτε καὶ λευκοῦ χρώματος ἐπὶ ἀνοικτοῦ ἐπιπέδου.

Οὐσιώδεις διαφοραὶ ἀπὸ τῶν ἀγγείων τῆς προηγουμένης ζώνης εἶναι ὅτι τὰ τῆς τετάρτης φέρουσι πόλιωσιν, ἐν ᾧ ἢ σπύλλωσις ἢ ἀγνοεῖται ἐν αὐτοῖς ἢ ἐν μικρᾷ μόνον χρήσει ὑπάρχει, ὅτι ὁ πηλὸς αὐτῶν εἶναι σημαντικῶς καθάρωτερος, τὰ δὲ σχήματα ἰκανῶς διάφορα.

Ταῦτα πάντα δεικνύουσιν ὅτι ὁ λαὸς τῆς τετάρτης ζώνης ἦτο λεπτοτέρας καλλιαιθησίας, ἐπιμελής καὶ φιλοτέχνος, ἴσως δὲ καὶ ἀπόλεμος, ἐν ᾧ ὁ τῆς τρίτης καὶ δευτέρας φαίνεται μὲν ἐπίσης καὶ τὰς τέχνας ἀγαπῶν καὶ καλλιαιθητός ὢν, ἀλλ' ἀντὶ τῆς λεπτότητος ἐκεῖνης ἔχων μένος πολεμικώτερον καὶ ὀρμὴν ἀρήϊον, ὡς καὶ ἐκ τῶν λιθίνων ἐργαλείων καὶ τῶν ὀψιανῶν δυνάμεθα νὰ συμπεράνωμεν, λίαν διαφόρων ἐν τῇ τετάρτῃ καὶ ἐξ ἄλλου ἐν τῇ τρίτῃ καὶ δευτέρᾳ ζώνῃ· τοῦναντίον ὁ λαὸς τῆς πρώτης ζώνης φαίνεται ἡμιβάρβαρος, ἀγροῖλος καὶ δεισιδαίμων.

Ὅτι οἱ ἄνθρωποι τῆς τετάρτης ζώνης κατεκτήθησαν ὑπὸ τῶν τῆς τρίτης, μηνύουσι τὰ σαφῆ ἶχνη γενικῆς πυρκαϊᾶς· φαίνεται ὅμως πιθανώτατον ὅτι οἱ κατακτητὰὶ συνέζησαν καὶ συνανεμίχθησαν μετὰ τῶν κατακτηθέντων, προαχθέντες ὁμοῦ κατὰ μικρὸν εἰς τὸν πολιτισμὸν τῆς δευτέρας ζώνης.

Τοῦναντίον ὁ ἐπελθὼν κατακτητὴς τῆς πρώτης ζώνης

ἐξηνδραπόδισεν ἢ ἄλλως ἐξηφάνισεν ὅλως τοὺς προτέρους κατοίκους τοῦ τόπου, τὰ πάντα κατακαύσας καὶ καταστρέψας καὶ ἐπὶ τῶν ἐρειπίων καθ' ἑαυτὸν ἐγκαθιδρυθεὶς, οὐχὶ πολυάριθμος παραμείνας, καὶ βιώσας ἄνευ σημαντικῶν ἐπιδράσεων ἐτέρων ἀνθρώπων πρὸς βελτίωσιν ἑαυτοῦ.

Καὶ μέχρι πέρατος τῆς μηκυνάιας περιόδου φαίνεται ὁ αὐτὸς οὗτος λάθς ἄνευ σπουδαίας τινὸς βελτιώσεως ἢ προόδου ζῶν ἐνταῦθα, ἀνίδεος τοῦ πολιτισμοῦ τῶν οὐχὶ πολὺ μακρὰν αὐτοῦ πόλεων, γεωργῶν τὴν γῆν κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ ποιμαίνων ὡς πάντοτε τὰ ποίμνια αὐτοῦ· καὶ οἱ σημερινοὶ κάτοικοι τῆς θέσεως ταύτης ὀλίγον διαφέρουσι τῶν παναρχαίων ἐκείνων.

Ἄλλὰ κατὰ τὴν ἀρχαϊκὴν περίοδον, περὶ τὸ 1000-800 π. Χ. φαίνεται ὅτι ἐξαφανισθέντων τῶν ἀνθρώπων τούτων δι' εἰσβολῆς ἐτέρων, τῶν Δωριέων ἴσως, οἱ ὄμοροι συνήκισαν τὴν ὠραίαν, ὑγιεινὴν καὶ ὀχυρὰν ταύτην θέσιν, ἰδρύσαντες μετ' οὐ πολὺ τὸ ἱερόν τῆς Ἀθηνᾶς Πολιάδος ἐπὶ τῇ βᾶσει παλαιῶν ἀναμνήσεων.

3) Συμπέρασμα χρονολογικὰ ὄρια· οἱ προϊστορικοὶ λαοὶ οἱ ἥρωες οἰκισταὶ πόλεων.

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω καταφαίνεται ὅτι ἐν τῷ τετάρτῳ στρώματι ἀντιπροσωπεύονται τρεῖς διάφοροι ἀλλήλων λαοὶ καὶ περίοδοι πολιτισμοῦ, αἱ ἐξῆς:

α) *Νεολιθικὴ περίοδος*· αὕτη ἐμφανῶς εἶναι ἡ τῆς τετάρτης ζώνης, οἱ δὲ ἄνθρωποι αὐτῆς εἶναι οἱ *πρωῖτοι κάτοικοι* τῆς θέσεως. Ἐν τοῖς εὐρήμασι βλέπομεν ὅτι οἱ ἄνθρωποι οὗτοι ἤλθον ἐνταῦθα ἱκανῶς ἤδη προηγμένοι εἰς τὸν πολιτισμὸν, ὃν ἀλλαχοῦ εἶχον ἀναπτύξει βαθμιαίως.

Ποῦ δὲ εἶχον ἀναπτύξει τὸν πολιτισμὸν αὐτῶν, διελθόντες βαθμοὺς πολυετοῦς βεβαίως ἐνεργείας; Πιθανώτατα ἐν

τοῖς πέριξ ὁμόροις συνοικισμοῖς ἐν τῇ πεδιάδι καὶ παρὰ τὴν θάλασσαν, ἐπὶ τῶν γνωστῶν καὶ πολυαριθμῶν χωματωδῶν ὑψωμάτων, κοινῶς «Μαγούλες» καλουμένων.

Οὕτως οἱ μὲν πρῶτοι ἀρχέγονοι κάτοικοι, οὓς «ἔτεκεν ἡ γῆ» κατῴκουν ἐντὸς τῶν ἀσφαλῶν ἐλῶν παρὰ τὴν θάλασσαν, ἅτινα παρέχεται καὶ ἥπια καὶ ἄφθονα ἅπασα ἡ ἀκτὴ τοῦ νῦν κόλπου τοῦ Ἄλμυροῦ, ἰδίως εἰς τὸ Βόρειον (Πύρασος-Θῆβαι) καὶ Νότιον (Ἄλος) τμήμα αὐτοῦ.

Ἐντεῦθεν προαχθέντες μετὰ πολλοὺς αἰῶνας καὶ ἀναπτύξαντες τὰ μέσα τῆς ἀμύνης κατὰ τῶν θηρίων καὶ τὰ τῆς ζωικῆς ἐπαρκείας, συνόκισαν τὰ εἰς ὀλίγων ἑκατοντάδων μέτρων ἀπόστασιν ὑψώματα, ἥτοι τὰς «μαγούλα Καϊνούργιου (Πυράσου-Νέας Ἀγχιάλου)», «Ἀιδωνιώτικη μαγούλα», κατὰ τὸ Βόρειον τμήμα, κατὰ δὲ τὸ Νότιον «Πλατανιώτικη μαγούλα», «μαγούλα Τσιγγέλλι (Ἄλου)», «μαγούλα Ζερέλια (Ἰτώνου)» κτλ.

Ἐπὶ τῶν θέσεων τούτων παρέμειναν πάλιν ἐπὶ μακρότατον χρόνον, ἕως ὅτου ἡ ἀνακάλυψις τοῦ μετάλλου, ἡ μεγίστη τῶν ἀνακαλύψεων τοῦ ἀνθρωπίνου γένους, μετέτρεψεν ἄρδην ἐπὶ τὰ βελτίω τὰ μέσα τῆς ἀμύνης καὶ τῆς κτήσεως τῶν ζωοτροφιῶν. Τὸ μέταλλον θὰ ἀνεκαλύφθη ἐκ τῆς παρατηρήσεως ὅτι πολλοὶ λίθοι μεταλλικοὶ τῶν τειχῶν καὶ οἰκιῶν τῶν κατοίκων ἀνελύοντό πως μετὰ τὴν πυρπόλησιν τῶν συνοικισμῶν τούτων ὑπὸ τοῦ ἐχθροῦ ἢ ἄλλως.

Ἡ ἐπὶ τόπου ἀνακάλυψις αὕτη ἡ ἔξωθεν εἰσαγωγὴ αὐτῆς, θὰ παρέμεινε βεβαίως ζωηρὰ ἐν τῇ μνήμῃ τοῦ λαοῦ. Ἐξ αὐτῆς ἠδυνήθησαν οἱ ἄνθρωποι νὰ μετοικήσωσιν εἰς ὑψηλότερα καὶ φύσει ὄχυρὰ σημεῖα, ὅσα εἶναι ἡ ἀκρόπολις τῆς Ἄλου, τῶν Φθιωτίδων Θηβῶν κττ., εἰς ἃ πρότερον δὲν ἠδύναντο νὰ μεταβῶσι φόβῳ τῶν θηρίων.

Ἄν τις μάλιστα ἀναλογισθῇ ὅτι καὶ σήμερον ἐν 20^ῳ αἰῶνι μεθ' ὄλην τὴν ἔλλειψιν δασῶν, τὴν πυκνότητα τῶν

οικήσεων και τὴν τελειότητα τῶν μέσων τῆς ἀμύνης, οἱ λύκοι καὶ θῶες ἐπὶ τῶν Φθιωτῶν Θηβῶν, ὡς ἐξ αὐτοψίας ἐβεβαιώθημεν, εἶναι πολυάριθμοι καὶ ἐπικίνδυνοι, πολλὰ ζῶα δις καὶ τρίς τῆς ἐβδομάδος ἐν καιρῷ θέρους ἔτι καὶ φθινοπώρου σπαράσσοντες, καὶ ταῦτα εἰς τὰς ὑπωρείας τῆς θέσεως παρὰ τὸ Ἄκχετσι μένοντα, καὶ κατ' ἀνθρώπων ἐπιτιθέμενοι, θέλει φαντασθῆ τί θὰ συνέβαινε κατὰ τοὺς παναρχαίους ἐκείνους χρόνους.

Καὶ ἡ φυσικὴ λοιπὸν σχέσις τῶν πραγμάτων καὶ αἱ ἀνασκαφαὶ ἀπέδειξαν ὅτι τὰ εὐρήματα καὶ ὁ λαὸς τῆς **τετιότης ζώνης** ἀνήκουσιν **εἰς τὴν ἀκμὴν τῆς νεολιθικῆς περιόδου καὶ τὰ πρόθυρα τῆς χαλκῆς**. Ἡ ἀκμὴ αὕτη οὕτως ἐξαπίνης ἐμφανιζομένη καὶ ἐν ἄλλοις συνοικισμοῖς τῆς Θεσσαλίας, δεόν νὰ ἐρμηνευθῆ οὐχὶ μόνον διὰ τοῦ ὅτι ἄλλος λαὸς ἦλθεν ἐνταῦθα, ἀλλὰ μάλιστα ὅτι ὁ ἴδιος μετέβαλεν οἰκῆσιν, ἐκ τῶν συνοικισμῶν τῶν πεδιάδων.

Οἱ δὲ πρῶτοι οἰκιστὰὶ τῶν μεγάλων καὶ ὀχυρῶν ἀκροπόλεων, οἷον τῆς Ἄλου, Φθιωτῶν Θηβῶν, Φερῶν, Φαρσάλου, Κιερίου κλ. θὰ παρέμειναν ἐν τῇ μνήμῃ τοῦ λαοῦ ὡς μεγάλοι καὶ ἀοίδιμοι· οὗτοι θὰ εἶναι οἱ **ἥρωες** τῆς Μυθολογίας **Ἀθάμας, Ἀδμητος, Πηλεὺς** κλ., ἀνέχοντες, ὡς εἶπομεν, εἰς τὸ τέλος τῆς νεολιθικῆς καὶ τὰς ἀρχὰς τῆς χαλκῆς περιόδου, ἤτοι διὰ τὴν Θεσσαλίαν, ὡς θὰ ἰδῶμεν, εἰς τὰ μέσα τῆς Γ' π. Χ. χιλιετηρίδος (2500 π. Χ.).

β') **Χαλκῆ περίοδος**· ἡ δευτέρα καὶ τρίτη ζώνη φαίνεται πιθανὸν ὅτι ἀντιπροσωπεύει δύο βαθμοὺς τῆς χαλκῆς περιόδου. Καὶ εἶναι μὲν ἀληθὲς ὅτι οὐδὲν ἴχνος μετάλλου ἀναμφισβήτητον εὑρομεν ἐν ταῖς ζώναις ταύταις, ἀλλὰ τοῦτο δεόν νὰ ἐρμηνευθῆ ἐκ τοῦ ὅτι οὔτε ἡ ἀνασκαφὴ ἡμῶν ἐξετάθη ἐπὶ πολὺ, οὔτε τάφοι εὑρέθησαν τῆς περιόδου ταύτης διὰ τοῦτο, οὐδὲ τὸ μέταλλον θὰ ἦτο ἐν τοσαύτῃ χρήσει καὶ κτήσει, ὥστε νὰ ἀπαντᾷ κεχυμένον ἀφθόνως.

Ἐξ ἄλλου ἀγγεῖά τινα μικρότατα καὶ μῆτραι εὐρεθεῖσα ἐν ταῖς ζώναις ταύταις δεικνύουσιν ἐμφανῶς ὅτι εὐρισκόμεθα ἐν τῇ περιόδῳ τοῦ χαλκοῦ. Πρὸς τοῦτοις ἡ ἀκμὴ τῆς Κεραμοπλαστικῆς δεικνύει ὅτι τὰ μέσα πρὸς κοπὴν ξύλων διὰ τὰς καμινευτικὰς ἐστίας ἢ αὐτόχρημα καμίνους ἔπρεπε νὰ ἦσαν ἀσυγκρίτως εὐκολώτερα τότε ἢ δὲ καὶ ἀριθμὸν παραβολὴ τῶν εὐρεθέντων θραυσμάτων ἐν τῇ τετάρτῃ ζώνῃ πρὸς μὲν τὰ τῆς τρίτης ἐπὶ ἴσων διαστημάτων δεικνύει σχέσιν 1:3, πρὸς δὲ τὰ τῆς δευτέρας 1:5.

Τὸ νὰ δεχθῶμεν δ' ἐξ ἄλλου ἐν τῇ τρίτῃ καὶ δευτέρῃ ζώνῃ συνέχισαν τῆς νεολιθικῆς τέχνης τῆς τετάρτης ἐπὶ νεωτέρων τινῶν βάσεων, ἀπαγορεύει ἡ πλήρης ἀνατροπὴ τῶν τρόπων τοῦ ἐργάζεσθαι ἐν τῇ Κεραμοπλαστικῇ τῶν δύο πρώτων ἀπὸ τῆς τετάρτης, περὶ ἧς βλ. σελ. 186.

Ὁ δ' ἐπελθὼν λαὸς, ὁ καταβαλὼν τοὺς ἀνθρώπους τῆς τετάρτης ζώνης, μεθ' ὧν ὅμως συνέζησεν ἀναμιχθεὶς, εἶναι δυσχερέστατον νὰ ὀρίσωμεν πόθεν ἦλθεν ὅτι ὅμως ἦτο λαὸς ἀρχοῦντως προηγμένος εἰς τὸν πολιτισμὸν, καὶ δὴ ὅτι ἐκόμιζε δὲ νέας μεθόδους καὶ εἶχε πλείονα ζωὴν καὶ ὄργανον πρὸς πρόοδον, ἀποδεικνύει ἡ Κεραμοπλαστικὴ αὐτοῦ, περὶ ἧς εἴπομεν τινα ἀνωτέρω σελ. 183 κέ., ἰδίως ἡ μέθοδος τῆς στιλβώσεως καὶ οὐχὶ τῆς ἀπλῆς πολτώσεως τῆς ἐπιφανείας τῶν ἀγγείων, οἱ νέοι τρόποι κοσμητικῆς αὐτῶν κττ.

Ὁ νέος οὗτος λαὸς φαίνεται σχετικὸς πρὸς μεγάλην τινα εὐρωπαϊκὴν φυλὴν τῆς μέσης Εὐρώπης, ἀφ' οὗ, ὡς ἤδη εἴπομεν ἐν σελ. 183, τὰ ἐνταῦθα εὐρεθέντα ἄριστα ἐγγράρακτα ἀγγεῖα ἀπαντῶσι καὶ ἐν Γαλικίᾳ καὶ Βασσαραβίᾳ. Εἶχε δ' ἀναπτύχθῃ ἤδη ἐντὸς τῆς Νοτίου Ἑλλάδος καὶ τῶν νήσων, ἔνθα καὶ τὴν χρῆσιν τοῦ μετάλλου ἐξέμαθεν, ἀποικίσας ἐκεῖθεν πολὺ τῆς Θεσσαλίας ἐντὸς τῆς Γ' π. Χ χιλ.

Περὶ τοῦ ὀνόματος τοῦ λαοῦ τούτου δύναται τις νὰ δεχθῇ ὅ τι βούλεται, ἐφ' ὅσον τὰ τοιαῦτα εἶναι ἔτι ἀβέβαια.

ὅτι δ' ἦτο ὁμόφυλος καὶ σχετικὸς τῷ γηγενεῖ λαῷ ἀποδεικνύει ἢ συμβίωσις αὐτοῦ μετ' αὐτοῦ· ἡμεῖς προτιμῶμεν νὰ ὀνομάσωμεν τοὺς ἐκ Νότου ἐλθόντας τούτους Ἰαχαιοὺς καὶ νὰ θεωρήσωμεν σπουδαίαν μητρόπολιν αὐτῶν τὰς περιφέρειάς τούτας Ἰαχαιῶδες Θήβας, ἐν αἷς ἡ ἀκμὴ τῆς τρίτης καὶ δευτέρας ζώνης εἶναι πολλῆς προσοχῆς ἀξία.

Ἡ δὲ μεταβολὴ αὕτη φαίνεται ὅτι ἐγένετο περὶ τὸ 2500-2000 π. Χ., ὡς ἐκ τῶν μεταγενεστέρων στρωμάτων βεβαιούμεθα (βλ. κατωτέρω). Περὶ τοὺς χρόνους τούτους δέον νὰ θέσωμεν τὴν ἐν Θεσσαλίᾳ ἐμφάνισιν τῆς χαλκῆς περιόδου, ἧς τὸ μέγιστον σημεῖον τῆς ἀκμῆς κεῖται περὶ τὸ 1500 π. Χ., ὅποτε καταστρέφεται ὁ πολιτισμὸς οὗτος ἀποτόμως, ἐπερχομένου προϊστορικοῦ **μυσαίου** αἰῶνος.

γ) *Πρωτομηνναία περίοδος.* Διότι ὁ ἐπελθὼν ἡμιβάρβαρος καὶ ἀγροῖκος λαὸς τῆς πρώτης ζώνης, ἐπήνεγκε διὰ τῆς πλήρους, ὡς εἵπομεν ἀνωτέρω σελ. 182, καταστροφῆς τῶν προτέρων κατοίκων φοβεράν ὀπισθοδρόμησιν τοῦ πολιτισμοῦ, καὶ δὴ τοιαύτην, ὥστε νομίζει τις ἀγνοῶν τὴν σχέσιν τῶν στρωμάτων, ὅτι τὰ εὐρήματα τῆς πρώτης ζώνης εἶναι πολὺ προγενέστερα τῶν τῆς τετάρτης. Καὶ ὅμως ταῦτα ἀπέχουσιν ἐκείνων κατ' ἐπίχωσιν 2 σχεδὸν μέτρα, ἦτοι 1500-2000 περίπου ἔτη, χωρὶς νὰ ληφθῆ ὑπ' ὄψιν ἡ τελεία διαφορὰ τῆς τέχνης.

Οὐ μόνον δ' ἐνταῦθα ἐμφανίζεται ἡ εὐλόγως ἀπατηλὴ αὕτη δοξασία, ἀλλὰ σχεδὸν πανταχοῦ τῆς Θεσσαλίας· διὰ τοῦτο ἡμφεσθητήσαμεν ἀνωτέρω σελ. 154 τὸ σύμπερασμα τοῦ κ. Wace, τὸ ἐκ τοῦ συνοικισμοῦ τῶν Ζερελίων ἐξαχθέν, περὶ τῆς ἐμφανίσεως τῆς χαλκῆς περιόδου ἀργά (περὶ τὸ 1200 π. Χ.) ἐν Θεσσαλίᾳ.

Ταυτοχρόνως ἐν ἄλλοις κέντροις τῆς Ἑλλάδος, ὡς ἐν Κρήτῃ ἐπὶ παραδείγματος, ἡδύνατο νὰ ἀκμαῖζῃ ὁ πολιτισμὸς, ἐν ᾧ ἐν τῇ Θεσσαλίᾳ τῆς πρώτης ζώνης εὐρίσκατο

εις τὰ σπάργανα, χωρίς διὰ τοῦτο νὰ θεωρῆται καὶ ὡς ὑπολειφθεῖς.

Ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ, ἵνα δειχθῇ πόσον δύναται τις νὰ ἀπατηθῇ ἐν τοῖς τοιοῦτοις, φέρομεν ἐν παράδειγμα ἐκ τῆς φύσεως: ἄς εἰσέλθῃ τις εἰς πάσας τὰς οἰκίας τῶν χωριδίων Καραμπάσι παρὰ τὰς Φθιώτιδας Θήβας καὶ Καραντζάνταγλη παρὰ τὴν Ἰτωνον, καὶ ἄς ἴδῃ τὰ ἐργαλεῖα, σκευὴ κττ. τῶν κατοίκων. Κατόπιν ἄς φαντασθῇ ἀπότομον καταστροφὴν ἀμφοτέρων καὶ τὴν ἐν ἐρειπίοις διαμονὴν αὐτῶν ἐπὶ 1000-2000 ἔτη.

Ὅταν μετὰ τὰ ἔτη ταῦτα ἀνασκάψῃ τις τῶν τότε ἀρχαιολόγων τὰ χωρίδια ταῦτα, καὶ μόνον ἐκ τῶν ἀνασκαφῶν συναγάγῃ συμπεράσματα, εἰς τίνα νομίζει τις περίοδον θὰ κατατάξῃ τοὺς ἐν αὐτοῖς κατοίκους; ἡμεῖς φοβούμεθα ὅτι εἰς τίνα ἀπέχουσαν 20-25 αἰῶνας τῆς σημερινῆς.

Ὀνομάσαμεν δὲ τὴν πρώτην ζώνην *πρωτομυκηναίαν* περίοδον, διότι οὔτε νεολιθικὴ δύναται νὰ ὀνομασθῇ οὐδὲ χαλκῆ εἶναι, ἐν ᾧ συγχρόνως δειγμάτα ἀμφοτέρων ὑπάρχουσιν ἐν αὐτῇ. Διότι εὐρέθησαν, ἀναμφισβητήτως εἰς ταύτην ἀνήκοντα, καὶ λίθινα ἐργαλεῖα καὶ ἀγγεῖα μικρὰ πρὸς ἔγχυσι μετάλλου, ἔτι δὲ ἀγγεῖα πῆλινα ἀρίστης τέχνης, βεβαίως ἐξῶθεν κομισθέντα, ἀφ' οὗ καὶ πηλοῦ καὶ τρόπου κατασκευῆς διαφορωτάτης εἶναι τῶν ἐγχωρίων. Ταῦτα συνήθως θεωροῦνται νεολιθικὰ πλάσματα (Τσοῦντας, αἱ ἀκροπόλεις κτλ. σελ. 212 κέ. πίν. 9. 20-21 στοιχ. 1α. 16): ἀλλ' ὅσον ἐξάγεται ἐκ τῶν ἡμετέρων ἀνασκαφῶν, ἀπέχουσιν, ὡς εἴπομεν, χιλιετηρίδα καὶ πλέον ἀπὸ τῆς νεολιθικῆς περιόδου.

Ὁ δὲ λαὸς τῆς πρώτης ζώνης φαίνεται ὡν Θρακικὸς τις, ὡς ἐκ τῶν πολλῶν εὐρεθέντων ἐν αὐτῇ εἰδωλίων εἰκάζομεν: διότι οἱ Θρακικὸς ἐκτὸς τοῦ ὅτι θεωροῦνται παρὰ τοῖς ἀρχαίοις ἡμιβάρβαροι, φημίζονται διὰ τὸ φιλόβρησκον αὐ-

των. Ἴσως οἱ ἄνθρωποι οὗτοι τῆς πρώτης ζώνης ἀπετέλεσαν τὸν πυρῆνα τοῦ κατόπιον Θεσσαλικοῦ λαοῦ.

Περὶ τῶν χρόνων τῆς πρώτης ζώνης καὶ τῆς κατ' αὐτὴν διακρίσεως τῶν χρονολογικῶν ὁρίων τῶν προγενεστέρων ζωνῶν, παρέχει ἀναμφισβήτητον, ἔστω καὶ κατὰ προσέγγισιν 100-200 ἐτῶν, ὅριον τὸ τέρμα τοῦ τρίτου στρώματος:

δ') *Μυκηναία καὶ ἀρχαϊκὴ περίοδος.* Διότι ἐν αὐτῷ εὐρέθησαν σαφῆ μὲν, καίπερ ὀλίγα ἔχνη ἀγγείων μυκηναίων τῆς ἀκμῆς (1200-1000 π. Χ.), μετ' αὐτῶν δὲ πλεῖστα γεωμετρικά, ἀσφαλῶς εἰς τὴν περίοδον μεταξὺ 1000-800, καὶ δὴ περαιτέρω 800-700 π. Χ. ἀνήκοντα.

Εἶναι ὅμως βέβαιον ἐκ τῶν μέχρι τοῦ νῦν ἀνασκαφῶν ὅτι αἱ Φθιώτιδες Θῆβαι κατὰ τὴν μυκηναίαν περίοδον (1200-1000 π. Χ.) ἢ εἶχον ὅλως ἐγκαταλειφθῆ, ἢ ὑπ' ὀλίγων μόνον ἀνθρώπων καταφυκοῦντο, οὔσαι ἀσήμαντόν τι χωρίδιον.

Καὶ κατὰ τὴν περίοδον τοῦ ἔπους (περὶ τὸ 800 π. Χ.) δὲν δεικνύεται ἐκ τῶν ἀνασκαφῶν λόγου τινὸς ἄξιον τὸ χωρίον τοῦτο.

Ἄλλ' ἀπὸ τῆς ἀρχαϊκῆς περιόδου (700-600 π. Χ.) καὶ ἡ πόλις τειχίζεται ἐκ νέου (βλ. ἀνωτέρω σελ. 166-167) καὶ τὸ ἱερὸν τῆς ἀκροπόλεως παρουσιάζεται λίαν ἀκμαῖον: φαίνεται δ' ὅτι οἱ πλησιόχωροι ἐκ παλαιῶν ἀναμνήσεων ἱδρυσαν ἐνταῦθα ἐπὶ τοῦ προϊστορικοῦ ἀνακτόρου τὸ ἱερὸν τῆς Ἀθηνᾶς Πολιάδος, καὶ συνώκισαν τὴν πόλιν.

Ἐφθασε δ' εἰς θερμοτάτην λατρείαν τὸ ἱερὸν μεταξὺ 700-500 π. Χ., διότι κατὰ τὸ πλεῖστον τὰ πολυάριθμα καὶ ποικιλώτατα εὐρεθέντα ἀναθήματα εἰς τὰς περιόδους ταύτας ἀνήκουσιν, ὡς εἴπομεν ἀνωτέρω σελ 179-180.

4) Θήβη Ὑποπλακίη.

Αἱ ἀνασκαφαὶ εὐνοοῦσι τὴν γνώμην περὶ τῆς ἀναγνωρίσεως ἐν ταῖς Φθιώτισι Θήβαις τῆς περιφήμου Ὑποπλακίης Θήβης τοῦ Ἡετίωνος τῶν ὀμηρικῶν ἐπῶν, ἣν τὸ πρῶτον μὲν προέτειναν εἰκαστικῶς οἱ κκ. *Bethe* καὶ *Kern*, κατόπιν δ' ὑπεστήριξεν ὁ κ. *Staemlin* διὰ πολὺν καλῶν ἐπιχειρημάτων, εἰς τὸν ἔλεγχον τῶν ἀρχαίων παραδόσεων μόνον ἢ μάλιστα στηριζομένων, ἐν εἰδικῇ πραγματείᾳ « *das Hypoplakische Theben, eine Sagenverschiebung bei Homer, München 1907* ».

Διότι ἡ ἀνάμνησις τῆς ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων τῆς πρώτης ζώσης ἀγρίας καταστροφῆς τοῦ ἀχμαίου τούτου κέντρου τοῦ (Ἀχαικοῦ) πολιτισμοῦ, ἦτο εὐλογον νὰ ἀφήσῃ ζωηρὰν ἐντύπωσιν εἰς τε τοὺς ὁμόρους καὶ ὁμοφύλους, καὶ μάλιστα εἰς τοὺς μακρὰν φυγόντας παλαιούς κατοίκους τῆς πόλεως.

Ἀκριβῶς περὶ τοιαύτης πλήρους καταστροφῆς πόλεως λαμπρᾶς, πολυανθρώπου, ὀχυρᾶς καὶ πλουσίας, τῆς Θήβης, καὶ ἄλλων πέριξ κωμῶν, τῆς Λυρνησοῦ κτλ., ὁμιλοῦσι τὰ ὀμηρικὰ ἔπη:

Καὶ τὴν μὲν καταστροφὴν αὐτῶν δεικνύουσι φοβερὰν οἱ στίχοι Z 414

ἦ τοι γὰρ πατέρ' ἀμὸν ἀπέκτανε διος Ἀχιλλεύς
 ἐκ δὲ πόλιν πέρσεν Κιλικίων εὐ ναιετώσαν,
 Θήβην ὑψίπυλον· κατὰ δ' ἔκτανεν Ἡετίωνα,

.....
 οἱ δὲ μοι ἐπιτὰ κασίγνητοι ἔσαν ἐν μεγάροισιν,
 οἱ μὲν πάντες ἰῶ κίον ἤματι Ἄϊδος εἴσω.
 πάντας γὰρ κατέπεφνε ποδιάρκης διος Ἀχιλλεύς,
 βουσὶν ἐπ' εἰλιπόδεσσι καὶ ἀργεννῆς δέεσιν.
 μητέρα δ', ἣ βασίλευεν ὑπὸ Πλάκῳ ὀληέσση,
 τὴν ἐπεὶ ἄρ δειῦρ' ἦγαγ' ἄμ' ἄλλοισι κτεάτεσσιν κτλ.

καὶ T 291 κέ.

ἄνδρα μὲν, ᾧ ἔδοσάν με πατήρ καὶ πότνια μήτηρ
εἶδον πρό πτόλιος δεδαίγμενον ὄξει χαλκῷ,
τρῶϊς δὲ κασιγνήτους, τοὺς μοι μία γένατο μήτηρ,
κηδεῖους, οἳ πάντες ὀλέθριον ἦμαρ ἐπέσπον.
οὐδὲ μὲν οὐδὲ μ' ἔασκες, ὅτ' ἄνδρ' ἐμὸν ὠκύς Ἀχιλλεύς
ἔκτεινεν, πέρσεν δὲ πόλιν θείοιο Μύνητος, κτλ.

Βεβαίῳ δὲ ταῦτα καὶ ἀλλαχοῦ αὐτὸς ὁ πορθητής, ὅσον
A 366 κέ.

ὠχόμεθ' ἐς Θήβην, ἱερὴν πόλιν Ἡετίωνος,
τὴν δὲ διεπράθομέν τε καὶ ἤγομεν ἐνθάδε πάντα.

καὶ ἡ παράδοσις τοῦ λαοῦ B 688 κέ.

..... Ἀχιλλεύς
κούρης χωόμενος.....
τὴν ἐκ Λυρνησοῦ ἐξέλειτο πολλὰ μογήσας,
Λυρνησὸν διαπορθήσας καὶ τείχεα Θήβης·
καὶ δὲ Μύνητ' ἔβαλεν καὶ Ἐπίστροφον ἐγχεσιμῶρους κττ.

Ἡσχέσις τῶν ἐπῶν τούτων εἶναι ἐμφανῶς λίαν συγ-
γενής, ἔχουσα μίαν κοινὴν πηγὴν, πιθανῶς δημῶδη ἄσματα
τοπικὰ ὑπὸ τῶν κατοίκων καὶ μάλιστα τῶν ἀποίκων μετὰ
τὴν καταστροφὴν τῆς μητροπόλεως ἀδόμενα καὶ ἀπὸ στό-
ματος εἰς στόμα μεταδιδόμενα εἰς τὰς ἐπερχομένας γενεάς.

Τὴν δὲ λαμπρότητα, ὀχυρότητα καὶ τὸν πλοῦτον τῆς
πόλεως Θήβης περιγράφουσι τὰ ἐν τοῖς ἀνωτέρω στίχοις
ἐπιθετὰ αὐτῆς «πόλις εὖ ναιετώσα», «ἱερὴ πόλις», «ὕψι-
πυλος», «τείχεα Θήβης», τὰ «πολλὰ κτέατα» καὶ «ἀπε-
ρεῖσι ἄποινα» (Z 427), ὧν τινὰ ἀπαριθμεῖ ὁ Ἀχιλλεύς,
ὅσον τὸν ἵππον Πήδασον, τὴν φόρμιγγα καὶ τὸν δίσκον τοῦ
Ἡετίωνος κττ.

Ἄλλ' ἐν ταῖς λεπτομερείαις εἰς πολλὰ ἐπλανήθη ὁ κ.
Stahlin: ἐν πρώτοις «Πλάκον ὑλήεσαν» ὀνομάζει τὴν
πεδιάδα τοῦ Ἀλμυροῦ, ἢ τὸ Νότιον αὐτῆς· ἀλλ' ἡ Θήβη
ἔκειτο ὑπὸ τὴν Πλάκον, οὕσα Ὑπόπλακος καὶ Ὑποπλα-
κίη, ἐν ᾧ ἅπαντα ἡ πεδιάς τοῦ Ἀλμυροῦ μέχρι τῶν προ-

πόδων τῆς Ὀθρυος καὶ τῶν Τσιραγιωτικῶν ὄρεων φαίνεται ὀφθαλμοφανῶς καὶ ὄντως κείται ταπεινότερον τῆς Θήβης.

Οὕτω Πλάκος θὰ ἤρμοξε νὰ ἰνομασθῆ τὸ Δυτικῶς καὶ Βορειοδυτικῶς κείμενον ἐπίπεδον ἐν εἴδει **πλακὸς** ὀροπέδιον μέχρι Περσουφλῆ· τοῦτο δὲ καὶ ἐμφανῶς ὑπέρκειται καὶ ὄντως εἶναι ὑψηλότερον οὐ μόνον τῆς κάτω πόλεως, ἀλλὰ καὶ αὐτῆς τῆς ἀκροπόλεως τῶν Φθιωτῶν Θηβῶν· εἶναι δὲ καὶ νῦν δασωδέστατον ἐκ πυκνῶν πρίνων, παλιούρων καὶ ἄλλων θάμνων.

Ἐπίσης πλανᾶται ὁ κ. Staehlin προσπαθῶν νὰ συμβιβάσῃ ἄλλα τε καὶ διαπορῶν διὰ τὸν γάμον τοῦ Ἐκτορος τῆς Ἰλίου μετὰ τῆς Ἀνδρομάχης τῶν Φθιωτῶν Θηβῶν, ἐν ᾧ τὰ πράγματα ἀπλούστατα καὶ φυσικώτατα ἠδύναντο νὰ συμβῶσιν ὡς ἐξῆς:

Οἱ ἄνθρωποι (**Ἀχαιοὶ**) τῆς δευτέρας ζώνης πολεμήσαντες περὶ τὸ 1500 π. Χ. γενναίως καὶ ἠττηθέντες ὑπὸ τῶν ἐπιδρομῶν τῆς πρώτης ζώνης, ἐτράπησαν κατ' ἀνάγκην εἰς ἀποικίαν, καταλήξαντες εἰς τὴν Κιλικίαν, ἧς οἱ κάτοικοι μέχρι τοῦ Ἡροδότου (VII 91) ἐθεωροῦντο καὶ ἐλέγοντο **Ἵπλαχαιοὶ** περίπου «**Ἀχαιοὶ + Ἵποπλάχιοι**». Ἐκεῖ ἵδρυσαν πόλιν Θήβην μὲν καλούμενην ὁμωνύμως τῇ μητροπόλει, μὴ οὔσαν δὲ πλέον Ἵποπλακίην, ἀλλ' ἀνάμνησιν ἐκείνης· διὸ ὁ Στράβων δικαίως λέγει II' 614 «οὔτε δὲ Πλάκος ἢ Πλάξ ἐκεῖ (ἐν Θήβῃ Κιλικίας) τι λέγεται, οὐδ' ὅλη ὑπέρκειται καίτοι πρὸς τῇ Ἰδῆ».

Οἱ ἀποικοὶ ὅμως διετήρουν φυσικῶς τὴν ἀνάμνησιν τῆς καταστροφῆς τῆς μητροπόλεως καὶ τοῦ «μεγαλήτορος Ἡετίωνος» τοῦ ἀνακτος αὐτῆς· ἀλλ' ἡ ἀνάμνησις αὕτη σὺν τῇ παρόδῳ τοῦ χρόνου μετεβλήθη πῶς εἰς τὰς μεταγενεστέρους γενεάς, ἧτοι ἀνηνέχθη εἰς τοὺς παλαιούς χρόνους τῆς ἀποικίας αὐτῆς. Οὕτω συνεδέθη ὁ Ἡετίων, τῆς μητροπόλεως ἀναξ, πρὸς τὴν Ἀνδρομάχην, θυγατέρα οὔσαν

τοῦ 300-400 ἔτη μεταγενεστέρου τινὸς ἡγεμόνος τῆς ἀποικίας, ἴσως καὶ τούτου καλουμένου Ἡετίωνος. Ὅμοίως διὰ τὴν Λυρνησσὸν κττ.

Εἶναι τὸ αὐτό, ὡς ἂν εἴπωμεν διὰ τὴν παρακειμένην Ἀγχιάλον, ἰδρυθεῖσαν ἐν Πυράσφ τῷ 1907-1908, καὶ οὖσαν ἀποικίαν τῆς πυρποληθείσης Ἀγχιάλου τοῦ Πόντου, ὅτι μετὰ 300-400 ἔτη ἐλλείψει γραπτῆς παραδόσεως οἱ ἀπόγονοι θὰ νομίσωσιν ἴσως ὅτι αὐτὴ ἢ ἐν Πυράσφ Ἀγχιάλος ἐκάη ποτὲ ὑπὸ ἀλλοφύλων.

Ἐννοεῖται ὅτι καὶ λεπτομέρειαι τινες τῶν ἄθλων τοῦ Ἀχιλλεύς, ἀνά τὰς πόλεις τῆς ἀποικίας ἐν Κιλικίᾳ γενομένων, συνεδέθησαν διὰ τὸ μέγεθος πρὸς γεγονότα πρὸ αἰῶνων συμβάντα ἐν τῇ μητροπόλει.

Οὕτω μᾶλλον εὐοδοῦται ἄριστα τὸ ζήτημα, ἢ ἂν φαντασθῶμεν ὅτι ὠρισμένως οἱ κατακτηταὶ τῆς πρώτης ζώνης τῶν Φθιωτίδων Θηβῶν εἶναι οἱ Μυρμιδόνες καὶ ὁ Ἀχιλλεύς, οἱ δὲ κατακτηθέντες ἐκεῖ ὑπ' αὐτῶν ὅτι εἶναι ὄντως ἢ Ἀνδρομάχη καὶ οἱ γονεῖς καὶ ἀδελφοὶ αὐτῆς, καὶ ὅτι δῆθεν ὁ Ἀχιλλεύς καὶ ἡ Ἀνδρομάχη τοῦ Ὀμήρου εἶναι πρόσωπα πολὺ παλαιότερα τῶν Τρωϊκῶν, συμπλησιασθέντα ὑπὸ τοῦ ἔπους κατὰ τὴν ἄλλως τε συχρῆν συνήθειαν αὐτοῦ, ἀνύπαρκα δὲ κατὰ τὰ Τρωϊκά.

Ἄν τυχὸν ὁ Ἀχιλλεύς ἦτο ἀπόγονος τῆς φυλῆς τῆς πρώτης ζώνης, ἥτις κατέκτησε τὰς Φθιωτίδας Θήβας καὶ τὰς ἄλλας ἀρχαϊκὰς κώμας, πρᾶγμα οὐχὶ ἀδύνατον, ἢ δρᾶσις αὐτοῦ ἐν Κιλικίᾳ κατ' ἀποίκίαν τῆς λησμονηθείσης μητροπόλεως, θὰ ἤρμοζεν ἔτι μᾶλλον, εὐλογος δὲ καὶ φυσικὴ θὰ ἦτο ἢ ἀνάμιξις αὐτῶν μετὰ τοῦ παμπαλαίου Ἡετίωνος.

Κατὰ ταῦτα ἡμεῖς οὐδόλως ἀμφισβητοῦμεν τὴν ὑπαρξιν ὡς γνησίων καὶ δὴ ἱστορικῶν προσώπων οὔτε τοῦ Ἀχιλλεύς οὔτε τῆς Ἀνδρομάχης, οὐδ' αὐτοῦ τοῦ πατρὸς αὐτῆς

Ἡετίωνος καὶ τῶν ἄλλων προσώπων τῆς Λυρνησοῦ κλ. κωμῶν, οὐδὲ θεωροῦμεν ἀνύπαρκτα οὐδὲ οὐσιωδῶς μεταβληθέντα τὰ γεγονότα, ὡς ἀναφέρονται ἐν τοῖς ἡμερικῶς ἔπεσιν, ἐν ᾧ συγχρόνως νομίζομεν ὅτι εἶναι εὐλογιατῆ μὲν ἢ μετ' αὐτῶν ποιά τις ἀνάμιξις ἐν τῷ στόματι τοῦ λαοῦ καὶ συμβάντων ἀναλόγων τούτοις, ἀλλὰ κατὰ 400 περίπου ἔτη παλαιότερων ἐκείνων, ἅτινα ὅμως ἀφῆκαν ζωηρὰν ἐντύπωσιν παρὰ τῷ λαῷ, πιθανωτάτη δὲ ἢ ταῦτις τῆς Ὑποπλακίης Θήβης μετὰ τῶν Φθιωτίδων Θηβῶν, καὶ φυσικωτάτη ἢ παραδοχὴ ἀποίκου αὐτῆς καὶ ὁμωνύμου Θήβης ἐν Κιλικίᾳ.

Πιστεύομεν δ' ὅτι ἐπιμονώτεραι ἔρευναι καὶ ἀνασκαφαὶ ἐνταῦθα, ἄς δέον διὰ τὸ ὀλιγοδάπανον νὰ ἀποφασίσῃ εὐλόγως καὶ φιλοτίμως ἡ Ἀρχαιολογικὴ Ἐταιρεία, θέλουσιν ἐπιχύσει πληρέστερον φῶς εἰς τὸ ζήτημα τοῦτο, ἐν τῶν σπουδαιοτάτων τῆς ἐν γένει προϊστορικῆς περιόδου.

5) Γενικὰ συμπεράσματα.

Συνοφίζοντες πάντα τὰ ἀνωτέρω ἐξαγόμενα ἐκ τῶν ἐν Φθιώσι Θήβαις ἀνασκαφῶν καὶ ἐρευνῶν ἡμῶν κατὰ τὸ ἔτος 1907 καὶ 1908, καταλήγομεν εἰς τὰ ἐξῆς γενικὰ συμπεράσματα, λυπούμενοι διότι ὁ χῶρος τῶν « Πρακτικῶν » δὲν ἐπιτρέπει οὔτε τὴν δημοσίευσιν τῶν ἀπαραιτήτων εἰκόπων τῶν ποικίλων εὐρημάτων, ἀπόψεων καὶ διαγραμμάτων τοῦ τόπου ἐκείνου καὶ τῶν ἀνασκαφῶν, οὔτε τὴν ἐν ἐκτάσει ὑποστήριξιν τῶν ἡμετέρων ἐκεῖθεν συμπερασμάτων.

Αἰτία δὲ τοῦ ὅτι προετιμήσαμεν τὸν ἐν τοῖς « Πρακτικῶς » ἐκτενέστερον ὅπωςδῆποτε περὶ αὐτῶν λόγον, εἶναι ἢ ἐπιστημονικῶς ἀπαραίτητος ἀνάγκη τοῦ νὰ δημοσιεύωνται ὅσον τάχιστα τὰ τοιαῦτα εὐρήματα καὶ συμπεράσματα· ἐλπίζομεν δ' ὅτι οὐχὶ μετὰ πολὺν χρόνον θὰ δημοσιεύσω-

μεν τὰ ἀνωτέρω ἐν τῇ «*Αρχαιολογικῇ Ἐφημερίδι*» δεόντως, συμπληροῦντες καὶ τὴν ἀνασκαφὴν τοῦ ὑπολοίπου ἐκεῖ χώρου, ἐξ ἧς δύνανται καὶ τῶν συμπερασμάτων τούτων τινὰ νὰ βασιανισθῶσιν ἀσφαλέστερον ἔτι:

α') οἱ καθαρῶς **πρωῖτοι** κάτοικοι τῆς Ἑλλάδος ἐν γένει καὶ τῆς Θεσσαλίας εἰδικῶς, οὓς «*ἔτεκεν ἡ γῆ*», ἦσαν τὸ πλεῖστον ἢ μόνον αὐτόχθονες, οἰκοῦντες ἐντὸς τῶν λιμνῶν καὶ ἐλῶν, ἅτινα ἡ χώρα πανταχοῦ παρέχεται καὶ ἄφθονα καὶ ἤπια καὶ ἀσφαλῆ. Τὴν θεωρίαν ταύτην τοῦ «**αὐτοχθονισμοῦ**» ὑποστηρίζει καὶ ἡ ἀρχαία Μυθολογία καὶ ἡ παράδοσις τῶν παλαιῶν συγγραφέων καὶ τὸ γεγονός τοῦ κατοικησίου τῆς Ἑλλάδος πρὸ τοῦ κατακλυσμοῦ. Ἡ δὲ γλωσσικὴ συγγένεια πρὸς ἄλλους λαοὺς δύναται νὰ ἐρμηνευθῆ οὐχὶ μόνον ἐκ τοῦ ὅτι ἐξ Ἀσίας ἀπφικίσθησαν αἱ ἀνήκουσαι εἰς τὴν ὁμοφυλίαν χῶραι, ἀλλὰ καὶ ἀντιθέτως, ὅτι ἐκ τῆς Ἑλλάδος καὶ τῶν ἐγγύς αὐτῆ χωρῶν τῆς Μεσογείου. Ὅντως δὲ φαίνεται ἡ Ἑλληνικὴ γλῶσσα ὡς ἡ ἀρχαιοτάτη τῶν γλωσσῶν ἀπάσης τῆς ὁμοφυλίας (βλ. ἀνωτέρω σελ. 187-188).

β') ὁ **ἀλιεύς** πρῶτος ἄνθρωπος ἐν Ἑλλάδι σὺν τῷ χρόνῳ προήχθη εἰς **γεωργόν**, κατοικίσας τὰ παρὰ τὰ ἔλη καὶ ἐν τοῖς ἡπιωτέροις τῆς πεδιάδος μικρὰ ὑψώματα, ὧν δεῖγμα οἱ ἐν Θεσσαλίᾳ συνοικισμοί, κοινῶς «*Μαγούλες*» (βλ. ἀνωτέρω σελ. 188), καὶ διανύσας μακράκινα λιθικὴν περίοδον, φθάσασαν εἰς τινὰ ἀκμὴν κατὰ τὴν Δ' π. Χ. χιλιετηρίδα, ἦτοι κατὰ τὰ ἐν Κρήτῃ εὐρήματα καὶ τοῦ κ. Evans μάλιστα τὰ συμπεράσματα, εἰς ἰκανῶς προγενεστέραν περίοδον τῆς Early Minoan I, περίπου κατὰ τὸ 4000-3500 π. Χ. (πρβλ. R. M. Burrows, ἔ. ἀ. σελ. 46-47).

γ') ἀνακαλυφθέντος τοῦ χαλκοῦ περὶ τὸ 3500 π. Χ., ὁ ἐν γένει βίος τῶν ἀνθρώπων μετέβαλεν ὄψιν: οἱ ἄνθρωποι ἐτράπησαν πρὸς τὰ ὑψηλότερα καὶ φύσει ὀχυρότερα ση-

μεῖα ἐπὶ τῶν ὀρέων, ὃ δὲ τέως ἀλιεύς καὶ γεωργὸς ἐγένετο καὶ **κυνηγὸς** καὶ **ποιμὴν**. Ἡ περίοδος αὕτη εἶναι ἡ τῶν μετοικεσιῶν καὶ οικισμῶν τῶν ἄστεων ὑπὸ τῶν ἀναφερομένων ἡρώων οικιστῶν, οἵτινες δὲν ἦσαν μόνον ἐντόπιοι, ἀλλὰ καὶ ξένοι, εἰρηνικοὶ τρόπον τινὰ ἐπιδρομεῖς. Τὸ πολὺ τῆς Θεσσαλίας φαίνεται καταληφθὲν ὑπὸ λαοῦ ὁμοφύλου, ἀλλὰ μᾶλλον προηγμένου εἰς τὸν πολιτισμὸν καὶ ἐκ Νότου ἐλθόντος (Ἀχαιοί)· τοῦτο ἐν πολλοῖς βεβαιοῖ ὁ συσχετισμὸς ἡρώων τῆς Νοτίου Ἑλλάδος πρὸς τὴν Θεσσαλίαν (Πηλεὺς κλ., βλ. ἀνωτέρω σελ. 189). Αἱ «Μαγούλες» τῆς πεδιάδος πολλαχοῦ ἐξηκολοῦθουν κατοικοῦμεναι ὡς τμήματα τῶν ἄστεων, χρήσιμοι ἄλλως τε οὔσαι πάντοτε εἰς τοὺς γεωργοὺς καὶ ἐπὶ τινὰς μῆνας τοῦ ἔτους καὶ εἰς τοὺς ποιμένας.

δ) ἐπὶ μίαν μετὰ ταῦτα χιλιετηρίδα (2500-1500 π.Χ.) προήχθη ὁ πολιτισμὸς οὗτος τῆς χαλκῆς περιόδου ἐν Θεσσαλίᾳ εἰς βαθμὸν πολλοῦ λόγου ἄξιον, οὔτινος ἰκανὰ δεῖγματα ἀναγνωρίζονται ἐν Φθιώτισι Θήβαις. Περὶ τὸ τέρμα τῆς ἀκμῆς αὐτοῦ μεγάλη ἐκ Βορρᾶ εἰσβολὴ λαοῦ βαρβάρου κατέστρεψε καὶ ἐξηφάνισε τὸν πολιτισμὸν τοῦτον, ἐβυθίσθη δ' ἡ Θεσσαλία ἐπὶ πολλὰς ἑκατονταετηρίδας (1500-1000 π.Χ.) εἰς τὸ σκότος **προϊστορικοῦ μεσαίωonos**, ἐν ᾧ ἀλλαχοῦ τῆς Ἑλλάδος ὁ πολιτισμὸς ἐξήρθη εἰς μέγα σημεῖον ἀκμῆς. Οἱ κάτοικοι ἐπανῆλθον εἰς τοὺς πεδινούς τὸ πλεῖστον συνοικισμούς, ἐφ' ὧν παρουσιάζονται εὐλόγως ἴχνη μυκηναίας περιόδου μετὰ νεολιθικῶν δειγμάτων ἐν τῷ αὐτῷ στρώματι, πρᾶγμα ὅπερ ἰσχυρῶς δύναται νὰ ἐξαπατήσῃ τοὺς ἐρευνητὰς (βλ. ἀνωτέρω σελ. 191).

ε) ἡ ἐπιδρομὴ τῶν Δωριέων καὶ παραπλήσιοι ἀναστατώσεις τῶν λαῶν περὶ τὸ 1000 π.Χ. κέ. φέρει τὴν Θεσσαλίαν εἰς τὴν κοινὴν πρὸς τὴν λοιπὴν Ἑλλάδα τύχην (βλ. ἀνωτέρω σελ. 187).

Τὰ πολυάριθμα καὶ σημαντικώτατα εὐρήματα τῶν ἀνασκαφῶν τῶν Φθιωτίδων Θηβῶν ἔσχον τύχην οὐχὶ ἀγαθὴν: ἐν ᾧ κατ' ἀρχὰς συνεσκευάζομεν καὶ ἀπεστέλλομεν αὐτὰ εἰς τὸ Μουσεῖον Βόλου, αἴφνης κατ' ἀπαίτησιν τῶν κατοίκων Ἀλμυροῦ διετάχθημεν ὑπὸ τοῦ Σ. Ὑπουργείου τῆς Παιδείας νὰ μετακομίσωμεν αὐτὰ εἰς τὸ Δημαρχεῖον Ἀλμυροῦ.

Ἐννοεῖται ὅτι ἐξετελέσαμεν τὴν διαταγὴν· νῦν ὅμως ἔχουσι κατανεμηθῆ ταῦτα, ἄλλων μὲν ὄντων ἐν Βόλῳ, ἄλλων δ' ἐν Ἀλμυρῷ, εὐτυχῶς τῶν ἐπουσιωδεστέρων, ἐξ οὗ καὶ ἡ μελέτη αὐτῶν δυσχεραίνεται ὅπωςδῆποτε ἰκανῶς καὶ ἡ ἀξία αὐτῶν ἐλαττοῦται, μὴ ὄντων πάντων ἐπὶ τὸ αὐτό.

Ἄλλ' ἐλπίζομεν ὅτι θὰ μετακομισθῶσι καὶ τὰ ἐν Ἀλμυρῷ εἰς Βόλον, ἐνθα ἰδρύθη ἴδιον καὶ εὐρύχωρον Μουσεῖον τὸ Ἀθανασάκειον· ὁ δὲ πόθος τῶν κατοίκων τοῦ Ἀλμυροῦ τοῦ νὰ ἰδρῦσῃ καὶ ἐν τῇ ἑαυτῶν πόλει Μουσεῖον, εἶναι ἄξιός ἐπαίνων, ἀλλ' ὁ τρόπος αὐτῶν τῆς βιαιᾶς κατακρατήσεως καὶ διασπορᾶς τῶν εὐρημάτων τοῦ αὐτοῦ τόπου θέλει κατακριθῆ ὑπὸ πάντων· διότι, ὅταν ἰδρῦσῃ Μουσεῖον, μεταγενέστεραι ἔρουναι καὶ ἀνασκαφαὶ θὰ πλοῦτισῃ καὶ αὐτό.

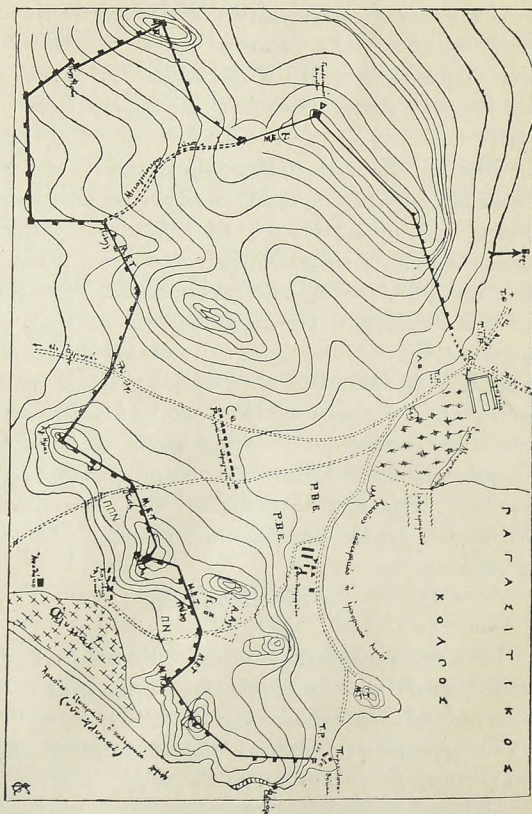
Γ') Ἐν Παγασαῖς.

Κατὰ τοὺς μῆνας Νοέμβριον καὶ τοῦ Δεκεμβρίου ἐξηκολουθήσαμεν τὰς ἐν Παγασαῖς ἐρεῦνας, δαπάναις τὰ πρὸς τὸν Δήμου Παγασῶν, ὅστις καὶ ἐφέτος, ὡς καὶ κατὰ τὰ προηγούμενα ἔτη, μετὰ προθυμίας προσήνεγκε χρηματικὴν ἀρωγὴν, φιλοτιμούμενος νὰ μὴ ὑστερήσῃ εἰς τὴν ἐξερεύνησιν τῆς ἀρχαίας αὐτοῦ μητροπόλεως, ἣν διεδέχθη μετὰ χιλιετηρίδας ὄλας.

Τὰ ἀποτελέσματα τῶν ἐν Παγασαῖς ἐργασιῶν κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο 1908 ὑπῆρξαν ἐν ὀλίγοις τοιάδε:

1) Τὰ τείχη τῶν Παγασῶν ἐπισκευή αὐτῶν.

Εἰκὼν 8. Διάγραμμα τῆς ἀρχαίας πόλεως Παγασῶν.

Ἐν πρώτοις περιήλθομεν διὰ πολλοστήν ἡδὴ φοράν τὰ τείχη τῶν Παγασῶν, ἐξετάσαντες αὐτὰ μετὰ μείζονος προσοχῆς· πρόχειρον διάγραμμα αὐτῶν βλέπει τις ἐν εἰκόνι 8.

Ὅτι τὰ ὠραῖα καὶ ἰσχυρὰ ταῦτα τείχη, ἰσοδομικῶς ἐκτισμένα δι' ὀγκολίθων λαξευτῶν μετὰ πολλῆς ἐπιμελείας, ἐποιήθησαν κατὰ τὰς ἀρχὰς τῆς Δ' π. Χ. ἑκατονταετηρίδος ὑπὸ τῶν Φεραίων πιθανῶς, θεωροῦμεν ἀναμφισβήτητον τὴν δ' ἐν Bädeler's *Griechenland* 1904, 205 πληροφορίαν ὅτι ἐκτίσθησαν τὴν Γ' π. Χ. ἑκατονταετηρίδα, νομίζομεν ὅλως ἀστήρικτον, ὡς ἀντικειμένην πρὸς τε τὸν τρόπον τῆς οἰκοδομίας τῶν τειχῶν τούτων καὶ τὴν παραβολὴν αὐτῶν πρὸς τὰ τῶν ἄλλων Θεσσαλικῶν πόλεων καὶ πρὸς τὰς ἀρχαίας πηγὰς, δι' ὧν αἱ Παγασαὶ παρίστανται ἤδη κατὰ τὰ μέσα τῆς Δ' π. Χ. ἑκατονταετηρίδος ὡς ἰσχυρὰ πόλις (βλ. κατωτέρω).

Παρατηρήσαμεν δὲ κατὰ τὸ ΝΔ τῆς ἀρχαίας πόλεως ἐπισκευὴν τοῦ ἀρχαίου τείχους, γενομένην εἰς ὑστέρους τῆς Δ' π. Χ. ἑκατονταετηρίδος χρόνους, καὶ δὴ κατὰ τὴν Β'-Α' π. Χ. ἑκατονταετηρίδα (βλ. MET τῆς 8 εἰκόνας).

Διότι ἡ ἐπισκευὴ αὕτη ἐγένετο ἄνευ χρήσεως ἀσβέστου, κατὰ τὸν παλαιὸν τρόπον ἐπιτιθεμένων τῶν λίθων, καίπερ μικροτέρων ὄντων καὶ μετὰ σπουδῆς κτιζομένων, ἐκ τούτου δ' εὐχερῶς ἐρειπωθέντων.

Ὅμοιαν ἐπισκευὴν παρατηρήσαμεν καὶ καθ' ὅλον τὸν ὑπὲρ τὰς Ἀλυκὰς περιβόλον τοῦ τείχους κατὰ τὸ ΝΑ τῆς ἀρχαίας πόλεως (βλ. MET τῆς αὐτῆς εἰκόνας).

Πρὸς τούτοις εὗρομεν Νοτίως καὶ Νοτιοδυτικῶς τῆς ἀρχαίας πόλεως ἴχνη καὶ ἐτέρου περιβόλου, ἐπὶ πολὺ ἐκτεινομένου πρὸς τὰ ἐκεῖ ὄρη, οὗ τινος τὴν λεπτομερῆ ἐξερεύνησιν ἀνεβάλομεν ἑλλείψει χρόνου καὶ ἔνεκα τοῦ ἀκαταλήλου τῆς ὥρας ἐκείνης τοῦ ἔτους.

2) Πύργοι ἐπισκευασθέντες ἀρχαῖα Νεκροταφεῖα.

Ἐκ τῆς παρατηρηθείσης ταύτης ἐπισκευῆς τοῦ τείχους ὁρμώμενοι, ἐθεωρήσαμεν βέβαιον ὅτι καὶ ἄλλοι πύργοι κατ'

ἀνάγκη θά εἶχον ἐπισκευασθῆ καὶ ἐπεκταθῆ, τὸ δὲ παράδειγμα τοῦ πέρυσιν εὑρεθέντος μεγάλου πύργου πλήρους γραπτῶν ἐπιτυμβίων στηλῶν (βλ. *Πρακτικά* τοῦ 1907 σελ. 178 κέ.) δὲν θά ἦτο τὸ μόνον ἀνά τὴν ἀρχαίαν πόλιν.

Τούτου προϋποτεθέντος, ἠρξάμεθα διὰ δοκιμαστικῶν ἀνασκαφῶν ἐρευνῶντες τοὺς ἀπὸ τοῦ περυσينوῦ Ἀνατολικῶς ὑπὲρ τὰς Ἀλυκάς ὑπάρχοντας πύργους. Δυτικῶς δὲν ἠρευνήσαμεν ἐφέτος, διότι ὑπῆρχον ἐσπαρμένοι ἀγροί.

Οὕτως εὑρομεν ἐπὶ πύργους ἐκ τῶν ἐννέα ὑπαρχόντων κατὰ τὴν διεύθυνσιν ταύτην, ἐπισκευασθέντας, ὡς ἐξῆς:

α') Ἐκκινουῦντες ἀπὸ τοῦ περυσينوῦ (ΜΓΑ¹ ἐν τῷ διαγράμματι τῆς εἰκ. 8 σημειουμένου), εὐρίσκομεν εἰς ὀλίγων βημάτων ἀπόστασιν τὸν *πρῶτον* τῶν ἐννέα πύργων· οὗτος φαίνεται ποιηθεὶς κατὰ τὴν Ε' π. Χ. ἑκατονταετηρίδα, ὅτε δῆλα δὴ ἐκτίσθη καὶ ὁ ἐσωτερικὸς περυσινὸς πύργος.

Ἄλλα δὲν ἠρευνήσαμεν αὐτὸν δεόντως, διότι εἶχον σπεῖρει ἐπ' αὐτοῦ οἱ χωρικοί· φαίνεται ὅμως ὅτι ἐπεσκευάσθη μὲν, ὡς οἱ λοιποί, ἀλλ' ἄνευ ἐπεκτάσεώς τινος.

β') Ὁ *δεύτερος* μετ' αὐτὸν εἶναι μικρός, ποιηθεὶς συγχρόνως μετὰ τῶν τειχῶν τῆς πόλεως καὶ μὴ ἐπισκευασθεὶς, διότι ἴσως ἐθεωρήθη ἄχρηστος τότε, ὡς κείμενος παρὰ τὸ κράσπεδον τοῦ λόφου.

γ') Ὁ δὲ *τρίτος* πύργος, ὃν ἀνεσκάψαμεν, εἶναι ἀρχούτως μέγας καὶ ἐκτίσθη μετὰ τῶν τειχῶν περὶ τὸ 400 π. Χ., καταπεσὼν δ' ἐπεσκευάσθη, ποιηθέντος περὶ αὐτὸν ἐτέρου συγκεντρικοῦ πύργου κατὰ τὰς τρεῖς πλευρὰς τῆς προβολῆς, τοῦ διακένου μεταξὺ αὐτοῦ καὶ τοῦ παλαιοῦ πληρωθέντος χωμάτων, χαλίλων καὶ κοινῶν ἐκ τῶν περίξ συλλεγέντων λίθων.

Οἱ τοῖχοι τοῦ νέου πύργου καὶ τοῦ παλαιοῦ ἐκτίσθησαν ἐκ τοῦ καταπεσόντος ὕλικου τοῦ δευτέρου καὶ ἐξ ἄλλων

κοινῶν λίθων ἐπὶ τι ὕψος, τὸ δὲ λοιπὸν ἐξ ὠμῶν πλίνθων κατὰ τὸ σύνθηες (βλ. *Πρακτικά* 1907, 179).

Ἐν αὐτῷ οὐδαμοῦ ἐγένετο χρῆσις ἐπιτυμβίων στηλῶν· ἡμεῖς ἐφ' ὅσον τοῦλάχιστον ἀνεσκάψαμεν αὐτὸν δοκιμαστικῶς, οὐδὲν ἔχνος στήλης εὔρομεν.

Ἄλλὰ σημαντικὸν εὑρημα ἐν τῷ διακένῳ τῆς Νοτίου πλευρᾶς αὐτοῦ ὑπῆρξε τάφος ἐκ μεγάλων κεραμίδων, ἐν ᾧ εὔρομεν δύο ἀβαφῆ σωληνοειδῆ ἀγγεῖα τοῦ κοινοῦ κατὰ τὴν Α' π. X.-Α' μ. X. ἑκατονταετηρίδα τύπου, δύο κρίκους μολυβδίνους ἀρκούντως μεγάλους καὶ λειότατον φυλλάριον χρυσοῦ.

Ἐκ τοῦ τάφου τούτου ἀποδεικνύεται ὅτι ὀλίγον χρόνον μετὰ τὴν ἐπισκευὴν τῶν πύργων καὶ τειχῶν, γενομένην κατὰ τὴν Β'-Α' π. X. ἑκατονταετηρίδα, ἐπῆλθεν ἐχθρὸς τις ἐναντίον τῆς πόλεως, ὅστις ἐκ νέου κατέρριψεν αὐτά. Διότι ὁ εὔρεθὲς τάφος δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ σαφαῆ ἐν τῷ διακένῳ, ἂν μὴ ὁ πύργος εἶχεν ἤδη καταπέσει πρὸ ἰκανοῦ χρόνου καὶ ἐγκαταλειφθῆ προσέτι ἐπὶ τινα ἔτη.

Οὕτως εικάζομεν ὅτι κατὰ τὴν Α' μ. X. ἑκατονταετηρίδα ἐκρημνίσθησαν διὰ δευτέραν φορὰν τὰ ἐπεσκευασμένα τεῖχη καὶ οἱ πύργοι τῶν Παγασῶν. Τίνες ἐκρήμνισαν αὐτά, παραμένει ἄγνωστον, ὡς καὶ κατὰ τὴν πρώτην φορὰν (βλ. *Ἐφημερ. Ἀρχ.* 1908, 1 καὶ κατωτέρω ἀριθ. 86').

δ) Ὁ μετ' αὐτὸν τέταρτος πύργος κεῖται ἐπὶ τοῦ τέρματος τοῦ λόφου, ἔχει δὲ καταστραφῆ τὰ πολλὰ καὶ ἰσοπεδωθῆ ἐκ τῆς καλλιεργίας· ἀλλὰ παρουσιάζει σαφῆ ἔχνη ὁμοίας ἐπεκτάσεως δι' ἄλλου ἐξωτερικοῦ πύργου, ἐπισκευῆς καὶ πληρώσεως τῶν διακένων δι' ἄλλου τε ὕλικου καὶ ἴσως διὰ στηλῶν τινων, ὧν τμήματα εὔρομεν, καίπερ ἀμφίβολα, ἦτοι ἄνευ γραμμμάτων ἢ γλυφῆς τινος ἢ βαφῆς.

* Ἄν ὑπῆρχον ἐν αὐτῷ στῆλαι, θὰ εὔρεθῆσαν ἤδη ὑπὸ χωρικῶν καλλιεργητῶν, ὧν τὸ ἄροτρον εἰσεχώρησε μέχρι

τῶν κατωτάτω αὐτοῦ, καὶ κατὰ τὴν παρ' αὐτοῖς συνήθειαν θὰ μετεκομίσθησαν εἰς Βόλον, ἢ εἰς τὰ ὑπερκείμενα αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ Πηλίου χωρία.

ε') Ὀλίγον μετ' αὐτὸν ὑπάρχει *πέμπτος* μικρὸς πύργος, ὁμοίως τῷ ἀνωτέρω ἰσοπεδωθεὶς, περὶ οὗ οὐδὲν βέβαιον περὶ ἐπισκευῆς δύναται τις νὰ εἴπῃ.

Ἐντεῦθεν ἄρχεται πρὸς τὰς Ἀλυκὰς ἐκτεινόμενον *Νεκροταφεῖον* (βλ. ΠΝ τοῦ διαγράμματος εἰκ. 8), κείμενον ἐπὶ τῆς εἰς Καλύβια Ἀλυκῶν ἀτραποῦ, ἔνθα ἴσως ὑπῆρχε *πυλὴ* τις τοῦ τεύχους. Ἀνασκάψαντες δοκιμαστικῶς ἐπ' αὐτοῦ, εὔρομεν παρὰ συληθέντας ἤδη τάφους, καὶ ἀσυλήτους τῆς Β'-Α' π. Χ. ἑκατονταετηρίδος, ὡς ἐκ τῶν κτερισμάτων, καὶ δὴ ἀγγείων ἀβαφῶν, χαλκῶν ἐνωτίων καὶ νομισμάτων συμπεραίνομεν.

Ἄξιον λόγου εὔρημα ὑπῆρξεν ἡ στήλη τῆς *Εὐμήδας* μετ' ἀναγλύφου παραστάσεως προτομῆς γυναικῆς, ἐπὶ τοῦ τάφου αὐτῆς εὔρεθεῖσα ἀνατετραμμένη.

Τὸ *Νεκροταφεῖον* τοῦτο φαίνεται ἀνήκον εἰς πτωχοῦς, ἐν ᾧ τὸ μῆψω ἀνασκαφὴν μεταξὺ τοῦ λόφου τοῦ Ἁγίου Ἡλίας καὶ τοῦ περυσينوῦ πύργου (βλ. ΠΠΝ τοῦ διαγράμματος εἰκ. 8 καὶ *Πρακτικὰ* 1907, 179-180) θὰ ἀνήκεν εἰς πλουσίους, ὡς κείμενον παρὰ τὴν μεγάλην λεωφόρον πρὸς τὸν πολεμικὸν λιμένα.

ς') Ὁ κατόπιν *ἕκτος* πύργος εἶναι μὲν μικρὸς, ἀλλὰ μετ' ἐπιμελείας πεπονημένος συγχρόνως πρὸς τὰ τεῖχη. Οὗτος ἐπεσκευάσθη μὲν προχείρως διὰ τοῦ ἰδίου ὕλικου τοῦ παλαιοῦ καταπεσόντος, ἀλλὰ δὲν ἐπηυξήθη δι' ἑτέρου ἐξωτερικοῦ πύργου.

Ἐν αὐτῷ δὲν δυνάμεθα νὰ βεβαιώσωμεν, ἂν ὑπάρχουσι στήλαι ἐντετειχισμένοι, διότι δὲν ἠρευνήσαμεν αὐτὸν ἐπὶ πολὺ, οὐδ' εἰς τὸ προσῆκον βάθος.

ζ') Περαιτέρω ὑψοῦται ἐν εἴδει μικροῦ χωματώδους λό-

φου ὁ ἔβδομος τῆς σειρᾶς πύργος· ἡ τοιαύτη ὄψις αὐτοῦ προήλθεν ἐκ τῶν ὠμῶν πλίνθων, αἵτινες δὲν ἐξηφανίσθησαν τελείως, διότι ἔμεινεν ἀκαλλιέργητος ὁ χῶρος οὐτῶς.

Ἐν αὐτῷ παρατηρήσαμεν καὶ ἐπισκευὴν καὶ ἐπαύξησιν· ὁ ἔσω πύργος εἶναι ἄριστα ἐκτισμένος συγχρόνως πρὸς τὰ τεῖχη, ὁ δ' ἐξωτερικὸς ἐποιήθη, παρὰ τὴν παρατηρηθεῖσαν συνήθειαν, διὰ τοίχων αὐτοτελῶν ἐκ μικρῶν μάλιστα λίθων, ἐν ᾧ τὸ διάκενον ἐπληρώθη χωμάτων· μόνον τὸ τῆς Δυτικῆς πλευρᾶς ἐνέχει καὶ λίθους.

Ἄλλὰ καὶ οὕτω δὲν δυνάμεθα νὰ ἀποκλείσωμεν ὅλους τὸν ἐν αὐτῷ ἐντειχισμὸν στηλῶν, διότι δὲν ἔβησαν αἱ ἀνασκαφαὶ κατὰ τὸ προσῆκον μῆκος καὶ βάθος.

η) Μετ' αὐτὸν ὑπάρχει ὄρθοος πύργος καλῶς ποιηθεὶς συγχρόνως πρὸς τὰ τεῖχη καὶ ὀφθαλμοφανῶς μὴ ἐπισκευασθεὶς ποτε μηδ' ἐπαυξηθεὶς.

Ἐπ' αὐτοῦ διὰ τοῦτο δὲν ἀνεσκάψαμεν· φαίνεται δ' ὅτι ἀφείθη, ὡς εἶχεν ἤδη πέσει, κατὰ τὴν γενομένην ἐπισκευὴν τῶν λοιπῶν, θεωρηθεὶς περιττός, ἀφ' οὗ ἔκειτο εἰς μικρὰν ἀπόστασιν ἀπὸ τῶν ἰσχυροτάτων ἐκατέρωθεν αὐτοῦ πύργων.

3) Νέος μέγας πύργος μετὰ γραπιῶν ἐπιτυμβίων στηλῶν.

Ὁ κατόπιν τοῦ ἀνωτέρω ἔνατος πύργος τῆς σειρᾶς ἐνεφανίζετο πρὸ τῶν δοκιμαστικῶν ἀνασκαφῶν ὡς μέγας λόφος, οἷος ὁ πέρυσιν ἀνασκαφεὶς, ἀλλ' οὐχὶ ὁμοίως βραχυῶδης οὐδὲ ὑψηλός, ἔτι δὲ εἰς ταπεινοτέραν θέσιν κείμενος.

Πρὸ πάσης ἐργασίας ἠρευνήσαμεν ἄνευ ἀνασκαφῶν τὰ παρ' αὐτὸν καὶ εὔρομεν ἐπὶ τοῦ νῦν ἐδάφους πολυάριθμα θραύσματα στηλῶν, ὧν τινὰ μεγάλα, ἐνεπίγραφα ἢ μετ' ἀρχιτεκτονικῶν γλυφῶν.

Ἀνασκάψαντες δὲ δοκιμαστικῶς εὗρομεν εἰς μικρὸν βάθος τὸν τε ἐσωτερικὸν ἰσχυρότατον καὶ ἀριστα πεποιημένον διὰ λαξευτῶν ὀγκολίθων, ὧν τινες ἔχουσι μῆκος 2 μ., πύργον, μετὰ τῶν τειχῶν τῆς πόλεως περὶ τὸ 400 π. Χ. ποιηθέντα, καὶ τὸν ἐξωτερικόν, κτισθέντα περὶ τὸ 150 π. Χ., ὅτε ἐπεσκευάσθησαν τὰ τεῖχη καὶ οἱ πύργοι.

Ἐποιήθη δ' ὁ ἐξωτερικὸς πύργος ἐκ τοιχαρίου μικρῶν λίθων, ὅσον εὗρομεν καὶ ἐπὶ τοῦ περυσικοῦ μεγάλου πύργου περίξ τῶν ἐξωτερικῶν τοίχων αὐτοῦ, καὶ ἔχει μῆκος κατὰ μὲν τὴν Νότιον πλευρὰν 25.85 μ., κατὰ τὴν Δυτικὴν 28.40 καὶ κατὰ τὴν Ἀνατολικὴν 28.45 μ.

Τοῦ ἐσωτερικοῦ πύργου ἡ Νότιος πλευρὰ ἔχει μῆκος 11.50 μ., ἐν ᾧ τὸ ὕψος τοῦ λιθίνου τοίχου αὐτοῦ εἶναι 1.90 μ., τοῦ λοιποῦ ποιηθέντος ἐξ ὠμῶν πλίνθων κατὰ τὸ σύνηθες.

Τὸ δὲ διάκενον μεταξὺ τοῦ ἐσωτερικοῦ καὶ ἐξωτερικοῦ πύργου εἶναι κατὰ μὲν τὴν Νότιον πλευρὰν 22.75 μ., κατὰ τὴν Δυτικὴν 4.40 μ. καὶ κατὰ τὴν Ἀνατολικὴν 6.20 μ.

Ἐντεῦθεν καταφαίνεται ὅτι ὁ νέος οὗτος πύργος ἦτο ἰκανῶς μείζων τοῦ περυσικοῦ, τὸ δ' ἐν αὐτῷ ὑλικὸν τῶν στηλῶν θὰ ἦτο καὶ περισσώτερον καὶ σπουδαιότερον.

Δυστυχῶς ὅμως τὸ πλεῖστον τοῦ διακένου ἐκαλλιεργεῖτο ἀνέκαθεν, ὡς φαίνεται· ἔνεκα τούτου κατὰ μικρὸν ἔφθασε τὸ ἄροτρον ἐπὶ τῶν στηλῶν, αἵτινες εἶχον ῥιφθῆ ὡς γόμωσις, καὶ αἵτινες φυσικῶ τῷ λόγῳ ἐξήχθησαν ἐκεῖθεν εἰς ἰκανὸν πλῆθος ὑπὸ τῶν χωρικῶν, μετακομισθεῖσαι εἰς Βόλον καὶ τὰ ὑπερκεείμενα αὐτοῦ χωρία ἐπὶ τοῦ Πηλίου, ἢ ἄλλως θραυσθεῖσαι καὶ ἐξαφανισθεῖσαι.

Οὕτως ἐρμηνεύεται τὸ σχετικῶς μέγα πλῆθος στηλῶν, ὧν τινες διατηροῦσιν ἴχνη βαφῶν, τῶν ἐπὶ τῶν τοίχων τῆς ἐκκλησίας τοῦ Ἁγίου Νικολάου ἐν Βόλῳ, ἐπὶ κρηνῶν, κω-

δωνοστασίων, οικιών και εκκλησιῶν τῶν ὑπερκειμένων αὐτοῦ χωρίων, ἐντετειχισμένων.

Φαίνεται δ' ὅτι εὗρεσις τοῦ θησαυροῦ τούτου τῶν στηλῶν ἐγένετο κατὰ τὸ ἔτος 1854-1856· διότι ἡ προφορικὴ παράδοσις διετήρησε τὴν πληροφορίαν, καθ' ἣν, τότε κτισθέντος τὸ πρῶτον τοῦ ναοῦ τοῦ Ἁγίου Νικολάου ἐν Βόλφ, ἐκομίσθησαν ἐκ τῆς Ἀνατολικῆς πλευρᾶς τῶν Παγασῶν πολυάριθμοι στῆλαι δι' αὐτόν, καὶ ὅτι ὑπῆρχον ἔτι καὶ ἄλλαι κατὰ τὸ ἀόριστον τοῦτο Ἀνατολικὸν μέρος τῆς ἀρχαίας πόλεως, ὅπερ οὐδεὶς ὠρισμένως καὶ ἀκριβῶς ἐγίνωσκε (βλ. *Πρακτικὰ* 1907, 176-177).

Δὲν ἀποκλείομεν βεβαίως καὶ τὴν πιθανότητα τῆς ἐκ τοῦ περυσينوῦ πύργου ἀφαιρέσεως στηλῶν· ἀλλ' ἐκεῖ αὗται ἔκειντο εἰς ἰκανὸν βάθος, εἰς ὃ δὲν ἔφθασαν αἱ σκαφαὶ τῶν χωρικῶν· μόνον κατὰ τὴν ΝΑ γωνίαν τοῦ τοίχου τοῦ ἐξωτερικοῦ πύργου παρετηρήσαμεν ἐκεῖ ἐξαγωγὴν λίθων καὶ τῶν ἐν αὐτῷ στηλῶν, αἵτινες θὰ ἦσαν οὐχὶ πολλαί.

Οὕτως αἱ πλείσται τῶν στηλῶν ἐκείνων φαίνεται πιθανώτατον ὅτι ἐξήχθησαν ἐκ τοῦ νέου τούτου πύργου.

Εὗρομεν δ' ἐν αὐτῷ τινὰς εἰς ἐλάχιστον βάθος πρὸ πάσης ἀνασκαφῆς, κατὰ δὲ τὰς δοκιμαστικὰς ἀνασκαφὰς δεκάδα στηλῶν ἢ μεγάλων τμημάτων αὐτῶν ὁμοίας τέχνης καὶ διατηρήσεως τῶν βαφῶν, ὡς ἐν ταῖς τοῦ περυσينوῦ πύργου, πολλὰ δὲ μικρότερα θραύσματα, ὀρόφους ἐπιταφίων μνημείων (βλ. *Ἐφημ. Ἀρχαιολ.* 1908, 30-31), καὶ βάθρα μεγάλα, ἐξ ὧν εἰκάζομεν ὅτι πιθανῶς μεγαλύτεραι καὶ ἴσως περισσότεραι στῆλαι τῶν εὐρεθειῶν ἐν τῷ περυσινῷ πύργῳ, θέλουσιν εὐρεθῆ ἐν ταῖς γενικαῖς ἀνασκαφαῖς τοῦ νέου τούτου πύργου, αἵτινες δεόν νὰ θεωρηθῶσιν ὑπὸ τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἐταιρείας ὡς τὸ πρῶτον ἔργον τῆς τοῦ ἐρχομένου ἔτους 1909 ἡμετέρας ἐν Θεσσαλίᾳ ἐρεῦνης.

4) Νέα ευρήματα ἐπὶ τοῦ περυσينوῦ μεγάλου πύργου.

Ἄνασκάψαντες δοκιμαστικῶς καὶ ἐπὶ τοῦ περυσينوῦ πύργου, ὀλίγον ἔξω τοῦ τοιχαρίου, ὅπερ περιβάλλει τὸν μέγαν τοῖχον τοῦ ἐξωτερικοῦ πύργου, παρατηρήσαμεν ὅτι ἐγένετο χρῆσις στηλῶν καὶ ἐκεῖ πρὸς γόμωσιν τῶν μεταξὺ τῶν βράχων διακένων.

Ἐκ τούτου ἐθεωρήσαμεν ἐπιβαλλομένην ἐν προσεχεῖ μέλλοντι τὴν ἀνασκαφὴν ὀλοκλήρου τοῦ λόφου τούτου εἰς μακρὰν ἔτι ἔκτασιν ἀπὸ τοῦ ἐξωτερικοῦ τοιχαρίου.

Εὐρήματα ἐντεῦθεν ἔσχομεν δεκάδα περίπου μικρῶν στηλῶν καὶ πολλὰ τμήματα αὐτῶν· ἀλλ' ἡ ἔρευνα δὲν ἐξετάθη ἐνταῦθα ἐπὶ πολὺ οὐδὲ διήρκεσεν ἐπὶ μακρόν.

5) Στοὰ (;) μετὰ τοίχων κεκονιαμένων ἐν τῇ πόλει.

Τὸ ἀρχαῖον οἰκοδόμημα, ὅπερ πέρυσιν ἐπ' ἐλάχιστον ἀνεσκάψαμεν (βλ. Πρακτικά 1907, 181 ἀριθ. 3), ἠρευνήσαμεν ἐκ νέου δοκιμαστικῶς.

Ἐκ τῶν ἐρευνῶν ἀπεδείχθη ὅτι ἔχει μῆκος 56.25 μ. περίπου· κατὰ τὰς στενάς πλευράς δὲν ἐξηκριβώθη ἡ ἔκτασις αὐτοῦ, ἀλλὰ φαίνεται οὔσα 15 μ. περίπου, ἐπὶ τῆς Δυτικῆς πλευρᾶς, ἣτις σφίζεται φέρουσα καὶ δύο ἀναλήμματα πρὸς τὰ ἔξω.

Κατὰ τὸ τέρμα αὐτῆς εὐρομεν τμήμα μεγάλου παρίνου κίονος, ἠύλακωμένου κατὰ τὸν δώριον τρόπον, ἔτι δὲ κεραμίδας στέγης καὶ πλεῖστα μαρμαροκονιάματα σκληρότατα ἀρίστης ἐργασίας.

Ἐκ τούτων ὑποθέτομεν ὅτι τὸ οἰκοδόμημα θὰ ἀπήρτιζε μεγαλοπρεπῆ στοάν, ἀνοικτὴν πρὸς Νότον, ὅποθεν καὶ ἡ θέα τῆς ἐκτεινομένης θαλάσσης εἶναι ἐξαιρετος, καὶ ἡ κατὰ

τὸ θέρος μὲν πνοή τοῦ συχνοτάτου ἀπὸ τῆς θαλάσσης ἀνέμου (κοινῶς «μπάτη» καλουμένου), κατὰ δὲ τὸν χειμῶνα τὸ ὑπὴνεμον τῆς θέσεως ἀπὸ τοῦ Βορρᾶ, καθίστα λίαν εὐάρεστον τὴν ἐκεῖ διαμονήν.

Οἱ τοῖχοι τοῦ οἰκοδομήματος ἔχουσι πάχος μετὰ μὲν τῶν ἀναλημμάτων 2.85 μ., ἄνευ δ' αὐτῶν 1.60 μ., ἐποιήθησαν δὲ διὰ μεγάλων λαξευτῶν ὀγκολίθων, ὧν οἱ κάτω εἰσὶ μαρμαρόλιθοι, οἱ δὲ ἄνω λευκὰ μάρμαρα.

6) *Ναὸς παρὰ τὴν Στοάν ἢ Ἀγορὰ τῶν Παρασῶν.*

Νοτίως καὶ εἰς μικρὰν ἀπόστασιν ἀπὸ τῆς Στοᾶς ἐπὶ τοῦ κατωτάτω ἐπιπέδου τοῦ χώρου τούτου ἀπεκαλύψαμεν στερεοβάτην ἐστρωμένον ἐπιμελῶς διὰ μαρμαρίνων παχειῶν πλακῶν, ὧν πολλὰ ἔχουσι ἀφαιρεθῆ. Πρὸς τούτοις εὑρομεν καὶ ἀνθεμωτὴν κεραμίδα καὶ συντρίμματα ἄλλων ἐκ στέγης σημαντικοῦ οἰκοδομήματος.

Ἐκτείνεται δὲ ὁ στερεοβάτης οὗτος ἐπὶ μῆκος 14.50 μ. καὶ πλάτος 9.35 μ. καὶ ἀνήκει πιθανώτατα εἰς ναόν. Τὰ παρ' αὐτὸν ἔχουσι καλυφθῆ ὑπὸ χωμάτων, καὶ ὑπάρχει ὡς ἐκ τούτου ἐλπίς εὐρέσεως ἀναθημάτων ὑπ' αὐτά, ἐξ ὧν θέλει ἐξακριβωθῆ τὸ πρᾶγμα.

Πρὸς τούτοις παρετηρήσαμεν ὅτι ἅπας ὁ περὶ τὴν Στοάν καὶ τὸν Ναὸν χώρος παρουσιάζει θεμέλια μεγάλων οἰκοδομημάτων, ἐξ ὧν καθίσταται πιθανὴ ἢ ἰδέα τῆς ὑπάρξεως ἐπὶ τῆς θέσεως ταύτης μεγαλοπρεποῦς καὶ εὐρείας Ἀγορᾶς τῆς πολυανθρώπου καὶ ἐμπορικωτάτης πόλεως τῶν Παρασῶν.

Μεταγενέστεραι ἀνασκαφαί, αἵτινες ἐπιβάλλεται νὰ ἐξακολουθήσωσιν ἐνταῦθα, θέλουσι βεβαίως φέροι εἰς φῶς ἀξιόλογα εὐρήματα.

7) *Μυκηναῖοι καὶ ἀρχαῖοι τάφοι ἐν Παγαυαῖς.*

Κατὰ τὸ Βορειοανατολικὸν πέρασ τῆς ἀρχαίας πόλεως (βλ. ΜΤ ΓΤ τοῦ διαγράμματος εἰκ. 8) ὑπάρχει ἀτείχιστος λόφος καὶ φύσει ὄχυρός, εἰσχωρῶν βαθέως εἰς τὴν θάλασσαν ὡς ἀκρωτήριον, «Ταρσανᾶς» νῦν καλούμενος, διότι ἐκεῖ ἐπισκευάζονται καὶ ναυπηγοῦνται πλοιάρια σήμερον.

Παρ' αὐτὸν ὑπάρχουσιν ὀλίγαι οἰκίαι, ἐγένοντο δὲ κατὰ καιροῦς, καὶ μάλιστα τῷ 1882, ὅτε κατεσκευάζετο ὁ λιμὴν Βόλου, βαθεῖαι ἐκχωματώσεις ὑπὸ τῶν ἰδιοκτητῶν καὶ ἄλλων, καθ' ἃς εὐρέθησαν πολυάριθμοι τάφοι· εἰς τούτων λέγεται ὅτι ἦτο θολωτός, ὃν ὁ εὐρῶν Μιχαὴλ Κωνσταντίνου («Γερομιχάλης» νῦν καλούμενος) λέγεται ὅτι ἐσύλησε μετ' ἄλλων τάφων καὶ κατόπιν ὀλοτελῶς ἐξηφάνισεν.

Ὅτι ἐντεῦθεν ἐξήχθησαν μυκηναῖα καὶ ἀρχαῖα ἀγγεῖα, ἀποδεικνύεται ἐκ τοῦ δημοσιεύματος τοῦ κ. P. Wolters (Ath. Mitt. XIX 1889, 263 κέ. καὶ πίν. 8-11), ἔνθα περιγράφονται τινὰ τοιαῦτα εὐρήματα, ἐντεῦθεν προερχόμενα καὶ ἀγορασθέντα ὑπὸ φιλαρχαίων ἐν Βόλῳ, καὶ δὴ ὑπὸ τοῦ κ. Π. Χ. Ἀποστολίδου.

Τούτων ἕνεκα ἐξετέλεσεν ἐνταῦθα τῷ 1901 ἀνασκαφὰς ὁ Ἐφορος κ. Β. Στάης (βλ. *Πρακτικὰ* 1901, 39-40), εὐρῶν περὶ τοὺς τεσσαράκοντα τάφους, ὧν τὰ ἀγγεῖα καὶ ἄλλα κτερίσματα μετεκομίσθησαν εἰς Ἀθήνας καὶ κατετέθησαν ἀπλῶς ἐν τῷ Ἐθνικῷ Μουσεῖῳ.

Καὶ ἡμεῖς ἐξετελέσαμεν ἐνταῦθα μικρὰς ἐρεῦνας, ἐξ ὧν ἐβεβαιώθη ἡ ὑπαρξὶς σημαντικοῦ συνοικισμοῦ, ὅστις ἴσως φθάνει δι' ἄλλεπαλλήλων στρωμάτων εἰς τὴν νεολιθικὴν περίοδον, ἧς ὅμως δὲν εὕρομεν ἔτι ἡμεῖς ἴχνη· ὁ κ. Τσουντας («*Προῖστ. Ἀκροπόλεις*» σελ. 3-4) εὗρεν ἐρευνήσας.

Τὸ εὕρημα ἡμῶν ὑπῆρξε τάφος εἰς 1.15 μ. βάθος ἀπὸ τῆς νῦν ἐπιφανείας· οὗτος ἐποιήθη διὰ τριῶν πλακῶν ἐκ σχιστολίθου καθ' ἑκατέραν τῶν μακρῶν πλευρῶν, διὰ μιᾶς πρὸς τὴν κεφαλὴν καὶ ἑτέρας πρὸς τοὺς πόδας, καὶ ἐσκεπάσθη ὑπὸ δύο μεγάλων ὁμοίων, καλῶς ἡρμοσμένων. Ἔχει μῆκος 1.60 μ., πλάτος 0.32-0.36, βάθος 0.38. Οὐδὲν κτέρισμα ὑπῆρχεν ἐν αὐτῷ καὶ οὐδὲν ἴχνος καύσεως· κάτω ἦτο ἄστρωτος· τὰ δὲ ὀστᾶ ἦσαν λίαν ἐφθαρμένα. Αἱ πλάκες αὐτοῦ καλοῦνται νῦν «τῆς Πρόπαν», ἀλλ' ὀρύσσονται καὶ πού κατὰ τὰς Παγασάς, ὡς λέγεται (πρβλ. καὶ ἀνωτέρω σελ. 178).

Ὑπὸ τὸν τάφον ἐντὸς κεκαυμένων κονιορτωδῶν χωμάτων εὕρομεν εἰδῶλιον καὶ τμήματα ὠραίων γραπτῶν κυλίκων τῆς *μυκηναίας* περιόδου· ὁ τάφος ἄρα ἐποιήθη κατὰ τὴν ἀρχαϊκὴν περίοδον (800-700 π. X.), διὰ τε τὸν λόγον τοῦτον καὶ διότι ὑπὲρ τὸν τάφον εἰς ἀντίστοιχα χῶματα εὕρομεν τμήματα ἀγγείων μέλανος γανώματος τῆς E'-Δ' π. X. ἑκατονταετηρίδος.

8) Ἱστορικὴ ἐπισκόπησις περὶ τῶν Παγασῶν.

α.) Προϊστορικαί, μυκηναϊαὶ καὶ ἀρχαῖαὶ Παγασαί.

Ἐκ τούτων καθίσταται φανερόν ὅτι ἡ θέσις κατφεῖτε κατὰ τὴν *μυκηναϊαν* περίοδον (1200-1000 π. X.) καὶ, ὡς φαίνεται, ἦτο λόγου ἀξία. Ὅτι δὲ καὶ κατὰ τὴν *προμυκηναϊαν*, καὶ δὴ τὴν *νεολιθικὴν* καὶ *χαλκικὴν* περίοδον, κατφεῖτο ἐπίσης ὁ τόπος, ἀποδεικνύει ἢ τε μνημονευθεῖσα ἔρευνα τοῦ κ. Τσουντα καὶ *λαξευταὶ* οἰκήσεις ἐπὶ βράχων καὶ πολλοῦ τῆς πόλεως ἀπαντῶσαι (βλ. ΛΟ καὶ ΛΟ' ἐν τῷ διαγράμματι εἰκ. 8).

Τοῦτο ἀκριβῶς βεβαιοῖ καὶ ἡ ἀρχαία παράδοσις, λέ-

γούσα ὅτι ἐκεῖ ἐναυπηγήθη ἡ Ἀργὼ ὑπὸ τοῦ Ἰάσονος καὶ ὅτι ἐκεῖθεν οἱ Ἀργοναῦται ἐξέπλευσαν εἰς Κόλχους¹. Ὅτι ἡ παράδοσις αὕτη δὲν εἶναι μεταγενεστέρα προσθήκη, ὡς λέγεται, καίπερ μετ' ἀμφιβολιῶν, ἐν Bädeker's, *Griechenland* 1904 σελ. 205, ἀπέδειξαν αἱ ἀνασκαφαὶ καὶ ἔρευναι.

Εἶναι δὲ περιέργως σημαντικώτατον σχόλιόν τι εἰς Ἀπολλωνίου Ἀργοναυτικῶν Α 238, ἔνθα ὑπὸ τινος γνώστου ἴσως τῆς θέσεως «Ταρσανᾶς» περιγράφονται αἱ (προϊστορικαί) Παγασαὶ ὡς «ἀκρωτήριο Μαγνησίας (Θεσσαλίας)· ὠνομάσθη δὲ ἀπὸ τοῦ ἐκεῖ πεπηχθαι τὴν Ἀργὼ».

Τὸ πρᾶγμα ἀπὸ φυσικῆς ἀπόψεως ἐξεταζόμενον, καθ' ἣν πάλαι τε, ὡς ἐνθυμοῦνται οἱ γέροντες, καὶ νῦν, ὡς λέγουσιν οἱ ναυτικοί, ἡ θέσις «Ταρσανᾶς=Ναύσταθμος» εἶναι ἡ καταλληλοτάτη καὶ, ὡς ἡμεῖς ἐξ ἰδίας ἀντιλήψεως καὶ ἐρεύνης ἐβεβαιώσαμεν, ἡ μόνη ἐν χρήσει ἀνὰ τὸν Παγασιτικὸν κόλπον πρὸς ναυπηγίαν πλοίων, οὐδεμίαν παρέχει δυσχέρειαν, ἵνα δεχθῶμεν ὅτι, ἂν ποτε ἐναυπηγήθη ἡ Ἀργὼ καὶ τις ἀξιόλογος στόλος εἰς τὰ μέρη ταῦτα, ἐκεῖ κατ' ἀνάγκην ἐκ τῆς φύσεως ἐπιβαλλομένη ἐναυπηγήθη, τοῦ ὑπερκειμένου δασωδεστάτου τότε Πηλίου χορηγοῦν-

¹ Στράβ. Θ' 436, 15 «ἀπὸ δὲ τῆς ναυπηγίας τῆς Ἀργούς καὶ Παγασῶς λέγεσθαι μυθεῖναι τὸν τόπον, οἱ δὲ πιθανώτερον ἡγοῦνται τοῦνομα τῷ τόπῳ τεθῆναι τοῦτο ἀπὸ τῶν ἀργῶν, ἀλλ' πολλὰ τε καὶ θαυραῖα βέουσι» ὅτι ἡ δευτέρα γνώμη, ἣν φαίνεται πρῶτος Δημήτριος ὁ Σκήμιος προτείνει (πρὸς τὸ διεσφαρμένον ἀλλ' εὐκόλως συμπληρούμενον χωρίον τοῦ Ἡσυχ. λ. «Πάγασα [διορθωτέον ἴσως Πάγασα]· σφῦρα . . . καὶ ἡ Ἀργὼ ἐπάγη» τὸ μνημονευθὲν σχόλιον εἰς Ἀπολλων. Ἀργοναυτ. προσθέτει μετὰ τὰ ἀνωτέρω: «ὁ δὲ Σκήμιος ἀπὸ τοῦ ἀργαῖς περιρρέεσθαι τοὺς τόπους» καὶ τὸ Μέγα Ἐννομ. ἐν λ. «Παγασαῖος» ἀναφέρει ὁμοίως ἀμφοτέρας τὰς ἐτυμολογικὰς ἐκδοχάς, ληθεσίας ἐκ τοῦ Στράβωνος ἐμφανῶς) εἶναι ἐσφαλμένη, ἀποδεικνύει ὁ χρόνος τῶν διχρόνων ἐν τῷ ἀρκούντως παλαιῷ στίχῳ παρ' Ἡσιόδ., Ἀσπίδι 70 κέ.

«πᾶν δ' ἄλλος καὶ βιωμός Ἀπόλλωνος Πάγασαίου
λάμπεν ὑπὲρ δεινοῖο θεοῦ τευχέων τε καὶ αὐτοῦ».

Βλ. καὶ Ἀγαθίαν ἐν Παλατ. Ἀνθολ. IV 3, 66. Ἀπολλών. Ἀργοναυτ. Α 238. 318. 411. 524, ἔνθα πανταχοῦ τὸ α εἶναι βραχύ.

τος ἄφθονον πρὸς τοῦτο ξυλείαν· πρβλ. Εὐριπίδην, *Μηδεία* στ. 3 κ. έ.

«μηδ' ἐν νάπαισι Πηλίου πεσεῖν ποτε
τιμηθεῖσα πέυκη».

Κατὰ ταῦτα φαίνεται πιθανωτέρα ἡ παραγωγὴ τῆς λέξεως ἐκ ῥίζης *παγ-* τοῦ *πήγνυμι*, σχετικὴ δὲ ἡ λέξις πρὸς τὸ πάγος διὰ τὸ λοφῶδες τοῦ τόπου, ἢ πρὸς τινὰ διαλεκτικὴν λέξιν *πάγασα* (ἐκ τοῦ *πήγνυμι* = «σφῦρα» κατὰ Ἡσύχιον) ἐκ τοῦ κυριωτέρου ὀργάνου τῶν ναυπηγῶν¹.

Οἱ δὲ προϊστορικοὶ κάτοικοι τῶν πεδιάδων τούτων θὰ ἦσαν οὐ μόνον, ἢ οὐχὶ πάντοτε, *Μινύαι*, ἀλλὰ καὶ Ἄχαιοί· τοῦλάχιστον χωρίον τι τοῦ Ἡσυχίου λ. «Πχασίτης Ἀπόλλων· παρὰ Ἄχαιοῖς ἐν Παγασαῖς καὶ παρὰ Θεσσαλοῖς»² φαίνεται εὐνοοῦν τὴν ὑπόθεσιν ταύτην, ἣν ἐξ ἄλλου αἰ οὐχὶ μακρὸν κείμεναι ἀκμαιόταται τότε *Φθιώτιδες Θῆβαι*, ἡ *μητρόπολις* τῶν κατὰ τὰ μέρη ταῦτα Ἀχαιῶν, ὡς εἶπομεν ἀνωτέρω σελ. 191, καθιστῶσι πολὺ πιθανήν.

Τῶν δὲ ἀρχαϊκῶν Παγασῶν, ἥτοι τῶν μετὰ τὴν πτώσιν τοῦ μυκηναίου πολιτισμοῦ, ἡ μὲν ὑπαρξίς βεβαιοῦται ἐκ τῶν ἀνασκαφῶν, ἡ δὲ μικρὰ σημασία ὑποτίθεται ἐκ τῆς μὴ ἀναφορᾶς αὐτῶν ἐν τῷ Ὀμηρικῷ Καταλόγῳ τῶν νεῶν, ἐκτὸς ἂν θεωρήσωμεν τὰς Παγασὰς περιλαμβανομένας ὑπὸ τὸ ὄνομα τῆς παρακειμένης *Ἰωλκοῦ* (νῦν *Κάστρο* τοῦ Βόλου).

¹ «Πάγασα θύρα· καὶ Παγασαί· (γραπτέον σφῦρα ἢ σφυρά)» ὑπάοχει ἐν ἑτέρᾳ γλώσσῃ τοῦ Ἡσυχίου, ἦν σχετιστέον πρὸς τὸ «σφυρά» τῶν ὀρῶν τὰ ἐπιπέδα καὶ κατώτατα» τοῦ αὐτοῦ. Ἡ λέξις *πάγασα* φαίνεται ὅτι εἶναι διαλεκτικὴ· ἴσως ἐλέγετο καὶ *πάγασος* (;)· πρβλ. Σχολ. εἰς Ἀσπίδα Ἡσιόδ. ἔ. ἀ.: «Πάγασος· πόλις τῆς Θεσσαλίας, τόπος ὀνομαζόμενος παρὰ τὸ ἐκεῖ τὴν Ἀργῶ πεπηχθαι κτλ.» θὰ ἐσήμαινε δὲ ἢ τὴν σφῦραν τῶν ναυπηγῶν ἢ ὅτι ἡ λέξις *πάγος* ἀκριβῶς ἀμφοτέρα εὐνοεῖ ἢ θέσις τῶν Παγασῶν καὶ τὸ ἐν αὐτῇ ναυπηγεῖον.

² Σημαντικὴ εἶναι ἡ προσθήκη τοῦ εἰς Ἀσπίδα Σχολ. ἔ. ἀ. «Ἡρακλείδης δὲ ὁ Ποντικὸς ἐν τῇ περὶ χρηστηρίων τὸν ἐν Παγασαῖς Ἀπόλλωνα ὑπὸ *Τροφωνίου* ἰδρῦσθαι φησί», ἐξ ἧς ἐμφαίνεται λίαν παλαιὰ σχέσις τῶν Νοτίων Ἑλλήνων πρὸς τὴν Θεσσαλίαν, περὶ ἧς εἶπομεν τὰ δέοντα ἀνωτέρω σελ. 190-191 καὶ 200. «Ὅτι ὁ Ἀπόλλων ἐλέγετο *Παγασίτης* καὶ *Παγασαῖος* βεβαιοῦσιν αἱ πηγαί.

β'.) *Ἱστορικαὶ Παγασαὶ τῆς Ε' καὶ Δ' π. Χ. ἑκατονταετηρίδος.*

Ἰχνη τῶν Παγασῶν ἐκ τῆς Ε' π. Χ. ἑκατονταετηρίδος εὑρομεν ἐν τῇ παρόντι τὸν ἐσωτερικὸν πύργον ἐκ τῶν πέ-
ρυσιν ἀνασκαφέντων (βλ. *Πρακτικὰ* 1907, 175 καὶ *Ἐφ.*
Ἀρχ. 1908, 1) καὶ τὸν πρῶτον μετ' αὐτόν, ἀνωτέρω σελ.
207 μνημονευθέντα.

Ἐπίσης εὐρέθησαν ἐντὸς τῶν πλίνθων τῶν ἀνασκαφέν-
των πύργων θραύσματα ἀρίστων ἀγγείων τοῦ ἐρυθρομόρ-
φου ὕφους, τῶν μέσων που τῆς Ε' π. Χ. ἑκατονταετηρί-
δος, καὶ τινα ὀλίγον ὑστέρων χρόνων ἐν θέσει «Ταρσανᾶς»
(βλ. ἀνωτέρω σελ. 213).

Πρὸς τούτοις καὶ τὰ μήπω ἐξερευνηθέντα τεῖχη, τὰ Νο-
τίως τῆς πόλεως εὐρεθέντα (βλ. ἀνωτέρω σελ. 203), φαί-
νονται ἀνήκοντα εἰς τοὺς αὐτοὺς χρόνους.

Τοῦτο βεβαίωσθαι καὶ ἡ παράδοσις: διότι παρ' Ἡροδότῳ
VII 193 λέγεται ὅτι κατὰ τὸ 480 π. Χ. «οἱ βάρβαροι...
κάμψαντες τὴν ἄκρην Μαγνησίας (τὸ νῦν «Τρίκερι» βε-
βαίως) ἰθέαν ἔπλεον ἐς τὸν κόλπον τὸν ἐπὶ *Παγασῶν* φέ-
ροντα», ἔνθα αἱ Παγασαὶ νοοῦνται μᾶλλον ὡς πόλις, ἢ
τοῦλάχιστον ὡς κώμη τις, ἥττον δὲ ὡς θέσις ἀπλή.

Ἄλλ' εἶναι βέβαιον ὅτι αἱ Παγασαὶ περὶ τὸ 450 π. Χ.
ἦσαν σπουδαία ἐμπορικὴ πόλις: τοῦτο συμπεραίνομεν ἔκ-
τινος στίχου τῶν «Φορμοφόρων» τοῦ κωμικοῦ *Ἐρμίππου*,
ζήσαντος ἐπὶ Περικλέους, ἔνθα λέγει (Kock, Frg. Com-
Gr. I σελ. 243 ἀριθ. 63 στίχ. 19): «αἱ *Παγασαὶ* δούλους
καὶ σιγματιάς παρέχουσι» καὶ ἐκ τοῦ Πλούτου τοῦ Ἀρι-
στοφάνους στίχ. 521 κ.έ. (τοῦ 409 π. Χ.), ἔνθα πρόκει-
ται περὶ τῶν *Παγασῶν* πιθανῶς:

κερδαίνειν βουλόμενός τις

ἔμπορος ἦκων ἐκ *Θεττίας* παρ' ἀπίστων ἀνδραποδιστῶν.

Φαίνεται δ' ὅτι κατὰ τὸ πρῶτον ἡμισυ τῆς Ε' π. Χ. ἑκατονταετηρίδος αἱ Παγασαὶ δὲν εἶχον τειχισθῆ ἕξ ὀλοκλήρου ὡς πόλις, ἀλλὰ κατὰ τμήματα· τὸ αὐτὸ ἴσως ἐγένετο καὶ κατὰ τὸ δεύτερον ἡμισυ, ἐπεκτεινομένου τοῦ τοιούτου τειχισμού.

Ἄλλὰ περὶ τὸ 400 π. Χ. ἐποιήθησαν τὰ ὠραῖα καὶ ἰσχυρὰ τεῖχη τῶν Παγασῶν, ὡς εἶπομεν ἀνωτέρω σελ. 203. Οἱ ποιήσαντες ταῦτα θὰ ἦσαν οἱ τότε πλούσιοι καὶ ἰσχυροὶ Φεραῖοι· πάντως τὸ νὰ δεχθῶμεν αὐθυπαρξίαν τῆς πόλεως τῶν Παγασῶν ἀπαγορεύει ἡ ἔλλειψις νομισμάτων.

Καὶ ἡ παράδοσις ὅμως ἀναφέρει τὰς Παγασὰς ὡς «ἐπίνοιον Φεραίων» (Σουΐδας ἐν λ. Παγασ[αί]: Στράβων Θ' 436, 15 «ἐπίνοιον δὲ τῶν Φερῶν Παγασαί»). Ἐκ τοῦ Ἀρποκρατίωνος (λ. Παγασαί) συμπεραίνομεν ὅτι τοῦλάχιστον ἀπὸ τῶν μέσων τῆς Δ' π. Χ. ἑκατονταετηρίδος αἱ Παγασαὶ ἦσαν «ἐπίνοιον τῶν Φεραίων» διότι ὁ ἀνωτέρω ἀντλεῖ ἐκ τοῦ **Θεοπόμπου**, μαθητοῦ τοῦ Πλάτωνος «ἐπίνοιόν εἰσι Φεραίων αἱ Παγασαί, ὡς Θεόπομπος ἐν τῇ πέμπτῃ τῶν Φιλιππικῶν **δηλοῖ**»: ἐξ αὐτοῦ θὰ ἤντησε καὶ ὁ Στράβων καὶ ὁ Σουΐδας ἐντεῦθεν καὶ ὁ Φώτιος καὶ τὸ Μέγα Ἐτυμ. ἔ. ἀ.· ἐξ ἄλλου ἀναφέρεται ὅτι ὁ ἀδελφὸς τοῦ βασιλέως τῶν Φερῶν Ἰάσονος Μηριόνης κατῴκει ἐν Παγασαῖς (Πολύαιν. VI 1, 6), καὶ ὁ διάδοχος αὐτοῦ βασιλεὺς Ἀλέξανδρος ὅτι κατεῖχε τὰς Παγασὰς (Πολύαιν. VI 2, 1)· ἔζησαν δ' ἀμφότεροι μεταξὺ 390-360 π. Χ. περίπου· ἔτι δὲ λέγει ὁ αὐτὸς Θεόπομπος (Frg. Hist. Gr. I σελ. 332 ἐκ τοῦ Σχολ. εἰς Ἰλιάδ. Ω 428) ὅτι ὑπῆρχεν ἐν Παγασαῖς ἱερὸν τοῦ Διονύσου Πελέκειως, ὅπερ ἐξαιρετικῶς ἐτίμα ὁ βασιλεὺς Ἀλέξανδρος τῶν Φερῶν.

Κατὰ τὰ μέσα τῆς Δ' π. Χ. ἑκατονταετηρίδος ἀναφέρονται αἱ Παγασαὶ ὡς τετειχισμέναι καὶ ἰσχυραί, ἀφ' οὗ παρὰ Δημοσθ. I 9. 13 λέγεται ὅτι ἐπολιορκήθησαν καὶ κα-

τελήφθησαν ὑπὸ τοῦ Φιλίππου: «καὶ πάλιν, ἡνίκα Πύδνα Ποτειδαία Μεθώνη Παγασαί, τᾶλλ', ἵνα μὴ καθ' ἕκαστα λέγων διατριβῶ, πολιορκούμεν' ἀπηγγέλλετο» καὶ ὅτι ὁ αὐτὸς Φίλιππος «Θετταλίας ἐπέβη· μετὰ ταῦτα Φερὰς Παγασὰς Μαγνησίαν ἀνήθ' ὄν ἐβούλετ' εὐτρεπίσας τρόπον, ὧχετ' εἰς Θράκην»· ὁμοίως ὁ Διόδ. XVI 31, 6. Μετ' οὐ πολὺ αἱ Θεσσαλοὶ «Παγασὰς ἀπαιτεῖν αὐτόν (ἐνν. Φίλιππον) εἰσιν ἐψηφισμένοι, καὶ Μαγνησίαν κεκωλύκασι τειχίσειν» (Δημοσθ. I 22 καὶ II 11), ἐν ᾧ οἱ Ἀθηναῖοι φαίνεται ὅτι εἶχον ἀποφασίσει νὰ στείλωσιν «ἀπόστολον» «εἰς Παγασὰς (Δημοσθ. IV 35· πρβ. XIX 163)», ὁ δὲ στρατηγὸς αὐτῶν Καλλιὰς κατέλαβε μετὰ τῶν ἄλλων ἐν τῷ Παγασιτικῷ κόλπῳ πόλεων καὶ τὰς «συμμαχίδας», ὡς ἐκεῖνας, τοῦ Φιλίππου Παγασὰς ([Δημοσθ.] XII 5).

Ἐκ πάντων τούτων καθίσταται ἐμφανὲς ὅτι αἱ Παγασαὶ ἦσαν πόλις τετειχισμένη καὶ λόγου ἄξια κατὰ τὸ ἀ' ἡμισυ τῆς Δ' π. X. ἑκατονταετηρίδος.

γ'.) Αἱ Παγασαὶ κατὰ τὴν Μακεδονικὴν περίοδον.

Ἀπὸ τῶν μέσων τῆς Δ' π. X. ἑκατονταετηρίδος αἱ Παγασαὶ ἀπετέλεσαν τμῆμα τῆς ὑπὸ τοῦ Φιλίππου κατασταθείσης παλαιᾶς τετραρχίας τῆς Πελασγιώτιδος, ὑπὸ τοὺς Φεραίους πάντοτε οὔσαι.

Μέχρι δὲ τῆς κρίσεως τῆς παρακειμένης Δημητριάδος (293 π. X.) ἤχμαζον μὲν, ἀλλ' οὐχί τόσο, ὅσον εὐθύς ἀπὸ τῶν ἀρχῶν τῆς Γ' π. X. ἑκατονταετηρίδος.

Διότι αἱ εὐρεθεῖσαι στήλαι καὶ ἄλλαι ἐπιγραφαὶ ἀνήκουσι κατ' ἐλάχιστον μὲν εἰς τὴν Δ', κατὰ μέγιστον δὲ τμῆμα εἰς τὴν Γ' π. X. ἑκατονταετηρίδα.

Τὸ γεγονός τοῦτο ἀντίκειται σπουδαίως πρὸς τὴν ἀρχαίαν παράδοσιν, καὶ ὠρισμένως πρὸς τὴν παρὰ Στράβωνι

πληροφορίαν (Θ' 436, 15), ἔνθα αἱ Παγασαὶ ἀναφέρονται ὡς «πολίχνη», ἐξ ἧς μάλιστα ἀφηρέθησαν καὶ κάτοικοι πρὸς συνοικισμὸν τῆς Δημητριάδος (πρβλ. ἐν τούτοις Πλούταρχ. β. Δημητρίου LIII, ἔνθα τοιαῦται λεπτομέρειαι δὲν ἀναφέρονται).

Ἄλλ' ὁ Στράβων φαίνεται ὅτι τὴν κατὰ τοὺς χρόνους αὐτοῦ ὄψιν τῶν πόλεων ἐκείνων, μετήγαγε καὶ εἰς προγενεστέραν περίοδον· διότι ἐπὶ τῶν χρόνων αὐτοῦ, ἢ τοῦ γεωγράφου καὶ ἱστορικοῦ, ὃν εἶχεν ὑπ' ὄψει, ἡ Δημητριάς «συνέσταλται μὲν, τῶν δ' ἐν τῇ Μαγνησίᾳ πασῶν (ἐνν. πόλεων) ὅμως διαφέρει».

Καὶ ὅμως ἅπας ὁ χώρος τῆς Δημητριάδος φύσει ὀλίγας μόνον χιλιάδας κατοίκων δύναται νὰ περιλάβῃ, καὶ δὴ τρεῖς μέχρι τεσσάρων· ἐξ ἄλλου δὲ ἡ πόλις αὕτη ὡς ἐφ' ὑψηλοῦ κειμένη εἶναι ἀπρόσφορος δι' ἐμπορικὴν κίνησιν, ἀφ' οὗ μετὰ μεγίστης δυσχερείας δύναται νὰ ἀνέλθῃ ἐκεῖ φορτηγὴς ἄμαξα, κατάλληλος δὲ πρὸς ἀσφαλῆ διαμονὴν στρατοῦ. Καὶ αἱ ἀνασκαφαὶ καὶ ἔρευναι, ἃς ἐξετελέσαμεν ἐν Δημητριάδι (βλ. *Πρακτικά* 1907, 171 κέ.), ἀποδεικνύουσιν ὅτι καὶ ἡ πόλις ἦτο μικρὰ καὶ οἱ κάτοικοι πτωχοὶ καὶ οὐδεμία σπουδαία ἐμπορικὴ κίνησις ἐγένετο ἐκεῖ.

Οὕτω νομίζομεν ὅτι αἱ Παγασαὶ ἀπετέλουν συμπλήρωμα τῆς Δημητριάδος ἔκτοτε, οὔσαι ἡ πόλις τοῦ ἐμπορίου, τοῦ πλούτου, τῆς κινήσεως καὶ τῆς ζωῆς, ἐν ᾗ ἡ Δημητριάς παρέμενε ὡς στρατιωτικὸν κέντρον. Ἴσως λοιπὸν ἡ φημιζομένη ἀκμὴ τῆς δευτέρας πόλεως δέον νὰ ἀποδοθῇ εἰς τὴν πρῶτην.

Καὶ ὁ ἀνταγωνισμὸς τῶν Φθιωτῶν Θηβῶν, ἃς ὑπεστήριζεν ὁ Κάσσανδρος, θέλων νὰ ἐνισχύσῃ αὐτὰς διὰ συνοικισμοῦ ἐτέρων πόλεων (πρβλ. *Διόδωρ.* XX 110), πρὸς τὴν Δημητριάδα, ἣν ὑπεστήριζεν ὁ Δημήτριος, ὁ Ἀντίγονος καὶ Φλιππος ὁ Ε', δὲν κατανοεῖται, ἂν δὲν θεωρηθῇ ὡς ἀπε-

θνύομενος πρὸς τὰς Παγασάς, πρὸς τὴν ἔκπαλαι μίαν τῶν ἐλίγων ἀρίστων ἐξόδων τῆς Θεσσαλίας πρὸς τὴν θάλασσαν, ἧς ἀντίπαλος ἐπίφοβος ἦσαν αἱ Φθιώτιδες Θῆβαι.

Οὕτως ἐρμηνεύεται ἡ ὑπὸ Φιλίππου τοῦ Ε' τῷ 217 π.Χ. καταστροφή τῆς τελευταίας ταύτης πόλεως, ἐξ ἧς αἱ Παγασαὶ ἀνυψώθησαν εἰς μεγίστην ἀκμὴν· ἐκ τῶν χρόνων δὲ τούτων προέρχονται καὶ αἱ πλεῖσται τῶν Παγασιτικῶν στηλῶν.

δ'.) *Αἱ Παγασαὶ κατὰ τὴν Ῥωμαϊκὴν καὶ Βυζαντιακὴν περιόδον.*

Κατὰ τοὺς Μακεδονικοὺς πολέμους ἀπὸ τῶν τελευταίων ἐτῶν τῆς Γ' π.Χ. ἑκατονταετηρίδος μέχρι τοῦ 146 π.Χ., ὧν θέατρον ὑπῆρξε κατὰ μέγα μέρος ἡ Θεσσαλία, φαίνεται ὅτι τὰ τείχη τῶν Παγασῶν ἐκρημνίσθησαν εἴτε ὑπ' αὐτοῦ τοῦ Φιλίππου (πρβλ. Πολύβ. XVIII 3), ἵνα μὴ γίνωσιν ὀρμητήριοι τῶν ἀντιπάλων, εἴτε ὑπὸ τῶν Αἰτωλῶν ἢ τοῦ Τίτου Κοίντου Φλαμίνιου (πρβλ. Πλούταρχ. β. Τίτου XII. Liv. 34, 51), καίτοι τοιοῦτόν τι ὄρισμένως δὲν ἀναφέρεται, εἴτε ἄλλως. Ἄλλ' ἦτο τοῦτο πολὺ εὐλογον νὰ συμβῆ, τῶν πολεμικῶν ἐπιχειρήσεων τῶν ἀνωτέρω γινομένων περὶ τὴν Δημητριάδα μάλιστα καὶ τὰς Φεράς κατὰ τὰ ἔτη 194 - 190 π. Χ. καὶ περαιτέρω ἔτι.

Ἐν αὐτοῖς οὐδαμοῦ ἀναφέρονται αἱ Παγασαί· ἀλλ' ἴσως δεόν νὰ ὑπονοῶμεν αὐτὰς ἐν τῇ ἀναφορᾷ τῆς Δημητριάδος, μεθ' ἧς εἶχεν ἔκτοτε κοινὰς τὰς τύχας.

Ἡ δὲ ἐπισκευὴ καὶ ἀνοικοδόμησις τῶν τειχῶν τῶν Παγασῶν ἐγένετο πιθανῶς περὶ τὴν αὐτὴν περίοδον, ἦτοι πρὸ τοῦ 146 π. Χ. Κατὰ ταῦτα αἱ ἐν τοῖς ἀνασκαφεῖσι πύργοις τῶν Παγασῶν εὐρεθεῖσαι στήλαι θὰ ἦσαν ἀρχαιότεραι τοῦ ἔτους τούτου· πρὸς τὴν εἰκασίαν ταύτην δὲν ἀνθίστανται τὰ εὐρεθέντα μνημεῖα σοβαρῶς.

Τὴν γνώμην ταύτην εὐνοοῦσιν ἐπίσης ὅ τε τρόπος τῆς

οικοδομίας τῶν ἐξωτερικῶν πύργων καὶ αἱ εὐρεθεῖσαι μετὰ μονογραφημάτων καὶ συμπιλημάτων κέραμοι αὐτῶν, αἱ λιθοβόλοι σφαῖραι καὶ ἄλλαι ἀποδείξεις, περὶ ὧν ἐκτενέστερον θὰ διαλάβωμεν ἐν τῇ εἰδικῇ ἐκδόσει τῶν Παγασιτικῶν στηλῶν.

Ὅτι δ' ἀπὸ τῆς Ῥωμαϊκῆς κατακτήσεως ἤμαζον αἱ Παγασαί, ἀποδεικνύουσι πολλὰ ἀπελευθερωτικὰ ἐπιγραφαί, ἄς ὁ κ. Kern (Inscr. Graec. IX 2 ἀριθμ. 1115. 1116. 1118. 1120. 1121) πάσας ἀποδίδει ἐσφαλμένως, καίπερ ἀμφιβάλλων, τῇ Δημητριάδι, ἐν ᾧ τινὲς εὐρέθησαν ἀσφαλῶς ἐν αὐταῖς ταῖς Παγασαῖς, καὶ δὴ αἱ ὑπ' ἀριθμ. 1117. 1119, εὐρεθεῖσαι ὅπου καὶ ἡ αὐτόθι ὑπ' ἀριθ. 359, αἱ δὲ λοιπαὶ ἐν τῷ Κάστρω τοῦ Βόλου, ὅπερ ἐκτίσθη δι' ὕλικου ἐκ Παγασῶν μάλιστα μετακομισθέντος. Ἄλλ' αἱ τελευταῖαι αὐταὶ ἠδύναντο νὰ ὑπάρχωσιν ἐπὶ τόπου, ὡς ἀνατεθεῖσαι εἰς τὸ ἱερὸν τῆς **Ἀρτέμιδος Ἰωλκίας**, ὅπερ ἔχομεν πολλοὺς λόγους νὰ πιστεύωμεν ὅτι ὑπῆρχεν ἐπ' αὐτοῦ τοῦ λόφου τοῦ **Κάστρου τοῦ Βόλου** παρὰ τὴν νῦν ἐκκλησίαν τῶν Ἀγίων Θεοδώρων.

Καὶ μέχρι τῆς Γ' μ. Χ. ἑκατονταετηρίδος ὑπάρχουσιν ἐν τινὶ ἀκμῇ αἱ Παγασαί· τὸ ὑδραγωγεῖον, νῦν « Δόντια » καλούμενον, τότε πιθανῶς κτισθὲν, καὶ ἀναθηματικὰ ἐπιγραφαὶ εἰς Ῥωμαίους αὐτοκράτορας, ἐνταῦθα εὐρεθεῖσαι (IG IX 2 ἀριθμ. 1136. 1137. 1138 καὶ ἑτέρα ἀνέκδοτος ὑφ' ἡμῶν εὐρεθεῖσα), βεβαιοῦσι τοῦτο.

Τὰ ἐρείπια τῶν Παγασῶν ἀπὸ τῆς Δ' μ. Χ. ἑκατονταετηρίδος δέονται ἐπιμελεστέρας ἐρεύνης ἐν τῷ μέλλοντι, ὅποτε, ὡς ἐλπίζομεν, θὰ ἐρευνηθῶσι καὶ αἱ πρὸς αὐτὰ σχετικὰ πηγαὶ ἐκ τῆς ἀρχαίας παραδόσεως τῶν μέσων αἰώνων καὶ νεωτέρων χρόνων.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 31ῃ Δεκεμβρίου 1908.

Α. Σ. ΑΡΒΑΝΙΤΟΠΟΥΛΟΣ

ΔΙΟΡΘΩΣΕΙΣ

Ἐν τοῖς *Πρακτικοῖς* τοῦ 1907 δὲν ἐτέθησαν πᾶσαι αἱ παρασκευασθεῖσαι εἰκό-
νες, τινῶν δ' οἱ ἀριθμοὶ συνεχθήσαν ἐξ ἀβελήσας τοῦ τυποθέτου οὕτω
γραπτέον ἐν σελ. 178 εἰκ. 6 ἀντὶ εἰκ. 12.

» » » 178 » 7 » » 13.

» » » 179 » 8 » » 14.

Ἐν τῇ *Ἐφημ. Ἀρχαιολ.* 1906 σελ. 27 προσθετόν ὅτι μετρικὴ ἐπιγραφή εἰς
τινα Τεγέατην εὐρέθη ἐν Πειραιεῖ (*Ἐφ. Ἀρχ.* 1885 σελ. 12).

Ἐν τῇ *Ἐφημ. Ἀρχαιολ.* 1907 σελ. 112 ἀριθ. 30 ἡ ἐκ Τεγέας ἐπιγραφή ἐδη-
μοσιεύθη κακῶς· κατὰ πληρέστερον ἔκτυπον, ὕπερ ἐστάλη τῷ σεβαστῷ καθηγητῇ
κ. Σπυρ. Βάση, δέον, ὡς εἶπεν ἡμῖν, νὰ ἀναγνωσθῇ «*Ἀλέξανδρος χέρε*»

Ἐν *Ἐφημ. Ἀρχαιολ.* 1908, 32 ἀριθ. 9 γραπτέον «*Γαῖον*» ἀντὶ *Γάιον*.

Ἐνωτέρω ἐν σελ. 181 στίχ. 11 καὶ ἐν σελ. 183 στίχ. 4 γραπτέον εἰκ. 6 AZ
καὶ εἰκ. 6 BZ ἀντὶ εἰκ. 5 AZ, εἰκ. 5 BZ. Ἐν δὲ σελ. 189 στίχ. 24 γραπτέον
ὕπερ ἀντὶ εἰς.
A. Σ. A.

ΠΡΟΣΘΗΚΑΙ

Εἶχον ἤδη ἐκτυπωθῆ τὰ ἀνωτέρω, ὅποτε διενεμήθη τὸ
Annual of the British School of Athens τόμ. XIV τοῦ
1907/8, ἔνθα οἱ κκ. Wace, Droop καὶ Thomson γράφου-
σιν ἐν σελ. 199-223 τὰ τῆς ἀνασκαφῆς τῶν Ζερελιῶν,
περὶ ἧς εἴπομεν ἀνωτέρω σελ. 152-155. Ἴδου τὰ σημεῖα
ἐπαφῆς τῶν συμπερασμάτων αὐτῶν πρὸς τὰ ἡμέτερα:

Ἐν σελ. 222 ὑποστηρίζουσιν ὅτι ἡ ἐμφάνισις τῆς χαλ-
κῆς περιόδου ἐν Θεσσαλίᾳ εἶναι σύγχρονος πρὸς τὴν τῶν
τροχηλάτων ἀγγείων καὶ τὴν ἐν Κρήτῃ Late Minoan III·
ἐναντίον τῆς γνώμης ταύτης εἶναι τὰ ἡμέτερα ἀνωτέρω
ἐν σελ. 154 καὶ 191-192 (βλ. καὶ 180, 188 καὶ 199-
200) συμπεράσματα.

Ἐν σελ. 223 δέχονται σχέσιν ἀποικισμού τῆς Βορείου
Ἑλλάδος καὶ τῆς Θεσσαλίας ἐκ τῆς Νοτίου Ἑλλάδος,

πρὸς ὃ καὶ ἡμεῖς συμφωνοῦμεν κατὰ τὰ ἀνωτέρω ἐν σελ. 190-191, 200 καὶ 215 σημ. 2 εἰρημένα.

Αὐτόθι τὴν ἐμφανῆ κατάπτωσιν τῆς Θεσσαλίας κατὰ τὴν μυκηναϊκὴν περίοδον, ἣν ἡμεῖς θεωροῦμεν ὡς *προϊστορικὸν μεσαίωνα* (σελ. 191. 192. 200), ἐρμηνεύουσιν ὡς δηλοῦσαν *φυλετικὴν* διαφορὰν τῶν Θεσσαλῶν καὶ Βορείων Ἑλλήνων πρὸς τοὺς Νοτίους· τὸ σπουδαῖον τοῦτο *ἐθνολογικὸν* συμπέρασμα ἡμεῖς θεωροῦμεν πρόωρον, ὡς μὴ ἐστηριγμένον ἐπὶ σημαντικῶν ἀποδείξεων.

Ἐν σελ. 199 λέγουσιν ὅτι ἡ *Ὀμηρικὴ* Ἴτωνος εἶναι ἡ αὐτὴ τῇ προϊστορικῇ ἐπὶ τοῦ λόφου Ζερέλια· περὶ τούτων ὅμως πρὸβλ. ὅσα εἶπομεν ἀνωτέρω σελ. 158-159.

Αὐτόθι ἐκφράζουσι τὴν εἰκασίαν ὅτι ὁ ναὸς τῆς Ἴτωνίας Ἀθηνᾶς πρέπει νὰ ζητηθῆ μᾶλλον παρὰ τὸ Κιέριον· τὴν γνώμην ταύτην εἶχομεν ἤδη γράφει ἐν τοῖς δοκιμίοις καὶ ἡμεῖς, ἀλλ' ἀφηρέσαμεν, τὸ μὲν ὡς πρόωρον, διότι πρέπει νὰ ἐξαντληθῶσιν αἱ εἰς τὰς ἀνωτέρω ἐν σελ. 162-163 θέσεις ἔρευναι, τὸ δὲ ὡς ἀνθισταμένην εἰς τὰ ὑπὸ τοῦ Πausανίου (X 1, 10) λεγόμενα.

Ἡ ἔκθεσις τοῦ κ. Vollgraff, περὶ ἧς εἶπομεν ἐν σελ. 155 σημ. 1, δημοσιεύεται ἐν τῷ εἰρημένῳ Annual σελ. 224-225. Ὁ κ. Vollgraff ἀνεγνώρισε τὴν ἀκρόπολιν *Καρραούλι* (βλ. ἀνωτέρω σελ. 164-165), ἀλλ' οὐδὲν σαφὲς εἶδε περὶ τῶν ἐν γένει τειχῶν τῶν τεσσάρων περιόδων τῶν Φθιωτίδων Θηβῶν.

Καὶ περὶ τοῦ ἐν Ἰτώνῳ ἀνασκαφέντος οἰκοδομήματος, ὅπερ θεωρεῖ ὡς ναὸν ὁ κ. Vollgraff, γράφει τὰ δέοντα ἔ. ἀ., πρὸς ἃ συμφωνοῦσι πλήρως τὰ ὑφ' ἡμῶν εἰρημένα ἀνωτέρω ἐν σελ. 155-158. Α. Σ. Α.

ΕΡΓΑΣΙΑΙ ΕΡΕΧΘΕΙΟΥ ΚΑΤΑ ΤΟ 1908

Κατὰ τὸ ἔτος 1908 συνεπληρώθη ἡ ἀνύψωσις ὀλοκλήρου τοῦ μεσημβρινοῦ τοίχου τοῦ Ἐρεχθείου μέχρι τοῦ ὕψους τῆς ἐπικρανίτιδος συμπεριλαμβανομένης καὶ ταύτης. Ἀνεκαινίσθη ἡ πρόστασις τῶν Καρυατίδων ἐκτελεσθεισῶν τῶν ἐξῆς ἐργασιῶν:

α') Ἐξησφαλίσθη ἡ θεμελίωσις τῆς προστάσεως, ἀντικατασταθέντων τῶν βεβλαμμένων πωρίνων λίθων τῶν ἀποτελούντων τὸ ὑπόβαθρον διὰ νέων τοιούτων ἐκ λίθων Πειραιῶς.

β') Ἀνετοποθετήθησαν τινες τῶν λίθων τοῦ θωρακίου εἰς τὰς οἰκείας αὐτῶν θέσεις συμπληρωθέντες κατὰ τὰ ἐλλείποντα αὐτῶν μέρη.

γ') Ἀνετοποθετήθη ὀλόκληρος ἡ κορωνὶς τοῦ θωρακίου συμπληρωθεῖσα διὰ πλείστων τεμαχίων.

δ') Ἀνετοποθετήθησαν εἰς τὰς οἰκείας αὐτῶν θέσεις ἅπασαι αἱ Καρυατίδες συγκολληθεῖσαι προηγουμένως καταλλήλως, καθόσον ἢ εἰς αὐτὰς γενομένη ἐπισκευὴ κατὰ τὸ 1844 δι' ἐνθέτων σιδήρων πολλὰς ζημίας εἶχεν ἐπιφέρει εἰς ταύτας. Αἱ ὑπὸ στοιχ. ΑΑ φωτογραφίαί τῆς ὑπὸ τοῦ Ἴμχωφ ἐν ἔτει 1844 ἀνακαινισθείσης κεφαλῆς μιᾶς τῶν Καρυατίδων ἐνδεικνύουσι τὴν κατάστασιν εἰς ἣν εὗρίσκετο ἡδὴ ἡ κεφαλὴ αὕτη καὶ ὁ ἀρχαῖος κορμὸς ἕνεκα τοῦ κακοῦ τρόπου τῆς συνδέσεως.

ε') Ἀνετοποθετήθη ὀλόκληρον τὸ ἐπιστύλιον τῶν Καρυατίδων, ἀντικατασταθέντος τοῦ ἐν ἔτει 1844 τεθέντος νέου ἐπιστυλίου διὰ τῶν ἀνευρεθέντων ἀρχαίων τεμαχίων.

ς) Ἀνετοποθετήθησαν εἰς τὰς θέσεις των τὰ τε σωζόμενα τρία φατνώματα ὡς καὶ τὸ εὐρισχόμενον εἰς πέντε τεμάχια παρὰ τὸ μνημεῖον τέταρτον φάτνωμα.

Ἡ τοποθέτησις τοῦ τε ἐπιστυλίου καὶ τῶν ἐπ' αὐτοῦ φατνωμάτων ἐγένετο κατὰ τρόπον τοιοῦτον, ὥστε ὀλόκληρον τὸ βᾶρος αὐτῶν νὰ μεταδίδηται ἀπ' εὐθείας διὰ σιδηρᾶς στεφάνης τοποθετημένης ἐκτὸς τοῦ ἐπιστυλίου ἐπὶ τριῶν σιδηρῶν στύλων καὶ οὐχὶ ἐπὶ τῶν Καρυατίδων, αἵτινες πλέον οὐδὲν ἀπολύτως βᾶρος φέρουσιν. Ἡ ὑπὸ στοιχ. Β φωτογραφία δεικνύει σαφῶς τὸν τρόπον τῆς τοποθετήσεως τῆς σιδηρᾶς στεφάνης.

Ἡ ἀνεύρεσις τῶν ἀρχαίων ἐπιστυλίων τῆς προσόψεως τῆς Προστάσεως τῶν Καρυατίδων καθώρισεν ὅτι τὸ πλάτος τοῦ μὲν α' διακένου (ἀπ' ἄξονος εἰς ἄξονα) εἶναι μ. 1.672, τοῦ μεσαίου μ. 1.655, τοῦ δὲ τελευταίου (τοῦ πρὸς ἀνατολὰς) μ. 1.745, ἥτοι ὅτι καὶ τὰ τρία διάκενα εἶναι ἐντελῶς ἀνόμοια, ὡς ἦτο τοῦτο γνωστὸν καὶ διὰ τὰ τῶν ἐκατέρωθεν πλευρῶν, διότι ἐτοποθετήσαμεν τὸ κέντρον ὄλων τῶν Καρυατίδων κατὰ τὴν ἔνωσιν τῶν διαφόρων ἐπιστυλίων.

Κατηδαφίσθη ὁ ἐν ἔτει 1838 κατασκευασθεὶς τοῖχος κατὰ τὴν ΜΔ γωνίαν τῆς Δυτικῆς προσόψεως καὶ ἀπεκαλύφθη ὀλοσχερῶς ἡ θέσις ἐνθα ἔκειτο ὁ τάφος τοῦ Κέκροπος καὶ ὁ τρόπος καθ' ὃν ἔνεκα τούτου εἶχε κατασκευασθῆ ἡ στερέωσις τῆς ΜΔ γωνίας τοῦ Ναοῦ καὶ μέρος τῆς δυτικῆς πλευρᾶς τῆς προστάσεως τῶν Καρυατίδων. Ἐπειδὴ τὸ ὑπερκείμενον τοῦ τάφου μέγα τεμάχιον μαρμάρου, ἐφ' οὗ στηρίζεται ἡ ΜΔ γωνία τοῦ Ναοῦ, ἦτο τετραυσμένον ὑπεστηρίχθη τοῦτο διὰ χυτοσιδηρᾶς στήλης.

Ἀνετοποθετήθη ἐπίσης εἰς τὴν θέσιν τῆς ὀλόκληρος ἡ παραστάς τῆς θύρας τῆς ἀπὸ τῆς προστάσεως τῶν Καρυατίδων πρὸς τὸ προστομαῖον, καθόσον πάντα τὰ τεμάχια

τὰ ἀποτελοῦντα τὴν παραστάδα ταύτην εἶχον ἀνάγκη ἐπισκευῆς καὶ συγκολλήσεως.

Ἐν τέλει ἀπεκαθαρίσθησαν ἅπασαι αἱ παρεῖαι καὶ ὁ πυθμὴν τῆς Ἐρεχθίδος θαλάσσης ἀπὸ τῶν διαφόρων τειχισμάτων ὥστε νὰ ἀναφανῶσιν οἱ ἀρχαῖοι τοῖχοι καὶ ὁ βράχος. Ἐγένετο ἐπίσης καὶ ἡ ἀνατοποθέτησις τῶν λίθων τῆς ΒΑ παραστάδος τοῦ Ναοῦ τούτου καθόσον, κατὰ τὴν μερικὴν ἀναστήλωσιν τῆς παραστάδος ταύτης τὴν γενομένην κατὰ τὸ ἔτος 1838, οἱ διάφοροι λίθοι οἱ ἀποτελοῦντες ταύτην ἐτέθησαν ὡς ἔτυχεν ὁ εἶς ἐπὶ τοῦ ἄλλου χωρὶς νὰ ληφθῇ ὑπ' ὄψιν ἡ πραγματικὴ θέσις αὐτῶν, ἐν ᾧ πρὸ παντὸς σημαίνοντες λίθοι ἀνήκοντες εἰς τὴν παραστάδα ταύτην καὶ ἰδίως εἰς τὴν βᾶσιν ταύτης οὐδόλως εἶχον χρησιμοποιοθῆ. Οὕτω σήμερον ὀλόκληρος ἡ παραστάς ἀπαρτίζεται ἀπὸ τοὺς ἀρχικοὺς αὐτῆς λίθους τοποθετημένους εἰς τὰς πραγματικὰς αὐτῶν θέσεις, ἐξαιρέσει δύο λίθων, τοῦ 6^{ου} καὶ 7^{ου} (ἀρχομένης τῆς ἀριθμήσεως ἀπὸ τοῦ ὀρθοστάτου μὴ λογιζομένου ὅμως καὶ τούτου), οἵτινες, ἐπειδὴ δὲν ἀνευρέθησαν, ἀντικατεστάθησαν διὰ νέων λίθων.

Αἱ ὑπὸ στοιχ. ΓΓ φωτογραφίαι δεικνύουσι τὴν γενικὴν ἄποψιν τοῦ Ἐρεχθείου πρὸ καὶ μετὰ τὰ ἔργα τῆς ἀναστήλώσεως.

Οὕτω συνεπληρώθη ἡ ἀναστήλωσις τοῦ Ἐρεχθείου τοῦ ὁποίου αἱ ἐργασίαι, ἀρξάμεναι ἀπὸ τοῦ ἔτους 1838 καὶ διακοπεῖσαι πολλάκις, συμπληροῦνται μετὰ 70ετίαν.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 20 Ἰανουαρίου 1909

ΝΙΚΟΛΑΟΣ Μ. ΜΠΑΛΑΝΟΣ

Νομομηχανικός

ΑΝΑΣΚΑΦΗ ΕΡΕΤΡΙΑΣ

Ἐν Ἐρετρίᾳ ἐγένετο ἐφέτος μικρὰ ἐργασία πρὸς ἐπανάληψιν τῆς ἀπὸ πολλοῦ διακοπείσης ἀνασκαφῆς τοῦ παρὰ τὸν ναὸν τοῦ Δαφνηφόρου Ἀπόλλωνος χώρου.

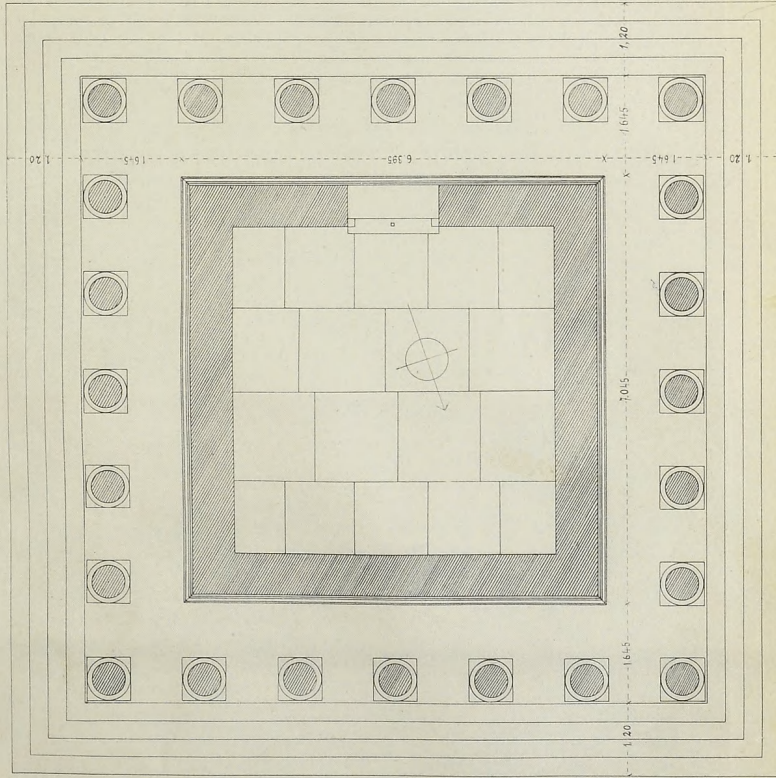
Κατηδαφίσθη ὁ ἀνατολικῶς παρὰ τὸν ναὸν κείμενος οἰκίσκος καὶ ἀνεσκάφη ὁ ὑπ' αὐτὸν χώρος. Καὶ ὁ χώρος οὗτος, ὅπως καὶ ὅλη ἡ Βορειανατολικὴ πλευρὰ τοῦ ναοῦ, ἦτο πλήρης ἐρειπίων οἰκημάτων χριστιανικῶν χρόνων· εὐρέθησαν δὲ καὶ ἐνταῦθα ὀλίγοι τάφοι χριστιανικῶν καὶ οὗτοι χρόνων.

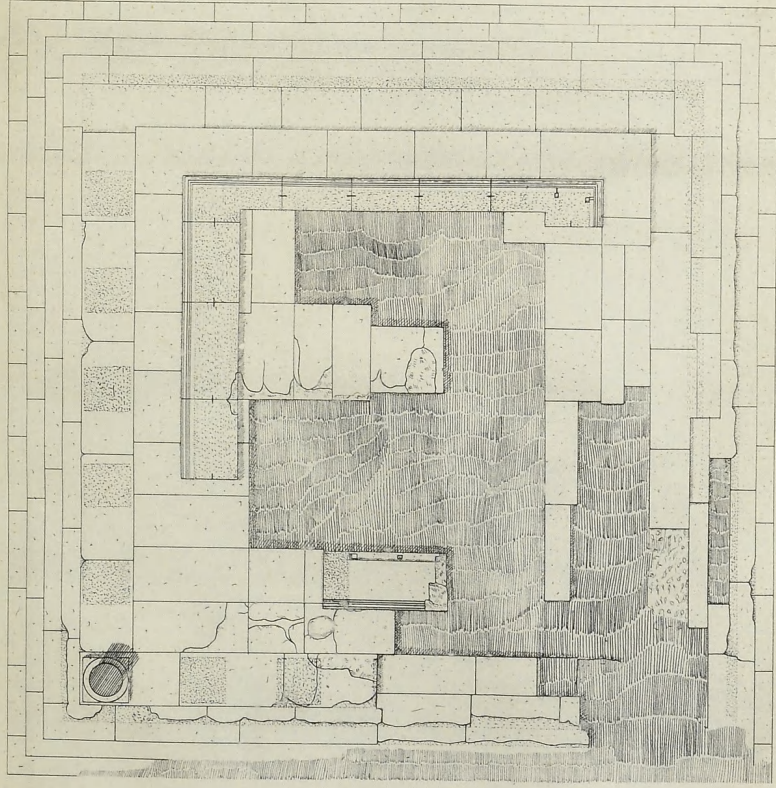
Πλὴν ἐλαχίστων ἀρχιτεκτονικῶν πωρίνων μελῶν εὐρέθησαν κατὰ τὴν μικρὰν ταύτην ἀνασκαφὴν μέρος ἀνδρικήσ ἀρχαΐκῆς μιμραρίνης κεφαλῆς προερχομένης πιθανώτατα ἐκ τῶν ἀετωμάτων καὶ ἐν μικρότατον χρυσοῦν εἰδώλιον προερχόμενον ἐκ κοσμήματός τινος.

Κ. ΚΟΥΡΟΥΝΙΩΤΗΣ

ΠΙΝΑΞ ΤΩΝ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

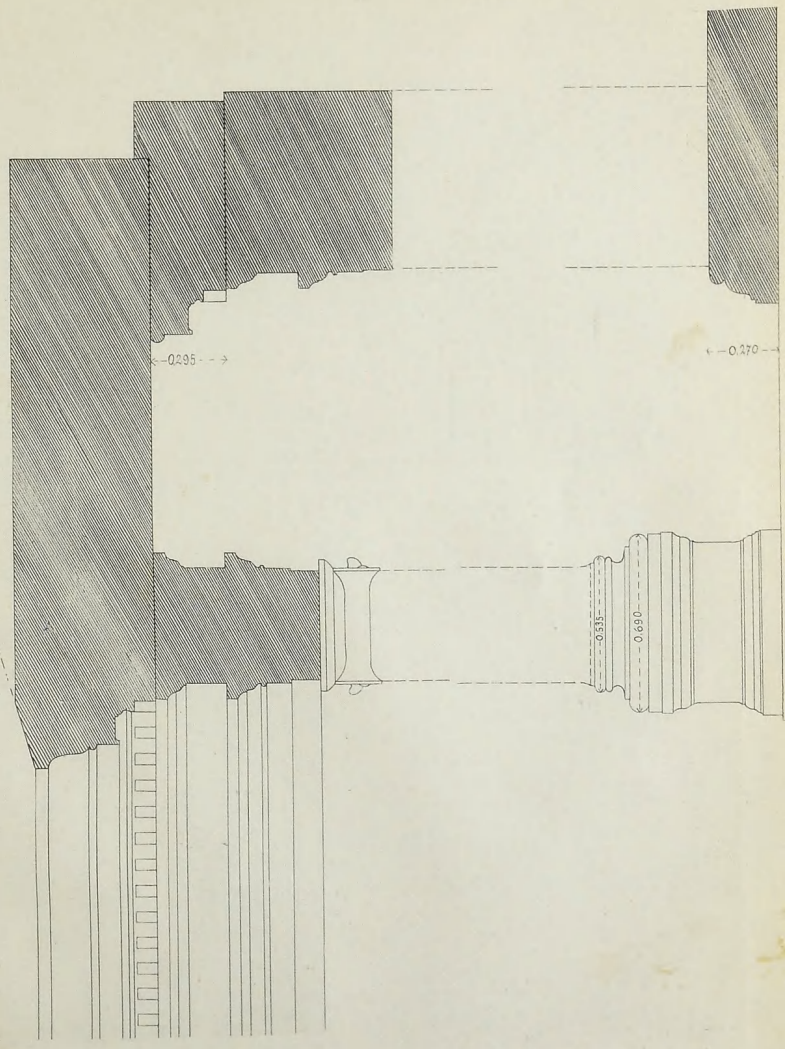
Ευεργέται τῆς Ἑταιρείας	Σελ.	3
Διοικητικὸν Συμβούλιον	»	5
Ἐπιτίμιοι Ἑταῖροι	»	7
Τακτικοὶ Ἑταῖροι	»	9
Γενικὸς ἰσολογισμὸς τῆς χρήσεως 1908.. ..	»	13
Ἀπολογισμὸς τῶν ἐσόδων καὶ ἐξόδων τῆς χρήσεως 1908.....	»	14
Ἀναλυτικὸς ἀπολογισμὸς τῶν ἐσόδων » » »	»	16
» » » ἐξόδων » » »	»	18
Κίνησις τοῦ Ταμείου κατὰ τὸ ἔτος 1908	»	35
Ἀνάλυσις τῆς μερίδος «ἐσοδα καὶ ἔξοδα».....	»	36
Γενικὸς ἰσολογισμὸς τῆς χρήσεως 1908	»	38
Γενικὴ ληφοδοσία τοῦ ἔτους 1908.....	»	40
Ἀνάλυσις τῶν γενικῶν λογαριασμῶν	»	42
Πίναξ ἐμφαίνων τὴν περιουσίαν τῆς Ἑταιρείας.....	»	46
Ἐκθέσεις τῶν πεπραγμένων τῆς Ἑταιρείας.....	»	51
Ἀνασκαφαὶ περὶ τὴν Ἀκρόπολιν	»	57
» παρὰ τὸ Θησεῖον (ἀρχαία ἀγορὰ)	»	59
» ἐν τῷ Κεραμεικῷ	»	60
» » Σούνιῳ	»	63
» » Μοσχάτῳ	»	63
» » Διτωλῖα καὶ Ἀκαρνανία	»	64
» » Νάξῳ	»	64, 114
» » Εὐβοίᾳ	»	», 101
» » Θεσσαλίᾳ	»	65, 145
» » Ἐρετρίᾳ.....	»	», 227
Ἔργασια ἐν Μυκῆναις.....	»	»
» » Ἐπιδαύρῳ.....	»	»
» πρὸς ἀναστήλωσιν τοῦ Ἐρεχθείου	»	56, 224
» » τῶν Προπυλαίων	»	»
» » ἐκκαθάρισιν καὶ περιφραξίν ἀρχαιολογικῶν χώρων ἐν Ἀθήναις.....	»	58,60,62
» » συμπλήρωσιν τείχους τοῦ Ὀλυμπίου	»	62
» » ὑποστήριξιν καὶ ἀνέγερσιν μνημείων Μυστρᾶ.....	»	65, 118
» » ἐπισκευὴν Μουσείου Ἀκροπόλεως.....	»	57
» » κατασκευὴν Συλλογῆς ἐν τῷ Κεραμεικῷ	»	60
» » » Μουσείου ἐν Θέρμῳ	»	64
» » » » Ἀργοστολίῳ	»	66
» » καταρτισμὸν » Θηδῶν.....	»	»
Δημοσιεύματα τῆς Ἑταιρείας	»	72
Συνελεύσεις τῶν Ἑταίρων.....	»	70
Ἐκθέσεις ἐξελεγκτικῆς Ἐπιτροπῆς.....	»	71
Κατάστασις τῶν δημοσιευμάτων τῆς Ἑταιρείας	»	75
» » πρὸς πώλησιν ἐντόπων	»	77
» τῆς Βιβλιοθήκης τῆς Ἑταιρείας	»	85
Ἐκθέσεις περὶ τῶν ἀνασκαφῶν.....	»	92

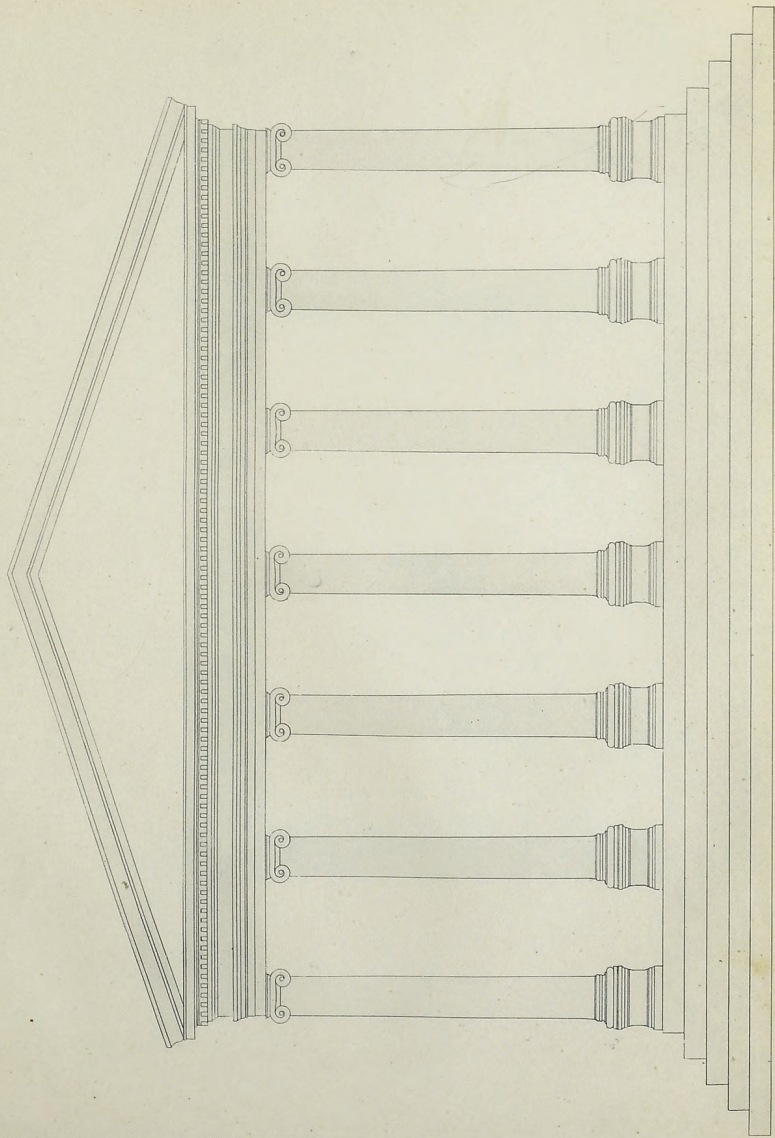
ΠΙΝΑΞ Γ'

ΑΝΑΣΚΑΦΑΙ ΕΝ ΕΥΒΟΙΑΙ

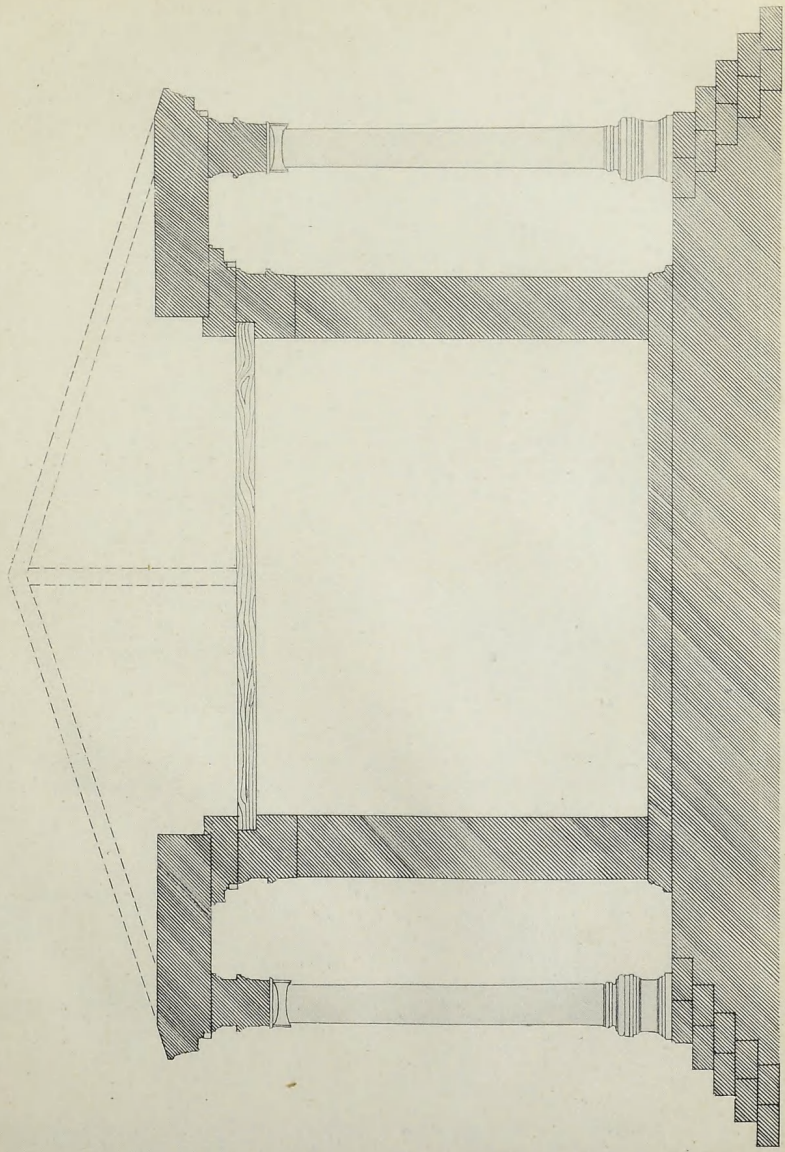
ΑΝΑΣΚΑΦΑΙ ΕΝ ΕΥΒΟΙΑΙ

ΠΙΝΑΞ Δ'

ΠΙΝΑΞ Ε΄

ΑΝΑΣΚΑΦΑΙ ΕΝ ΕΥΒΟΙΑΙ

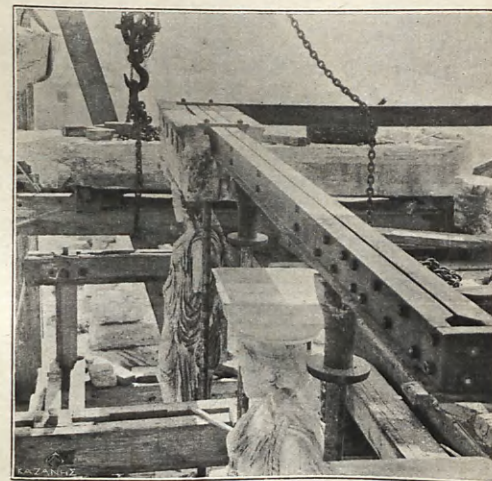

Α. Ἀποφῆς Καρυάτιδος Ἐρεχθείου.

Α. Πλαγία ὄψις Καρυάτιδος Ἐρεχθείου.

Β. Ἀποφῆς σιδηρᾶς στεφάνης πρὸς ὑποστήριξιν στέγης προστασίας Καρυατίδων.

Γ. Ἀποφῆς Ἐρεχθείου πρὸ τῆς ἀναστήλωσως.

Γ. Ἀποφῆς Ἐρεχθείου μετὰ τὴν ἀναστήλωσιν.